

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Διπλωματική Εργασία με Θέμα:

**«Δυνατότητες και Προοπτικές Ανάπτυξης Ημιορεινών Περιοχών:
Η περίπτωση του Δήμου Ιθώμης»**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Χριστοπούλου Όλγα

Φοιτητής: Μπανούσης Δημήτρης

Βόλος, Σεπτέμβριος 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Διπλωματική Εργασία με Θέμα:

**«Δυνατότητες και Προοπτικές Ανάπτυξης Ημιορεινών Περιοχών:
Η περίπτωση του Δήμου Ιθώμης»**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Χριστοπούλου Όλγα

Φοιτητής: Μπανούσης Δημήτρης

Βόλος, Σεπτέμβριος 2006

Στους γονείς μου και στη μνήμη του
παππού μου Δημήτρη Μπανούση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΟΡΟΙ ΚΛΕΙΔΙΑ	3
Οικονομική Ανάπτυξη	3
Περιφερειακή Ανάπτυξη.....	4
Τοπική Ανάπτυξη.....	5
Ανάπτυξη Πεδινών και Ημιορεινών Αγροτικών Περιοχών	6
Θεσμικό πλαίσιο για την αγροτική ανάπτυξη.....	6
Κεφάλαιο 1 ^ο	
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	10
1.1 Χωρικά Στοιχεία	10
1.1.1 Γεωγραφική θέση – Διοικητική διαίρεση – Όρια – Έκταση	10
1.1.2 Ιστορική Αναδρομή	17
1.2 Δημογραφικά Στοιχεία.....	19
1.3 Διάρθρωση Παραγωγής.....	28
1.3.1 Πρωτογενής Τομέας	35
1.3.1.1 Γεωργία – Κτηνοτροφία	36
1.3.1.2 Αλιεία.....	44
1.3.1.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης	44
1.3.2 Δευτερογενής Τομέας	53
1.3.3 Τριτογενής Τομέας	54
1.3.3.1 Εμπόριο – Διασκέδαση.....	55
1.3.3.2 Υπηρεσίες	55
1.4 Φυσικό Περιβάλλον	56
1.4.1 Ανάγλυφο.....	56
1.4.2 Εδαφολογικά Χαρακτηριστικά	56
1.4.3 Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά	57
1.4.4 Γεωλογική Προέλευση	59
1.4.5 Σεισμολογικά Χαρακτηριστικά	59
1.4.6 Κατολισθήσεις	59
1.4.7 Υδρογραφία	60
1.4.8 Φυσικοί Πόροι.....	60
1.4.8.1 Χλωρίδα.....	61

1.4.8.2 Πανίδα.....	62
1.4.8.3 Δάση.....	63
1.5 Τεχνικές και Κοινωνικές Υποδομές και Δίκτυα.....	70
1.5.1 Οδικό δίκτυο.....	70
1.5.2 Συγκοινωνίες.....	70
1.5.3 Ενέργεια.....	71
1.5.4 Ύδρευση.....	71
1.5.5 Αποχέτευση.....	71
1.5.6 Απορρίμματα.....	72
1.5.7 Υγεία – Πρόνοια.....	72
1.5.8 Εκπαίδευση.....	73
1.5.9 Υπηρεσίες Εμπορίου.....	74
1.5.10 Ταχυδρομεία.....	74
1.6 Πολιτισμός και Αθλητισμός.....	75
1.7 Υφιστάμενες Πολιτικές και Έργα.....	78
1.8 Διοικητικές Υπηρεσίες.....	81
1.8.1 Στοιχεία Δημοτικών – Κοινοτικών Καταστημάτων.....	81
1.8.1.2 Μηχανολογικός Εξοπλισμός και Μηχανήματα.....	81
1.8.1.3 Προσωπικό Ο.Τ.Α.....	81
1.8.1.4 Ν.Π.Δ.Δ. του Ο.Τ.Α.....	82
1.8.1.5 Υπηρεσίες Διοικητικής Υποστήριξης που λειτουργούν στο νέο Ο.Τ.Α.....	83
1.8.1.6 Επιχειρηματική Δραστηριότητα.....	83
1.8.1.7 Δημοτική Περιουσία.....	84
1.9 Διοικητική Οργάνωση του Δήμου.....	85
1.9.1 Όργανα Λειτουργίας του Δήμου.....	85
1.9.2 Οικονομικά του Δήμου.....	85
Κεφάλαιο 2 ^ο	
ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	88
2.1 Ανάλυση Δυνατοτήτων – Αδυναμιών – Προοπτικών – Απειλών (Δ.Α.Π.Α. – S.W.O.T. ANALYSIS).....	88
2.2 Στόχοι και Στρατηγική.....	98
2.2.1 Προτεραιότητες – Στόχοι.....	99
2.2.1.1 Ενδυνάμωση του Κοινωνικού Ιστού και της Κοινωνικής Συνοχής.....	100

2.2.1.2 Διαφοροποίηση και Ανταγωνιστικότητα του Πρωτογενούς και Δευτερογενούς Τομέα της Τοπικής Οικονομίας	100
2.2.1.3 Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος	101
2.2.1.4 Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής.....	102
2.2.2 Μακροχρόνιοι Στόχοι	102
2.3 Θέσεις των Κατοίκων	103
Κεφάλαιο 3 ^ο	
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	123
3.1 Δράσεις και Προτάσεις για την Ικανοποίηση του 1 ^{ου} Στόχου Ανάπτυξης.....	123
3.2 Δράσεις και Προτάσεις για την Ικανοποίηση του 2 ^{ου} Στόχου Ανάπτυξης.....	127
3.3 Δράσεις και Προτάσεις για την Ικανοποίηση του 3 ^{ου} Στόχου Ανάπτυξης.....	131
3.4 Δράσεις και Προτάσεις για την Ικανοποίηση του 4 ^{ου} Στόχου Ανάπτυξης.....	134
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	139
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	143

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Οικιστική Δομή του Δήμου Ιθώμης	17
Πίνακας 2: Σύγκριση Πραγματικού και Μόνιμου Πληθυσμού	19
Πίνακας 3: Πληθυσμιακή Εξέλιξη και Ποσοστιαίες Πληθυσμιακές Μεταβολές	20
Πίνακας 4: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δήμου Ιθώμης	144
Πίνακας 5: Διάρθρωση Του Πληθυσμού του Δήμου κατά Φύλο και Ηλικία	144
Πίνακας 6: Ποσοστιαία Πληθυσμιακή Μεταβολή και Πληθυσμιακή Πυκνότητα.....	145
Πίνακας 7: Μορφωτικό Επίπεδο των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης και του Νομού Καρδίτσας	145
Πίνακας 8: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου Ιθώμης.....	146
Πίνακας 9: Τομεακή Διάρθρωση Απασχόλησης στους Παραγωγικούς Τομείς.....	31
Πίνακας 10: Είδος Απασχόλησης των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης και του Νομού Καρδίτσας	147
Πίνακας 11: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε μικτές, γεωργικές και κτηνοτροφικές	148
Πίνακας 12: Τεμαχισμός των Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων σε Αγροτεμάχια.....	148
Πίνακας 13: Μορφές Κατοχής των Γεωργικών Εκτάσεων	149
Πίνακας 14: Αριθμός και Είδος των Απασχολούμενων στο Σύνολο των Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων.....	149
Πίνακας 15: Εκμεταλλεύσεις με Αρδευόμενες και Αρδευθείσες Εκτάσεις.....	150
Πίνακας 16: Ζωικό Κεφάλαιο του Δήμου Ιθώμης	150
Πίνακας 17: Αιγοπροβατοτροφία: Αριθμός ζώων, Αριθμός Απασχολούμενων στον Κλάδο.....	151
Πίνακας 18: Βοοτροφία: Αριθμός ζώων, Αριθμός Απασχολούμενων στον Κλάδο....	151
Πίνακας 19: Καλλιεργούμενες Εκτάσεις κατά Είδος Καλλιέργειας.....	152
Πίνακας 20: Μείωση Νιτρορύπανσης Γεωργικής Προέλευσης 2000 – 2006	46
Πίνακας 21: Νέοι Αγρότες 2000 – 2006.....	49
Πίνακας 22: Σχέδια Βελτίωσης 2000 – 2006.....	50
Πίνακας 23: Βιολογική Γεωργία 2000 – 2006.....	51
Πίνακας 24: Μεταποιητικές Επιχειρήσεις το έτος 2006.....	53
Πίνακας 25: Επιχειρήσεις Εμπορίου – Διασκέδασης.....	55
Πίνακας 26: Μετεωρολογικών Παρατηρήσεων 35ετίας (1970-2004) της Περιοχής Καρδίτσας.....	58

Πίνακας 27: Δάση και Δασικές Εκτάσεις κατά Ιδιοκτησιακή και Εδαφοπονική Μορφή.....	64
Πίνακας 28: Υποδομές Εκπαίδευσης της περιοχής μελέτης	73
Πίνακας 29: Στοιχεία Δημοτικών – Κοινοτικών Καταστημάτων	81
Πίνακας 30: Προσωπικό Ο.Τ.Α.....	82
Πίνακας 31: Υπηρεσίες Διοικητικής Υποστήριξης που λειτουργούν στο νέο Ο.Τ.Α...83	
Πίνακας 32: Δημοτική Περιουσία Δήμου Ιθώμης.....	152
Πίνακας 33: Όργανα Λειτουργίας του Δήμου Ιθώμης	85
Πίνακας 34: Βασικά Οικονομικά μεγέθη του Δήμου Ιθώμης για το έτος 2006.....	86
Πίνακας 35: Δυνατότητες, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές του Δήμου Ιθώμης.....	97

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Νομού Καρδίτσας και Δήμου Ιθώμης.....	20
Σχήμα 2: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δημοτικών Διαμερισμάτων.....	21
Σχήμα 3: Μόνιμος Πληθυσμός κατά Ομάδες Ηλικιών και κατά Φύλο του 2001	22
Σχήμα 4: Ποσοστιαία Πληθυσμιακή Μεταβολή του Δήμου Ιθώμης την δεκαετία ‘91 – ‘01	24
Σχήμα 5: Το Μορφωτικό Επίπεδο των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης	25
Σχήμα 6: Αντιπαραβολή του Μορφωτικού Επιπέδου του Δήμου Ιθώμης με τον Νομό Καρδίτσας.....	26
Σχήμα 7: Οικονομικώς Ενεργός και μη Οικονομικώς Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου Ιθώμης	29
Σχήμα 8: Γραφική παράσταση των Παραγωγικών Τομέων στο Δήμο Ιθώμης.....	32
Σχήμα 9: Γραφική αναπαράσταση του είδους απασχόλησης των κατοίκων του Δήμου Ιθώμης	34
Σχήμα 10: Εκμεταλλεύσεις και Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε Μικτές, Γεωργικές και Κτηνοτροφικές	37
Σχήμα 11: Εκμεταλλεύσεις και Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε Μικτές, Γεωργικές Και Κτηνοτροφικές	38
Σχήμα 12: Αντιπαραβολή Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (Πλήθους και Εκτάσεων αντίστοιχα) Μεταξύ Δήμου Ιθώμης και Νομού Καρδίτσας.....	38
Σχήμα 13: Γραφική Αναπαράσταση της Μέσης Έκτασης ανά Αγροτεμάχιο	39

Σχήμα 14: Μορφή Κατοχής της Χρησιμοποιούμενης Έκτασης.....	41
Σχήμα 15: Απασχολούμενοι στο Σύνολο των Εκμεταλλεύσεων στον Δήμο Ιθώμης....	42
Σχήμα 16: Ζωικό Κεφάλαιο του Δήμου Ιθώμης.....	43
Σχήμα 17: Εκμεταλλεύσεις και Εκτάσεις αυτών κατά είδος Καλλιέργειας	44

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Υφιστάμενη Κατάσταση.....	13
Χάρτης 2: Χρήσεις Γης.....	16
Χάρτης 3: Ηλικιακή Κατανομή στα Δημοτικά Διαμερίσματα	23
Χάρτης 4: Σχέση Οικονομικώς Ενεργών – Ανέργων στα Δημοτικά Διαμερίσματα	30
Χάρτης 5: Η Απασχόληση στα Δημοτικά Διαμερίσματα	33
Χάρτης 6: Το Φυσικό και Πολιτιστικό Απόθεμα στο Δήμο Ιθώμης.....	77
Χάρτης 7: Δίκτυο Εναλλακτικού Αθλητισμού	135
Χάρτης 8: Αναπτυξιακές Επιρροές.....	91
Χάρτης που αφορά στη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης	47

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία δεν θα μπορούσε να εκπονηθεί και να υλοποιηθεί με άρτιο και ολοκληρωμένο τρόπο, χωρίς τη συμβολή ενός πλήθους ανθρώπων, η βοήθεια των οποίων κρίνεται ανεκτίμητη. Έτσι, λοιπόν, νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω:

Την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Όλγα Χριστοπούλου για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφερε, την καθοδήγησή της και τις κατευθυντήριες αρχές που μου έδωσε.

Τα στελέχη της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ.) και ιδιαίτερα τον κ. Μπέλη και κ. Κορομπίλια για την συμβολή τους στην συγκρότηση προτάσεων ανάπτυξης της περιοχής μελέτης.

Την προϊσταμένη της Στατιστικής Υπηρεσίας Καρδίτσας και δημότισσας του Δήμου Ιθώμης, κας Ηλέκτρας Ηλιοπούλου για την βοήθειά της στη συλλογή στοιχείων, αλλά και για τις πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την υπάρχουσα κατάσταση στην έδρα του Δήμου, το Φανάρι.

Τους κκ Βασιλάκο και Νασιόπουλο, υπαλλήλους του Τμήματος Γεωργικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Καρδίτσας, αλλά και τον κ. Μίχο υπάλληλο του παραρτήματος στο Μουζάκι του Τμήματος Γεωργικής Ανάπτυξης, για την βοήθειά τους στη συλλογή στοιχείων.

Τον τέως διευθυντή του δασαρχείου Καρδίτσας κ. Φώτη Στεργίου και την νυν προϊσταμένη της Διεύθυνσης Δασών Καρδίτσας κα Μπολώτη για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις δασικές εκτάσεις της περιοχής μελέτης.

Τον συνάδελφο Δημήτρη Τσιώνη και τον Στυλιανό Τσαντίλα για την πολύτιμη βοήθειά τους σε τεχνικά ζητήματα και πληροφορίες.

Τις Δημοτικές Αρχές, τους Προέδρους των Τοπικών Συμβουλίων των Δημοτικών Διαμερισμάτων, τους υπαλλήλους του Δήμου καθώς και τους Καποδιστριακούς υπαλλήλους για την πολύτιμη βοήθειά τους.

Τους κατοίκους της περιοχής μελέτης που με μεγάλη προθυμία δέχθηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια που τους δόθηκαν, εκφράζοντας τα κύρια προβλήματα που τους απασχολούν και γνωμοδοτώντας επί των εναλλακτικών αναπτυξιακών επιλογών και έργων που μπορούν να εφαρμοστούν στον Δήμο Ιθώμης τα επόμενα χρόνια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Επιλογή του Θέματος

Η επιλογή του Δήμου Ιθώμης ως περιοχή μελέτης οφείλεται αφενός στην καταγωγή του μελετητή από την συγκεκριμένη περιοχή και αφετέρου στο ενδιαφέρον που αυτή παρουσιάζει. Ο Δήμος Ιθώμης εξαιτίας τόσο της γεωγραφικής του θέσης όσο και του μικρού του μεγέθους έμεινε μέχρι τώρα μακριά από τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες της χώρας. Είναι η πρώτη φορά που, μέσω της παρούσας μελέτης, γίνεται μια προσπάθεια να αποκτήσει ένα συγκροτημένο και εξωστρεφές αναπτυξιακό προφίλ, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην προσαρμογή του στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Απώτερος στόχος είναι η παρούσα ενέργεια να αποτελέσει την αρχή μιας συνεχόμενης πορείας ανάπτυξης για την περιοχή.

Μεθοδολογία

Η διαδικασία σχεδιασμού μιας ολοκληρωμένης πρότασης απαιτεί έναν σαφώς προσανατολισμένο, μεθοδικό και στοχευμένο βηματισμό, προκειμένου να μεγιστοποιήσει την ποιότητα των τελικών αποτελεσμάτων.

Στο πλαίσιο της εργασίας αυτής το πρώτο στάδιο της ανάλυσης περιελάμβανε την λεπτομερή καταγραφή και εξέταση, σε επίπεδο Δήμου και σε επίπεδο των επιμέρους Δημοτικών Διαμερισμάτων, των κοινωνικών και χωρικών δεδομένων. Αυτό επετεύχθη μέσα από επιτόπια έρευνα, τη συζήτηση με τοπικούς φορείς και τον τοπικό πληθυσμό και τη συστηματική αναζήτηση στη σχετική βιβλιογραφία και στο διαδίκτυο. Το υλικό που συγκεντρώθηκε έγινε στη συνέχεια αντικείμενο επεξεργασίας και αξιολόγησης, σύμφωνα με κριτήρια και παραμέτρους σχετικά με την αντικειμενική αξία, την εμβέλεια, την αξιοποίηση και την επίδραση σε μια αναπτυξιακή διαδικασία. Διαμορφώθηκε έτσι μια πρώτη εικόνα της περιοχής μελέτης, η οποία μετά από ηλεκτρονική επεξεργασία μεταφράστηκε σε μία σειρά από γραφήματα και σχετικούς θεματικούς χάρτες. Πρέπει στο σημείο αυτό να αναφερθεί και η προστιθέμενη αξία της διεξοδικής μελέτης του ευρωπαϊκού και ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, που σχετίζεται με την ανάπτυξη περιοχών που στηρίζονται στην αγροτική οικονομία.

Το επόμενο στάδιο περιελάμβανε την ανάλυση των Δυνατοτήτων, των Αδυναμιών, των Προοπτικών και των Απειλών (Δ.Α.Π.Α.) του Δήμου Ιθώμης (γνωστή και ως ανάλυση S.W.O.T.). Η ανάλυση αυτή αποτελεί βασικό σχεδιαστικό εργαλείο,

αφού συνεισφέρει τα μέγιστα στη διαμόρφωση μιας αποκρυσταλλωμένης άποψης του χώρου και της ποιότητας των λειτουργιών, που λαμβάνουν χώρα σε αυτόν. Η δυναμική που επιδεικνύει ένας ορισμένος χώρος αποτελεί απαραίτητη εισροή και πληροφορία, επιδρώντας καταλυτικά στην υποβολή μιας ολοκληρωμένης, άρτιας, εμπειριστατωμένης αλλά και ρεαλιστικής πρότασης.

Στο τελευταίο στάδιο διατυπώνονται προτάσεις σχετικά με το θέμα της εργασίας. Η προηγηθείσα ανάλυση του χώρου τροφοδοτεί το σχηματισμό ενός πλέγματος προτάσεων σχετικά με την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανέλιξη της μελετώμενης περιοχής. Οι συγκεκριμένες προτάσεις αναλύονται διεξοδικά τόσο ως προς τη φιλοσοφία και τη δομή τους, όσο και ως προς τη διαδικασία υλοποίησής τους.

Περίληψη

Αντικείμενο της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας είναι η διάγνωση των προοπτικών και δυνατοτήτων ανάπτυξης των ημιορεινών περιοχών μέσα από την περιπτωσιολογική εξέταση των χαρακτηριστικών προσπαθειών χωρικού σχεδιασμού στον Δήμο Ιθώμης. **Στόχος** της εργασίας είναι η συγκρότηση προτάσεων και η επιλογή των ενδεδειγμένων έργων, μέσα από την ανάγνωση και την λεπτομερή καταγραφή των δυνατοτήτων και αδυναμιών του Δήμου Ιθώμης, που αφενός θα ικανοποιεί τις αναπτυξιακές προτεραιότητες, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εργασίας για την μελετώμενη περιοχή και αφετέρου θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Οι **τελικές προτάσεις**, λοιπόν, εδράζονται πάνω σε μία ολοκληρωμένη προσέγγιση και πολύπλευρη αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, σε συνδυασμό με μία εκτενή καταγραφή και γενικότερη θεώρηση των οικονομικών, παραγωγικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της μελετώμενης περιοχής.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΟΡΟΙ ΚΛΕΙΔΙΑ**Οικονομική Ανάπτυξη**

Η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης υπάγεται στην γενική έννοια της ανάπτυξης. Ο ορισμός της “ανάπτυξης” διαφέρει σημαντικά μεταξύ των ειδικών ανάλογα με το επιστημονικό ρεύμα που έχει υιοθετήσει ο καθένας από αυτούς. Συνήθως, η ανάπτυξη ταυτίζεται με την οικονομική μεγέθυνση δηλαδή την ποσοτική αύξηση οικονομικών δεικτών. Ως γενική ανάπτυξη μπορούμε να θεωρήσουμε την συνεχή άνοδο της ποιότητας ζωής μιας κοινωνίας. Η οικονομική ανάπτυξη είναι η διαχρονική αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλή προϊόντος και εκτός αυτού περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές στην διάρθρωση και στην λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας¹. Από την άλλη, η αναπτυξιακή διαδικασία ορίζεται γενικά ως η διαδικασία μετασχηματισμού και βελτίωσης της κοινωνικής και της οικονομικής δομής μιας περιοχής. Ένας επιπλέον ορισμός που θα μπορούσε να δοθεί για την οικονομική ανάπτυξη είναι ότι πρόκειται για μία διαδικασία καταρχήν οικονομικής προόδου που θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας θα αξιοποιήσει την τοπική παραγωγή και θα εκκινήσει εν τέλει, διαδικασίες μετασχηματισμού της κοινωνίας μέσα όμως σε ένα βιώσιμο-ανθρώπινο περιβάλλον (φυσικό και εργασιακό)².

Σε επίπεδο χώρας, οι αυξήσεις σε εκροές ή η αύξηση του εθνικού εισοδήματος θεωρούνται ως οι πλέον κοινοί και συγκρίσιμοι δείκτες ανάπτυξης. Παρότι είναι κοινά αποδεκτό από όλους ότι τέτοιοι δείκτες είναι χρήσιμοι και αναγκαίοι, υπάρχουν σοβαρές διαφωνίες μεταξύ των ειδικών στο κατά πόσο οι αυξήσεις των δεικτών αυτών σημαίνουν αυτόματα και “ανάπτυξη”. Για το λόγο αυτό, εκτός από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, που είναι ο πλέον διαδεδομένος δείκτης μέτρησης της ανάπτυξης, χρησιμοποιούνται πλέον και οι κοινωνικοί δείκτες, που προσπαθούν να μετρήσουν εκείνες τις όψεις της ανάπτυξης που δεν αντανακλώνται στους οικονομικούς δείκτες (μετρούν την εξέλιξη της υγείας, της κατοικίας, της εκπαίδευσης, της πολιτισμικής και κοινωνικής ανάπτυξης, κ.α.)³. Σε επίπεδο ατόμων, από την άλλη, η “ανάπτυξη” με οικονομικούς όρους σημαίνει επιπλέον πρόσβαση στην απασχόληση και στα μέσα παραγωγής καθώς και αλλαγή της κατανομής του εισοδήματος. Έτσι εάν εκτός των

¹ Σκούντζος Θ. (1997), «Οικονομική Ανάπτυξη» Τόμος Ι, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα

² www.eosp.gr/fd_arxio/fd_year_2005/doc_kissamos/kissamos_fotaki.htm

³ Ψυχάρης Γ. (2003), Σημειώσεις «Περιφερειακή Οικονομική» Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος

οικονομικών δεικτών ληφθεί υπόψη μια πληθώρα άλλων “δεικτών ανάπτυξης” όπως μπορεί να θεωρηθεί ο αλφαριθμητισμός, ο μέσος όρος ζωής των πολιτών και γενικότερα η ποιότητα ζωής τους τότε είναι ευκολότερο να αποδεχθεί κανείς τον ορισμό περί ανάπτυξης μιας περιοχής.

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Η αναπτυξιακή διαδικασία σε παγκόσμιο επίπεδο είχε ως αποτέλεσμα το φαινόμενο των “περιφερειακών ανισοτήτων”. Το φαινόμενο αυτό έχει ως κύρια χαρακτηριστικά του την υπερσυγκέντρωση των συντελεστών παραγωγής σε ορισμένες περιφέρειες, την έντονη αστικοποίηση ορισμένων περιοχών και την υπερεκμετάλλευση ορισμένων φυσικών πόρων.

Για την άμβλυνση των ανισοτήτων που παρατηρούνται μέσω της αναπτυξιακής διαδικασίας επιβάλλεται η άσκηση περιφερειακής πολιτικής. Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης περιλαμβάνει το σύνολο των γεωγραφικά διαφοροποιημένων αναπτυξιακών μέτρων. Ο όρος «περιφερειακή» δεν σημαίνει ότι έχει ως αντικείμενο την ανάπτυξη των περιφερειών με τη στενή έννοια του όρου, αλλά αναφέρεται κυρίως στο ότι η πολιτική δεν αφορά το σύνολο της επικράτειας αλλά εξειδικεύεται με αναφορά σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες (συχνά περιφερειακής κλίμακας, αλλά όχι πάντα)⁴. Η περιφερειακή πολιτική ανάπτυξης βασίζεται στο χαρακτήρα -ταυτότητα της κάθε χωρικής ενότητας (περιφέρειας) και εξετάζει πολλαπλές δράσεις και σχέσεις αλληλεπίδρασης μεταξύ των δράσεων αυτών με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να καθοδηγεί την ολοκληρωμένη προσέγγιση του αναπτυξιακού φαινομένου. Οι αντικειμενικοί σκοποί της περιφερειακής πολιτικής είναι⁵:

- Η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην κατανομή του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος
- Η μείωση της ανεργίας στις περιοχές, όπου είναι υψηλή
- Η μείωση των πληθυσμιακών πιέσεων στις περιφέρειες, που είναι ήδη κορεσμένες

⁴ Οικονόμου Δ. (2006), Σημειώσεις «Χωροταξία Ι – Εισαγωγή στην Χωροταξική Πολιτική», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος

⁵ Λαμπριανίδης Α. (2001), «Οικονομική Γεωγραφία – Στοιχεία Θεωρίας και Εμπειρικά Παραδείγματα», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

- Η αύξηση του μέσου ρυθμού εκμετάλλευσης των εθνικών πόρων
- Η διατήρηση και η ενίσχυση της πολιτιστικής παράδοσης – ιδιαιτερότητας των περιφερειών
- Η διατήρηση και η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος
- Η πλήρης αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων
- Η προώθηση της τεχνολογικής προόδου στις καθυστερημένες περιφέρειες
- Η σταθεροποίηση και ισόρροπη ανάπτυξη της οικονομίας των περιφερειών
- Η εξασφάλιση του άριστου τόπου εγκατάστασης όλων των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων

Τοπική Ανάπτυξη

Η Τοπική Ανάπτυξη είναι μια διαδικασία με την οποία οι τοπικές αρχές και ομάδες τοπικού ενδιαφέροντος (επιμελητήρια, συνδικάτα, σύλλογοι τοπικοί, αναπτυξιακές εταιρείες κλπ), διαχειρίζονται τους υφισταμένους πόρους τους και εμπλέκονται σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα ή και μεταξύ τους προκειμένου να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να προωθήσουν την οικονομική δραστηριότητα σε μία σαφώς ορισμένη οικονομική ζώνη⁶. Παράλληλα, η Τοπική Ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί ως μία διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών, η οποία οδηγεί σε βελτίωση του επιπέδου ζωής του τοπικού πληθυσμού και η οποία έχει οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική-διοικητική διάσταση⁷.

Οι νέες τάσεις στην Τοπική Ανάπτυξη εστιάζονται στην αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού κάθε περιοχής, στην αποκέντρωση της λήψης των αποφάσεων, στην ενίσχυση των τοπικών πρωτοβουλιών για ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και στην ανάπτυξη πολυκεντρικών δικτύων και συνέργειας, με στόχο την αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιοχής, την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και την προώθηση της τοπικής αειφορίας.

Η στρατηγική της Τοπικής Ανάπτυξης αντιμετωπίζει κάθε χωρική ενότητα με διαφορετικό τρόπο, σύμφωνα με το επίπεδο ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, της

⁶ Λυριντζής Π. (2006), Σημειώσεις «Οικονομική Ανάπτυξη», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Αθήνα

⁷ www.esfhellas.gr/index.asp?node=113

δομής και λειτουργίας του παραγωγικού συστήματος, της αγοράς εργασίας και των χαρακτηριστικών που προσδιορίζουν την τοπική κουλτούρα. Όσον αφορά την ανάπτυξη της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, θεωρήθηκε επί μακρόν περιθωριακός στόχος σε σύγκριση με τις μακροοικονομικές και τις διαρθρωτικές στρατηγικές. Σήμερα όμως, είναι όχι μόνο ευρέως αποδεκτή, αλλά διαφαίνεται ότι είναι αυτή η στρατηγική η οποία παρέχει σημαντικές δυνατότητες αποτελεσματικών δράσεων για την προώθηση της απασχόλησης. Έτσι, λοιπόν, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο και η ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού (ανθρώπινου και υλικού) ενσωματώνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση και αποκτά χαρακτήρα οριζόντιας πολιτικής όλων των παρεμβάσεων, που χρηματοδοτεί το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Ανάπτυξη Πεδινών και Ημιορεινών Αγροτικών Περιοχών

Οι πεδινές και ημιορεινές περιοχές είναι εκείνες οι περιοχές το υψόμετρο των οποίων δεν υπερβαίνει (για την Ελλάδα) τα 800 μέτρα⁸. Η διερεύνηση της σημερινής κατάστασης των πεδινών και ημιορεινών αγροτικών περιοχών πραγματοποιείται με βάση τους ακόλουθους δείκτες: α) δημογραφικούς, αύξηση των ετήσιων ποσοστών, πυραμίδες ηλικιών, εκπαίδευση, κ.α., β) κοινωνικός εξοπλισμός και γ) κατάσταση των υποδομών. Έπειτα από την ανάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης και κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες περιοχές, η ανάπτυξη δύναται να επέλθει μέσα από ένα πλαίσιο συντονισμένων ενεργειών, που θα αποσκοπεί στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κάθε περιοχής και την εκμετάλλευση εθνικών και κοινοτικών πόρων, και θα περιλαμβάνει τον συμμετοχικό σχεδιασμό.

Θεσμικό πλαίσιο για την αγροτική ανάπτυξη

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια σύντομη αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τον προγραμματισμό της αγροτικής ανάπτυξης κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2000-2006).

Συγκεκριμένα, το θεσμικό πλαίσιο για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) ορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1257/1999. Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται το πλαίσιο

⁸ Χριστοπούλου Όλγα (1999), Σημειώσεις «Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος

της κοινοτικής στήριξης για την αειφόρο αγροτική ανάπτυξη. Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης συνοδεύουν και συμπληρώνουν τα άλλα μέτρα της κοινής γεωργικής πολιτικής και με τον τρόπο αυτό να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 33 της συνθήκης.

Τα μέτρα αγροτικής πολιτικής ενσωματώνονται στα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών (στόχος αριθ. 1) και συνοδεύουν τα μέτρα για τη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης των περιφερειών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες (στόχος αριθ. 2), στις ενδιαφερόμενες περιφέρειες, λαμβάνοντας υπόψη τους ειδικούς στόχους της κοινοτικής στήριξης στο πλαίσιο των εν λόγω στόχων, όπως ορίζονται στον κανονισμό 1260/1999 και σύμφωνα με τους όρους του παρόντος κανονισμού.

Σύμφωνα με αυτόν, η στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης, η σχετική με τις γεωργικές δραστηριότητες και τη μετατροπή τους μπορεί να αφορά:

- Τη βελτίωση των διαρθρώσεων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των διαρθρώσεων μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων
- Τη μετατροπή και τον αναπροσανατολισμό του δυναμικού της γεωργικής παραγωγής, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων
- Την ενθάρρυνση της παραγωγής γεωργικών προϊόντων εκτός διατροφής
- Την αειφόρο ανάπτυξη των δασών
- Τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων με στόχο συμπληρωματικές ή εναλλακτικές δραστηριότητες
- Τη διατήρηση και ενίσχυση ενός βιώσιμου κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές
- Την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων και τη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης, με στόχο τη διασφάλιση καλύτερης εκμετάλλευσης του υφιστάμενου εγγενούς (ενδογενούς) δυναμικού
- Τη βελτίωση των όρων εργασίας και διαβίωσης
- Τη διατήρηση και προώθηση καλλιεργητικών συστημάτων χαμηλών εισροών
- Τη διαφύλαξη και προώθηση αειφόρου γεωργίας υψηλής φυσικής αξίας, η οποία θα είναι συμβατή με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις

- Την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση ίσων ευκαιριών για τους άνδρες και τις γυναίκες, ιδίως διαμέσου της στήριξης σχεδίων που προωθούνται και υλοποιούνται από γυναίκες.

Ο Κανονισμός προβλέπει ενισχύσεις όσον αφορά σε:

- Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (άρθρα 4 – 7)
- Εγκατάσταση νέων γεωργών (άρθρο 8)
- Κατάρτιση (άρθρο 9)
- Πρόωρη συνταξιοδότηση (άρθρα 10 – 12)
- Στήριξη των μειονεκτικών περιοχών και περιοχών που υπόκεινται σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς (άρθρα 13 – 21)
- Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα (άρθρα 22 - 24)
- Βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (άρθρα 25–28)
- Στήριξη της δασοκομίας (άρθρα 29 – 32)
- Προώθηση της προσαρμογής και της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών (άρθρο 33)

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του κανονισμού παρέχεται στήριξη για μέτρα που αφορούν γεωργικές δραστηριότητες. Τα μέτρα αυτά αφορούν:

- Έγχειρες βελτιώσεις,
- Αναδασμό εκτάσεων,
- Δημιουργία υπηρεσιών αντικατάστασης στις εκμεταλλεύσεις και υπηρεσιών διαχείρισης εκμεταλλεύσεων,
- Εμπορία γεωργικών προϊόντων ποιότητας,
- Βασικές υπηρεσίες για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό,
- Ανακαίνιση και την ανάπτυξη των χωριών καθώς και την προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς,
- Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων ή εναλλακτικών εισοδημάτων,
- Διαχείριση των υδατικών πόρων της γεωργίας,
- Ανάπτυξη και βελτίωση της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη της γεωργίας,
- Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων,

- Προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τη γεωργία, τη δασοπονία, τη διατήρηση του τοπίου καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων,
- Ανασύσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εφαρμογή των κατάλληλων προληπτικών μέσων,
- Χρηματοοικονομική τεχνική.
Ο Κανονισμός 1257/99 εκφράζεται στην Ελληνική πραγματικότητα μέσα από:
- Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ)
- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου
- Το Έγγραφο Προγραμματισμού για την Αγροτική Ανάπτυξη

1. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.1 ΧΩΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1.1 Γεωγραφική θέση – Διοικητική διαίρεση – Όρια – Έκταση

Ο Δήμος Ιθώμης, όπως προέκυψε από το Ν. 2539/97 «Ιωάννης Καποδίστριας», βρίσκεται στους πρόποδες των Αγράφων, στο τελευταίο της οροσειράς της Πίνδου άκρο, από το οποίο εκσπάται μια λοφοσειρά, που κατευθύνεται στην αρχή ανατολικά και στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Φαναρίου στρέφεται προς βορρά, για να σβήσει κοντά στα χωριά Μαγουλίτσα και Μαγούλα. Δημιουργήθηκε από τη συνένωση των κοινοτήτων : Φαναρίου, Αγίου Ακακίου, Ελληνόπυργου, Καναλιών, Καππά, Λοξάδας, Πύργου Ιθώμης και Χάρματος, με συνολικό πληθυσμό 2773 κατοίκους⁹ και καταλαμβάνει μια έκταση 80.491,00 στρεμμάτων¹⁰. Στην περιοχή μελέτης παρατηρείται η εξής ιδιαιτερότητα: ο Άγιος Ακάκιος και ο Ελληνόπυργος χαρακτηρίζονται ορεινές περιοχές, ενώ τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα είναι πεδινά. Διοικητικά η περιοχή ανήκει στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας. Συνορεύει με τους Δήμους Καρδίτσας, Μητρόπολης, Πλαστήρα, Μουζακίου και Παμίσου. Η επικοινωνία με τους όμορους Δήμους είναι άμεση τόσο λόγω των άρτιων επαρχιακών οδικών αξόνων όσο και λόγω του γεγονότος ότι η ευρύτερη περιοχή αποτελεί μια γεωγραφική ενότητα με σχεδόν κοινή κοινωνική και οικονομική δομή.

Η δορυφορική λήψη που εστιάζει στην περιοχή μελέτης καταδεικνύει ότι αν και το Φανάρι είναι η έδρα του Δήμου Ιθώμης, εντούτοις δεν αποτελεί το γεωγραφικό του κέντρο. Το Φανάρι αποτέλεσε την νέα καποδιστριακή έδρα εξαιτίας του πληθυσμιακού του μεγέθους και της διοικητικής του ικανότητας.

Πηγή: www.googleearth.com

⁹ Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας, Απογραφή 2001

¹⁰ Υπουργείο Εσωτερικών

Ας δούμε συνοπτικά τα Δημοτικά Διαμερίσματα που συγκροτούν τον Δ. Ιθώμης

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Το **Φανάρι** (15 χλμ. ΒΔ της Καρδίτσας) αποτελεί την έδρα του Δ. Ιθώμης και είναι χτισμένο στις πλαγιές δασωμένου λόφου, σε υψόμετρο 450 μ. Είναι ένα παραδοσιακό χωριό, με θέα τον κάμπο της Καρδίτσας.

Πηγή:

http://www.ecoguide.gr/gr/home/show_region.php3?id=56

Το Δ.Δ, **Χάρμα** (ή Χάρμενα) απέχει 16,5 χλμ. από την Καρδίτσα και 14,5 χλμ. από το Μουζάκι, ανήκει στο Δ. Ιθώμης. Περιλαμβάνει τους οικισμούς Ορχομενού και Χάρμαινας. Το χωριό είναι χτισμένο σε 130 μ. υψόμετρο.

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Σε απόσταση 14 χλμ. από την Καρδίτσα και σε υψόμετρο 350 μ. στους νότιους πρόποδες της οροσειράς των Αγράφων, βλέπουμε τα γραφικά **Κανάλια**. Τα Κανάλια ανήκουν στο Δήμο Ιθώμης και σ' αυτά υπάγεται ο οικισμός Λυγαριές.

Ο **Πύργος Ιθώμης** βρίσκεται ΝΔ της Καρδίτσας, απέχει 18 χλμ. από αυτή, 10 χλμ. από το Μουζάκι και είναι κτισμένος σε υψόμετρο 180 μέτρων. Περιβάλλεται από χαμηλούς λόφους, απολήξεις της οροσειράς των Αγράφων.

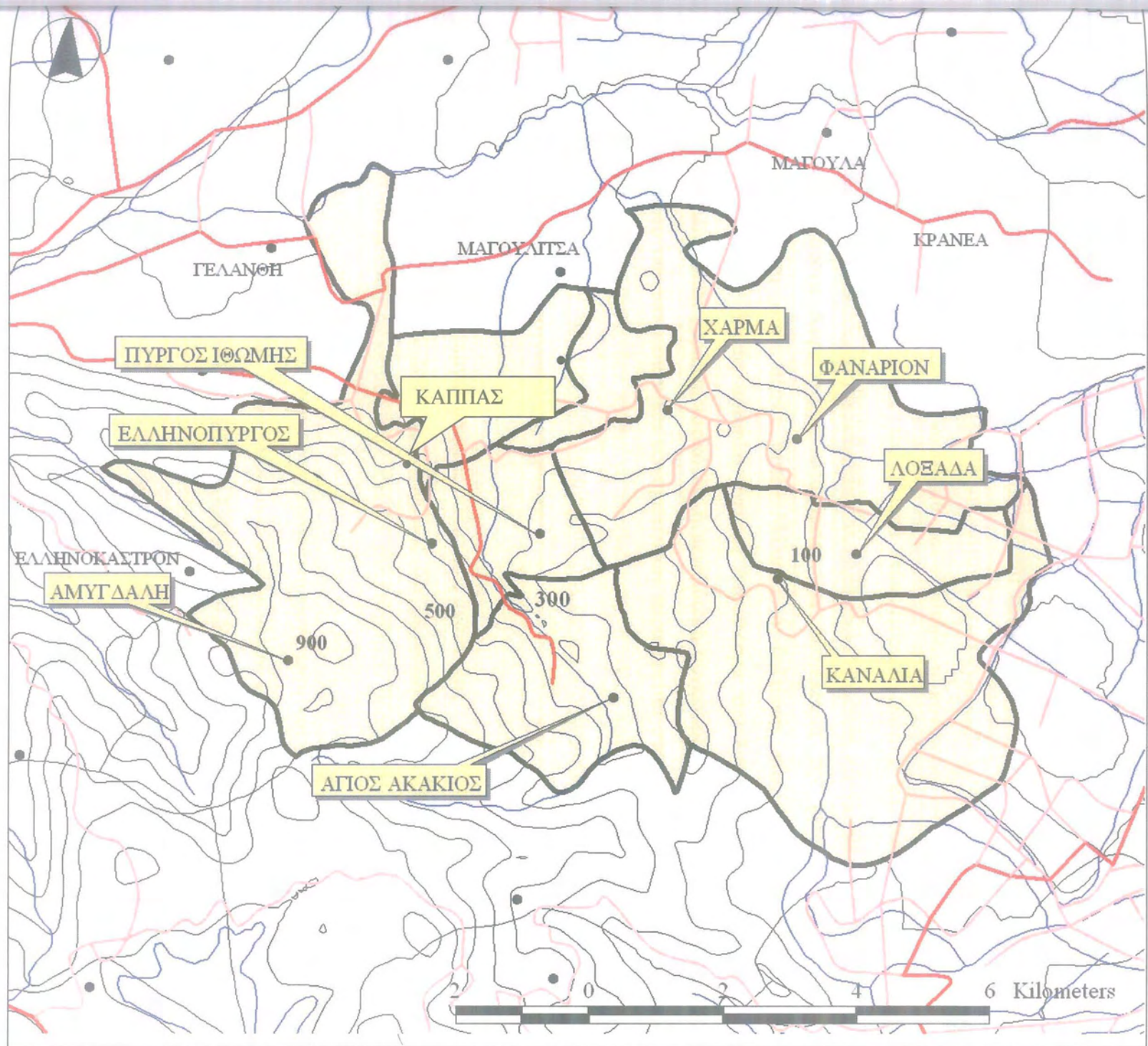
← Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

ΧΑΡΤΗΣ 1.
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οικισμός
- Οδικό δίκτυο
- Κύριο επαρχιακό
- Λοιποί οδικοί άξονες
- Ποτάμι
- Ανάγλυφο
- Περιοχή μελέτης
- Οριο Ο.Τ.Α

ΔΙΔΑΣΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ**

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

Τα βασικά χωρικά στοιχεία του Δήμου Ιθώμης είναι τα εξής:

- **Η ποικιλομορφία των χωρικών καταστάσεων**

Η περιοχή μελέτης συγκροτείται από τα περισσότερα χωρικά στοιχεία, που χαρακτηρίζουν και διαμορφώνουν τον ελλαδικό ηπειρωτικό χώρο. Συγκεκριμένα, στο Δήμο Ιθώμης εντοπίζεται τόσο πεδινή έκταση όσο και ορεινή έκταση που ωστόσο διαθέτουν μέτριας πυκνότητας βλάστηση, και εκτεταμένες καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Παράλληλα, μεγάλη έκταση καταλαμβάνουν οι βοσκότοποι στην περιοχή μελέτης, όπως διαπιστώνεται και από τον **Χάρτη 2**.

- **Συμμετρική οικιστική ανάπτυξη και κατανομή**

Οι οικισμοί του Δήμου Ιθώμης κατανέμονται συμμετρικά στο χώρο. Ωστόσο, η συγκεκριμένη συμμετρική κατανομή και ιδιαίτερα η κατανομή των οικισμών της Λοξάδας, του Φαναρίου, του Καππά, του Πύργου Ιθώμης και του Χάρματος προσδιορίζεται, σε ένα βαθμό, από την ανάπτυξη τους κατά μήκος του επαρχιακού οδικού άξονα Καρδίτσας – Μουζακίου, με αποτέλεσμα την έντονη οικιστική συγκέντρωση στον άξονα αυτό. Μάλιστα η βελτίωση και η επέκταση της συγκεκριμένης οδικής αρτηρίας έχει ως αποτέλεσμα την διόγκωση των εν λόγω οικισμών. Είναι χαρακτηριστικό ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού και του συνόλου των υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων παρατηρείται στην έδρα του Δήμου, το Φανάρι. Εντούτοις, δεν πρέπει να υποβαθμιστεί ο ρόλος των υπολοίπων Δημοτικών Διαμερισμάτων και οικισμών, κυρίως σε ό,τι αφορά την αγροτική και την εν γένει παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής.

- **Πιέσεις για οργάνωση της οικιστικής ανάπτυξης**

Οι οικισμοί του Δήμου Ιθώμης δεν ικανοποιούν τις βασικές αρχές του πολεοδομικού σχεδιασμού, μιας και δεν αναπτύχθηκαν βάσει κάποιου συγκεκριμένου πολεοδομικού σχεδίου. Στο πλαίσιο αυτό, οι μόνες πολεοδομικές ενότητες που εμφανίζουν μια ορθολογικότερη χωροταξική οργάνωση και μια σαφή συγκρότηση, είναι οι πλατείες και το γύρω δομημένο περιβάλλον των οικισμών. Η περιοχή του δήμου χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο για κύρια κατοικία, αλλά πρωτίστως ως δευτερεύουσα κατοικία από κατοίκους τόσο της Καρδίτσας όσο και άλλων αστικών κέντρων της Ελλάδας. Αυτό έχει ως συνέπειες την μη σχεδιασμένη, άναρχη οικιστική

ανάπτυξη, την αύξηση των αναγκών για υποδομές αλλά και τη μεταφορά μέρους των ιδιοκτησιών.

Ακόμη, σχεδόν σε όλες τις περιοχές του Δήμου υπάρχει ανάγκη για επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων και τον σαφή προσδιορισμό των χρήσεων γης, δεδομένου ότι οι εμφανιζόμενες συγκρούσεις, κυρίως στην γεωργική περιοχή, αναμένεται στο μέλλον να οξυνθούν. Στο σύνολο της περιοχής μελέτης και ιδιαίτερα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Ελληνόπυργου, ο παραδοσιακός χαρακτήρας των σπιτιών έχει διατηρηθεί σε μεγάλο βαθμό, αναλλοίωτος. Μοναδική παραφωνία εγκληματική για τον οικισμό του Φαναρίου είναι το κτίριο του Γυμνασίου, που έκτισε ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων και το οποίο με τον όγκο του και την μορφολογία του είναι μια αισθητική πληγή, μια καταστροφή στο περιβάλλον και μια κατασπατάληση δημοσίου χρήματος μιας και είναι φανερό ότι σχεδιάστηκε για κάπου αλλού και για να εξυπηρετήσει άλλες ανάγκες (είναι κτίριο που δύναται να στεγάσει 600 παιδιά, ενώ στο Φανάρι υπάρχουν λιγότερα, όπως θα διαπιστωθεί και στη συνέχεια και συγκεκριμένα στην ενότητα που αφορά στην εκπαίδευση).

- **Μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα**

Γενικά η πληθυσμιακή πυκνότητα μιας χωρικής ενότητας ορίζεται από τον λόγο του πληθυσμού της συγκεκριμένης χωρικής ενότητας προς τη γεωγραφική της έκταση. Στο πλαίσιο αυτό, η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται από μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα σε σχέση με το μέσο όρο της πληθυσμιακής πυκνότητας της χώρας (34 κάτοικοι ανά $\chi\lambda\mu^2$ έναντι 79 κατοίκων ανά $\chi\lambda\mu^2$ ¹¹), με μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Χάρματος (116 κάτοικοι ανά $\chi\lambda\mu^2$ ¹²) και μικρότερη στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Ελληνόπυργου (16 κάτοικοι ανά $\chi\lambda\mu^2$ ¹³), όπου ο τοπικός πληθυσμός έχει μειωθεί απότομα κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ένα φαινόμενο τα αίτια και οι συνέπειες του οποίου θα αναλυθούν περισσότερο στη συνέχεια.

Η χωροταξική οργάνωση και οι χρήσεις γης της περιοχής μελέτης αποτυπώνεται στον **Χάρτη 2**.

¹¹ Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

¹² Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

¹³ Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

ΧΑΡΤΗΣ 2.
ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οικισμός
- ▭ Περιοχή μελέτης
- Χρήσεις γης
- Αστική περιοχή
- Καλλιέργειες
- Δάση
- Βοσκοτόπια

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

Όσον αφορά τη σημερινή οικιστική δομή του Δήμου της Ιθώμης, αυτή φαίνεται στον **Πίνακα 1**.

Πίνακας 1: Οικιστική Δομή του Δήμου Ιθώμης

Νέοι Ο.Τ.Α.	Παλαιοί Ο.Τ.Α.	Έδρα Νέου Ο.Τ.Α.
Δήμος Ιθώμης	Άγιος Ακάκιος	
	Ελληνόπυργος	
	Κανάλια	
	Καππά	
	Λοξάδα	
	Πύργος Ιθώμης	
	Φανάρι	Φανάρι
	Χάρμα	

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η παρακάτω οικιστική ιεραρχία καταλήγει στους οικισμούς, 4^ο και 5^ο επιπέδου, οι οποίοι συγκροτούν το Δήμο Ιθώμης:

ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (πρόταση χωροταξικού Θεσσαλίας, 1999): 1^ο Επιπέδου → Λάρισα, 2^ο Επιπέδου → Καρδίτσα, 3^ο Επιπέδου → Μουζάκι, 4^ο Επιπέδου → Φανάρι, 5^ο Επιπέδου → Άγιος Ακάκιος, Ελληνόπυργος, Ζωγραφιά, Κανάλια, Καππά, Κόμπελος, Λιβάδια, Λοξάδα, Πύργος Ιθώμης, Χάρμα

1.1.2 Ιστορική Αναδρομή¹⁴

Οι μελετητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η Ιθώμη ιδρύθηκε γύρω στα 1500 π.Χ. Το 1108 π.Χ. η «κλωμακόεσσα» Ιθώμη καταστρέφεται από τους Δωριείς. Από την εποχή του Ομήρου μέχρι τον 3^ο π.Χ. αιώνα η Ιθώμη υπάρχει, αλλά πιθανώς παρακμάζουσα. Κατά την περίοδο 230 – 200 π.Χ. η Ιθώμη αναφέρεται εκτενέστατα από τον Κρητικό ποιητή Ριανό. Το 200 π.Χ. βεβαιώνεται η ύπαρξη της Ιθώμης από τον Στράβωνα. Το 197 π.Χ. γίνεται εισβολή των Ρωμαίων στη Θεσσαλία. Στη συνέχεια, οι

¹⁴ Βλάχος Τ. (1971), Ιθώμη Και Θεσσαλία, Αθήνα,

Λάμπας Α. (1991) Ο Πύργος Ιθώμης Καρδίτσας, Βόλος,

Τραυλός Χ. (2002), Η θεσσαλική Ιθώμη – Το Φανάρι, Εκδόσεις Σαββάλα. Αθήνα

Ρωμαίοι λεηλατούν και καταλαμβάνουν την Ιθώμη το 17 μ.Χ., ενώ το 431 μ.Χ. δημιουργείται η πρώτη έδρα επισκόπου στο Φανάρι.

Περνάμε στα στοιχεία που αναφέρονται στη Βυζαντινή περίοδο. Το 1204 οι Φράγκοι καταλαμβάνουν την Κωνσταντινούπολη, τη Θεσσαλονίκη και τη Θεσσαλία. Το 1289 το Φανάρι αναφέρεται ως ακμάζουσα πόλη με βυζαντινό φρούριο και τοποθετείται στη θέση της ομηρικής πόλης Ιθώμη. Το κάστρο είναι χτισμένο πάνω στο λόφο του Φαναρίου και τα παλιότερα χρόνια ήλεγχε το πέρασμα από την Ήπειρο στη Θεσσαλία. Στο εσωτερικό του σώζονται ερείπια διάφορων κτισμάτων και δεξαμενών, υπήρχε δε μέχρι πρότινος σε άριστη κατάσταση θολωτό κτίσμα, που χρησίμευε πιθανόν για πυριτιδαποθήκη. Η περίμετρος του φρουρίου είναι 230 μέτρα και στα τείχη του υψώνονται πέντε πύργοι. Το ύψος των τειχών του φτάνει τα δέκα μέτρα και το πλάτος τους τα δύο. Το 1304 γίνεται κατάληψη του φρουρίου του Φαναρίου από την Άννα την Ηπειρωτική. Το 1332 κτίζεται στο Φανάρι το παρεκκλήσιο της Αγίας Μαύρας.

Η Τουρκοκρατία διαρκεί στο Φανάρι συνολικά 456 χρόνια (1425 – 1881). Το 1601 αποκεφαλίζεται από τους Τούρκους ο εθνομάρτυρας, επίσκοπος του Φαναρίου, Άγιος Σεραφείμ. Την περίοδο 1640 – 1729 λειτουργεί σχολείο ως παράρτημα της Σχολής Αγράφων. Το 1810 κτίζεται στο κέντρο της πόλης ο ιερός ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Το 1818 αναφέρεται ότι λειτουργεί Σχολή και Σχολείο στο Φανάρι.

Το 1881 απελευθερώνεται το Φανάρι από τον ελληνικό στρατό και υψώνεται η ελληνική σημαία στην κορυφή του βυζαντινού φρουρίου. Το 1882 ιδρύεται ο Δήμος Ιθώμης με έδρα το Φανάρι, διεξάγονται οι πρώτες δημοτικές εκλογές, εγκαθίστανται όλες οι δημόσιες υπηρεσίες και γίνεται η έναρξη μαθημάτων σε πλήρες Δημοτικό Σχολείο και Παρθεναγωγείο. Την περίοδο 1885 - 1929 λειτουργεί τριτάξιο Σχολαρχείο (Ελληνικό Σχολείο), ενώ την περίοδο 1929 – 1938 λειτουργεί διτάξιο Γυμνάσιο. Το 1930 παραδίδεται στα παιδιά του Φαναρίου το νέο μεγαλοπρεπές κτίριο του Δημοτικού Σχολείου, ενώ την ίδια χρονιά ιδρύεται και η πρώτη Λαϊκή Βιβλιοθήκη. Από το 1938 έως το 1965 λειτουργεί στο Φανάρι πλήρες οκτατάξιο Γυμνάσιο. Από το 1965 έως σήμερα λειτουργεί πλήρες Γυμνάσιο και Λύκειο. Τέλος, το 1998 πραγματοποιείται ανασύσταση του Δήμου Ιθώμης με το νομοθέτημα «Καποδίστριας».

1.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού μιας περιοχής είναι από τους κυριότερους παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία μιας αναπτυξιακής προσπάθειας, αφού θα στηριχθεί στις δικές τους ικανότητες. Αυτή ακριβώς η ποιότητα διερευνάται σε αυτή την ενότητα μέσα από τη μελέτη των πληθυσμιακών μεταβολών, της ηλικιακής κατανομής, του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού, των δυνατοτήτων διαδοχής στο εσωτερικό των οικογενειακών αγροτικών εκμεταλλεύσεων και του βαθμού οργάνωσης και συνεργασίας των μελών της τοπικής κοινωνίας.

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση στην έννοια του πληθυσμού καθώς δύναται να διακριθεί σε πραγματικό και μόνιμο. Με τον όρο πραγματικός πληθυσμός γίνεται αναφορά στο σύνολο των ατόμων που είναι παρόντα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Κατά την Ε.Σ.Υ.Ε. πραγματικός πληθυσμός μιας περιφέρειας (δήμου, κοινότητας ή οικισμού) είναι το σύνολο των, για οποιαδήποτε αιτία, παρόντων σ' αυτή προσώπων κατά την ημέρα της απογραφής, είτε αυτά διαμένουν μόνιμως στην περιφέρεια αυτή είτε βρέθηκαν να διαμένουν προσωρινά ή τυχαία. Κατά συνέπεια, στην ανάλυση χρησιμοποιείται ο μόνιμος πληθυσμός καθώς είναι πιο ενδεικτικός της κατάστασης. Στην συγκεκριμένη περιοχή μελέτης βρέθηκε ο λόγος του πραγματικού προς τον μόνιμο πληθυσμό για το έτος 2001. Όταν ο δείκτης Πραγματικός / Μόνιμος πληθυσμός είναι μεγαλύτερος του 1 συμπεραίνουμε ότι η απογραφή του πραγματικού πληθυσμού δεν είναι ρεαλιστική.

Πίνακας 2: Σύγκριση Πραγματικού και Μόνιμου Πληθυσμού

Δημοτικά Διαμερίσματα	2001 Πραγματικός Πληθυσμός	2001 Μόνιμος Πληθυσμός	Πραγματικός Πληθυσμός 2001/ Μόνιμος Πληθυσμός 2001
Άγιος Ακάκιος	259	229	1,13
Ελληνόπυργος	448	316	1,42
Κανάλια	581	573	1,01
Καππά	266	206	1,29
Λοξάδα	229	236	0,97
Πύργος Ιθώμης	316	264	1,20
Φανάρι	804	719	1,12
Χάρμα	237	230	1,03

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Με βάση τον παραπάνω συλλογισμό, προκύπτει ότι στα συγκεκριμένα Δημοτικά Διαμερίσματα, ο δείκτης είναι μεγαλύτερος του 1, με εξαίρεση το Δημοτικό Διαμέρισμα της Λοξάδας, με αποτέλεσμα να συμπεραίνουμε ότι στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αγίου Ακακίου, του Ελληνόπυργου, των Καναλίων, του Καππά, του Πύργου Ιθώμης, του Φαναρίου και του Χάρματος για κάθε 100 κατοίκους εγγράφονται 0,13 - 0,42 - 0,01 - 0,29 - 0,20 - 0,12 και 0,03 αντίστοιχα κάτοικοι παραπάνω. Έτσι, λοιπόν, τα συμπεράσματα που προκύπτουν με βάση τον πραγματικό πληθυσμό κρίνονται επισφαλής και κατά συνέπεια υιοθετούνται τα στοιχεία που αφορούν στον μόνιμο πληθυσμό.

Στον Πίνακα 3 και στο Σχήμα 1 φαίνεται η πληθυσμιακή εξέλιξη στον Δήμο Ιθώμης και συγκρίνεται με την αντίστοιχη του Νομού Καρδίτσας:

Πίνακας 3: Πληθυσμιακή Εξέλιξη και Ποσοστιαίες Πληθυσμιακές Μεταβολές

Χωρικές Ενότητες	Πληθυσμός Απογραφής				Ποσοστιαίες Πληθυσμιακές Μεταβολές ανά Δεκαετία		
	1971	1981	1991	2001	71' - 81'	81' - 91'	91' - 01'
Ν. Καρδίτσας	130.913	124.930	126.854	120.265	-4,78%	1,51%	-5,47%
Δ. Ιθώμης	5.071	4.370	3.292	2.773	-16,04%	-32,74%	-18,71%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Σχήμα 1: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Νομού Καρδίτσας και Δήμου Ιθώμης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Με την βοήθεια των **Πινάκων 3 και 4** (βλ. Παράρτημα) παρατηρούμε ότι ο μόνιμος τοπικός πληθυσμός διαχρονικά μειώνεται τόσο σε επίπεδο Δήμου, όσο και σε επίπεδο Νομού, με εξαίρεση την δεκαετία '81 – '91 όπου στο Νομό Καρδίτσας ο μόνιμος πληθυσμός αυξάνεται κατά 1,51%. Στην περιοχή μελέτης, ωστόσο, ο ρυθμός με τον οποίο μειώνεται είναι εξαιρετικά ταχύς. Συγκεκριμένα, την περίοδο '71 – '81 μειώθηκε κατά 16,04%, την δεκαετία '81 – '91 σημειώνεται η μεγαλύτερη ποσοστιαία αρνητική μεταβολή της τάξης του 32,74% και τέλος την δεκαετία '91 – '01 συρρικνώνεται κατά 18,71%. Το φαινόμενο αυτό, αποδίδεται σε ένα βαθμό στο φαινόμενο της μετανάστευσης, μιας και οι νέοι εγκαταλείπουν τον τόπο διαμονής τους αναζητώντας περισσότερες ευκαιρίες εργασίας, αλλά και στον γηρασμένο τοπικό πληθυσμό, παράμετροι που θα αναλυθούν περισσότερο στη συνέχεια. Παρακάτω, αναπαρίσταται γραφικά, μέσω του **Σχήματος 2**, η πληθυσμιακή εξέλιξη και των Δημοτικών Διαμερισμάτων που συγκροτούν τον καποδιστριακό Δήμο της Ιθώμης.

Σχήμα 2: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δημοτικών Διαμερισμάτων

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

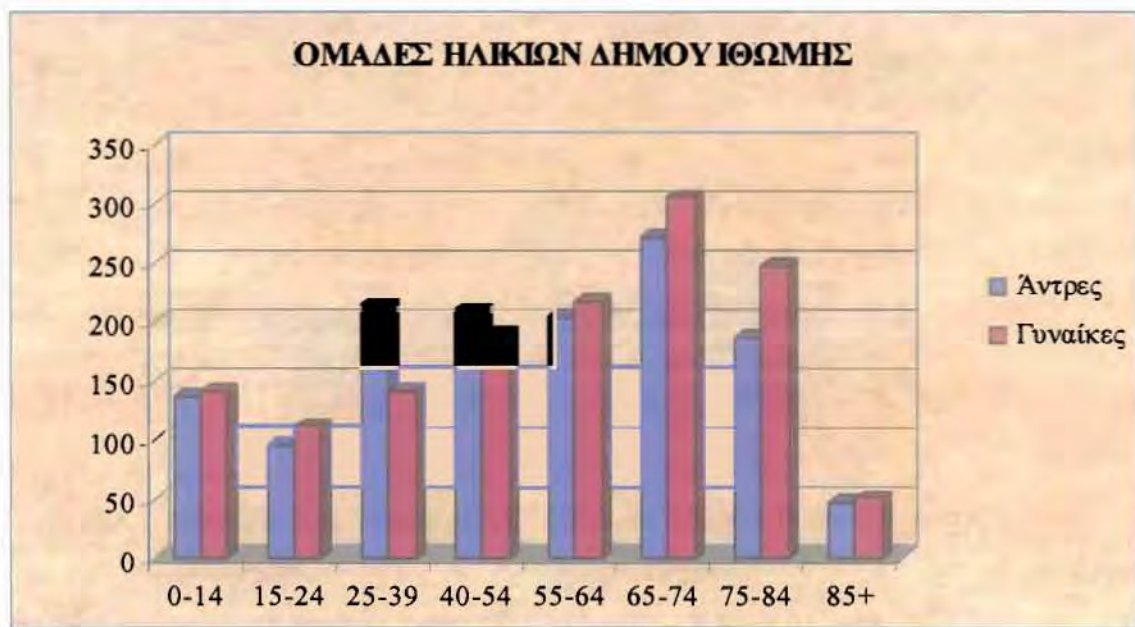
Πηγή: Δήμος Ιθώμης

Από την εξέταση του **Σχήματος 2** γίνεται αντιληπτό ότι και τα επιμέρους Δημοτικά Διαμερίσματα μειώνονται διαχρονικά, με εξαίρεση τον Πύργο Ιθώμης, ο οποίος αν και παρουσιάζει μια μικρή μείωση του τοπικού του πληθυσμού, εντούτοις τις δυο τελευταίες δεκαετίες έχει καταφέρει να τον διατηρήσει σταθερό. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις του Φαναρίου, των Καναλιών, του Ελληνόπυργου και του Αγίου

Ακάκιου που ενώ το 1971 αριθμούσαν 1414, 1196, 633 και 490 κατοίκους αντίστοιχα, σήμερα ο πληθυσμός τους ανέρχεται στους 719, 573, 316 και 229 κατοίκους, σημειώνοντας αρνητική πληθυσμιακή μεταβολή της τάξης του 49,15% - 52,09% - 50,07% και 53,26% αντίστοιχα.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η διάρθρωση του πληθυσμού του Δήμου κατά φύλο και ηλικία, μέσω του **Πίνακα 5** (βλ. Παράρτημα) κ της γραφικής αναπαράστασης αυτού δια του **Σχήματος 3**, που επιτρέπει τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Σχήμα 3: Μόνιμος Πληθυσμός κατά Ομάδες Ηλικιών και κατά Φύλο του 2001

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η ηλικιακή κατανομή στον Δήμο Ιθώμης εμφανίζεται να μην έχει κανονική μορφή, μιας και στο σύνολό του ο πληθυσμός είναι μάλλον γηρασμένος. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι άνω των 65 ετών συγκροτούν το 40% του τοπικού πληθυσμού. Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει επίσης, στον όρο δείκτη γήρανσης με τον οποίο εννοούμε τον λόγο των ατόμων που έχουν ηλικία μεγαλύτερη των 65 ετών προς τον πληθυσμό των παιδιών ηλικίας 0 έως 14 ετών. Πιο απλά, παρουσιάζει τον αριθμό των ηλικιωμένων ατόμων που αντιστοιχούν σε εκατό παιδιά. Προκύπτει, λοιπόν, ότι σε επίπεδο Δήμου ο δείκτης γήρανσης είναι σχετικά μεγάλος και της τάξης του 3,99.

Η ηλικιακή κατανομή ανά Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Ιθώμης παρουσιάζεται στον **Χάρτη 3**, που ακολουθεί:

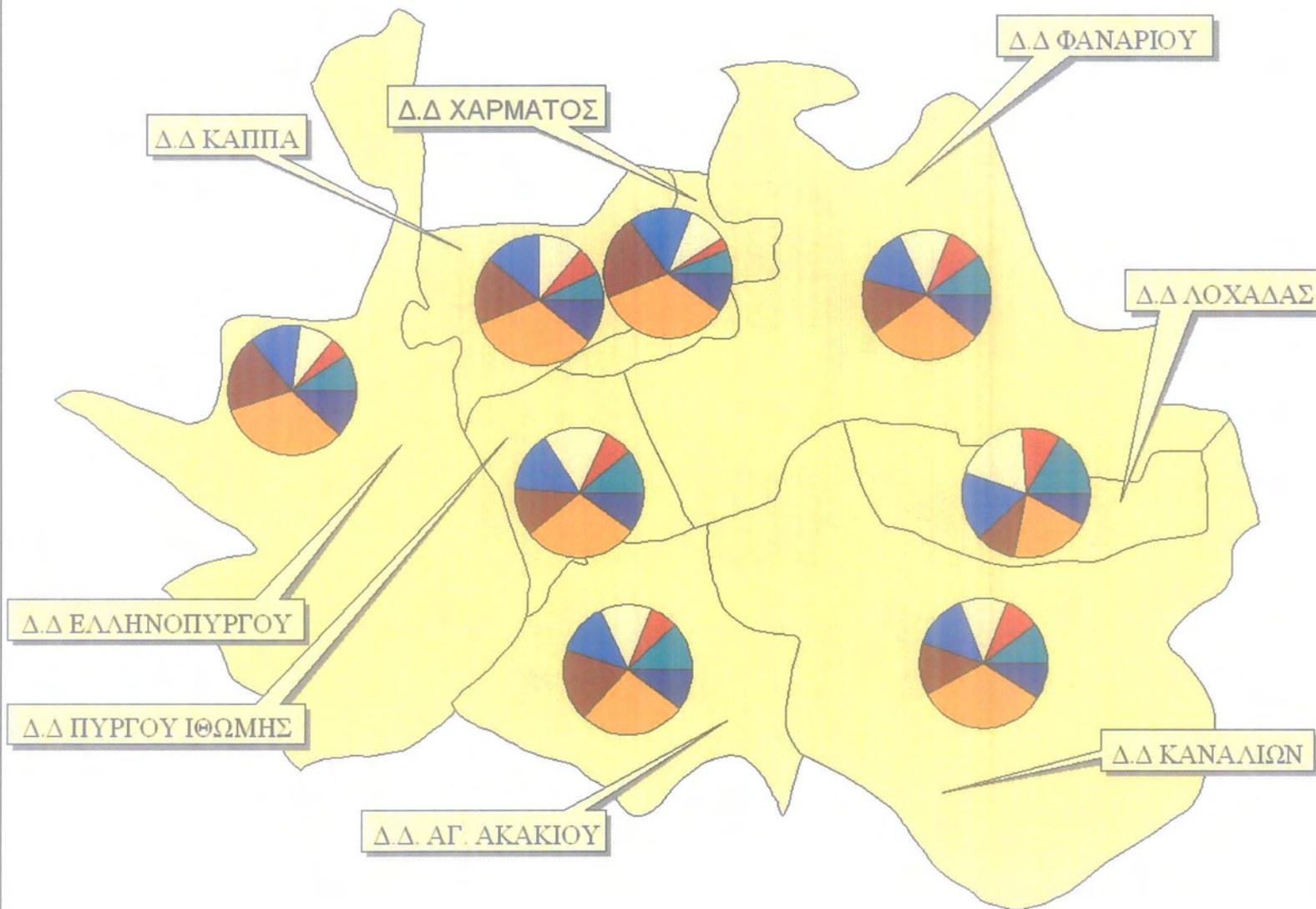

ΧΑΡΤΗΣ 3.
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ηλικιακή κατανομή ανά Δ.Δ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

Όσον αφορά στις ηλικίες των φύλων τις μελετώμενης περιοχής, παρατηρείται ότι οι άντρες υπερέχουν των γυναικών μόνο στις ηλικίες από 25 ως 54 ετών. Αυτό το γεγονός, άλλωστε καταδεικνύει το μεγάλο δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης και επισημάνθηκε στις συζητήσεις, από τους δημότες. Ενώ, λοιπόν, παρατηρείται ότι ο γυναικείος πληθυσμός υπερισχύει έναντι του αντρικού πληθυσμού στις ηλικίες 0 ως 24 ετών, στη συνέχεια παρατηρείται μια ραγδαία πτώση του, που εξηγείται από την τάση φυγής που διακατέχει τις γυναίκες άνω των 25 ετών και που συμβαίνει είτε για λόγους επαγγελματικούς είτε για λόγους οικογενειακούς. Αντίθετα, στις ηλικίες 65 και άνω διαπιστώνουμε μια έξαρση του αριθμού των γυναικών, γεγονός που καταδεικνύει ότι το όριο ζωής των γυναικών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των αντρών.

Σχήμα 4: Ποσοστιαία Πληθυσμιακή Μεταβολή του Δήμου Ιθώμης την δεκαετία '91 – '01

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Τα έτη 1991 και 2001, που συνιστούν την δεκαετία '91 – '01, αποτελούν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος, καθώς πρόκειται για τα έτη με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία. Έτσι, όσον αφορά την πληθυσμιακή πυκνότητα, τη σχέση δηλαδή

μεταξύ του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας και της γεωγραφικής του έκτασης, για τα έτη 1991 και 2001, ο Δήμος Ιθώμης παρουσιάζει πυκνότητα $40,90 \text{ κατ/ km}^2$ και $34,45 \text{ κατ/ km}^2$ αντίστοιχα, που ισοδυναμεί με αρνητική μεταβολή της τάξης του 18%. Όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 6** (βλ. Παράρτημα), ο Πύργος Ιθώμης είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή με πυκνότητα $66,42 \text{ κατ/ km}^2$, ενώ η πιο αραιοκατοικημένη είναι η περιοχή του Ελληνόπυργου με πυκνότητα $16,72 \text{ κατ/ km}^2$. Στο μεγαλύτερο μέρος του Δήμου παρατηρείται ραγδαία μείωση της πληθυσμιακής πυκνότητας, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το Δημοτικό Διαμέρισμα του Αγίου Ακακίου, που εμφανίζει αρνητική μεταβολή της τάξης του 40%. Από την άλλη, θετική μεταβολή, μικρής ωστόσο έκτασης, παρουσιάζουν τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Ελληνόπυργου (5%) και του Πύργου Ιθώμης (2%).

Στη συνέχεια, εξετάζεται με τη βοήθεια του **Πίνακα 7** και των **Σχημάτων 5 και 6**, το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων του Δήμου Ιθώμης και έπειτα αντιπαραβάλλεται με το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων του Νομού της Καρδίτσας.

Σχήμα 5: Το Μορφωτικό Επίπεδο των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Το πρώτο γενικευμένο συμπέρασμα που προκύπτει έπειτα από την εξέταση των στοιχείων του **Πίνακα 7** (βλ. Παράρτημα) και του **Σχήματος 5** είναι το γεγονός ότι το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της μελετώμενης περιοχής χαρακτηρίζεται, σε ένα

βαθμό, χαμηλό. Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία του πληθυσμού (42%) είναι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης, φαινόμενο που παρατηρείται και σε επίπεδο Νομού (39%). Το ποσοστό των αγραμμάτων είναι αρκετά υψηλό, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση (16%), σε αντίθεση με ό,τι επικρατεί στο σύνολο του Νομού Καρδίτσας, όπου ναι μεν είναι επίσης υψηλό (11%), ωστόσο πλασάρεται στην τέταρτη θέση. Οι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συνιστούν το 24% των ερωτηθέντων, αποτέλεσμα που συμβαδίζει με αυτό του Νομού (29%). Όσοι έχουν συνεχίσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συγκροτούν το 5% του τοπικού πληθυσμού, ενώ στο Νομό το ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας σχεδόν διπλασιάζεται και συνιστά το 9% του συνολικού πληθυσμού.

Σχήμα 6: Αντιπαραβολή του Μορφωτικού Επιπέδου του Δήμου Ιθώμης με τον Νομό Καρδίτσας

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Εν κατακλείδι, από την εξέταση των δημογραφικών στοιχείων της περιοχής μελέτης για το έτος 2001 και των αντίστοιχων γραφημάτων, προκύπτει ότι καταρχήν ο Δήμος Ιθώμης αποτελεί πληθυσμιακά έναν μικρό Δήμο με 2773 κατοίκους¹⁵. Σε ενδοδημοτικό επίπεδο, το Δημοτικό Διαμέρισμα του Φαναρίου, όπου βρίσκεται και η έδρα του Δήμου Ιθώμης – το Φανάρι, διαθέτει τον μεγαλύτερο πληθυσμό (804

¹⁵ Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

κάτοικοι) και ακολουθούν τα Δημοτικά Διαμερίσματα των Καναλιών (581 κάτοικοι), του Ελληνόπυργου (448 κάτοικοι), του Πύργου Ιθώμης (316 κάτοικοι), του Καππά (266 κάτοικοι), του Αγίου Ακακίου (259 κάτοικοι), του Χάρματος (237 κάτοικοι) και της Λοξάδας (229 κάτοικοι)¹⁶. Παράλληλα, γίνεται αντιληπτό ότι οι δημογραφικές τάσεις του Δήμου Ιθώμης συμπίπτουν, σε ένα βαθμό, με τις δημογραφικές τάσεις που προσδιορίζουν την μεγαλύτερη χωρική ενότητα όπου και υπάγεται η μελετώμενη περιοχή, τον Νομό Καρδίτσας. Καταρχήν, διαπιστώνεται ότι ο τοπικός μόνιμος πληθυσμός διαχρονικά μειώνεται και στις δυο χωρικές ενότητες και συνοδεύεται από αντίστοιχη μείωση της πληθυσμιακής τους πυκνότητας. Το ενδιαφέρον, ωστόσο, εστιάζεται στο ρυθμό με τον οποίο μειώνεται ο πληθυσμός στην περιοχή μελέτης, μιας και κατά την τελευταία 30ετία έχει σχεδόν υποδιπλασιαστεί (5071 κάτοικοι το 1971 έναντι 2773 κατοίκων το 2001) και έχει ως λογικό αποτέλεσμα τον υποδιπλασιασμό και της πληθυσμιακής πυκνότητας του Δήμου Ιθώμης (18,83 κάτοικοι/ km² το 1971 και 34,45 κάτοικοι/ km² το 2001). Παράλληλα, ένα μεγάλο μέρος του τοπικού πληθυσμού είναι γηρασμένο (40% του τοπικού πληθυσμού), με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία, αλλά και το ίδιο το μέλλον της μελετώμενης περιοχής.

Ταυτόχρονα, ένα επιπλέον χαρακτηριστικό στοιχείο της δημογραφικής υπόστασης της μελετώμενης περιοχής είναι η υπερίσχυση του αντρικού πληθυσμού έναντι του γυναικειού, κυρίως στις νέες ηλικίες, με συνέπεια να μην ικανοποιούνται ανάγκες που αφορούν στην οικογένεια και να επιτείνεται το φαινόμενο της υπογεννητικότητας. Μάλιστα έντονα παράπονα αναφορικά με την συγκεκριμένη παρατήρηση εκφράστηκαν εκ μέρους του ανδρικού πληθυσμού κατά τη διαδικασία της επιτόπιας έρευνας. Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος του τοπικού πληθυσμού είναι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης, με το ποσοστό των αναλφάβητων να είναι επίσης σε υψηλό επίπεδο, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την χάραξη σύγχρονης αναπτυξιακής στρατηγικής, μιας και ο τοπικισμός και η συντηρητική θεώρηση των πραγμάτων που υποβόσκουν, αποτελούν στοιχεία που δικαιολογούν την συγκεκριμένη διαπίστωση.

¹⁶ Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

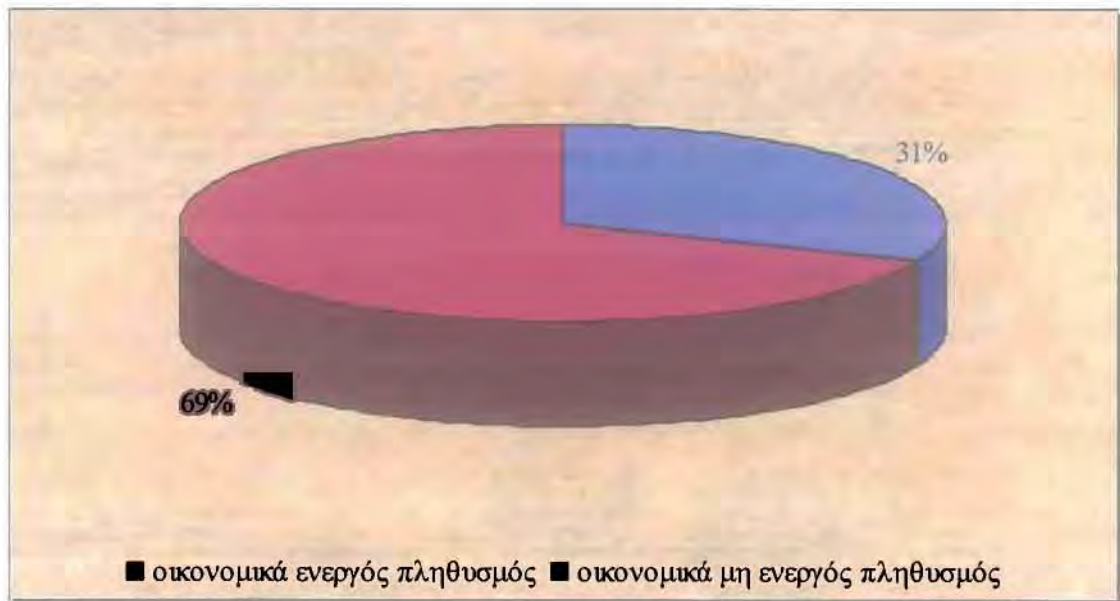
Η εξέταση της διάρθρωσης της απασχόλησης, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και της εξέλιξης της παραγωγικής βάσης μιας περιοχής συνθέτουν τη γενική εικόνα για τις προοπτικές ανάπτυξής της. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη της απασχόλησης αποτελεί ένα βασικό κριτήριο για τον προσδιορισμό της οικονομικοκοινωνικής κατάστασης και για την επιλογή των απαραίτητων παρεμβάσεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο για τον τοπικό πληθυσμό.

Στην παραγωγική διάρθρωση του Δήμου δεσπόζει η παρουσία του πρωτογενή τομέα, ο οποίος και διαμορφώνει ουσιαστικά την οικονομία της περιοχής. Ωστόσο, για να επέλθει κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη κρίνεται απαραίτητο να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές παρεμβάσεις, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για να υπάρξει μία ολοκληρωμένη εκμετάλλευση των γεωργικών πόρων και να εκλείψει η τάση εγκατάλειψης των καλλιεργειών με άμεσες συνέπειες στην πληθυσμιακή δομή της τοπικής κοινωνίας. Από την άλλη, ο δευτερογενής τομέας δεν είναι αναπτυγμένος, αν και υπάρχουν οι δυνατότητες να προαχθεί η ανάπτυξη της μεταποιητικής ικανότητας δεδομένου ότι η περιοχή μελέτης βρίσκεται πολύ κοντά στην πρωτεύουσα του Νομού, την Καρδίτσα και διασχίζεται από την Επαρχιακή Οδό που συνδέει την Καρδίτσα με το Μουζάκι. Στην εποχή της τριτογενοποίησης της ελληνικής οικονομίας, ο τριτογενής τομέας στην περιοχή μελέτης δεν έχει γνωρίσει ακόμα μεγάλη ανάπτυξη, μολονότι ο Δήμος Ιθώμης παρουσιάζει αξιόλογες προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης, με το φυσικό και κυρίως το πολιτιστικό απόθεμα που διαθέτει και δύναται να αξιοποιηθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό μέσα από διαδημοτικές συνεργασίες, προωθώντας με αυτόν τον τρόπο εναλλακτικές και περισσότερο εξειδικευμένες μορφές τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός κ.α.). Όσον αφορά στις υπόλοιπες υπηρεσίες, δεν παρατηρείται μεγάλη δραστηριότητα, με τις υπάρχουσες επιχειρήσεις να μην έχουν εταιρική μορφή.

Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός ορίζεται ως το σύνολο των ατόμων με ηλικία μεγαλύτερη των 14 ετών, και τα οποία είτε εργάζονται, είτε αναζητούν εργασία. Για την περιοχή μελέτη μας, με βάση τον μόνιμο πληθυσμό ισχύουν τα εξής: Στον Δήμο Ιθώμης ο οικονομικώς ενεργός πληθυσμός υπολογίζεται

στους 810 ανθρώπους, ενώ ο μη οικονομικώς ενεργός πληθυσμός στους 1805 (**Πίνακας 8**).

Σχήμα 7: Οικονομικώς Ενεργός και μη Οικονομικώς Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου Ιθώμης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η σύγκριση των δημοτικών διαμερισμάτων μεταξύ τους *δεν* μας δίνει ιδιαίτερα ενθαρρυντικά αποτελέσματα ως προς την απασχόληση, η οποία αγγίζει το 86%, αρκετά πιο κάτω σε σχέση με τον Νομό αλλά και την Περιφέρεια. Όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται η απασχόληση ανάμεσα στα δυο φύλα, παρατηρούμε ότι υπερέχουν οι άντρες (531) αντιπροσωπεύοντας το 66% του συνόλου των απασχολούμενων, ενώ και οι γυναίκες (279) είναι ιδιαίτερα δραστήριες με ποσοστό 34%. Γενικά, στην περιοχή μελέτης, η συνολική ανεργία είναι 14% ενώ η απασχόληση 86% (**Πίνακας 8**). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στα επιμέρους Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης, εντοπίζεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Λοξάδας με 21%, ενώ το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Χάρματος και είναι της τάξης του 10%. Η σχέση οικονομικώς ενεργών κατοίκων – ανέργων θεωρείται εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και παρουσιάζεται αναλυτικά στον **Χάρτη 4**, όπου παρέχονται μέσω των γραφημάτων στοιχεία για κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα.

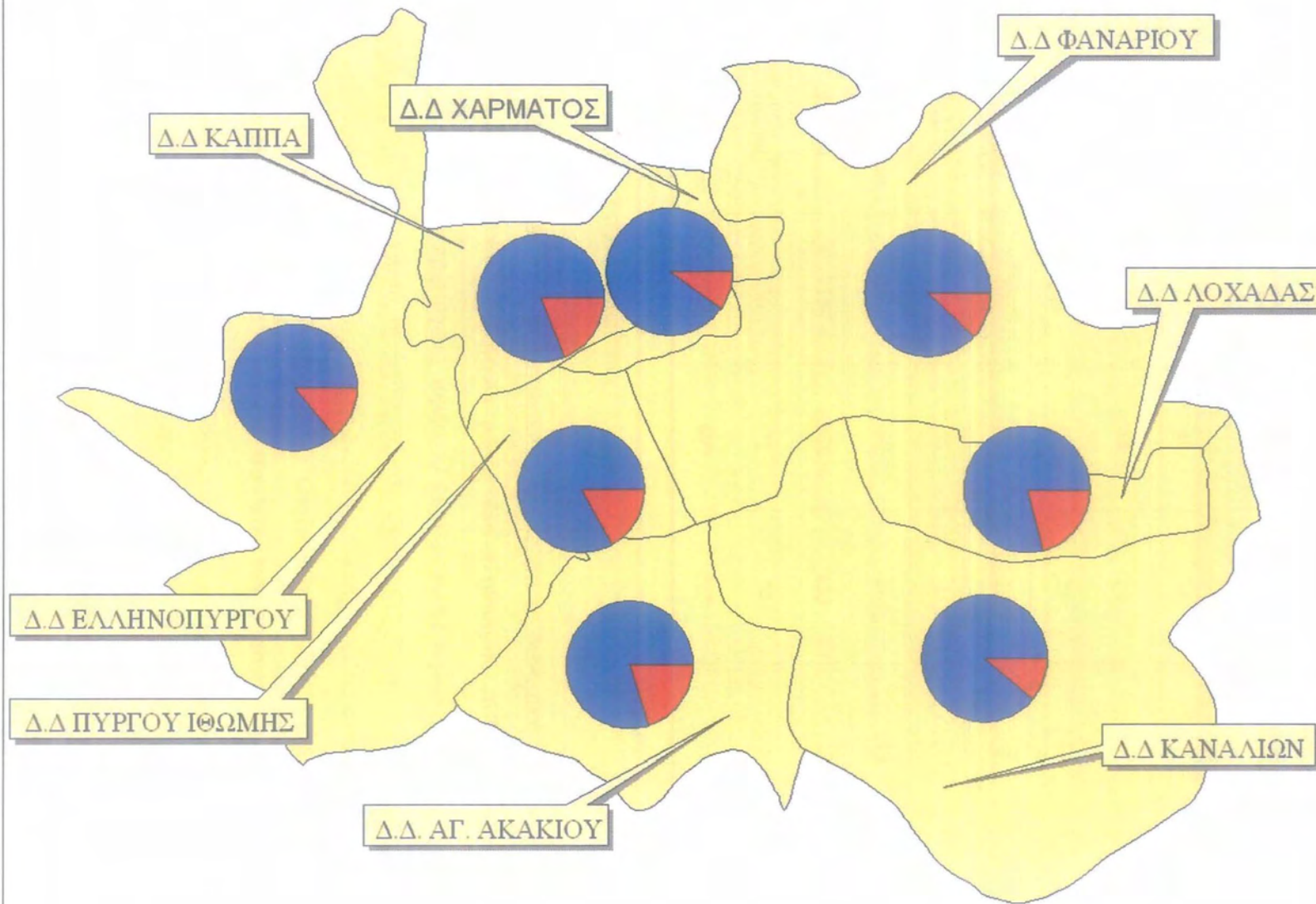

ΧΑΡΤΗΣ 4.
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ / ΑΝΕΡΓΟΙ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Εργαζόμενοι / Ανεργοί
■ Οικ ενεργός πληθυσμός
■ Άνεργοι

2 0 2 4 6 Kilometers

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

Στον **Πίνακα 9** και **Σχήμα 8** καταγράφεται και αναπαρίσταται αντίστοιχα η τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης σε πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα στον Δήμο Ιθώμης και στα επιμέρους Δημοτικά Διαμερίσματα, συμβάλλοντας στη διεξαγωγή ορισμένων χρήσιμων συμπερασμάτων για την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιοχής μελέτης.

Πίνακας 9: Τομεακή Διάρθρωση Απασχόλησης στους Παραγωγικούς Τομείς

Δημοτικά Διαμερίσματα	Πληθυσμός	Απασχολούμενοι στους Παραγωγικούς Τομείς			
		Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
Άγιος Ακάκιος	229	49	38	5	6
Ελληνόπυργος	316	54	34	1	18
Κανάλια	573	126	21	11	33
Καππά	206	42	20	8	14
Λοξάδα	236	58	1	1	0
Πύργος Ιθώμης	264	67	26	10	31
Φανάρι	719	230	153	12	63
Χάρμα	230	71	54	1	16
Δήμος Ιθώμης	2773	697	347	49	181

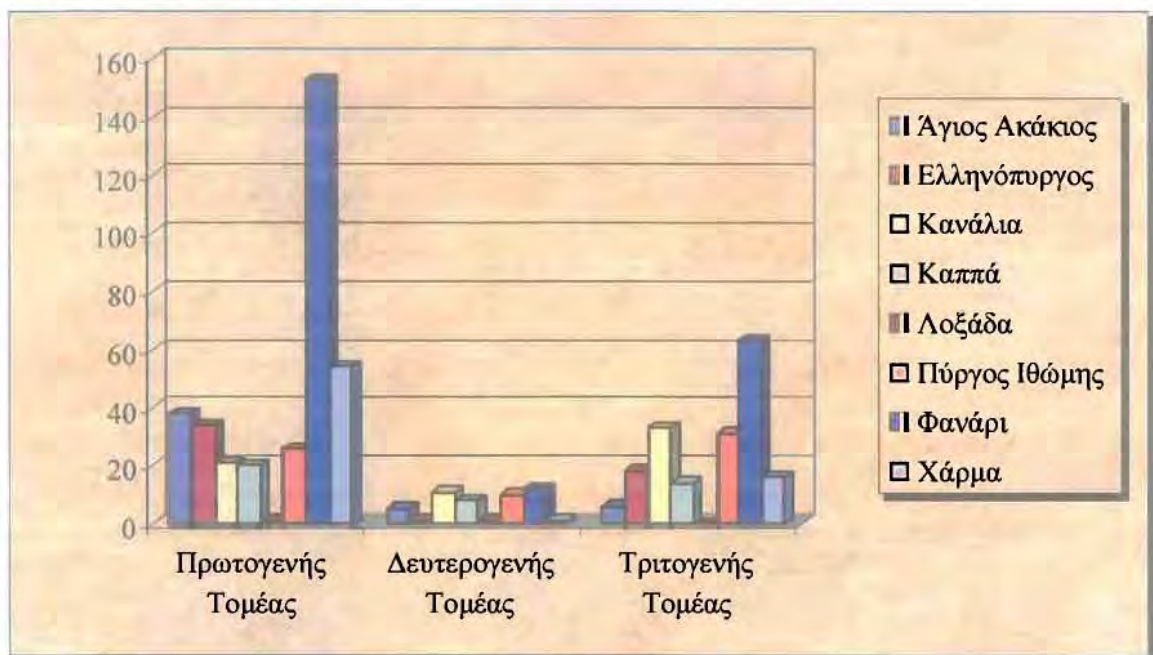
Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας

Όσον αφορά τους παραγωγικούς τομείς και τη δυναμική της περιοχής μελέτης παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (61%) στο Δήμο Ιθώμης απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας, είναι αναιμικός (μόλις 8%) με μεγάλες, ωστόσο, δυνατότητες και προοπτικές για ανάπτυξη και συγκεντρώνει το μικρότερο ποσοστό απασχόλησης ενώ ο τριτογενής τομέας καταλαμβάνει επίσης ένα μικρό ποσοστό της απασχόλησης (31%), ιδιαίτερα στην έδρα του Δήμου, στο Δημοτικό Διαμέρισμα Φαναρίου (35% επί του συνόλου των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα) και στα Δημοτικά Διαμερίσματα των Καναλιών (18%) και του Πύργου Ιθώμης (17%) . Βέβαια, τα στοιχεία της απογραφής του 2001 δεν ανταποκρίνονται στην

πραγματική κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή μελέτης. Αρκεί η απλή παρατήρηση των επαγγελματιών στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα όπως αυτές αναφέρονται κατά Δημοτικό Διαμέρισμα για να διαπιστωθεί ότι μέρος των απογραφέντων στις κατηγορίες αυτές είτε δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής απογραφής είτε μετακινούνται και εργάζονται στην Καρδίτσα, στο Μουζάκι ή σε κάποιον άλλον Δήμο. Παράλληλα, προκύπτει ότι μόνο ένα μικρό μέρος του μόνιμου πληθυσμού απασχολείται στους διάφορους παραγωγικούς τομείς. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του τοπικού πληθυσμού συγκροτείται από συνταξιούχους, ενώ και η ανεργία, που αποτελεί τροχοπέδη για οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία, είναι ένας ακόμη παράγοντας που δικαιολογεί την συγκεκριμένη διαπίστωση.

Σχήμα 8: Γραφική παράσταση των Παραγωγικών Τομέων στο Δήμο Ιθώμης

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή δεδομένων: Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας

Τα παραπάνω συγκριτικά στοιχεία δείχνουν ότι ο Δήμος Ιθώμης στηρίζεται σχεδόν στο σύνολό του στον πρωτογενή τομέα (με εξαίρεση τα Δ.Δ. των Καναλιών και του Πύργου Ιθώμης, όπου οι περισσότεροι κάτοικοι απασχολούνται στον τριτογενή τομέα, εξαιτίας κυρίως της επιλογής των νέων να μην ακολουθήσουν το επάγγελμα του αγρότη). Μάλιστα, η τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης στα επιμέρους Δ.Δ. παρουσιάζεται με τη συνδρομή του **Χάρτη 5**.

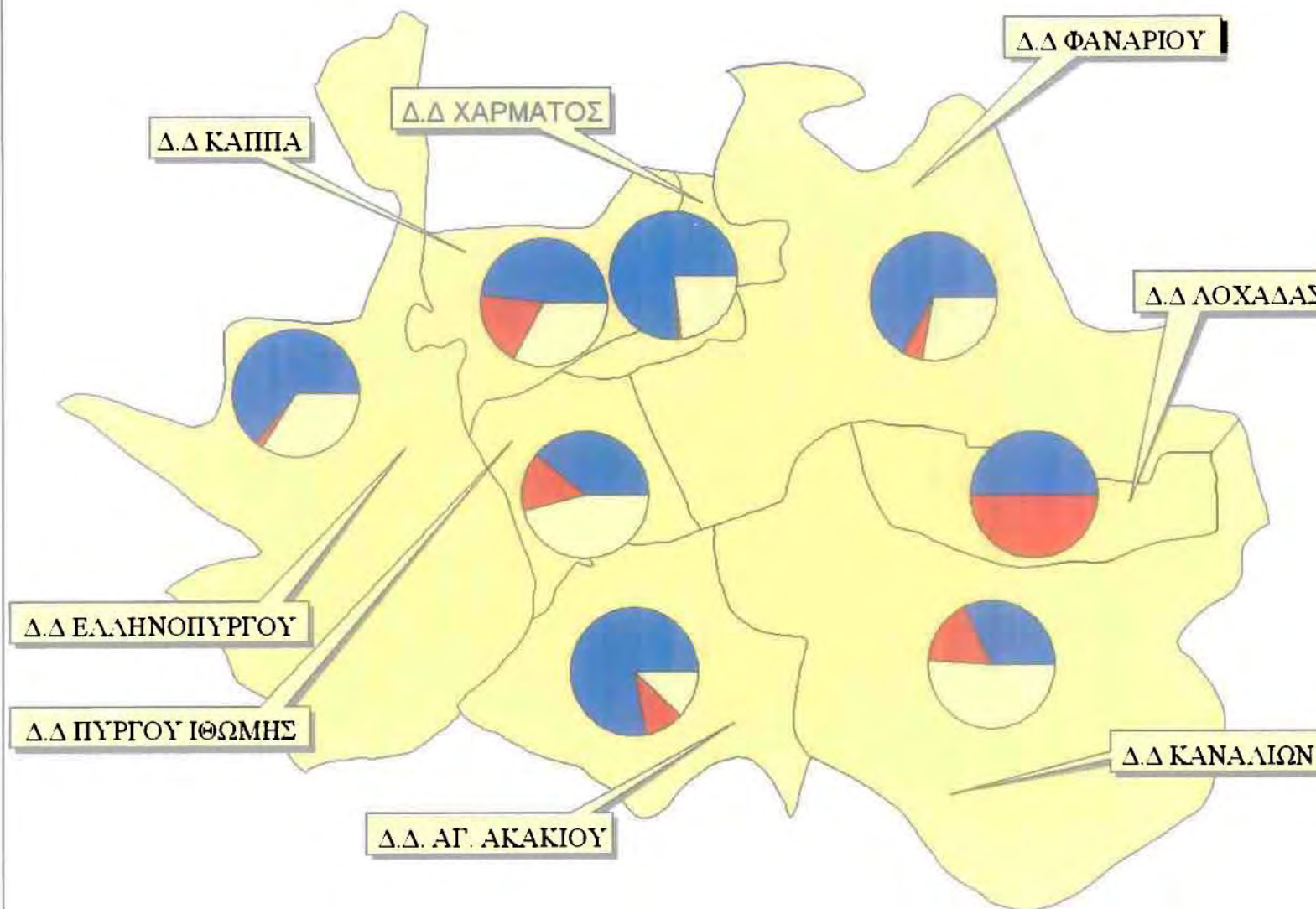
ΧΑΡΤΗΣ 5. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Απασχόληση ανά Δ.Δ

- Πρωτογενής τομέας
- Δευτερογενής τομέας
- Τριτογενής τομέας

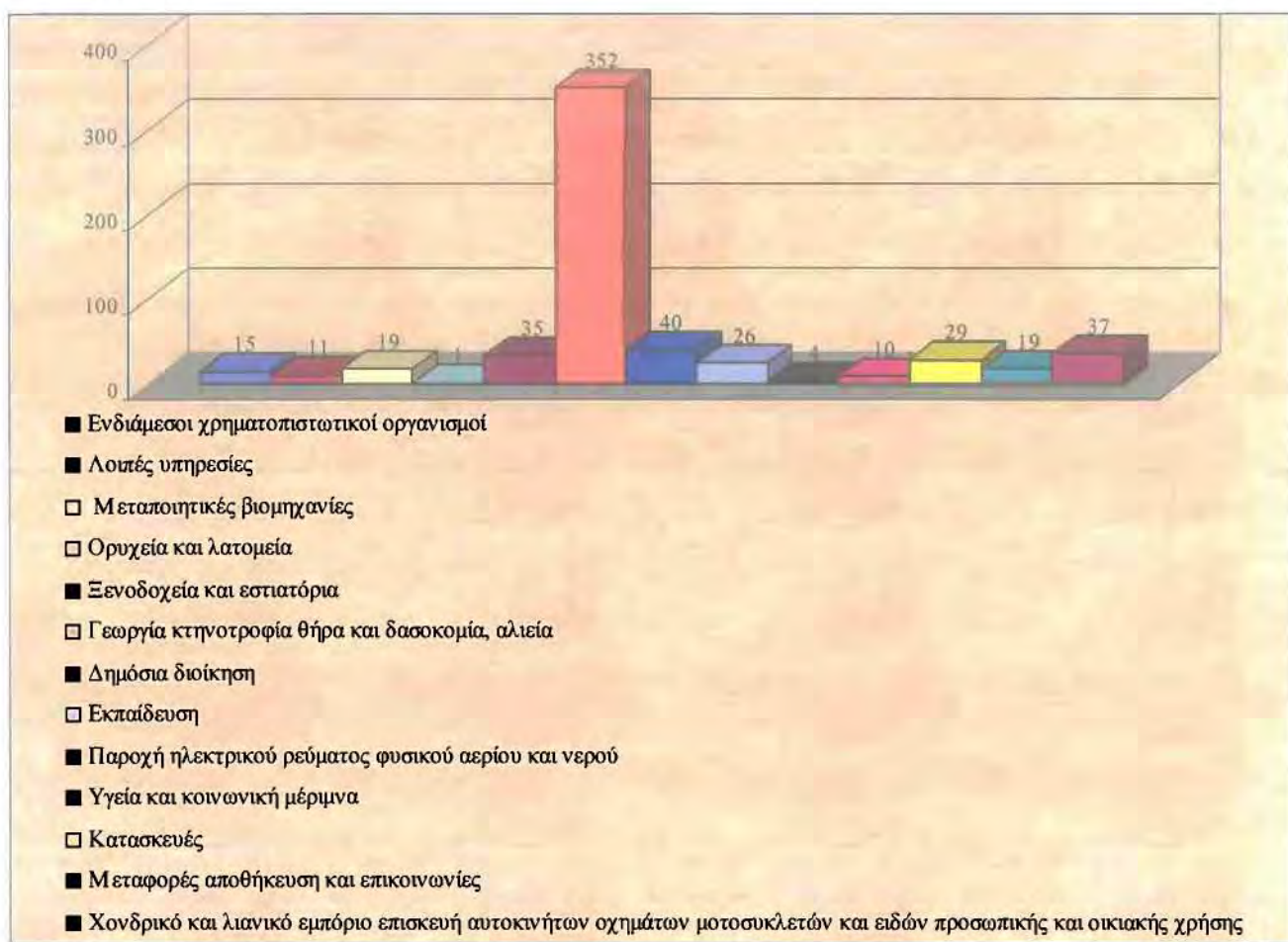
2 0 2 4 6 Kilometers

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

Η διαπίστωση ότι η ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα παραγωγής επιβεβαιώνεται και από τον **Πίνακα 10** (βλ. Παράρτημα) και το **Σχήμα 9**, όπου αναπαρίσταται γραφικά η φύση των επαγγελμάτων που εξασκεί ο τοπικός πληθυσμός. Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνεται ότι την πρώτη θέση κατέχουν οι απασχολούμενοι στην γεωργία και την κτηνοτροφία (352 απασχολούμενοι) και ακολουθούν οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα (40 στην δημόσια διοίκηση, 26 στην εκπαίδευση, 15 σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, 11 απασχολούμενοι σε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και εστιατόρια, 10 στην υγεία και μέριμνα, κ.α.). Ο δευτερογενής τομέας αντιπροσωπεύεται από 49 απασχολούμενους. Το γεγονός αυτό είναι βέβαια φυσικό εξαιτίας του αγροτικού – κτηνοτροφικού χαρακτήρα των Δημοτικών αυτών Διαμερισμάτων.

Σχήμα 9: Γραφική αναπαράσταση του είδους απασχόλησης των κατοίκων του Δήμου Ιθώμης

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή Δεδομένων: Ε.Σ.Υ.Ε.

1.3.1 Πρωτογενής Τομέας

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα στοιχεία που αφορούν στον πρωτογενή τομέα απασχόλησης της περιοχής μελέτης. Χωρική αναφορά ανάλυσης αποτελεί ο Νομός Καρδίτσας, καθώς ο Δ. Ιθώμης είναι ιδιαίτερα μικρός προκειμένου να συγκριθεί με μια ευρύτερη χωρική ενότητα. Τα στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν είναι αυτά των εθνικών απογραφών γεωργίας και κτηνοτροφίας της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 1999 – 2000, καθώς και στοιχεία από έρευνα πεδίου. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μεθοδολογία με βάση την οποία διενεργεί τις απογραφές της η Ε.Σ.Υ.Ε. (παρουσίαση στοιχείων με βάση είτε τον τόπο απογραφής του κατόχου είτε την περιοχή όπου βρίσκεται η εκμετάλλευση) δυσχέρυνε, σε αρκετές περιπτώσεις το έργο μας. Ωστόσο, το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με κάποιες παραδοχές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης της αγροτικής δραστηριότητας της μελετώμενης περιοχής.

Την παραγωγική και οικονομική φυσιογνωμία της περιοχής μελέτης στον πρωτογενή τομέα διαμορφώνουν σε πολύ μεγάλο βαθμό οι παραδοσιακές καλλιέργειες όπως τα σιτηρά, το κριθάρι, το βαμβάκι και το καλαμπόκι, καθώς και η αιγοπροβατοτροφία και σε μικρότερο βαθμό η βοοτροφία και η χοιροτροφία. Το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής στην προσπάθειά του να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τα εδαφοκλιματικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και τους διαθέσιμους φυσικούς και υλικούς πόρους της περιοχής, στράφηκε σε ένα βαθμό, εκτός από τις ειδικευμένες - δυναμικές καλλιέργειες έντασης εργασίας όπως είναι το βαμβάκι, στις παραδοσιακές καλλιέργειες και την κτηνοτροφία.

Χαρακτηριστικό γεγονός στην περιοχή μελέτης είναι η τάση απομάκρυνσης των νέων από την εργασία στον πρωτογενή τομέα. Σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η απασχόληση κατά του θερινούς μήνες αλλοδαπών – τσιγγάνων στο βαμβάκι ενώ οι νέοι της περιοχής προτιμούν άλλες δραστηριότητες. Στη συγκεκριμένη περιοχή μελέτης η ακριβής περιγραφή της δομής της έχει σοβαρές και αντικειμενικές δυσκολίες εξ αιτίας της ιδιομορφίας του οικονομικοκοινωνικού χαρακτήρα της. Το υψηλό ποσοστό απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα και κατά συνέπεια η υψηλή υποαπασχόληση, μοιραία δημιουργεί συνθήκες και διπλής ή πολλαπλής απασχόλησης που είναι γενικό φαινόμενο και για το σύνολο της χώρας μας και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε στους κατοίκους του Δήμου είναι άκρως ενδιαφέροντα και προσδιορίζουν με μεγάλη ακρίβεια τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροτικός

πληθυσμός. Το κυριότερο πρόβλημα είναι η διάρθρωση του αγροτικού πληθυσμού. Το μεγαλύτερο ποσοστό του είναι μεγάλης ηλικίας, ενώ υπάρχει αυξημένο ποσοστό ετερο-απασχολούμενων στο γεωργικό χώρο. Η δομή αυτή του αγροτικού πληθυσμού δεν διευκολύνει την όποια προσπάθεια εκσυγχρονισμού επιχειρείται, κρατώντας τη γεωργία της περιοχής σε μη ανταγωνιστικά επίπεδα. Η μη ανταγωνιστικότητα γίνεται αντιληπτή στους αγρότες από το γεγονός ότι ενώ το κόστος προμήθειας των απαιτούμενων για την παραγωγική διαδικασία εισροών αυξάνει σταδιακά, οι τιμές πώλησης των προϊόντων διατηρούνται λίγο πολύ σε σταθερά χαμηλά επίπεδα. Η τάση αυτή μειώνει σταδιακά την κερδοφορία του χώρου προκαλώντας τη σταδιακή απομάκρυνση εργατικού δυναμικού από τη γεωργία.

Από τις επιτόπιες έρευνες αλλά και από τις συνομιλίες με φορείς και αγρότες της περιοχής διαπιστώθηκαν και ορισμένα άλλα προβλήματα της αγροτικής παραγωγής όπως ο μικρός και κατακερματισμένος κλήρος, η προβληματική άρδευση, παρά την ύπαρξη υδάτινων πόρων, που οφείλεται στην κακή διαχείριση, η μη ικανοποιητική κατάσταση των αγροτικών δρόμων, οι αρνητικές εμπειρίες από προγράμματα αναδιάρθρωσης, η ελλιπής στήριξη των αγροτών από τις υπηρεσίες της διεύθυνσης γεωργικής Ανάπτυξης του Νομού κ.α. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερα αρνητική υπήρξε κατά τις σχετικές συζητήσεις, η στάση των περισσότερων αγροτών για εισαγωγή βιολογικών καλλιεργειών, γεγονός που σχετίζεται και με τη νοοτροπία του αγρότη αλλά και με την έλλειψη ενημέρωσής του αλλά και ακόμη με δικαιολογημένες επιφυλάξεις σχετικά με την αποδοτικότητά και τις δυνατότητες εμπορίας τους.

1.3.1.1 Γεωργία - Κτηνοτροφία

Στη συγκεκριμένη ενότητα περιέχονται μια σειρά από πίνακες, οι οποίοι περιλαμβάνουν τα επίσημα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001. Τα στοιχεία των συγκεκριμένων πινάκων είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα και αναμένεται να συνδράμουν στην αρτιότερη ανάγνωση με τον πλέον σαφή τρόπο της γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας στην περιοχή μελέτης. Στη συνέχεια, αντιπαραβάλλονται αυτά τα στοιχεία με την ετήσια απογραφή γεωργίας του έτους 1999 – 2000, έτσι ώστε να αποκτηθεί μια πληρέστερη εικόνα για τις εκφάνσεις του πρωτογενή τομέα.

Σ' αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, ο **Πίνακας 11** παρουσιάζει τις εκμεταλλεύσεις και τη χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση αυτών, σύμφωνα με τον τόπο απογραφής του κατόχου, με διάκριση σε μικτές, γεωργικές και κτηνοτροφικές. Στη συνέχεια, ο **Πίνακας 12** απεικονίζει τον τεμαχισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Ο **Πίνακας 13**

αναφέρεται στις διάφορες μορφές της κατοχής των γεωργικών εκτάσεων. Ο Πίνακας 14 αποκωδικοποιεί τον αριθμό και το είδος των απασχολούμενων στο σύνολο των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Παράλληλα, ο Πίνακας 15 παρουσιάζει τις εκμεταλλεύσεις με αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις. Στους Πίνακες 16, 17 και 18 παρατίθενται στοιχεία που αφορούν στο είδος των ζώων, που συναντάμε στην περιοχή μελέτης, αλλά και τον αριθμό των επιλεγμένων ζώων, που εκμεταλλεύονται κτηνοτροφικά και ταυτόχρονα επιδοτούνται. Στον Πίνακα 19 διακρίνονται οι καλλιεργούμενες εκτάσεις κατά είδος της καλλιέργειας. Επιπρόσθετα, οι συγκεκριμένοι Πίνακες (βλ. Παράρτημα) αναπαρίστανται γραφικά, με τη βοήθεια των σχημάτων που ακολουθούν, τα αποτελέσματα που προκύπτουν σχολιάζονται και εξάγονται ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα, που θα συνδράμουν στη συγκρότηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προτάσεων. Στη συνέχεια εξετάζονται τα σχήματα που προκύπτουν από την ανάλυση των πινάκων.

Σχήμα 10: Εκμεταλλεύσεις και Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε Μικτές, Γεωργικές και Κτηνοτροφικές

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Από την ανάγνωση του παραπάνω γραφήματος, διαπιστώνεται ότι στην περιοχή μελέτης υφίσταται μια ισορροπία μεταξύ των εκτάσεων των αμιγώς γεωργικών εκμεταλλεύσεων (11157 στρέμματα) με τις εκτάσεις των μικτών εκμεταλλεύσεων (10406,2 στρέμματα). Υπολείπονται οι αμιγώς κτηνοτροφικές, με μόλις 176,5 στρέμματα που ισοδυναμεί με το 1% επί του συνόλου των εκτάσεων.

Σχήμα 11: Εκμεταλλεύσεις και Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε Μικτές, Γεωργικές Και Κτηνοτροφικές

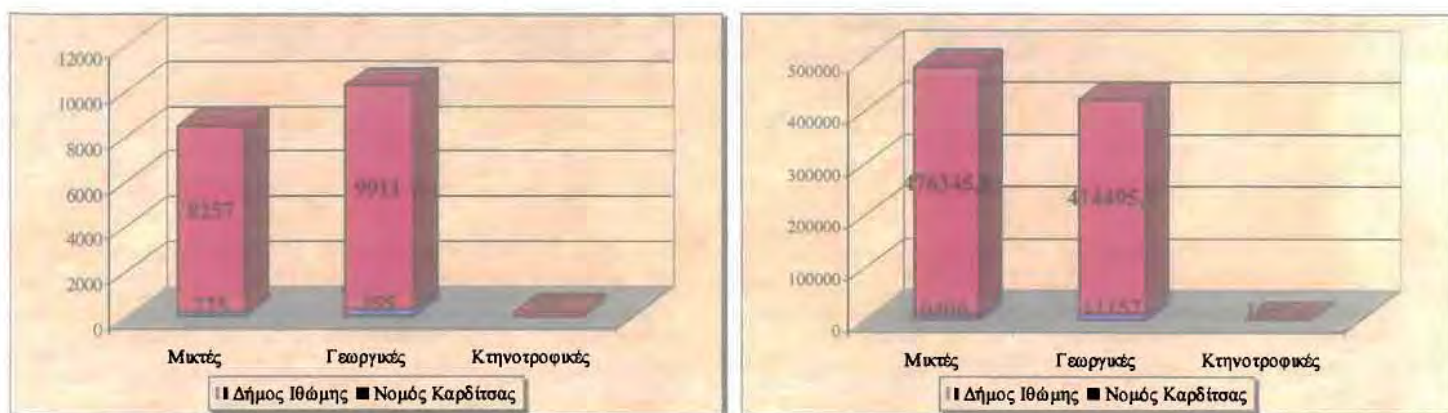

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Αποκωδικοποιώντας την γραφική αναπαράσταση του πλήθους των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, γίνεται αντιληπτό ότι οι αμιγώς γεωργικές εκτάσεις (355 εκμεταλλεύσεις και 59% επί του συνόλου των εκμεταλλεύσεων) υπερτερούν έναντι των άλλων, με τις μικτές να περιλαμβάνουν 225 εκμεταλλεύσεις και να αντιπροσωπεύουν το 37%, ενώ οι αμιγώς κτηνοτροφικές να συγκεντρώνουν τις μικρότερες προτιμήσεις του αγροτικού πληθυσμού, με 27 εκμεταλλεύσεις και με ποσοστό της τάξης του 4% επί του συνόλου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Σχήμα 12: Αντιπαραβολή Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (Πλήθους και Εκτάσεων αντίστοιχα) Μεταξύ Δήμου Ιθώμης και Νομού Καρδίτσας

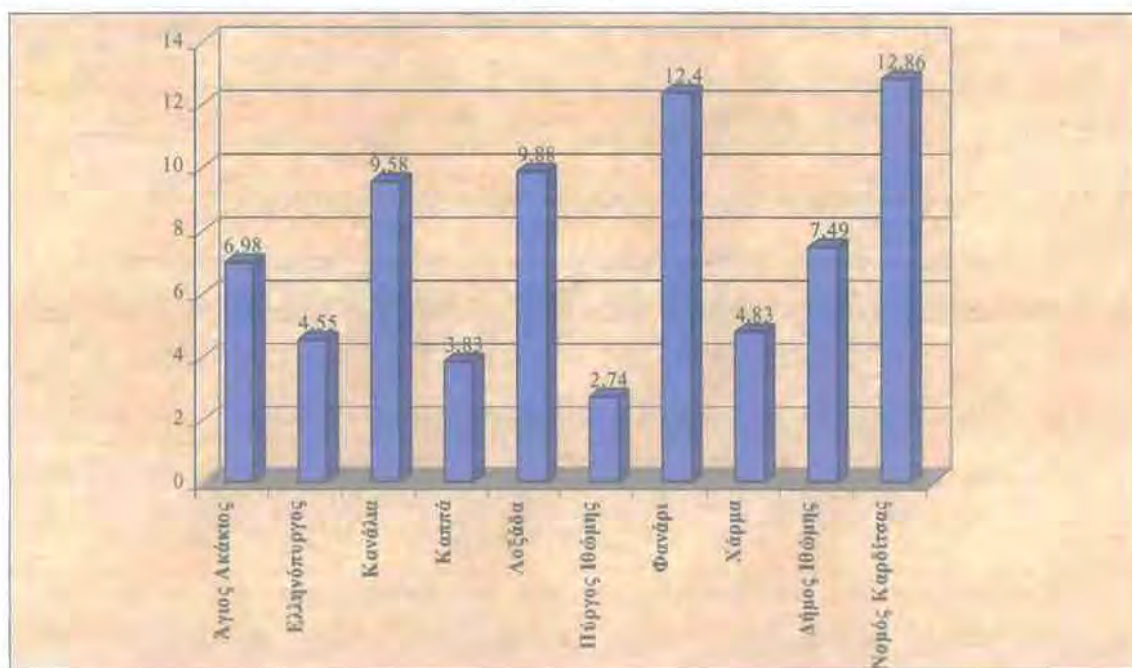

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Στις παραπάνω γραφικές αναπαραστάσεις αντιπαραβάλλονται τα στοιχεία που αφορούν στα χαρακτηριστικά των αγροτικών εκμεταλλεύσεων του Δήμου Ιθώμης με τα αντίστοιχα του Νομού Καρδίτσας. Καταρχήν, παρατηρείται ότι σε επίπεδο νομού δεσπόζουν οι μικτές εκμεταλλεύσεις, κάτι που δεν ισχύει στην περιοχή μελέτης, μιας και κυρίαρχες εκμεταλλεύσεις είναι οι γεωργικές. Στη γλώσσα των αριθμών, οι μικτές αγροτικές εκμεταλλεύσεις του Δήμου Ιθώμης καταλαμβάνουν το 2% των εκτάσεων του νομού και αποτελούν το 3% του πλήθους των εκμεταλλεύσεων του νομού. Παράλληλα, οι αμιγώς γεωργικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής μελέτης αντιπροσωπεύουν το 3% τόσο των εκτάσεων όσο και του πλήθους των αμιγώς γεωργικών εκμεταλλεύσεων του Νομού Καρδίτσας. Τέλος, διαπιστώνεται ότι παρά το γεγονός ότι οι αμιγώς κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς στις εξεταζόμενες δυο χωρικές ενότητες, εντούτοις στην περιοχή μελέτης οι συγκεκριμένες εκμεταλλεύσεις απαρτίζουν το 12% του πλήθους και το 10% των εκτάσεων των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων του νομού, αποτελώντας δυναμικό τμήμα των αμιγών κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (πλήθος και εκτάσεις) του Νομού Καρδίτσας.

Σχήμα 13: Γραφική Αναπαράσταση της Μέσης Έκτασης ανά Αγροτεμάχιο

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Όπως γίνεται αντιληπτό με την βοήθεια του παραπάνω **Σχήματος 13**, η μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο στον Δήμο Ιθώμης ανέρχεται στα 7,49 στρέμματα σε αντίθεση με το σύνολο του νομού, όπου η μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο υπολογίζεται περίπου στα 12,86 στρέμματα. Μάλιστα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Πύργου Ιθώμης σημειώνεται η μικρότερη τιμή μέσης έκτασης ανά αγροτεμάχιο, της τάξης των 2,74 στρεμμάτων. Πιο αντιπροσωπευτική σε σχέση με το σύνολο του νομού είναι η αναλογία στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Φαναρίου, όπου η μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο είναι περίπου 12,4 στρέμματα. Έτσι, λοιπόν, επιβεβαιώνεται και στην περίπτωση του Δήμου Ιθώμης, το φαινόμενο που παρατηρείται και στο σύνολο της Περιφέρειας, αλλά και στο σύνολο του νομού: ο πολυτεμαχισμός της αγροτικής γης. Το γεγονός αυτό αποτελεί αναμφισβήτητα τροχοπέδη και ανασταλτικό παράγοντα για την άσκηση ολοκληρωμένης αγροτικής πολιτικής, μιας και η αγροτική γη, είτε πρόκειται για καλλιεργούμενες εκτάσεις είτε για άγονους βοσκότοπους, είναι κατακερματισμένη σε μικρά αγροτεμάχια, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες στην χάραξη μιας ενιαίας αναπτυξιακής στρατηγικής προς όφελος του τοπικού αγροτικού πληθυσμού.

Στη συνέχεια, μέσω του **Σχήματος 14** παρουσιάζεται γραφικά η μορφή κατοχής της χρησιμοποιούμενης έκτασης. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί το γεγονός ότι υφίστανται τέσσερις μορφές κατοχής γης, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά:

- η ιδιόκτητη, όπου ο άνθρωπος που εκμεταλλεύεται αγροτικά την γη είναι και κύριός της,
- η νοικιασμένη, όπου ο καλλιεργητής αποδίδει ένα αντίτιμο στον ιδιοκτήτη της γεωργικής γης,
- η μεσιακή, όπου ο καλλιεργητής υποχρεούται να παραχωρήσει στον ιδιοκτήτη μέρος της παραγωγής (συνήθως η παραγωγή που παραχωρείται στον ιδιοκτήτη είναι το 50% της συνολικής παραγωγής) και
- άλλη, που περιλαμβάνει οποιοδήποτε άλλο καθεστώς ιδιοκτησιακής κατοχής της χρησιμοποιούμενης έκτασης και δεν ανήκει σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες

Σχήμα 14: Μορφή Κατοχής της Χρησιμοποιούμενης Έκτασης

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία του **Πίνακα 13** και την αντίστοιχη γραφική αναπαράσταση του **Σχήματος 14**, προκύπτει ότι στην περιοχή μελέτης η ιδιόκτητη γεωργική γη είναι το πλέον διαδεδομένο ιδιοκτησιακό καθεστώς, με ποσοστό 62% επί του συνόλου και έκταση 13438,6 στρεμμάτων, όπου υπάρχουν 591 εκμεταλλεύσεις. Παράλληλα, σημειώνεται υψηλό ποσοστό ενοικιαζόμενης γεωργικής γης, της τάξης των 7942 στρεμμάτων με 222 εκμεταλλεύσεις, που ισοδυναμεί με ποσοστό ύψους 37%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός της απουσίας μεσιακού ιδιοκτησιακού καθεστώτος, που στατιστικά προσεγγίζει το 0% στην περιοχή μελέτης και περιορίζεται σε 100,4 στρέμματα με 5 εκμεταλλεύσεις. Τέλος, υπάρχουν άλλα ιδιοκτησιακά καθεστώτα στο Δήμο Ιθώμης σε έκταση 308,9 στρεμμάτων με 12 εκμεταλλεύσεις και αντιπροσωπεύουν το 1% των συνολικών μορφών ιδιοκτησίας.

Σχετικά με το σύνολο των απασχολούμενων στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων, παρατηρείται καταρχήν ότι οι εποχιακοί εργάτες (339) υπερिशύουν των μονίμων (2). Παράλληλα, προκύπτει ότι υπερिशύουν συντριπτικά αυτοί που απασχολούνται αποκλειστικά στην εκμετάλλευση του κατόχου, ενώ αυτοί που ασχολούνται περιστασιακά είναι ελάχιστοι. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι στην περιοχή μελέτης υπάρχει η τάση απομάκρυνσης των νέων από την εργασία στον πρωτογενή τομέα. Ως

χαρακτηριστικό παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η απασχόληση κατά του θερινούς μήνες αλλοδαπών-τσιγγάνων στο βαμβάκι ενώ οι νέοι της περιοχής προτιμούν άλλες δραστηριότητες.

Σχήμα 15: Απασχολούμενοι στο Σύνολο των Εκμεταλλεύσεων στον Δήμο Ιθώμης

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

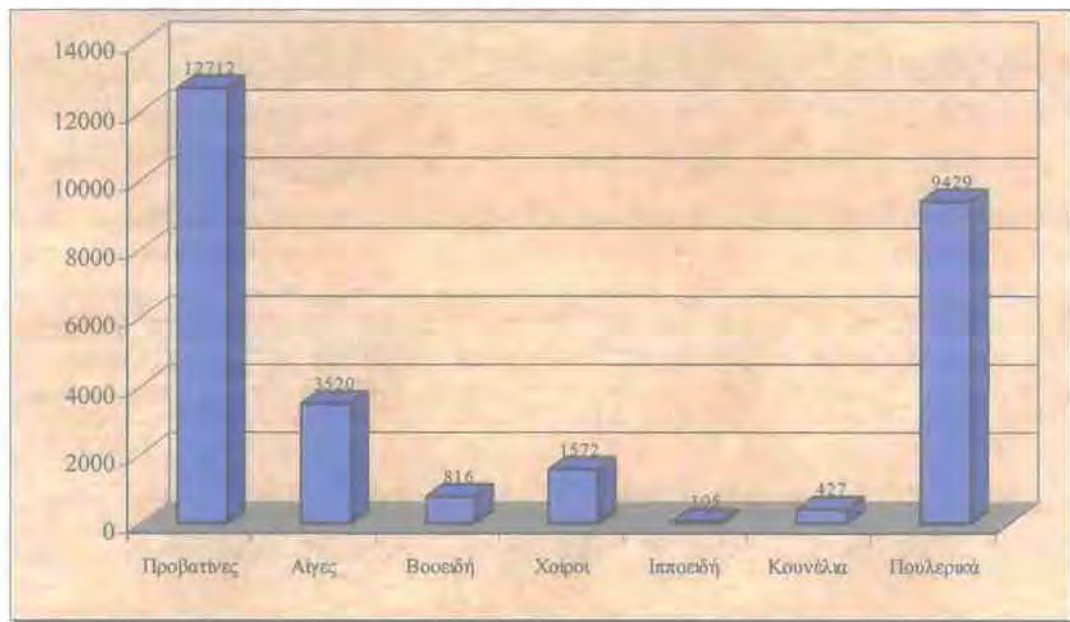
Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο στον Δήμο Ιθώμης, αυτό ανέρχεται στα 29.397 ζώα. Όπως καταγράφεται και στον **Πίνακα 16** αλλά και στο **Σχήμα 16** διαπιστώνεται ότι η προβατοτροφία κατέχει τον κυρίαρχο ρόλο, μιας και αριθμός των προβάτων ανέρχεται στα 12.712 (45%) και ακολουθούν τα πουλερικά με 9.429 πτηνά (33%), οι αίγες 3.520 (12%) και οι χοίροι 1.572 (6%), τα βοοειδή 816 (3%), τα κουνέλια (1%) και κάποια ιπποειδή 105.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι παρά το γεγονός ότι οι αιγοπροβατοτροφία συνθέτει, σε μεγάλο βαθμό, το ζωικό κεφάλαιο του Δήμου Ιθώμης, οι σταυλικές εγκαταστάσεις της αιγοπροβατοτροφίας δεν είναι ικανοποιητικές όσον αφορά την εκτροφή και την υγιεινή των ζώων και σε αρκετές περιπτώσεις συνίστανται στα παραδοσιακά μαντριά. Παράλληλα, λειτουργεί μονάδα χοιροτροφίας μεγέθους 250 ζώων εγκατεστημένη στο Δ.Δ. των Καναλιών. Οι βοσκότοποι καλύπτουν περιορισμένες

ανάγκες του συνόλου των ζώων σε βοσκήσιμη ύλη, λόγω των υποβαθμισμένων λιβαδικών οικοσυστημάτων και της έλλειψης λίπανσης. Παράλληλα, αποτελεί άξιο αναφοράς το γεγονός ότι οι κτηνοτρόφοι της περιοχής, μη ανταποκρινόμενοι στις σύγχρονες απαιτήσεις, δεν αποφασίζουν να υιοθετήσουν την βιολογική κτηνοτροφία, που εντάσσεται στα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα του Υπουργείου Ανάπτυξης και επιδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, διαφοροποιώντας με αυτόν τον τρόπο την παραγωγή τους έτσι ώστε να γίνουν περισσότεροι ανταγωνιστικοί.

Σχήμα 16: Ζωικό Κεφάλαιο του Δήμου Ιθώμης

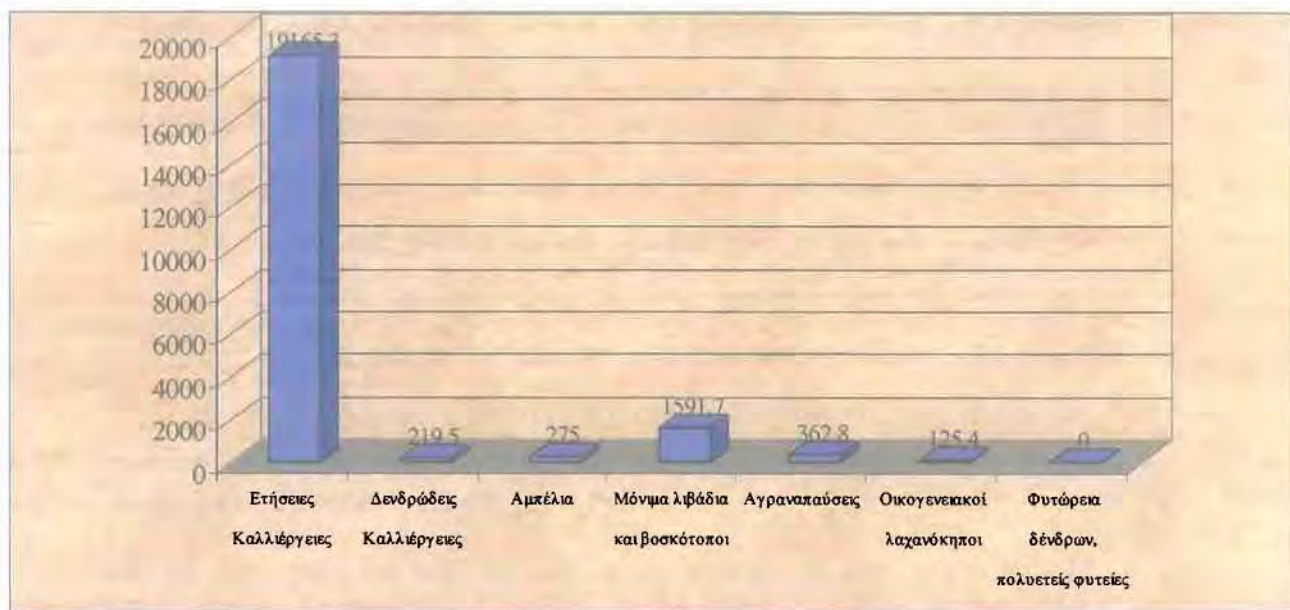

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Η συμμετοχή της φυτικής παραγωγής στην διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος στη περιοχή μελέτης είναι μεγαλύτερη της κτηνοτροφικής. Σύμφωνα με τα στοιχεία που απορρέουν από τον **Πίνακα 19** και από την γραφική αναπαράσταση του **Σχήματος 17**, οι ετήσιες καλλιέργειες που καλύπτουν 19165,2 στρέμματα συγκροτούν το 88% του συνόλου των εκτάσεων που καλλιεργούνται. Ακολουθούν τα μόνιμα λιβάδια και οι βοσκότοποι με 1591,7 στρέμματα και ποσοστό 7%. Οι υπόλοιπες καλλιεργήσιμες εκτάσεις συνίστανται από τις αγραναπαύσεις που καταλαμβάνουν έκταση 362,8 στρεμμάτων, τα αμπέλια με 275 στρέμματα, τις δενδρώδεις καλλιέργειες με 219,5 στρέμματα και τους οικογενειακούς λαχανόκηπους με 125,4 στρέμματα.

Σχήμα 17: Εκμεταλλεύσεις και Εκτάσεις αυτών κατά είδος Καλλιέργειας

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

1.3.1.2 Αλιεία

Το σύνολο του τοπικού πληθυσμού του Δήμου Ιθώμης δεν ασχολείται με την αλιεία και με την ιχθυοκαλλιέργεια. Ωστόσο, σε ένα μικρό βαθμό παρατηρείται ερασιτεχνική αλιεία στη Λίμνη Πλαστήρα, που περιορίζεται αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση ατομικών βασικών αναγκών των κατοίκων της περιοχής μελέτης.

1.3.1.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης

Νιτρορύπανση

Ο πρωτογενής τομέας της Θεσσαλίας εμφανίζεται πιο αναπτυγμένος από το σύνολο της χώρας. Ο Ν. Καρδίτσας παρουσιάζει έντονο γεωργικό χαρακτήρα όπως και άλλωστε η περιοχή μελέτης. Λόγω του διάχυτου χαρακτήρα της νιτρορύπανσης, ο περιορισμός της γίνεται πρόκληση για την κοινοτική πολιτική, για τον πρόσθετο λόγο ότι ο κύριος υπεύθυνος για τη νιτρορύπανση, ο αγροτικός τομέας, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος στις μεταβολές των χρήσεων της γης, οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην οικονομική βιωσιμότητά του. Τα προγράμματα δράσης αποτελούν το βασικό στοιχείο της οδηγίας, διότι απαιτούν την επιβολή υποχρεωτικών περιορισμών στις δραστηριότητες των αγροτών για να επιτευχθούν οι στόχοι της οδηγίας.

Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα έχουν δείξει ότι τα εκπλύματα νιτρικών γεωργικής προέλευσης και ο ρυθμός δημιουργίας τους είναι συνάρτηση της χρήσης γης (είδος καλλιέργειας), του ύψους της βροχόπτωσης που περισσεύει μετά την εξατμισοδιαπνοή και την κατακράτηση και του χρόνου δημιουργίας νέας ισορροπίας στη συγκέντρωση νιτρικών στο αντλούμενο από τους υδροφόρους νερό, που ακολουθεί τη μεταβολή της χρήσης γης.

Ο έλεγχος της νιτρορύπανσης στη Θεσσαλία, σύμφωνα με τον Κ. 2078 / 92, άρχισε το 1996. Σήμερα, οι κανόνες εφαρμογής όσον αφορά τη γεωργοπεριβαλλοντική στήριξη θα πρέπει να βασίζονται στην πείρα που έχει αποκτηθεί στο πλαίσιο του καθεστώτος στήριξης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό αριθ. 2078 / 92. Η μελλοντική στρατηγική πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τις σχετικές απαιτήσεις στο πλαίσιο της διεθνούς, κοινοτικής και εθνικής πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των απαιτήσεων για την αειφόρο ανάπτυξη, και ιδίως την ποιότητα και τη χρήση των υδάτων. Τα προσεχή έτη η γεωργία θα πρέπει να προσαρμοστεί σε νέες πραγματικότητες και περαιτέρω αλλαγές που αφορούν τις τοπικές οικονομίες στις αγροτικές περιοχές. Γενικά, θα πρέπει να δοθεί εξέχων ρόλος στα γεωργοπεριβαλλοντικά μέσα που στηρίζουν την αειφόρο ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη ζήτηση της κοινωνίας για περιβαλλοντικές υπηρεσίες.

Στα πλαίσια, λοιπόν, της μείωσης της νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης του Άξονα 3 «Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα» του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000 – 2006 του Κανονισμού 1257 / 99 του Συμβουλίου για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Τμήμα Εγγυήσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Καρδίτσας, Μαγνησίας, Τρικάλων και Φθιώτιδας, δεκατρείς επενδυτές εξέφρασαν ενδιαφέρον για συμμετοχή στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Οι αιτήσεις τους, μάλιστα, μόλις εγκρίθηκαν από τους αρμόδιους ελεγκτικούς φορείς και έτσι απέκτησαν δικαίωμα συμμετοχής στο μέτρο για τη μείωση της νιτρορύπανσης στην περιοχή. Αποτελεί άξιο αναφοράς, το γεγονός ότι και οι δεκατρείς επενδύσεις βρίσκονται στην έδρα του Δήμου, το Δημοτικό Διαμέρισμα Φαναρίου.

Αναλυτικά ο αριθμός των επενδυτών και το μέγεθος των εκτάσεων που εντάσσονται στο μέτρο για τη μείωση της νιτρορύπανσης παρουσιάζονται στον **Πίνακα 20**.

Πίνακας 20: Μείωση Νιτρορύπανσης Γεωργικής Προέλευσης 2000 – 2006

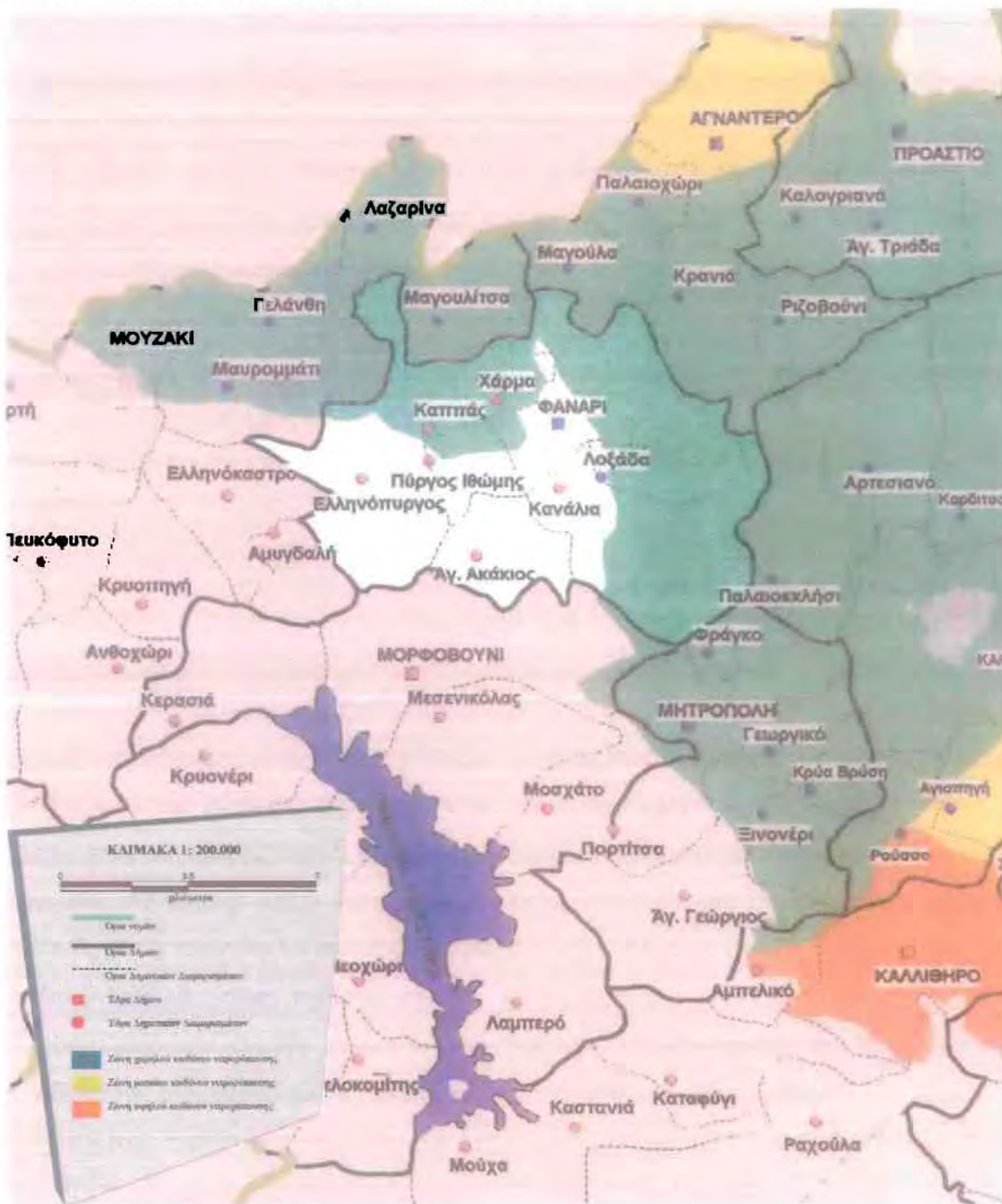
Επενδυτές	Δημοτικά Διαμερίσματα							
	Άγιος Ακάκιος	Ελληνότυρο	Κανάλια	Καπτά	Λοξάδα	Πύργος Ιθώμης	Φανάρι	Χάρμα
	Έκταση σε στρέμματα							
1							140,6	
2							81,6	
3							148,7	
4							70	
5							171,3	
6							281,6	
7							84,2	
8							217,5	
9							85,6	
10							76,5	
11							68	
12							139,8	
13							88,5	
	Σύνολο							
13							1653,9	

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή δεδομένων: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Καρδίτσας, Δήμος Ιθώμης

Όπως καταδεικνύει και ο **Χάρτης Νιτρορύπανσης** που ακολουθεί και αφορά στις περιοχές του Νομού της Καρδίτσας που έχουν πρόβλημα νιτρορύπανσης, διαπιστώνεται ότι ο Δήμος Ιθώμης δεν αντιμετωπίζει μεγάλο πρόβλημα, όπως για παράδειγμα το Δημοτικό Διαμέρισμα του Ρούσσου του Δήμου της Καρδίτσας ή το Δημοτικό Διαμέρισμα του Καλλιθήρου (Δήμος Ιτάμου). Ωστόσο, ένα μέρος του Δήμου, υπάγεται στην ζώνη χαμηλού κινδύνου νιτρορύπανσης (η ζώνη χαμηλού κινδύνου περιγράφεται με το πράσινο χρώμα, η ζώνη μεσαίου κινδύνου με κίτρινο και η ζώνη υψηλού κινδύνου με πορτοκαλί) και για τον λόγο αυτό απαιτείται η άμεση δραστηριοποίηση των ιδιοκτητών των συγκεκριμένων εκτάσεων, που με την αρωγή των αρμόδιων φορέων δύνανται να συμβάλλουν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά και να εξοικονομήσουν ένα επιπλέον συμπληρωματικό αγροτικό εισόδημα.

Χάρτης: Νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή: «Επίπεδα νιτρορύπανσης υπόγειων υδάτων Θεσσαλίας και νομού Φθιώτιδας», 2002, ΕΘΙΑΓΕ

Νέοι Αγρότες

Στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για την περίοδο 2000 – 2006 και μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Ανασυγκρότηση της υπαίθρου, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει θέσει σε εφαρμογή το πρόγραμμα «Νέοι Αγρότες», με το οποίο επιδιώκει, παρέχοντας

επαγγελματικά κίνητρα, να προσελκύσει νέους στο αγροτικό επάγγελμα, ώστε να ανανεωθεί ο γερασμένος αγροτικός πληθυσμός.

Δικαιούχοι του προγράμματος για το πριμ πρώτης εγκατάστασης κρίνονται νέες και νέοι (φυσικά πρόσωπα), οι οποίοι πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

- Έχουν εγκατασταθεί για πρώτη φορά σε δική τους γεωργική εκμετάλλευση και έχουν αποκτήσει για πρώτη φορά την ιδιότητα του αρχηγού της
- Δεν έχουν υπερβεί το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας τους
- Κατοικούν μόνιμα σε ορεινό ή μειονεκτικό Δημοτικό ή Κοινοτικό Διαμέρισμα, ή σε Δημοτικό ή Κοινοτικό Διαμέρισμα κανονικής περιοχής με πληθυσμό ως 50.000 κατοίκους και δεν βρίσκεται στο νομό Αττικής.¹⁷

Στόχος του μέτρου αυτού είναι να στελεχωθεί η γεωργία από αγρότες με επαγγελματική κατοχύρωση, συνεχιζόμενη κατάρτιση, δικτύωση και υποστήριξη σε τεχνικές πληροφορίες και άλλες γνώσεις, ώστε η ελληνική γεωργία να προσαρμόζεται έγκαιρα και αποτελεσματικά στις τάσεις του διεθνούς ανταγωνισμού και της κατανάλωσης. Μάλιστα, με βάση τα σχέδια για το Δ' ΚΠΣ οι μεταγενέστεροι εν δυνάμει δικαιούχοι του Προγράμματος Νέοι Αγρότες αναμένεται να επωφεληθούν ακόμη περισσότερο, μιας και προβλέπεται να αυξηθούν οι πριμοδοτήσεις, αλλά και το Πρόγραμμα να συνδεθεί περισσότερο με το Πρόγραμμα της Πρόωρης Σύνταξης¹⁸. Παρά τους ευνοϊκούς, όμως, όρους που παρέχονται για την ηλικιακή ανανέωση των αγροτών δεν υπήρξε μέχρι τώρα η αναμενόμενη ανταπόκριση. Συγκεκριμένα, μόλις 6 Νέοι Αγρότες εντάχθηκαν στο πρόγραμμα, στο Δήμο Ιθώμης. Οι νέοι της περιοχής δεν εκδηλώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα «Νέοι Αγρότες» και δεν αποφασίζουν την ένταξη τους σε αυτό, παρόλο που ανοίγονται προϋποθέσεις να αναδειχθούν σε επαγγελματίες παραγωγούς με ικανοποιητικές απολαβές. Παράλληλα, ανασταλτικό παράγοντα αποτελεί το γεγονός ότι ορισμένοι ηλικιωμένοι γονείς δεν κάνουν τις αναγκαίες περιουσιακές παραχωρήσεις στα παιδιά τους.

¹⁷ Πληροφοριακό Δελτίο (2006) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την Πριμοδότηση Πρώτης Εγκατάστασης Νέων Γεωργών, 5^η Δημοσιοποίηση, Κεφάλαιο I: Δικαιούχοι, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (26/6/1999) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/99 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών, Κεφάλαιο II: Εγκατάσταση Νέων Γεωργών, Άρθρο 3, Παράγραφος 1

¹⁸ Αρχοντής Ν. (2006), Περιοδικό «Αγρόκτημα» της Εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος, Τεύχος 34, σελ. 32 -

Πίνακας 21: Νέοι Αγρότες 2000 – 2006

Δημοτικά Διαμερίσματα	Δικαιούχοι - Νέοι Αγρότες
Άγιος Ακάκιος	0
Ελληνόπυργος	0
Κανάλια	1
Καππά	0
Λοξάδα	0
Πύργος Ιθώμης	3
Φανάρι	1
Χάρμα	1
Σύνολο Δήμου	6

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή δεδομένων: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Καρδίτσας

Σχέδια Βελτίωσης

Τα Σχέδια Βελτίωσης αποτελούν ένα από τα τρία καθεστάτα ενίσχυσης για τη στήριξη των επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και την προώθηση της πολυαπασχόλησης:

- Καθεστώς ενισχύσεων για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις οι οποίες Εμφανίζουν Ενδείξεις Οικονομικής Βιωσιμότητας (*Σχέδια Βελτίωσης*)
- Καθεστώς ενισχύσεων για την ενθάρρυνση της Δημιουργίας Προτύπων Αγροκτημάτων.
- Καθεστώς ενισχύσεων για την προώθηση Καινοτόμων Δράσεων.

Στόχος του μέτρου σύμφωνα με την ΚΥΑ 637/2005 είναι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και των συνθηκών διαβίωσης, εργασίας και παραγωγής των κατοίκων της υπαίθρου και ιδίως των γεωργών και των οικογενειών τους.¹⁹ Ο κύριος Κανονισμός εκσυγχρονισμού των γεωργο-κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων είναι ο Κ. 2328/91/ΕΟΚ (πρώην Κ 950/97/ΕΚ και Κ. 797/85/ΕΟΚ). Στην περιοχή μελέτης έχουν εγκριθεί 2 Σχέδια Βελτίωσης κατά την περίοδο 2000 – 2006.

¹⁹ Πληροφοριακό Δελτίο (2006) Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Θεσσαλίας

Πίνακας 22: Σχέδια Βελτίωσης 2000 – 2006

Δημοτικά Διαμερίσματα	Έτος	Κατεύθυνση	Δικαιούχοι
Άγιος Ακάκιος	-	-	-
Ελληνόπυργος	2003	Ζωική παραγωγή	1
Κανάλια	-	-	-
Καππά	-	-	-
Λοξάδα	-	-	-
Πύργος Ιθώμης	-	-	-
Φανάρι	2003	Μηχανολογικός Εξοπλισμός	1
Χάρμα	-	-	-
Σύνολο Δήμου			2

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή δεδομένων: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Καρδίτσας

Βιολογική Γεωργία

Το ευρύτερο κίνημα που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια, σε παγκόσμια κλίμακα, υπέρ της διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος, είναι φυσικό να αγγίζει άμεσα και τον τομέα της γεωργίας. Έτσι, καθώς μια ολοένα αυξανόμενη μερίδα ευαισθητοποιημένων καταναλωτών απαιτεί πλέον στο πιάτο της τρόφιμα υγιεινά, απαλλαγμένα από χημικά κατάλοιπα, ένα καινούργιο σύστημα γεωργικής παραγωγής που ακούει στο όνομα βιολογική γεωργία έρχεται στο επίκεντρο των εξελίξεων και φαίνεται ότι θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο αγροτικό «γίγνεσθαι» του μέλλοντος

Ο βιολογικός τρόπος παραγωγής των γεωργικών προϊόντων αποτελεί μια ικανοποιητική εναλλακτική λύση στα προβλήματα του αγροτικού τομέα, καθώς τα βιολογικά προϊόντα αφενός ταυτίζονται με την έννοια των «φυσικών» προϊόντων διατροφής και αφετέρου συμπλέουν - χάρη στη φιλική με το περιβάλλον παραγωγική τους διαδικασία - με το γενικότερο ρεύμα υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. Πράγματι, η μορφή αυτή παραγωγής, που είναι σαφώς λιγότερο εντατική και δε δίνει έμφαση στην επιδίωξη υψηλών αποδόσεων, μπορεί να συμβάλλει στον καλύτερο

έλεγχο της πλεονασματικής γεωργικής παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακα, που αφορά στις εκτάσεις που καλλιεργούνται με βιολογικό τρόπο και έχουν επιδοτηθεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης για τον Δήμο Ιθώμης.

Πίνακας 23: Βιολογική Γεωργία 2000 – 2006

Δημοτικά Διαμερίσματα	Μηδική	Βίκος	Καλαμπόκι	Κηπευτικά	Κτηνοτροφικά	Βαμβάκι	Παραγωγή	Δικαιούχοι
Άγιος Ακάκιος	-	-	-	-	-	-	-	-
Ελληνόπουρος	-	-	-	-	-	-	-	-
Κανάλια	-	-	-	-	-	-	-	-
Καππά	-	-	-	-	-	-	-	-
Λοξάδα	36,5	25	-	-	-	63,8	-	1
Πύργος Ιθώμης	-	-	-	-	-	-	-	-
Φανάρι	87,4	20	33	12,5	4	-	4	3
Χάρμα	-	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο Δήμου	123,9	45	33	12,5	4	63,8	4	4

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή δεδομένων: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Καρδίτσας

Δασώσεις Γεωργικών Γαιών

Στα πλαίσια του Κανονισμού 2080/92 ΕΟΚ, που αφορά στις δασώσεις γεωργικών εκτάσεων, δεν υπήρξε ούτε μεγάλο ενδιαφέρον από υποψήφιους επενδυτές, αλλά δεν έγινε και σωστή ενημέρωση από πλευράς των αρμόδιων φορέων. Συνέχεια

του Κανονισμού 2080/92 ΕΟΚ είναι ο Κανονισμός 1257/99 και το άρθρο 31.²⁰ Στην ουσία διαφέρει από τον προηγούμενο ως προς τις πράξεις χαρακτηρισμού και ως προς την επιλεξιμότητα. Με το συγκεκριμένο νομικό υπόβαθρο πραγματοποιήθηκαν δράσεις στα πλαίσια του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για την ανάπτυξη των δασικών πόρων και την αειφόρο διαχείριση των δασών. Παράλληλα εξασφαλίζεται συμπληρωματικό εισόδημα στον πληθυσμό των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών και καθιερώνεται η ορθολογική από περιβαλλοντική άποψη, διαχείριση του αγροτικού χώρου, με την επέκταση των δασωδών εκτάσεων.

Έτσι, λοιπόν, στον Δήμο Ιθώμης εντοπίζονται τρεις επενδυτές. Συγκεκριμένα, οι δυο επενδυτές δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος του Ελληνόπυργου, εκ των οποίων ο ένας εκμεταλλεύεται δασικά έκταση 3.125 στρεμμάτων στη θέση «Αγίασμα», με δασικό είδος την καρυδιά – καστανιά, βρίσκεται κατά το έτος 2005 στο 7^ο έτος επένδυσης και δικαιούται μόνο αντιστάθμιση απωλειών εισοδήματος (45,84 €/ μήνα). Ο δεύτερος που δραστηριοποιείται στον Ελληνόπυργο και πιο συγκεκριμένα στη θέση «Μπονότη», εκμεταλλεύεται δασικά έκταση 6.127 στρεμμάτων, με δασικό είδος επίσης καρυδιά – καστανιά και κατά το έτος 2006 βρίσκεται στο 6^ο έτος επένδυσης και δικαιούται επίσης μόνο αντιστάθμιση απωλειών εισοδήματος ύψους 89,93€/ μήνα. Ο τρίτος επενδυτής βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Αγίου Ακακίου και συγκεκριμένα στη θέση «Σούδα». Έχει δασώσει έκταση 3.081 στρεμμάτων με καρυδιά και το έτος 2005 βρισκόταν στο 10^ο έτος επένδυσης και δικαιούται μόνο αντιστάθμιση απωλειών εισοδήματος της τάξης των 45,18 €/ μήνα. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι η δαπάνη συντήρησης ισχύει μέχρι και το 5^ο έτος της εκμετάλλευσης, ενώ για τα υπόλοιπα έτη μέχρι τη συμπλήρωση της 20ετίας δικαιούται μόνο την αντιστάθμιση απωλειών εισοδήματος.²¹

²⁰ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (26/6/1999) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/99 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών

²¹ Τα στοιχεία που αφορούν τις δασώσεις στα πλαίσια του Κ2080/92 ΕΟΚ προέρχονται από την Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας

1.3.2 Δευτερογενής Τομέας

Παρόλο που η γεωγραφική θέση του Δήμου Ιθώμης, η εγγύτητά του στα πολεοδομικά συγκροτήματα της Καρδίτσας (κατά κύριο λόγο) και του Μουζακίου και η διέλευση του οδικού άξονα που συνδέει την Καρδίτσα με το Μουζάκι και τα Τρίκαλα από τον Δήμο, αποτελούν ικανές συνθήκες για την ανάπτυξη της μεταποιητικής δραστηριότητας στην περιοχή, η έλλειψη ολοκληρωμένου, συνεπούς και ρεαλιστικού αναπτυξιακού σχεδιασμού είχε ως συνέπεια την υποβάθμιση του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα. Παράλληλα, ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει αδυναμία όσον αφορά την εκμετάλλευση των τοπικών πρώτων υλών. Πολύ λίγες μονάδες χρησιμοποιούν ντόπιες πρώτες ύλες, με αποτέλεσμα να μην εμπλουτίζονται με προστιθέμενη αξία τα ντόπια προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Η ύπαρξη ελάχιστων επενδυτικών πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων τόσο στον πρωτογενή όσο και σε άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας δημιουργεί την αναγκαιότητα προγραμματισμού ευρύτερων παρεμβάσεων στο δευτερογενή τομέα έτσι ώστε να αποφεύγεται η διαρροή πόρων εκτός της περιοχής.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου της Καρδίτσας για το τρέχον έτος, στον Δήμο Ιθώμης δραστηριοποιούνται 14 επιχειρήσεις, που εντάσσονται στον δευτερογενή τομέα. Οι επιχειρήσεις αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά στον **Πίνακα 24**.

Πίνακας 24: Μεταποιητικές Επιχειρήσεις το έτος 2006

Δραστηριότητα	Αριθμός επιχειρήσεων
Μονάδες οικοτεχνίας, χειροτεχνίας, πλεκτά	1
Σιδηρουργεία-αλουμινοκατασκευές	4
Μονάδες επεξεργασίας ξύλου (έπιπλα, κουφώματα κλπ)	1
Μονάδες ειδών διατροφής	1
Κατασκευές	2
Χωματουργικές εργασίες	3
Άλλες βιοτεχνίες	2
Σύνολο	14

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Από τα στοιχεία του **Πίνακα 24** για τις επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: καταρχήν, ο αριθμός των επιχειρήσεων είναι

μικρός, γεγονός που επιβεβαιώνει την διαπίστωση περί αναιμικού δευτερογενή τομέα στην μελετώμενη περιοχή. Μια δεύτερη, εξίσου σημαντική παρατήρηση είναι το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις είναι οικογενειακού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να μην απασχολούνται περισσότεροι και το πρόβλημα της ανεργίας που ταλανίζει την περιοχή μελέτης να διαιωνίζεται.

Από το σύνολο των 14 επιχειρήσεων, 2 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον Κανάλια, που αντιστοιχούν σε ποσοστό 14% επί του συνόλου (ένα σιδηρουργείο και μια βιοτεχνία αιθέριων ελαίων), 2 στην Λοξάδα επίσης 14% (ένα σιδηρουργείο και μια επιχείρηση κατασκευής και εμπορίας δερμάτινων ειδών), 3 στο Φανάρι που ισοδυναμούν με ποσοστό της τάξης του 21% (ένα σιδηρουργείο, μια επιχείρηση παραγωγής ακατέργαστου γάλακτος από βοοειδή και μια επιχείρηση γύψινων διακοσμήσεων και γυψοσανίδων), 4 στον Καππά και 30% (δυο σιδηρουργεία και δυο επιχειρήσεις στον κατασκευαστικού προσανατολισμού), 2 στον Πύργο Ιθώμης και 14% (δυο χωματοουργικές επιχειρήσεις), 1 στον Ελληνόπυργο 7% (μια χωματοουργική επιχείρηση), ενώ στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αγίου Ακάκιου και Χάρματος δεν υπάρχει καμιά βιοτεχνία-μεταποιητική μονάδα.

1.3.3 Τριτογενής Τομέας

Οι μικρές αποστάσεις των Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δήμου Ιθώμης κατά κύριο λόγο από την πόλη της Καρδίτσας, η οποία αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο του Νομού, και σε ένα δεύτερο επίπεδο από το Μουζάκι, καθώς και η καλή κατάσταση του οδικού δικτύου, δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στην περιοχή. Οι κάτοικοι καταφεύγουν σε υπηρεσίες της κοντινής Καρδίτσας και επιλέγουν για τις αγορές και τη διασκέδασή τους καταστήματα της πόλης της Καρδίτσας και του Μουζακίου. Στα Δημοτικά Διαμερίσματα υπάρχει περιορισμένη ανάπτυξη της εμπορικής δραστηριότητας, η οποία περιορίζεται σε καφενεία, ουζερί, ψησταριές, παντοπωλεία κλπ, με απώτερο στόχο να καλυφθούν οι βασικές καταναλωτικές ανάγκες των κατοίκων καθώς και οι βασικές ανάγκες για ψυχαγωγία.

Συνολικά, στην περιοχή μελέτης λειτουργούν 54 επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στον τριτογενή παραγωγικό τομέα, που παρατίθενται αναλυτικά στη συνέχεια. Προκειμένου να αποκτηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις στον Δήμο Ιθώμης, αυτές διακρίνονται σε δυο κατηγορίες: εμπόριο – διασκέδαση και υπηρεσίες.

1.3.3.1 Εμπόριο - Διασκέδαση

Στον τομέα του εμπορίου τα καταστήματα που λειτουργούν στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου, ανά κατηγορία δραστηριοτήτων φαίνονται στον **Πίνακα 25**, που ακολουθεί.

Πίνακα 25: Επιχειρήσεις Εμπορίου - Διασκέδασης

Δ.Δ.	Παντοπωλεία	Πρατ. άρτου	Κρεοπωλεία	Υγρά καύσιμα	Λιανικό Εμπ.	Χονδρικό Εμπ.	Εμπόριο Αυτοκινήτων	Καφέ-ψησταρ	Καφέ - Παντοπωλ
Άγιος Ακάκιος	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Ελληνόπυργος	1	0	0	0	2	0	0	3	0
Κανάλια	1	1	0	0	0	0	0	2	1
Καππά	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Λοξάδα	0	0	0	1	0	0	1	1	2
Πύργος Ιθώμης	1	0	0	0	2	1	0	3	1
Φανάρι	3	1	1	0	0	0	1	4	1
Χάρμα	0	0	0	0	0	0	0	2	1

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή: Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο της Καρδίτσας

1.3.3.2 Υπηρεσίες

Όσον αφορά στις υπηρεσίες, στην περιοχή μελέτης δραστηριοποιούνται τρεις (3) μεσίτες αγροτικών προϊόντων που παρέχουν και υπηρεσίες αγροτικών μηχανημάτων εποχιακής χρήσης (στο Φανάρι), ένας (1) μεσίτης δασικών προϊόντων (στο Φανάρι), δυο αυτοκινητιστές (ο ένας δραστηριοποιείται στην έδρα του Δήμου, το Φανάρι και άλλος στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Λοξάδας), ένα (1) ραφείο στο Φανάρι, ένα (1) κομμωτήριο επίσης στο Φανάρι και τέλος στα Κανάλια δραστηριοποιείται ένας ηλεκτρολόγος. Ακόμη, στο Δημοτικό Διαμέρισμα των Καναλιών εδρεύει και η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου. Δηλαδή συνολικά στον τομέα των υπηρεσιών δραστηριοποιούνται στο Δήμο Ιθώμης 57 επιχειρήσεις

1.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.4.1 Ανάγλυφο

Μορφολογικά χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Ιθώμης αποτελεί μια περιοχή που καλύπτει τόσο πεδινές εκτάσεις, όσο και ορεινές. Ο δήμος έχει προσανατολισμό από βόρεια προς νότια αποτελούμενος από οκτώ δημοτικά διαμερίσματα τα οποία χωροθετούνται περιμετρικά της έδρας του Δήμου προσδίδοντας στον Δήμο ένα σχήμα κυκλικό.

Επίδραση ανθρώπινης δραστηριότητας

Η κύρια επίδραση του ανθρώπου στα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής έγινε μετά τον αναδασμό μέρους της περιοχής, με τη δημιουργία μεγάλου πλήθους αγροτικών δρόμων και αποστραγγιστικών καναλιών και επιχωματώσεων σε ποταμούς της περιοχής(αναχώματα).

1.4.2 Εδαφολογικά Χαρακτηριστικά²²

Στο ορεινό τμήμα της περιοχής μελέτης τα εδάφη ποικίλλουν ανάλογα με την τοπογραφική διαμόρφωση και τη θέση της. Κυρίως, όμως, τα εδάφη προέρχονται από την αποσάθρωση των ασβεστολιθικών πετρωμάτων και είναι πηλοαμμώδη ως αργιλαμμώδη. Στο ημιορεινό τμήμα τα εδάφη είναι προσχωσιγενή από παρακείμενα ψηλότερα εδάφη, πηλοαμμώδη καταλληλότερα για την καλλιέργεια του καπνού.

Στο πεδινό τμήμα τα εδάφη προέρχονται από την μεταφορά φερτών υλών και από την σήψη της εντός των υδάτων αναπτυχθείσας φυτικής μάζας κατά την αποξήρανση της λίμνης της Θεσσαλίας, ώστε τα εδάφη αυτά να είναι μαύρα, πλούσια σε οργανική ουσία, πηλοαμμώδη ως αργιλαμμώδη και άκρως προσοδοφόρα και αποδοτικά. Ακραία περίπτωση τέτοιων εδαφών αποτελούν τα μαυροπράσινα εδάφη στη θέση «Μπεηλίκι», που προέρχονται από την ταχεία κάλυψη από φερτές ύλες της φυτικής μάζας και της αποσύνθεσης αυτής, εξαιτίας της απουσίας οξυγόνου. Τα συγκεκριμένα εδάφη έχουν εξαιρετική γονιμότητα και παραγωγικότητα και δύνανται να αξιοποιηθούν γεωργικά.

²² Χρήστος Μαυρομάτης (1976), «Κανάλια Καρδίτσας», Κεφάλαιο II: Η γεωγραφική εξέταση του χωριού, σελ. 43 – 44, Έκδοση του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, Βόλος

1.4.3 Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά

Στην ευρύτερη περιοχή λειτουργούν δύο μετεωρολογικοί σταθμοί. Ο Καπνικός Σταθμός Έρευνας Καρδίτσας και ο Μετεωρολογικός Υποσταθμός Παλαμά.

Σε γενικές γραμμές το κλίμα χαρακτηρίζεται ως ηπειρωτικό. Το καλοκαίρι είναι θερμό και ξηρό, με τους θερμότερους μήνες να είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος, με θερμοκρασίες που υπερβαίνουν τακτικά τους 40 ° Κελσίου. Παράλληλα, ο χειμώνας είναι συνήθως βαρύς και υγρός με φαινόμενα αυξημένης υγρασίας και παγωνιάς κατά τις νυχτερινές ώρες και με συχνές χιονοπτώσεις, που παρατηρούνται ως και την άνοιξη.

Παράλληλα, η κατανομή της βροχής, όπως αυτή παρουσιάζεται στον **Πίνακα 26**, συμβάλλει στην ολοκληρωμένη προσέγγιση της μελετώμενης περιοχής. Καταρχήν, οι μήνες, κατά τους οποίους σημειώνονται οι περισσότερες βροχοπτώσεις είναι ο Οκτώβριος, ο Δεκέμβριος και ο Φεβρουάριος, με μέσο βροχομετρικό ύψος 99,18 μμ, 100,1 μμ και 93,86 μμ αντίστοιχα. Από την άλλη, οι ξηρότεροι μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος με μέσο βροχομετρικό ύψος 20,63 μμ και 25,25 μμ αντίστοιχα. Περίπου το 72% της βροχής πέφτει κατά το εξάμηνο Οκτωβρίου – Μαρτίου, με αποτέλεσμα να ωφελούνται ελάχιστα οι υπάρχουσες καλλιέργειες. Η μη ομοιόμορφη αυτή κατανομή της βροχής, εντός του έτους έχει δυσμενείς επιδράσεις στην γεωργική εκμετάλλευση της ευρύτερης περιοχής.

Οι επικρατέστεροι άνεμοι, που πνέουν σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς είναι οι Βορειοδυτικοί άνεμοι. Οι Βορειοδυτικοί και δυτικοί άνεμοι είναι, λοιπόν, τακτικοί άνεμοι και εμφανίζονται με μεγάλη αναλογία, που φτάνει περίπου το 40% των πνεόντων ανέμων. Επίσης, οι Ανατολικοί άνεμοι αυξάνονται κατά το θέρος και ελαττώνονται κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Παράλληλα, κατά τη διάρκεια της άνοιξης και του καλοκαιριού παρατηρούνται συχνά Νότιοι ή Νοτιοδυτικοί άνεμοι (μεταξύ των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής είναι γνωστοί ως «λίβες»), που προκαλούν ανεπανόρθωτες ζημιές στα σιτηρά, τα λαχανικά, τα δέντρα κ.α.

Καταλήγοντας, και με την βοήθεια του **Πίνακα 26** όπου παρουσιάζονται όλες οι μετεωρολογικές παρατηρήσεις στην ευρύτερη περιοχή κατά την τελευταία 35ετία (1970 – 2004), δίνεται η δυνατότητα να αποκτηθεί μια ολοκληρωμένη άποψη για τα επιμέρους κλιματολογικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν με θετικό ή αρνητικό τρόπο τον Δήμο Ιθώμης.

Μήνες	Μέση βροχομετρική μείωση αέρος mg	Θερμοκρασία αέρος σε οC			Σχετική Υγρασία αέρος %			Μέση Απόλυτος Υγρασία Αέρος	Εξάτμιση mm	Βροχή mm	Ηλιοφάνεια σε ώρες και πρώτα λεπτά	Μέση ταχύτητα ανέμου σε μφοφόρ	Μέση νέφωση σε δεκατεταρτημόρια	Μέση Οριζόντια κ. ροή (mm)	Μέση Θερμοκρασία εδάφους σε οC Σε βάθος					
		Μέση			Μέση										0,0	5 cm	20 cm	25	50 cm	
		Μέση	Μέγ.	Ελάχισ.	Μέση	Μέγ.	Ελάχισ.													
Ιανουάριος	754,9	5,12	11,3 ς	1,01	81	93,45	67,85	6,56	24,79	87,17	98+08'	1,20	6,26	4,44	5,21	5,23	5,71	5,77	6,79	
Φεβρουάριος	754,5	5,41	13,48	1,70	78,21	90,78	61,47	7,18	23,90	93,86	103+22'	1,26	6,10	4,76	6,93	7,07	6,99	6,69	7,55	
Μάρτιος	752,5	10,04	17,00	3,85	73,8	89,06	55,05	8,97	39,81	85,39	142+18'	1,55	6,08	5,08	11,00	10,87	10,51	9,15	10,29	
Απρίλιος	749,5	15,45	21,57	7,46	67,59	85,48	49,68	11,66	52,67	70,68	166+40'	1,56	5,01	5,63	16,68	15,42	15,62	14,87	14,87	
Μάιος	748,43	20,36	27,07	11,48	62,11	81,87	45,18	15,77	71,70	48,00	213+14'	1,30	4,14	6,38	22,86	22,36	20,44	19,64	19,32	
Ιούνιος	746,2	25,08	31,2	15,10	54,2	75,29	41,68	19,76	99,85	26,12	267+26'	1,70	2,84	7,10	29,39	27,07	26,08	25,56	23,95	
Ιούλιος	745,5	27,67	34,80	17,27	55,61	76,45	40,08	21,19	105,48	20,63	279+07'	1,20	2,31	6,73	31,39	30,60	28,58	27,92	27,34	
Αύγουστος	746,7	26,06	34,00	16,75	59,06	79,83	40,85	20,42	96,66	25,25	270+09'	1,29	2,49	6,38	29,61	29,38	28,24	27,56	27,20	
Σεπτέμβριος	749,16	22,06	30,37	13,51	64,80	85,31	43,12	17,27	68,76	27,42	216+59'	1,26	3,17	6,07	24,26	24,37	24,18	23,66	24,03	
Οκτώβριος	753,2	16,06	23,80	9,59	75,10	91,33	54,46	12,9	39,56	100,1	143+28'	1,14	5,43	4,83	17,57	17,23	18,00	17,93	18,99	
Νοέμβριος	752,8	9,77	16,34	5,12	79,05	91,18	62,86	9,05	21,74	85,04	103+50'	1,09	5,84	3,98	10,41	10,43	11,37	11,14	12,82	
Δεκέμβριος	752,4	5,76	14,20	1,72	82,60	93,14	67,70	52,58	19,08	99,18	90+33'	1,38	6,24	4,73	6,00	6,18	6,85	7,07	9,62	
Μέση	750,5	15,82	22,93	8,71	69,45	86,1	6,33	13,09				1,33	4,66	5,51	17,61	17,1	16,88	16,41	16,89	
Ολική									664	768,9	2095+1									
Ακραίες μηνιαίες τιμές	(m ax)	754,9	27,67	34,80	17,27	82,60	93,45	67,85	21,19	105,4	100,1	279+07'	1,56	6,26	7,10	31,39	30,60	28,58	27,92	27,34
	(mi n)	745,6	5,12	11,35	1,01	54,28	75,29	40,08	6,33	19,08	20,63	90,33	1,09	2,31	3,98	5,21	5,23	5,71	5,77	6,79

Πίνακας 26: Μετεωρολογικών Παρατηρήσεων 35ετίας (1970-2004) της Περιοχής Καρδίτσας

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης, Πηγή δεδομένων: Καπνικός Σταθμός Έρευνας Καρδίτσας

1.4.4 Γεωλογική Προέλευση

Προκειμένου να μελετηθεί η προέλευση των πετρωμάτων της περιοχής και του εδάφους, κρίνεται σκόπιμο να διαιρεθεί η περιοχή σε δυο τμήματα, το πεδινό και ορεινό, και να εξετασθεί κάθε τμήμα ξεχωριστά. Στο ορεινό τμήμα τα πετρώματα είναι ασβεστολιθικά και κροκαλοπαγή, τα οποία αναλόγως των συνθηκών υπό τις οποίες ευρέθηκαν, έδωσαν και διαφορετική μορφή στο επιφανειακό στρώμα. Συγκεκριμένα, τα κοκκινοχώματα των αμπελώνων δυτικά του χωριού των Καναλιών προήλθαν από ασβεστολιθικά πετρώματα με ενώσεις του δισθενούς και τρισθενούς σιδήρου. Παράλληλα, τα ασπροχώματα που συναντάμε στη θέση «Βρύση του Κυρίτση», είναι ενδιάμεση κατάσταση ασβεστολιθικού και κρητιδικού πετρώματος. Από την άλλη το πεδινό τμήμα προέρχεται από προσχώσεις των μητρικών πετρωμάτων.²³

1.4.5 Σεισμολογικά Χαρακτηριστικά

Οι σεισμοί, σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις, οφείλονται στις σχετικές κινήσεις των λιθοσφαιρικών πλακών. Ο ελληνικός χώρος, που είναι σεισμοτεκτονικά πολύπλοκος, βρίσκεται στην περιοχή σύγκλισης δύο (2) μεγάλων λιθοσφαιρικών πλακών, της Αφρικανικής και της Ευρασιατικής, η σύγκρουση των οποίων ευθύνεται για την σεισμική δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή.

Στην περιοχή μελέτης επικρατεί εφελκυστικό πεδίο τάσεων με αποτέλεσμα την δημιουργία και εμφάνιση κανονικών ρηγμάτων με κατεύθυνση κυρίως ΒΔ – ΝΑ τα οποία είναι μικρά και μικρού εστιακού βάθους και τα οποία εμφανίζουν μικρή συσσώρευση ενέργειας και άρα μικρούς σεισμούς οι οποίοι συνήθως δεν ξεπερνούν τα 5 R. Το σημαντικότερο ρήγμα της ευρύτερης περιοχής είναι αυτό των Σοφάδων το οποίο στο παρελθόν έχει δώσει σεισμούς έως και 5,5 R.²⁴

1.4.6 Κατολισθήσεις

Η ορεινή Θεσσαλία παρουσιάζει υψηλή επικινδυνότητα από πλευράς κατολισθητικών φαινομένων, που έχουν πλήξει κατά καιρούς τμήματα οικιστικών

²³ Χρήστος Μαυρομάτης (1976), «Κανάλια Καρδίτσας», Κεφάλαιο II: Η γεωγραφική εξέταση του χωριού, σελ. 43 – 44, Έκδοση του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, Βόλος

²⁴ Μπανούσης Αστέριος (1999), «Σεισμοί – Αντισεισμική Προστασία», μελέτη στα πλαίσια του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – Υποπρόγραμμα 1, ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1.3.δ – Προγράμματα Κινητικότητας, Δράση III – Πολυεταίρικές Συμπράξεις, σελ. 43, Καρδίτσα

περιοχών και κλάδους του οδικού δικτύου. Οι αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες ασχολούνται συχνά για τη βελτίωση και συντήρηση του οδικού δικτύου, και παλαιότερα με τη ασφάλεια των οικισμών. Στην περιοχή μελέτης έχουν παρατηρηθεί κατολισθήσεις στον Ελληνόπυργο το 1969 και στο Φανάρι και στα Κανάλια τα έτη 1969, 1982 και 1985.²⁵

1.4.7 Υδρογραφία

Μόνιμα επιφανειακά ύδατα σημαντικής παροχής δεν υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή. Υφίσταται διαχρονικό πρόβλημα ύδρευσης των κατοίκων τόσο των οικισμών, όσο και της αγροτικής περιοχής. Σήμερα, ωστόσο, έπειτα από μια σειρά έργων που αφορούν στην ύδρευση (γεωτρήσεις, κλπ) των οικισμών, τον αναδασμό και την άρδευση τα προβλήματα δύνανται να αντιμετωπισθούν, σε ένα βαθμό. Επίσης, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ένα τμήμα της περιοχής δέχεται νερά από τη λίμνη Νικ. Πλαστήρα.

1.4.8 Φυσικοί Πόροι

Ανάμεσα στους φυσικούς πόρους μιας χώρας, μιας περιοχής ή ακόμα μιας πόλης, περιλαμβάνονται όλα εκείνα τα ιδιαίτερα γνωρίσματα που παρουσιάζει η χλωρίδα και η πανίδα, τα προστατευόμενα οικοσυστήματα, όπως επίσης και τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά του φυσικού τοπίου, εφόσον συνιστούν ένα ελκυστικό σύνολο για τον επισκέπτη.

Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με τη διεθνή αλλά και την ελληνική νομοθεσία στους φυσικούς πόρους περιλαμβάνονται οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Αισθητικά Δάση, τα Διατηρητέα Μνημεία της φύσης, όπως επίσης και τα διάφορα Θηραματικά Αποθέματα, τα ποτάμια, οι εκβολές των ποταμών και τα συγγενή οικοσυστήματα (υγροβιότοποι, κλπ) αλλά και ο παράκτιος χώρος, που είναι τόσο εκτεταμένος στην περίπτωση της Ελλάδας.

Στη συνέχεια εξετάζονται οι φυσικοί πόροι που εντοπίζονται στην μελετώμενη περιοχή:

²⁵ Κ. Δασκαλάκης - Σ. Τσακίρης (1998), Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας, Α' Φάση – Τόμος Ι, σελ. 280, Αθήνα

1.4.8.1 Χλωρίδα

Προκειμένου να θεωρηθεί με άρτιο τρόπο η χλωρίδα της περιοχής μελέτης, κρίνεται απαραίτητο να διαιρεθεί η περιοχή σε δυο τμήματα, το πεδινό και το ορεινό, και να εξεταστεί το κάθε τμήμα ξεχωριστά.

Όσον αφορά στο πεδινό τμήμα ο κυρίαρχος τύπος οικοσυστήματος είναι πλέον οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, οι οποίες καλλιεργούνται με βαμβάκι, καλαμπόκι, μηδική, κηπευτικά, στάρι κ.α. Το βαμβάκι είναι μια απολύτως μηχανοποιημένη καλλιέργεια γεγονός το οποίο έχει επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στη σημερινή οικολογική κατάσταση της συγκεκριμένης περιοχής (απλοποίηση της μορφής του τοπίου, εκτόπιση της βλάστησης γύρω από τους αγρούς, χρήση των ίδιων λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων σε πολύ μεγάλες και ενιαίες εκτάσεις, κ.λ.π.). Ο λόγος για τον οποίο συνέβησαν οι παραπάνω «απλοποιήσεις» στη μορφή του τοπίου και στην ποιότητα των οικοσυστημάτων, είναι το γεγονός ότι το φυσικό περιβάλλον αντιμετωπίζεται εδώ και αρκετές δεκαετίες ως «υπόστρωμα» οικονομικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων και σε καμία περίπτωση ως οικοσύστημα το οποίο χρειάζεται σεβασμό, προστασία και κατάλληλη περιβαλλοντική διαχείριση. Ο παραπάνω τρόπος συμπεριφοράς απέναντι στα φυσικά οικοσυστήματα είχε ως αποτέλεσμα την ολοένα επιταχυνόμενη κατάρρευση των πεδινών οικοσυστημάτων της περιοχής με τον κίνδυνο της ερημοποίησης και της εξαφάνισης του γενετικού αποθέματος της άγριας ζωής να διαφαίνεται ως πιθανή κατάσταση στο άμεσο μέλλον.

Παράλληλα, η πεδινή περιοχή εξαιτίας της καταστροφής της βλάστησης και της αλόγιστης βοσκής υπέστη μεγάλη διάβρωση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Λοξάδα, όπου στη θέση των άλλοτε ωραίων δασών υπάρχουν στην σημερινή εποχή ασβεστολιθικά και εκπλυθέντα εδάφη, με πενιχρή θαμνώδη, φρυγανώδη και ποώδη βλάστηση. Μια γενική παρατήρηση είναι ότι το πεδινό τμήμα του Δήμου Ιθώμης είναι φτωχό σε δασικά είδη, με εξαίρεση το δρυοδάσος του Δημοτικού Διαμερίσματος Καππά, ικανοποιητικό σε θαμνώδη φυτά, ενώ το υπόλοιπο τμήμα του καλύπτεται από ποώδη φυτά. Αναλυτικότερα, περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες φυτών:

- Σχιζόφυτα, η πλειοψηφία των οποίων είναι τα βακτήρια, ενώ με μικρότερη ένταση εμφανίζονται στην συγκεκριμένη περιοχή τα σχιζοφύκη
- Θαλλόφυτα, από τα οποία συναντάμε κυρίως φύκη, μυξομύκητες, μύκητες και λειχήνες

- Βρυόφυτα, όπου παρατηρούνται στα υγρά εδάφη του Δημοτικού Διαμερίσματος των Καναλιών
- Πτεριδόφυτα, που τα συναντάμε στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Πύργου Ιθώμης και δυτικά αυτού.
- Σπερματόφυτα, που αποτελούν το σύνολο των καλλιεργούμενων φυτών και βρίσκονται σε όλη την έκταση του Δήμου²⁶

Όσον αφορά το ορεινό τμήμα της περιοχής μελέτης, και κυρίως στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αγίου Ακακίου και του Ελληνοπύργου όπου η δασική βλάστηση είναι πλούσια, εντοπίζονται τα εξής είδη φυτών:

- Διάπλαση των φυλλοβόλων πλατύφυλλων, που αντιπροσωπεύεται από την φυτοκοινωνική ένωση της δρυός και την φυτοκοινωνική ένωση της καστανιάς
- Διάπλαση των αείφυλλων πλατύφυλλων, που αντιπροσωπεύεται από την φυτοκοινωνική ένωση κυρίως φιλυκιού
- Διάπλαση παραποτάμιος, που αντιπροσωπεύεται από την φυτοκοινωνική ένωση πλατάνου
- Μια σειρά θάμνων (RHUS COTINUS, JUNIPERUS OXYCEDROUS, SABUCUS NIGRA, DAPHNE LAUREOLA, CLEMATIS VITALBA, ROSA, RUBUS TOMENTOSUS)
- Μια σειρά ποωδών φυτών (FABACEA, ANEMONEAE, FRAGARIA VESCA, PAPAVERACEAE)²⁷

Τέλος, αποτελεί άξιο αναφοράς το γεγονός ότι στην περιοχή μελέτης δεν υπάρχουν οικότοποι σύμφωνα με την Οδηγία 92/43, βιότοποι CORINE ή άλλου είδους προστατευόμενοι βιότοποι.

1.4.8.2 Πανίδα

Οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων, που επικρατούν στην περιοχή μελέτης, δεν είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξη και τον πολλαπλασιασμό ορισμένων ειδών εξ' αυτών.

²⁶ Τραυλός Χ. (2002), Η θεσσαλική Ιθώμη – Το Φανάρι, Εκδόσεις Σαββάλα, Αθήνα, Χρήστος Μαυρομμάτης (1976), «Κανάλια Καρδίτσας», Κεφάλαιο II: Η γεωγραφική εξέταση του χωριού, σελ. 57, Έκδοση του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, Βόλος

²⁷ Παληχωρίτης Νίκος (1995), «Διαχειριστική Έκθεση Κοινοτικού Δάσους Αγίου Ακακίου – περιόδου 1995 – 2004», σελ. 6, Δασαρχείο Καρδίτσας

Πρασινίδου Άννα (1996), «Διαχειριστική Έκθεση Δημόσιου Δάσους Ελληνοπύργου – περιόδου 1996 – 2005», σελ. 11 – 12, Δασαρχείο Καρδίτσας

Η παρατηρηθείσα εξάπλωση των ειδών του ζωικού βασιλείου στο Δήμο Ιθώμης έχει υποστεί την επίδραση της εκάστοτε χλωρίδας του τόπου, αλλά και των τάσεων και της παρεμβατικότητας του ανθρώπου. Σήμερα, η πανίδα της συγκεκριμένης περιοχής θεωρείται φτωχή, κυρίως σε θηλαστικά είδη. Αυτό οφείλεται, σε ένα βαθμό, στην καταστροφή μεγάλου μέρους των δασικών εκτάσεων, αλλά και στο κυνήγι, που πραγματοποιείται με ανεξέλεγκτο τρόπο. Συγκεκριμένα, η πανίδα της περιοχής περιλαμβάνει μια σειρά ασπονδύλων (πρωτόζωα, κοιλεντερωτά, σκώληκες, αρθρόποδα, μαλάκια) και μια σειρά σπονδυλωτών (ιχθύες, αμφίβια, ερπετά, πτηνά και θηλαστικά).²⁸

1.4.8.3 Δάση

Είναι γεγονός ότι στο Δήμο Ιθώμης υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός δασών, που στην πλειοψηφία τους έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με το σύνολο των δασών του Νομού Καρδίτσας. Καταρχήν, και όπως προκύπτει από την εξέταση των στοιχείων του **Πίνακα 27** περί ιδιοκτησιακής μορφής των δασών του Δήμου, γίνεται αντιληπτό ότι απαντώνται σχεδόν όλες οι ιδιοκτησιακές κατηγορίες. Παράλληλα, τα μη δημόσια δάση διαχειρίζονται σχεδόν στο σύνολό τους με κανονικό τρόπο. Από την άλλη, στα δάση της ελάτης επικρατεί η σπερμοφυής, αμιγής κυρίως, υποκηπευτική δασοπονική μορφή, ενώ στη δρυ, η πρεμνοφυής, επίσης αμιγής, ομήλικη ακανόνιστη δασοπονική μορφή. Επιπρόσθετα, το δάσος της ελάτης χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα μικρή παραγωγικότητα.²⁹ Ο παρακάτω πίνακας (**Πίνακας 27**), στον οποίο καταγράφονται τα είδη, οι ιδιοκτησιακές και εδαφοπονικές μορφές των δασών και δασικών εκτάσεων που παρατηρούνται στον Δήμο Ιθώμης, δίνει την δυνατότητα μιας περισσότερο ολοκληρωμένης θεώρησης και άρτιας προσέγγισης του δασικού συστήματος που εντοπίζεται στην συγκεκριμένη περιοχή.

²⁸ Μαυρομάτης Χρήστος (1976), «Κανάλια Καρδίτσας», Κεφάλαιο II: Η γεωγραφική εξέταση του χωριού, σελ. 63, Έκδοση του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, Βόλος

Μαυρομάτης Χρήστος (1961), «Γεωργοοικονομική έρευνα κοινότητας Φαναρίου», Θεσσαλονίκη

²⁹ Στεργίου Φώτης (1995), Εισήγηση: «Η Δασοπονία του Ν. Καρδίτσας στην Επιστήμη και στην Πράξη» στα πλαίσια του 7^{ου} Πανελληνίου Δασολογικού Συνεδρίου για την Αξιοποίηση των Δασικών Πόρων, Καρδίτσα

Πίνακας 27: Δάση και Δασικές Εκτάσεις κατά Ιδιοκτησιακή και Εδαφοπονική Μορφή

α / α	Όνομασία του Δάσους	Έκταση κατά εδαφοπονική μορφή σε στρέμματα								
		Δάσος				Μερικώς Δασοσκεπείς Εκτάσεις	Αγροί	Γυμνά	Άγωνα	Σύνολο
		Ελάτη - Πεύκη	Οξιά	Δρυς	Αειφύλλ - Πλατύφυ					
Δημόσια										
1	Ελληνόπουργου	0	0	2030	0	11130	1940	620	160	15880
2	Καναλιών	200	0	0	300	2500	10750	2200	550	16500
3	Πύργου Ιθώμης	0	0	0	700	830	1700	100	250	3580
4	Φαναρίου	0	0	0	200	0	8180	3000	620	12000
	Σύνολο	200	0	2030	1200	14460	22570	5920	1580	47960
Κοινοτικά Πλήρους Σημασίας										
5	Αγ. Ακακίου	0	0	3000	1000	1530	2700	100	170	8500
	Σύνολο	0	0	3000	1000	1530	2700	100	170	8500
Διακατεχόμενα										
6	Καπιά	0	0	930	0	150	0	180	80	1340
	Σύνολο	0	0	930	0	150	0	180	80	1340
Συνολική Δασική Έκταση										
		200	0	5960	2200	16140	25270	6200	1830	57800

Επιμέλεια: Δημήτρης Μπανούσης

Πηγή δεδομένων: Δασαρχείο Καρδίτσας, Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας

Ωστόσο, στο σημείο αυτό αξίζει να εξεταστούν ενδελεχώς τα δάση που καταγράφονται στον Δήμο Ιθώμης, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης των φυσικών πόρων:

*Το Δάσος του Αγίου Ακακίου*³⁰

1. Γεωγραφική Θέση – Πολιτική και Διοικητική Υπαγωγή

Το δάσος του Αγίου Ακακίου βρίσκεται στις ανατολικές πλαγιές του νότιου τμήματος της κεντρικής οροσειράς της Πίνδου και από υψόμετρο 190 – 800 μέτρα. Το

³⁰ Παληχωρίτης Νίκος (1995), «Διαχειριστική Έκθεση Κοινοτικού Δάσους Αγίου Ακακίου – περιόδου 1995 – 2004», Δασαρχείο Καρδίτσας

δάσος βρίσκεται δυτικά της πόλης της Καρδίτσας και σε απόσταση περίπου 25 χλμ. από αυτή.

Το μελετώμενο δάσος υπάγεται:

- Διοικητικά: Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Αγίου Ακακίου του Δήμου Ιθώμης, Επαρχίας Καρδίτσας, Νομού Καρδίτσας
- Δασικά: Στο Δασαρχείο Καρδίτσας, Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας και στην Επιθεώρηση Δασών Κεντρικής Ελλάδας (με έδρα την Λάρισα)
- Δικαστικά: Στο Πρωτοδικείο Καρδίτσας και στο Εφετείο Λάρισας
- Οικονομικά: Στο Δημόσιο Ταμείο και Οικονομική Εφορία Καρδίτσας
- Αστυνομικά: Στον Αστυνομικό Σταθμό Φαναρίου κ στο Αστυνομικό Τμήμα Περιφέρειας Καρδίτσας

2. Συνθήκες Ιδιοκτησίας

2.1 Κυριότητα – κλασματικά δίκαια

Το δάσος του Αγίου Ακακίου αναγνωρίσθηκε ως Κοινοτικό με βάση την αριθμ. 57595/ 07 – 05 – 1934, απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας και έτσι διαχειρίζεται μέχρι και σήμερα. Το μελετώμενο δάσος δεν βαρύνεται με κανένα κλασματικό δικαίωμα, δουλεία ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα υπέρ τρίτων.

2.2 Ασφάλεια Ιδιοκτησίας

Το δάσος από άποψη περιορισμού της έκτασής του δεν κινδυνεύει και αυτό γιατί η οριογραμμή σε όλο της το μήκος ακολουθεί τις φυσικές γραμμές του εδάφους. Τα όρια, λοιπόν, είναι πλήρως εξασφαλισμένα και ουδέποτε μέχρι σήμερα αμφισβητήθηκαν από τους όμορους Δήμους.

3. Κοινωνικές και Οικονομικές Συνθήκες

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Αγίου Ακακίου, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου βρίσκεται σε ορεινή περιοχή, δεν δόθηκε το απαιτούμενο βάρος στην εκμετάλλευση των δασικών του εκτάσεων και την ανάπτυξη αυτών, με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι αναπτυξιακές του προοπτικές. Σήμερα, με την δασοπονική εκμετάλλευση του δάσους επιχειρείται η ικανοποίηση, σε ένα βαθμό, των ατομικών αναγκών του τοπικού

πληθυσμού σε καυσόξυλα και βοσκή, τη δημιουργία εσόδων από το δάσος διαθέτοντας το πλεόνασμα της δασικής παραγωγής στο εμπόριο.

Ο τοπικός πληθυσμός είχε την ίδια τύχη, όπως και οι υπόλοιποι ορεινοί Δήμοι της ευρύτερης περιοχής, εξαιτίας της δασικής πολιτικής που άσκησαν οι κρατικοί φορείς. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, οι κάτοικοι του οικισμού ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την γεωργία και εποχιακά με δασικές εργασίες, που θα έπρεπε να είναι η κύρια απασχόλησή τους. Οι κτηνοτρόφοι εκμεταλλεύονται το δάσος, προκειμένου να εξασφαλίσουν τροφή για τα ζώα τους. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται ανεξέλεγκτα, με αποτέλεσμα να κρίνεται αναγκαία η λήψη μέτρων βελτίωσης των βοσκοτόπων της ευρύτερης περιοχής. Τέλος, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι κέντρο κατανάλωσης των δασικών προϊόντων αποτελεί η πόλη της Καρδίτσας, που απέχει περίπου 25 χλμ., όπου υπάρχει ζήτηση αυτών με ευνοϊκές συνθήκες μεταφοράς μιας και υπάρχει άρτιο επαρχιακό οδικό δίκτυο.

*Το Δάσος του Ελληνόπυργου*³¹

1. Γεωγραφική Θέση – Πολιτική και Διοικητική Υπαγωγή

Το δημόσιο δάσος του Ελληνόπυργου βρίσκεται βορειοδυτικά της πόλης της Καρδίτσας και σε απόσταση περίπου 28 χλμ. από αυτή. Εκτείνεται επί των βορειοανατολικών κλιτύων των Αγράφων και καταλαμβάνει τις βορειοανατολικές κλιτείες της εμφανιζόμενης κορυφογραμμής Κρανιώτης – Ελληνόπυργος – Καψούνα και μέρος των νοτιοδυτικών κλιτύων αυτής. Οροθετείται μεταξύ των παραλλήλων βορείου γεωγραφικού πλάτους 39° 22' ως 39° 25' και γεωγραφικού μήκους από -1° 56' ως 2° 1' μεσημβρινού, που διέρχεται από την Αθήνα.

Το συγκεκριμένο δάσος υπάγεται:

- Διοικητικά: Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ελληνόπυργου του Δήμου Ιθώμης, Επαρχίας Καρδίτσας, Νομού Καρδίτσας
- Δασικά: Στο Δασαρχείο Καρδίτσας, Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας και στην Επιθεώρηση Δασών Κεντρικής Ελλάδας (με έδρα την Λάρισα)
- Δικαστικά: Στο Ειρηνοδικείο και Πρωτοδικείο Καρδίτσας
- Οικονομικά: Στο Δημόσιο Ταμείο και Οικονομική Εφορία Καρδίτσας

³¹ Πρασινίδου Άννα (1996), «Διαχειριστική Έκθεση Δημόσιου Δάσους Ελληνόπυργου – περιόδου 1996 – 2005», Δασαρχείο Καρδίτσας

- Αστυνομικά: Στον Αστυνομικό Σταθμό Φαναρίου και στο Αστυνομικό Τμήμα Περιφέρειας Καρδίτσας

2. Συνθήκες Ιδιοκτησίας

Ολόκληρο το δάσος του Ελληνόπυργου ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο κατ' απόλυτη κυριότητα εκ διαδοχής κατά το έτος 1881 του Οθωμανικού Δημοσίου, μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα. Με την έννοια του εμπράγματος δικαίου δεν υπάρχουν δουλείες στο δάσος. Οι κάτοικοι του Ελληνόπυργου ασκούν περιορισμένα δικαιώματα βοσκής, καυσοξύλευσης, κλαδονομής και καστανοσυλλογής.

3. Κοινωνικές και Οικονομικές Συνθήκες

Το δάσος του Ελληνόπυργου αποτελεί δημόσιο αγαθό. Το κράτος ως εθνικός και κοινωνικός φορέας οφείλει να αναζητήσει και να αξιοποιήσει τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της Εθνικής Οικονομίας προς όφελος των πολιτών του. Επιπρόσθετα, έχει την υποχρέωση να οργανώνει τη διαχείριση και εκμετάλλευση των δασικών του εκτάσεων, ώστε να προστατεύει και να αυξάνει τα δάση στο όνομα της βιώσιμης ανάπτυξης και της οικολογικής ισορροπίας, ικανοποιώντας παράλληλα και τις ανάγκες των πολιτών παρέχοντας τους τα απαραίτητα δασικά προϊόντα. Από την άλλη, το κράτος σε ρόλο επιχειρηματία δασοκτήμονα επιβάλλεται να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα και να εκτελέσει όλα τα αναγκαία έργα για την αξιοποίηση του δάσους και την δημιουργία θέσεων εργασίας προς απασχόληση, όσο το δυνατόν περισσότερων πολιτών, με απώτερο στόχο την παραγωγή περισσότερων και καλύτερων δασικών προϊόντων.

Το Δάσος του Καππά³²

1. Γεωγραφική Θέση – Πολιτική και Διοικητική Υπαγωγή

Το συνιδιόκτητο δάσος κατοίκων Κοινότητας Καππά βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Νομού Καρδίτσας, στους πρόποδες του ορεινού όγκου των Αγράφων, ανατολικά και δυτικά του χωριού Καππά και σε μέση απόσταση από την πόλη της Καρδίτσας 21 χλμ..

Το μελετώμενο δάσος υπάγεται:

³² Τριανταφύλλου Κωνσταντίνος (1998) , «Διαχειριστική μελέτη συνιδιόκτητου δάσους Καππά – Καρδίτσας περιόδου 1996 – 2005», Δασαρχείου Καρδίτσας

- Διοικητικά: Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Καππά του Δήμου Ιθώμης, Επαρχίας Καρδίτσας, Νομού Καρδίτσας
- Δασικά: Στο Δασαρχείο Καρδίτσας, Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας και στην Επιθεώρηση Δασών Κεντρικής Ελλάδας (με έδρα την Λάρισα)
- Δικαστικά: Στο Ειρηνοδικείο και Πρωτοδικείο Καρδίτσας
- Οικονομικά: Στο Δημόσιο Ταμείο και Οικονομική Εφορία Καρδίτσας
- Αστυνομικά: Στον Αστυνομικό Σταθμό Φαναρίου και στο Αστυνομικό Τμήμα Περιφέρειας Καρδίτσας

2. Συνθήκες Ιδιοκτησίας

2.1 Ιδιοκτησία και κλασματικά δίκαια

Η κυριότητα της ιδιοκτησίας της συνιδιόκτητης δασικής έκτασης αναγνωρίστηκε από το Υπουργείο Γεωργίας με τη βοήθεια της υπ' αριθμ. 50389/ 14 – 06 – 1926 διαταγής ως ιδιωτικό δάσος, που ανήκει στους αγοραστές κατοίκους του Δημοτικού Διαμερίσματος Καππά με την υπ' αριθμ. 2153 αναφορά του τότε Δασάρχη της Καρδίτσας.

Για την περιοδική εκμετάλλευση εξελέγη διαχειριστική επιτροπή που εξουσιοδοτήθηκε από τα μέλη για τον σκοπό αυτό με το αριθμ. 285/ 07 – 12 – 1985 πληρεξούσιο, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιθώμης Κ. Βαρσάμη ή Κύρκου, που εδρεύει στην έδρα του Δήμου το Φανάρι Καρδίτσας.

2.2 Ασφάλεια Ιδιοκτησίας

Τα διαχειριστικά όρια του υπό μελέτη δάσους προς τις γειτονικές περιοχές του είναι τελείως σαφή και δεν υφίστανται σε βάρος του εκκρεμότητες ως προς τα όρια των νομή, κλπ. Ωστόσο, η σύνταξη κτηματολογίου κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να θέσει τέλος σε μελλοντικές αμφισβητήσεις.

3. Κοινωνικές και Οικονομικές Συνθήκες

3.1 Υποκειμενικές Συνθήκες

Οι συνιδιοκτήτες του δάσους Καππά είναι φυσικά πρόσωπα, από τα οποία η μειονότητα διαμένει στο Δημοτικό Διαμέρισμα Καππά και ασχολείται με τη γεωργία. Ο γεωργικός κλήρος σε κάθε συνιδιοκτήτη είναι περιορισμένος και προσφέρεται για

καλλιέργειες όπως καπνού, βαμβακιού, κλπ. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι αποδόσεις των γεωργικών εκτάσεων καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων. Πρωταρχικός στόχος κατά τη διαχείριση και εκμετάλλευση του συγκεκριμένου δάσους επιβάλλεται να είναι η κάλυψη των ατομικών αναγκών των κατοίκων σε καύσιμη ξυλεία, αλλά και σε τεχνική ξυλεία προερχόμενη από την κλάση του πλατάνου.

Παράλληλα, κρίνεται σκόπιμη η παροχή ευκαιριών εργασίας στον τοπικό ενεργό πληθυσμό, έτσι ώστε να γίνεται πλήρης αξιοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων του εδάφους και η ποιοτική και ποσοτική αύξηση του ξυλαποθέματος. Η ίδρυση δασικού συνεταιρισμού δεν κρίνεται απαραίτητη λόγω του ότι η έκταση του δασοκτήματος είναι μικρή. Τέλος, η συνεχής μείωση του κτηνοτροφικού κεφαλαίου των κατοίκων συνιδιοκτητών είχε σαν αποτέλεσμα την κάλυψη αρκετών κοινόχρηστων χώρων και βοσκοτόπων από τον πλάτανο. Έτσι, σήμερα, γίνεται μόνο μερική εκμετάλλευση των παραγωγικών δυνατοτήτων των εδαφών αυτών.

3.2 Παραγόμενα δασικά προϊόντα

Τα δασικά προϊόντα που μπορούν να παραχθούν από το υπό μελέτη δάσος είναι:

- Τεχνική ξυλεία πλατάνου και καυσόξυλα πλατάνου και
- Καυσόξυλα δρυός και σε μικρότερο ποσοστό τεχνική ξυλεία δρυός.

Τα τελευταία χρόνια υλοτομήθηκαν, όμως, μόνο άτομα πλατάνου για τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού σε καυσόξυλα λόγω της εύκολης πρόσβασης στους πλαταναιώνες αν ληφθεί υπόψη και η κάπως προχωρημένη ηλικία των κατοίκων συνιδιοκτητών. Σύμφωνα με τους κατοίκους συνιδιοκτήτες, ο μόνος τρόπος για να πραγματοποιηθούν υλοτομίες στο δρυοδάσος είναι να προβούν σε αυτές οι ίδιοι αγοραστές της ξυλείας δρυός. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο δάσος συγκρινόμενο με γειτονικά δάση βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση από πλευράς δυνατοτήτων εμπορικής εκμετάλλευσης και κάτω από κατάλληλη διαχείριση θα μπορεί να αποδώσει το μεγαλύτερο οικονομικό κέρδος.

3.3 Οικονομική Ζώνη του Δάσους

Το υπό μελέτη δάσος βρίσκεται δίπλα στον ασφαλτοστρωμένο επαρχιακό δρόμο Καρδίτσας – Μουζακίου, επομένως έχει άριστη οικονομική θέση σ' ότι αφορά την διοχέτευση των παραγόμενων από αυτό δασικών προϊόντων στα κέντρα κατανάλωσης απ' όπου πραγματοποιείται και η προμήθεια στοιχειωδών μέσων παραγωγής όπως εργαλείων, μηχανημάτων, τροφίμων, κλπ.

1.5 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ

1.5.1 Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Ιθώμης χαρακτηρίζεται από έναν κεντρικό άξονα, που αποτελεί τμήμα του οδικού άξονα που συνδέει την Καρδίτσα με το Μουζάκι και διασχίζει κατά πλάτος την περιοχή, εξασφαλίζοντας την σύνδεση των Δημοτικών Διαμερισμάτων της Λοξάδας, του Φαναρίου, του Χάρματος και του Καππά. Η σύνδεση των Δημοτικών Διαμερισμάτων επιτυγχάνεται κυρίως μέσω των εξής τριών ασφαλτοστρωμένων οδικών αξόνων, που διακλαδώνονται στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου ξεκινώντας αποκλειστικά από τον κεντρικό άξονα:

- Φανάρι – Κανάλια – Λοξάδα
- Καππός – Πύργος Ιθώμης – Άγιος Ακάκιος
- Καππός – Ελληνόπυργος

Με εξαίρεση τον κεντρικό άξονα του οποίου η ποιότητα του οδοστρώματος χαρακτηρίζεται άρτια, οι προαναφερθέντες οδικοί άξονες παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα, ενώ κάποια τμήματά τους είναι και επικίνδυνα εξαιτίας των απότομων κλίσεων και στροφών, της κακής ορατότητας, της κακής ποιότητας του οδοστρώματος και του μικρού του πλάτους, καθώς και της έλλειψης χώρων στάθμευσης και στάσεων για τα υπεραστικά λεωφορεία.

Οι κοινοτικοί δρόμοι, κυρίως εντός οικισμών, παρουσιάζουν μεγάλη στενότητα οδοστρώματος και δυσκολία προσπέλασης, χωρίς κράσπεδα και ερείσματα, με απότομες κλίσεις και χωρίς πεζοδρόμια, που οφείλεται στην έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα δαιδαλώδες δίκτυο και ο κίνδυνος ατυχημάτων να είναι μεγάλος. Επίσης, οι δρόμοι εντός των οικισμών είναι, αν όχι ασφαλτοστρωμένοι, τσιμεντοστρωμένοι με ελάχιστες περιπτώσεις χωματόδρομων στα όρια κυρίως των οικισμών. Αποτελεί άξιο αναφοράς το γεγονός ότι στην περιοχή μελέτης περίπου το 90% των δρόμων είναι ασφαλτοστρωμένο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της τοπικής ηγεσίας.

1.5.2 Συγκοινωνίες

Η πόλη της Καρδίτσας αποτελεί το πλέον κοντινό εμπορικό κέντρο για τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου. Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού καταφεύγει στο αστικό κέντρο της Καρδίτσας για την κάλυψη των καταναλωτικών αναγκών του και για πολλές κοινωνικές εξυπηρετήσεις. Η σύνδεση των Δημοτικών Διαμερισμάτων

με την Καρδίτσα πραγματοποιείται με το Αστικό ΚΤΕΛ Καρδίτσας. Τα δρομολόγια είναι συχνά και καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων. Στον Πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα δρομολόγια του Αστικού ΚΤΕΛ για το 2006. Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και τις Κυριακές οι κάτοικοι χρησιμοποιούν ταξί από την πόλη της Καρδίτσας ή μεταφορικό μέσον φιλικού τους προσώπου.

1.5.3 Ενέργεια

Το κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα έχει δίκτυο ηλεκτροδότησης και τροφοδοτούνται με ρεύμα οι περισσότερες οικίες. Η κάλυψη των αναγκών σε ηλεκτρισμό όσον αφορά τους οικισμούς θεωρείται επαρκής, χωρίς να αναφέρονται προβλήματα διακοπών του ηλεκτρικού ρεύματος. Το ρεύμα που χρησιμοποιείται παράγεται στο Υδροηλεκτρικό Εργοστάσιο που λειτουργεί στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Μητρόπολης του Δήμου Μητρόπολης. Όσον αφορά όμως την ηλιακή ενέργεια, μόνο ένα μικρό ποσοστό κατοικιών στον Δήμο Ιθώμης χρησιμοποιεί ηλιακή ενέργεια για την κάλυψη των καθημερινών αναγκών σε ενέργεια.

1.5.4 Ύδρευση

Η περιοχή μελέτης υδροδοτείται σχεδόν στο σύνολό της από γεωτρήσεις οι οποίες βρίσκονται διάσπαρτες στο εσωτερικό της, αλλά και σε κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα. Εκτός από τις προαναφερθείσες γεωτρήσεις, οι ανάγκες της περιοχής εξυπηρετούνται και από ορισμένες φυσικές πηγές. Παρά το γεγονός ότι το δίκτυο ύδρευσης έχει στο σύνολό του αντικατασταθεί, εντούτοις υπάρχουν έντονα παράπονα από τον τοπικό πληθυσμό (ειδικότερα του Δημοτικού Διαμερίσματος των Καναλίων) για την ποιότητα του νερού, την πίεσή του, αλλά και τις συχνές διακοπές ροής του, με αποτέλεσμα να επιβάλλεται η πραγματοποίηση διορθωτικών παρεμβάσεων στο σύνολο του δικτύου ύδρευσης, μέσα από κάποιες συμπληρωματικές μελέτες. Παράλληλα, κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίηση της λίμνης του Νικολάου Πλαστήρα και σε επίπεδο ύδρευσης στο πλαίσιο των διαδημοτικών συνεργασιών, που επιτάσσει η σύγχρονη εποχή.

1.5.5 Αποχέτευση

Η διάθεση των αστικών λυμάτων του Δήμου Ιθώμης δεν γίνεται με κάποιο συλλογικό τρόπο, καθώς σε κανένα Δημοτικό Διαμέρισμα δεν υπάρχει οργανωμένο δίκτυο αποχέτευσης. Συγκεκριμένα, η διάθεση των λυμάτων γίνεται μέσω ατομικών απορροφητικών οικιακών βόθρων. Επομένως, δεν υπάρχει συγκεντρωτικός τελικός

αποδέκτης των λυμάτων της περιοχής ούτε φυσικά λειτουργεί βιολογικός καθαρισμός. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι συντάσσονται μελέτες σχετικά με την αποχέτευση και τη δημιουργία δικτύου όμβριων υδάτων, που θα πληρούν όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές σε θέματα ποιότητας, υγιεινής και οικολογικής μέριμνας, σύμφωνα πάντα με τις ευρωπαϊκές επιταγές.

1.5.6 Απορρίμματα

Στα επιμέρους Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης εντοπίζονται χωματερές στο Φανάρι, στην Λοξάδα, στον Άγιο Ακάκιο, στον Ελληνόπυργο και στο Χάρμα, που ωστόσο χαρακτηρίζονται παράνομες καθώς η λειτουργία τους δεν έχει προβλεφθεί από κάποια σχετική μελέτη. Η αποκομιδή των απορριμμάτων στο Δήμο Ιθώμης γίνεται με τη χρήση ενός (1) απορριμματοφόρου, με οργανωμένο τρόπο. Ειδικότερα, η συλλογή των στερεών αποβλήτων γίνεται τρεις φορές την εβδομάδα από κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα και μεταφέρεται στον πλησιέστερο χώρο διάθεσης. Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι συντάσσεται μελέτη για την διαχείριση των απορριμμάτων της περιοχής μελέτης, όπου οι υπάρχουσες χωματερές θα αποτελούν σταθμούς μεταφόρτωσης των απορριμμάτων και θα διατίθενται στο νέο χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, που αναμένεται να χωροθετηθεί είτε στην ευρύτερη περιοχή της Λάρισας, είτε στην ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων.

1.5.7 Υγεία – Πρόνοια

Σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης λειτουργούν Αγροτικά Ιατρεία, τα κτίρια των οποίων έχουν ανακαινιστεί πρόσφατα και βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Ο αγροτικός ιατρός επισκέπτεται δυο φορές την εβδομάδα το Δημοτικό Διαμέρισμα του Φαναρίου, την έδρα του Δήμου, ενώ επισκέπτεται από μια φορά τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα. Ο ιατροφαρμακευτικός εξοπλισμός κρίνεται ικανοποιητικός και σε μεγάλο βαθμό έχει προέλθει από την συμμετοχή στο πρόγραμμα Θησέας, ενώ γίνονται προσπάθειες για περαιτέρω αναβάθμισή του από την συμμετοχή στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας. Στο Δήμο Ιθώμης δεν λειτουργεί ούτε ΚΑΠΗ ούτε κάποιος βρεφονηπιακός σταθμός. Ωστόσο, στον τομέα της πρόνοιας γίνεται προσπάθεια από την πλευρά του Δήμου αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ο Δήμος Ιθώμης εντάχθηκε στο Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», μέσα από το οποίο εξειδικευμένο προσωπικό προσφέρει κατ' οίκον υπηρεσίες στους ηλικιωμένους πολίτες και σ' όσους είναι ανίκανοι να αυτοεξυπηρετηθούν. Οι

παραπάνω υποδομές καλύπτουν τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων ενώ για έκτακτα ή σοβαρά περιστατικά μεταβαίνουν στην πόλη της Καρδίτσας.

1.5.8 Εκπαίδευση

Στην περιοχή μελέτης λειτουργούν εκπαιδευτικά ιδρύματα τόσο πρωτοβάθμιας όσο και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι δεν υφίσταται υψηλό επίπεδο σπουδών, μιας και αφενός το μαθητικό δυναμικό είναι μικρό, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των μαθητών που να τους ωθεί σε διαρκή βελτίωση και αφετέρου δεν υπάρχουν φροντιστήρια σχολικών μαθημάτων και ξένων γλωσσών. Το συγκεκριμένο πρόβλημα αντιμετωπίζεται με την επίσκεψη των μαθητών της περιοχής μελέτης στην αστική Καρδίτσα, όπου ναι μεν υφίστανται οι υπό συζήτηση υπηρεσίες και υποδομές, αλλά επιβαρύνουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό δε (έξοδα μετακινήσεων, κλπ). Ακολουθεί ο **Πίνακας 28**, όπου παρατίθενται αναλυτικά τα στοιχεία αναφορικά με τις υποδομές εκπαίδευσης, τους εκπαιδευτικούς που απασχολούνται αλλά και το μαθητικό δυναμικό της περιοχής μελέτης.

Πίνακας 28: Υποδομές Εκπαίδευσης της περιοχής μελέτης

Δημοτικά Διαμερίσματα	Νηπιαγωγείο		Δημοτικό		Γυμνάσιο		Λύκειο	
	Μαθητ	Εκπαιδευτ	Μαθητ	Εκπαιδευτ	Μαθητ	Εκπαιδευτ	Μαθητ	Εκπαιδευτ
Άγιος Ακάκιος	2	1	8	6	-	-	-	-
Ελληνόπυργος	-	-	-	-	-	-	-	-
Κανάλια	3	1	14	4				
Καππά	-	-	-	-	-	-	-	-
Λοξάδα	-	-	4	1	-	-	-	-
Πύργος Ιθώμης	-	-	5	1	-	-	-	-
Φανάρι	5	1	23	6	21	4	32	5
Χάρμα	-	-	-	-	-	-	-	-
Δήμος Ιθώμης	10	3	54	18	21	4	32	5

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή δεδομένων: Γραφεία Α' βάθμιας και Β' βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Καρδίτσας

Η μείωση του μαθητικού δυναμικού στην πορεία του χρόνου είναι απογοητευτική. Σε τέσσερα Δημοτικά Διαμερίσματα τα νηπιαγωγεία είναι ήδη κλειστά ενώ αν συνεχιστεί με αυτό το ρυθμό η μείωση του μαθητικού δυναμικού, ελλοχεύει ο

κίνδυνος στο άμεσο μέλλον να κλείσουν και τα υπόλοιπα. Τα δημοτικά σχολεία αποτελούν τη συνέχεια των νηπιαγωγείων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επειδή όμως ο αριθμός των μαθητών στα νηπιαγωγεία συνεχώς φθίνει συμπεραίνουμε ότι το ίδιο θα ισχύσει για τα δημοτικά σχολεία και τις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης τα επόμενα χρόνια. Για το τρέχον έτος 2006 αναμένεται να λειτουργήσουν πέντε δημοτικά σχολεία (στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αγίου Ακακίου, των Καναλιών, της Λοξάδας, του Πύργου Ιθώμης και του Φαναρίου) με μικρό μαθητικό και εκπαιδευτικό δυναμικό, ενώ ήδη έχουν κλείσει τα δημοτικά σχολεία των Δημοτικών Διαμερισμάτων του Ελληνόπυργου, του Καππά (υπό αναστολή) και του Χάρματος. Η διαπίστωση αυτή είναι άκρως ανησυχητική, καθώς μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στην περιοχή μελέτης, τα χωριά ερημώνουν και χάνουν το πιο «ζωντανό» κομμάτι τους, που είναι τα παιδιά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το γεροντικό μαρασμό και την επικράτηση του συντηρητικού πνεύματος των μεγάλων, μακροπρόθεσμα τη μείωση του εργατικού δυναμικού και της παραγωγικής ικανότητας της μελετώμενης περιοχής και σε τελική ανάλυση την απαξίωσή της.

1.5.9 Υπηρεσίες Εμπορίου

Το εμπόριο στην περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται κατά κύριο λόγο από εμπορικά καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης, ειδών υφαντισμού, οικιακών εξοπλισμών, δομικών υλικών και αγροτικών προϊόντων. Λόγω όμως του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων αυτών και του μικρού μεγέθους της τοπικής αγοράς, σε συνδυασμό με την εγγύτητα της μεγάλης αγοράς της Καρδίτσας προκαλεί πιέσεις σε πολλές από τις επιχειρήσεις του Δήμου.

1.5.10 Ταχυδρομεία

Όπως προέκυψε από την έρευνα πεδίου, στο Δήμο Ιθώμης υπάρχει ένα (1) ταχυδρομικό πρακτορείο (ΕΛΤΑ), αυτό στην έδρα του Δήμου το Φανάρι. Στα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα γίνονται τακτικές επισκέψεις ταχυδρόμου. Στα πεδινά Δημοτικά Διαμερίσματα (Κανάλια, Λοξάδα, Χάρμα, Πύργος Ιθώμης και Καππά) υπολογίζεται ότι ο ταχυδρόμος τα επισκέπτεται τρεις (3) φορές την εβδομάδα, ενώ στα ορεινά (Άγιος Ακάκιος και Ελληνόπυργος) δυο (2).

1.6 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Το πολιτιστικό δυναμικό της περιοχής κρίνεται πλούσιο, με περίοπτη θέση να κατέχει το βυζαντινό φρούριο, που βρίσκεται στο λόφο του Δημοτικού Διαμερίσματος του Φαναρίου. Ωστόσο, η συντήρηση του βυζαντινού κάστρου του Φαναρίου είναι ελλιπής, με αποτέλεσμα ο χώρος να μην είναι επισκέψιμος και κατάλληλος για τη διοργάνωση στον εσωτερικό του χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων, ενώ χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι δε υπάρχει άμεση οδική σύνδεση από τον οικισμό του Φαναρίου. Σημειώνεται ότι δεν είναι προσπελάσιμα και επισκέψιμα και αλλά ιστορικά μνημεία, όπως το Πελασγικό Κάστρο στην περιοχή του Πύργου Ιθώμης, γνωστό με το όνομα Κάστρο του Έλληνα και το αντίστοιχο στην περιοχή του Ελληνόπυργου. Το ίδιο ισχύει για τα Ρωμαϊκά λουτρά που βρίσκονται σε ιδιόκτητο κτίσμα στο Φανάρι και τα αντίστοιχα στην περιοχή της Λοξάδας.

Οι ιστορικοί τόποι που σχετίζονται με τη δράση του εθνικού μας ήρωα Γ. Καραϊσκάκη στον Ελληνόπυργο όπως η σπηλιά που διέμενε ως έφηβος, τα πέτρινα ταμπύρια του στην πανέμορφη τοποθεσία του Αγίου Αθανασίου καθώς και το σπίτι από όπου αντιμετώπισε έφοδο των Τούρκων και τους ξεγέλασε με το γνωστό τέχνασμα, πετώντας δηλαδή ο ίδιος και οι σύντροφοι του τις κάπες τους, δεν είναι αναδεδειγμένοι ως ιστορικό μνημείο. Άλλωστε η γενέτειρα του, το Μαυρομμάτι και το Μοναστήρι του Αϊ - Γιώργη, όπου γεννήθηκε και στο οποίο οφείλει το όνομα του, είναι στην ευρύτερη περιοχή μελέτης.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι δεν είναι προβεβλημένα τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν όλα τα χωριά και ιδιαίτερα ο τόπος του μαρτυρίου του Αγίου Σεραφείμ με τον περικαλλή φερώνυμο ναό, η Σκήτη του Αγίου Ακακίου στο ομώνυμο χωριό, οι Δώδεκα Απόστολοι και η Παναγιά στο Βράχο στο φαράγγι του Πύργου Ιθώμης, ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου και ο Προφήτης Ηλίας στα Κανάλια. Επίσης, άγνωστη είναι η ιστορία του μεγάλου Μοναστηριού της Παναγίας της Λυκουσάδας, που βρισκόταν στη σημερινή Λοξάδα. Παράλληλα, καμία προσοχή δεν έχει δοθεί στα εγκαταλελειμμένα αρχοντικά στο Φανάρι, στα Κανάλια, στον Ελληνόπυργο που αποτελούν κτίσματα θαυμαστής παραδοσιακής τεχνικής, ενώ δεν έχει διατηρηθεί το παραδοσιακό χρώμα σε όλα τα χωριά του Δήμου.

Αξιόλογη υποδομή στον τομέα των μουσείων αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς διαθέτουν τα Κανάλια και ο Ελληνόπυργος. Φιλότιμη

προσπάθεια έγινε το τελευταίο χρονικό διάστημα και στο Φανάρι. Το κτίσμα όμως αν και βρίσκεται σε περίοπτη θέση δεν είναι το καταλληλότερο από άποψη χώρου.

Όσον αφορά στις λαογραφικές εκδηλώσεις που συναντάμε στον Δήμο Ιθώμης, σπουδαίο γεγονός για τα δεδομένα της περιοχής θεωρείται το πανηγύρι της Παναγίας (15 Αυγούστου) που λαμβάνει χώρα στα Κανάλια κάθε χρόνο. Επίσης, ο πολιτιστικός σύλλογος Καναλιωτών διοργανώνει κάθε χρόνο γιορτή πρωτομαγιάς στον Αϊ – Αία και γιορτή Καθαρής Δευτέρας στα Ταμπούρια. Στον Πύργο Ιθώμης παλαιότερα γίνονταν δύο σημαντικές λαογραφικές εκδηλώσεις, πέρα από τα πανηγύρια της Ζωοδόχου Πηγής (Παρασκευή της Δικαιησίμου) και των Δώδεκα Αποστόλων (30 Ιουνίου), το καρναβάλι της Καθαρής Δευτέρας και ο Πασχαλινός χορός. Σήμερα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του εκσυγχρονισμού, οι δύο αυτές εκδηλώσεις οδεύουν προς εγκατάλειψη. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια γίνονται κάποιες προσπάθειες αναβίωσης και διατήρησης και μακάρι να αποδώσουν. Στο Φανάρι, την έδρα του Δήμου, πανηγύρια οργανώνονται στις 6 Αυγούστου, της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και την τελευταία Κυριακή του Σεπτεμβρίου όπου γίνεται η ανακομιδή των λειψάνων του Ιερομάρτυρα Αγίου Σεραφείμ, επισκόπου Φαναρίου και Νεοχωρίου, που μαρτύρησε στο Φανάρι, ενώ στις αρχές Αυγούστου πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις. Επιπρόσθετα, το χωριό του Αγίου Ακακίου διοργανώνει εκδηλώσεις την Πέμπτη μετά το Πάσχα, οπότε και γιορτάζει. Στο χωριό του Ελληνόπυργου διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις στις 13-15 Αυγούστου και πανηγυρίζει στις 26 Ιουλίου, της Αγίας Παρασκευής. Αντίστοιχα το χωριό Καππά Πανηγυρίζει στις 29 Ιουνίου, εορτή του Αποστόλου Παύλου. Το Χάρμα πανηγυρίζει στις 8 Σεπτεμβρίου εορτή της Γέννησης της Θεοτόκου και στις 26 Ιουλίου, της Αγίας Παρασκευής. Τέλος, η Λοξάδα πανηγυρίζει το Δεκαπενταύγουστο.

Σχετικά με τον αθλητισμό και τις αντίστοιχες υποδομές που παρατηρούμε στον Δήμο Ιθώμης, σημειώνουμε ότι στο Φανάρι υπάρχει γήπεδο στίβου, στον Άγιο Ακάκιο, στον Καππά και την Λοξάδα γήπεδα ποδοσφαίρου, ενώ όλα τα Δημοτικά Σχολεία των επιμέρους Δημοτικών Διαμερισμάτων διαθέτουν γηπεδικές μπασκετικές εγκαταστάσεις, μέτριας ποιότητας. Αποτελεί άξιο αναφοράς ότι στην ευρύτερη περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος του Ελληνόπυργου και συγκεκριμένα στον Άγιο Αθανάσιο υπάρχει πίστα ανεμοπτεριστών. Η απογείωση πραγματοποιείται από ύψος 600 μέτρων και χαρακτηρίζεται καλή, ενώ η προσγείωση γίνεται σε ύψος 100 μέτρων και θεωρείται πολύ μεγάλη.

Ακολουθεί ο **Χάρτης 6**, που μας δείχνει το πολιτιστικό απόθεμα του Δ. Ιθώμης.

ΧΑΡΤΗΣ 6.
ΦΥΣΙΚΟ / ΠΟΛΙΤΕΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Βυζαντινό κάστρο
- Πελασγικό κάστρο
- Ρωμαϊκά λουτρά
- Θρησκευτικά μνημεία
- Αρχοντικά
- Μουσεία
- Ιστορικά τοπία
- Σπήλαιο σταλακτιτών
- Παραδοσιακός οικισμός

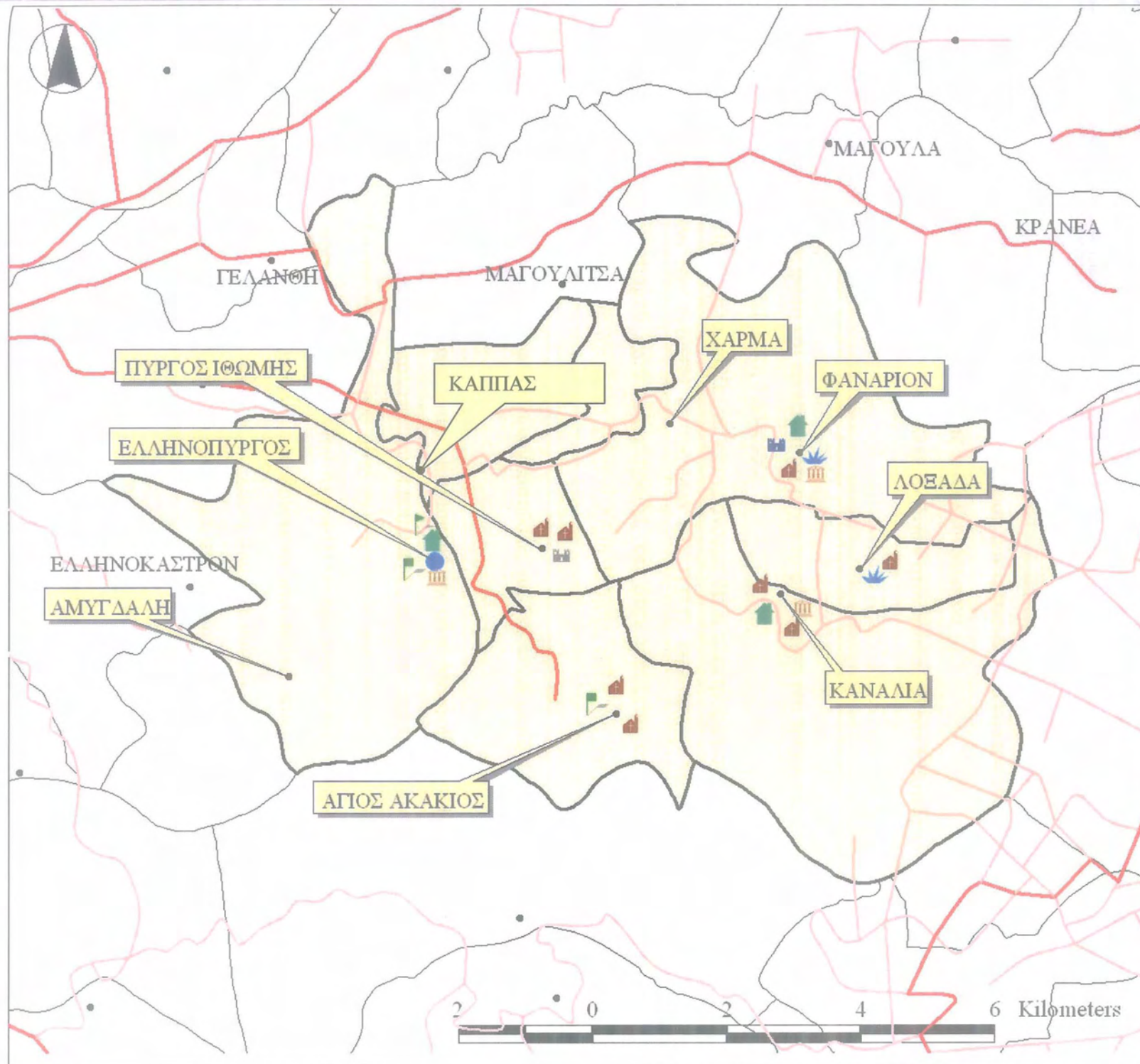
Οδικό δίκτυο

- Κύριο επαρχιακό
- Λοιποί οδικοί άξονες
- Περιοχή μελέτης
- Οριο Ο.Τ.Α

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

1.7 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ³³

Καταρχήν, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί το γεγονός ότι οι υφιστάμενες πολιτικές και έργα, που έχουν σχεδιαστεί και πραγματοποιηθεί αντίστοιχα, στοχεύουν στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής μελέτης και εντάσσονται σε τρία συγκεκριμένα προγράμματα ενίσχυσης (Π.Ε.Π. Θεσσαλίας, Θησέας και σε μικρότερο βαθμό Leader, μιας και η εμβέλεια του αφορά στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και κατά συνέπεια δεν καλύπτει το σύνολο του Δήμου). Όσον αφορά τα έργα, τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που έχουν εκπονηθεί κατά την διάρκεια της τελευταίας θητείας της τοπικής κυβέρνησης, εντάχθηκαν στο 3^ο Π.Ε.Π. Θεσσαλίας συνολικά τέσσερα μεγάλα έργα:

- Αποκατάσταση και ολοκλήρωση των εργασιών στο κάστρο του Φαναρίου
- Ανάπλαση της πλατείας του Ελληνόπυργου
- Κατασκευή των παράλληλων έργων στον αναδασμό του Ελληνόπυργου
- Αναδασμοί στα δημοτικά διαμερίσματα Καππά και Χάρματος

Τα τρία πρώτα έργα έχουν ολοκληρωθεί ενώ οι αναδασμοί βρίσκονται στην τελική τους φάση και εικάζεται ότι μέχρι το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους (2006) θα έχει ολοκληρωθεί η όλη διαδικασία.

Παράλληλα, αξίζει να επισημάνουμε ότι ο ηλεκτροφωτισμός του κάστρου του Φαναρίου είχε ενταχθεί ως υποέργο στο Π.Ε.Π. Θεσσαλίας. Μάλιστα οι εργασίες ηλεκτροφωτισμού έχουν ολοκληρωθεί, και όταν φωτίζεται αποτελεί κόσμημα και σημείο αναφοράς όχι μόνο για τον Δήμο Ιθώμης, αλλά και για ολόκληρο το Νομό Καρδίτσας.

Επίσης, εξασφαλίσθηκαν πιστώσεις για δυο πολύ μεγάλα και σημαντικά έργα για τον Δήμο Ιθώμης:

- Το πρώτο αφορά στην «Κατασκευή της οδού Μορφοβούνι – Κανάλια – Άγιος Ακάκιο προϋπολογισμού 4.600.000 €, έργο το οποίο δημοπρατείται στις 9 Ιανουαρίου. Το έργο αυτό έχει τεράστια σημασία για την ευρύτερη περιοχή διότι την συνδέει με την Λίμνη Πλαστήρα και με την ολοκλήρωση της οδού Φανάρι – Μαγούλα, που βρίσκεται στο τελικό στάδιο, ο Δήμος Ιθώμης θα αποτελέσει είσοδο για τη λίμνη από την δυτική πλευρά του νομού, δίνοντας άλλη μια αναπτυξιακή προοπτική στην ευρύτερη περιοχή.

³³ Πηγή Δεδομένων: Δήμος Ιθώμης, ΠΕΠ Θεσσαλίας, www.thiseas.gr

- Το δεύτερο εξίσου σημαντικό έργο είναι η ασφαλτόστρωση της οδού, που συνδέει το δημοτικό διαμέρισμα Ελληνόπουργου με την Λίμνη Πλαστήρα. Οι πιστώσεις για το συγκεκριμένο έργο ανέρχονται στα 500.000 € και προέρχονται από το Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας.

Επιπρόσθετα, από το πρώτο 45% του Θησέα δημοπρατήθηκε το σύνολο των έργων που είχαν ενταχθεί και βρίσκονται στη φάση της ολοκλήρωσής τους. Συγκεκριμένα, τα έργα τα οποία εντάχθηκαν αφορούν:

- Στη διευθέτηση όμβριων υδάτων εντός των δημοτικών διαμερισμάτων
- Στην ολοκλήρωση δικτύων ύδρευσης
- Στην κατασκευή οδού μήκους 1.3 χλμ. στον οικισμό Λειβάδια του Αγίου Ακάκιου
- Στη σύνταξη μελέτης αποχετευτικού δικτύου Ελληνόπουργου

Επίσης, υποβλήθηκε ο φάκελος στην Περιφέρεια για την κατασκευή του «αθλητικού πάρκου Λοξάδας» και αναμένεται η άδεια δημοπράτησης για τη νέα χρονιά.

Για το 35% του ίδιου προγράμματος πάρθηκε η απόφαση για τα εξής έργα:

- Αντιπλημμυρική προστασία στα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης (κόστος: 320.000 €)
- Ολοκλήρωση δικτύων ύδρευσης (κόστος: 250.000 €)
- Προμήθεια εξοπλισμού των αγροτικών ιατρείων του Δήμου
- Μελέτη οικιστικής αναβάθμισης των δημοτικών διαμερισμάτων Φαναρίου και Καναλιών
- Μελέτη ανάδειξης του κάστρου του Πύργου Ιθώμης
- Μελέτη αποχέτευσης των δημοτικών διαμερισμάτων Φαναρίου και Καναλιών [34]

Τέλος, υποβλήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών και δόθηκε άδεια δημοπράτησης για το έργο «Οδοποιία Δήμου Ιθώμης», προϋπολογισμού 230.000 € και η όλη διαδικασία βρίσκεται στην φάση ανάθεσης του έργου.

Σε διαδικασία εξέλιξης βρίσκεται και η σύναψη διαδημοτικών συνεργασιών, που αφορούν:

- Σύνταξη μελέτης για την υδροδότηση του Δήμου Ιθώμης από την Λίμνη Πλαστήρα

³⁴ Οι μελέτες συντάσσονται, με την ελπίδα να αποσπαστούν οι πρώτες άδειες δημοπράτησης

- Προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού
Καθώς και η κατασκευή μιας σειράς από μεγάλα έργα, όπως είναι :

- Κατασκευή της οδού προς την πίστα ανεμοπτέρων
- Ολοκλήρωση ανάπλασης της πλατείας του Φαναρίου
- Ολοκλήρωση των δικτύων ύδρευσης στο Φανάρι
- Βελτίωση των υφιστάμενων αθλητικών υποδομών
- Διαμόρφωση του αυλείου χώρου του σχολείου Φαναρίου

Παράλληλα, έχουν υποβληθεί τρεις ακόμη μελέτες και αναμένεται η χρηματοδότησή τους. Οι μελέτες αυτές αφορούν :

- Την βελτίωση της οδού και διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου κάστρου Φαναρίου η μελέτη υποβλήθηκε στο πρόγραμμα «Πολιτισμός 2000 – 20006» προϋπολογισμού 700.000€
- Την κατασκευή της δασικής οδού Αγίου Ακάκιου – Ελληνόπυργου, που θα συνδέσει τα δυο δημοτικά διαμερίσματα με δρόμο β' κατηγορίας. Προϋπολογισμός 300.000 €.
- Την οικιστική αναβάθμιση του Ελληνόπυργου στο πρόγραμμα Leader+, προϋπολογισμού 200.000€.

Επιπρόσθετα, αναφέρουμε μια σειρά από έργα μικρότερης ή μεγαλύτερης εμβέλειας, που έχουν προγραμματιστεί για το έτος 2006 ή έχουν ολοκληρωθεί, όπως είναι:

- οδικά έργα
- ασφαλτοστρώσεις
- ανόρυξη αρδευτικών γεωτρήσεων
- προμήθεια αρκετών χιλιομετρικών σωλήνων άρδευσης
- ανόρυξη υδρευτικής γεώτρησης στο δημοτικό διαμέρισμα Καππά και αντιμετώπιση του προβλήματος λειψυδρίας που αντιμετωπίζει το συγκεκριμένο δημοτικό διαμέρισμα
- πλακοστρώσεις μονοπατιών
- εξωραϊσμοί κοινόχρηστων χώρων
- διαμόρφωση χώρων parking
- ηλεκτροφωτισμοί κόμβων
- επέκταση δικτύου ηλεκτροφωτισμού σε κτηνοτροφικές μονάδες και κατοικίες
- χαλικοστρώσεις αγροτικών και δασικών δρόμων

1.8 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1.8.1 Στοιχεία Δημοτικών – Κοινοτικών Καταστημάτων

Πίνακας 29: Στοιχεία Δημοτικών – Κοινοτικών Καταστημάτων

Δημοτικά Διαμερίσματα	Αριθμός Ορόφων	Ιδιοκτησία
Άγιος Ακάκιος	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Ελληνόπυργος	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Κανάλια	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Καππά	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Λοξάδα	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Πύργος Ιθώμης	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Φανάρι (Δημαρχείο)	2	Πλήρης κυριότητα του Δήμου
Χάρμα	1	Πλήρης κυριότητα του Δήμου

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή Δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

Όλα τα επιμέρους καταστήματα των Δημοτικών Διαμερισμάτων βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Μάλιστα, έπειτα από τις πρόσφατες ανακαινίσεις τους, αλλά και μέσα από την διαρκή τους συντήρηση, αποτελούν αισθητικά το σημείο αναφοράς των Δημοτικών Διαμερισμάτων.

1.8.1.2 Μηχανολογικός Εξοπλισμός και Μηχανήματα

Ο Δήμος Ιθώμης διαθέτει ένα GSP, ένα φορτηγό και δυο οχήματα κυκλοφορίας, που χρησιμοποιούνται όποτε κρίνεται απαραίτητο για την εξυπηρέτηση των αναγκών των τοπικών φορέων.

1.8.1.3 Προσωπικό Ο.Τ.Α.

Κάθε Δήμος στελεχώνεται από έναν αριθμό ανθρώπων, οι οποίοι φροντίζουν για την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του. Οι αρμοδιότητες του προσωπικού απορρέουν από τον κώδικα καταστάσεων Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων και στηρίζονται στην εφαρμογή όλων των Νόμων Διαταγμάτων και εγκυκλίων που αφορούν τους υπαλλήλους του Δήμου.

Το προσωπικό των Δημοτικών Διαμερισμάτων, που συγκροτούν τον Δήμο Ιθώμης έχει ως εξής:

Πίνακας 30: Προσωπικό Ο.Τ.Α.

Δημοτικά Διαμερίσματα	Δημοσίου Δικαίου				Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου			
	ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ
Άγιος Ακάκιος	-	-	-	-	-	-	-	-
Ελληνόπυργος	-	-	-	-	-	-	-	-
Κανάλια	-	-	-	-	-	-	-	-
Καππά	-	-	-	-	-	-	-	-
Λοξάδα	-	-	-	-	-	-	-	-
Πύργος Ιθώμης	-	-	-	-	-	-	-	-
Φανάρι	1	1	4	-	1	-	-	-
Χάρμα	-	-	-	-	-	-	-	-
Δήμος	3	1	4	-	1	-	-	-

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή Δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

Αποτελεί άξιο αναφοράς το γεγονός ότι στο προσωπικό του Ο.Τ.Α. εντάσσονται και δυο υπάλληλοι του τοπικού Καταστήματος Εξυπηρέτησης των Πολιτών (Κ.Ε.Π.), οι οποίοι έχουν μια ιδιαίτερη σύμβαση εργασίας. Το γεγονός, αυτό εξηγεί το ότι απασχολούνται τρία άτομα σε επίπεδο Δήμου, κατηγορίας Π.Ε.

1.8.1.4 Ν.Π.Δ.Δ. του Ο.Τ.Α.

Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που έχουν ιδρύσει τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης είναι το Πολιτιστικό Κέντρο στο Φανάρι, οι διάφορες βιβλιοθήκες στο Φανάρι, στα Κανάλια και στον Πύργο Ιθώμης. Παράλληλα, έχει συσταθεί Πνευματικό Κέντρο και Μουσείο στα Κανάλια, καθώς επίσης και Πνευματικό Κέντρο του πολιτιστικού συλλόγου του Δημοτικού Διαμερίσματος Ελληνόπυργου. Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί το γεγονός ότι δεν υφίσταται πλήθος Ν.Π.Δ.Δ., εξαιτίας του γεγονότος ότι ο νυν Δήμαρχος του Δήμου Ιθώμης είναι της πεποίθησης ότι τα Ν.Π.Δ.Δ. αποτελούν μέσα απορρόφησης πολύτιμων

πόρων και κονδυλίων, αποστερώντας τα από τον Δήμο Ιθώμης, έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και δεν προσφέρουν ουσιαστικά στο κοινωνικό σύνολο.

1.8.1.5 Υπηρεσίες Διοικητικής Υποστήριξης που λειτουργούν στο νέο Ο.Τ.Α.

Οι υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης, των οκτώ Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δήμου Ιθώμης περιορίζονται στη λειτουργία ενός καταστήματος ΕΛ.ΤΑ., δυο αστυνομικών σταθμών και ενός συμβολαιογραφείου – υποθηκοφυλακείου. Οι συγκεκριμένες διοικητικές υπηρεσίες εμφανίζουν μια χωρική συγκέντρωση στον οικισμό του Φαναρίου, που αποτελεί άλλωστε και την έδρα του καποδιστριακού Δήμου, με εξαίρεση τον αστυνομικό σταθμό του Ελληνόπυργου, ο οποίος ωστόσο υπολειτουργεί. Στον **Πίνακα 31**, παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης του Δήμου Ιθώμης.

Πίνακας 31: Υπηρεσίες Διοικητικής Υποστήριξης που λειτουργούν στο νέο Ο.Τ.Α.

Δημοτικά Διαμερίσματα	Κατάστημα Ο.Τ.Ε.	Κατάστημα ΕΛ.ΤΑ.	Αστυνομικός Σταθμός	Δασαρχείο	Υποθηκοφυλακείο/ Συμβολαιογραφείο
Άγιος Ακάκιος	-	-	-	-	-
Ελληνόπυργος	-	-	1	-	-
Κανάλια	-	-	-	-	-
Καπά	-	-	-	-	-
Λοξάδα	-	-	-	-	-
Πύργος Ιθώμης	-	-	-	-	-
Φανάρι	-	1	1	-	1
Χάρμα	-	-	-	-	-

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή Δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

1.8.1.6 Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Από τα οκτώ Δημοτικά Διαμερίσματα που συγκροτούν τον Δήμο Ιθώμης, μόνο το Δημοτικό διαμέρισμα των Καναλιών έχει αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα, έχοντας συστήσει την Κοινοτική Επιχείρηση Τουρισμού, Πολιτισμού και Ανάπτυξης των Καναλιών (Κ.Ε.Τ.Π.Α.Κ). Πρόκειται για μια μικρή ξενοδοχειακή μονάδα, που δημιουργήθηκε έπειτα από δωρεά του Καναλιώτη γιατρού Επαμ Σακελλαρίου (20

εκατομμύρια Δραχμές ή περίπου 60.000 €) και επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (30 εκατομμύρια Δραχμές ή περίπου 90.000 €). Ωστόσο, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη να εξορθολογισθεί και να εκσυγχρονισθεί η λειτουργία του θεσμού των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων με γνώμονα τη διασφάλιση της οικονομικής τους βιωσιμότητας, τη συνεχή εποπτεία λειτουργίας τους από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και τη στελέχωσή τους με ικανό προσωπικό, με απώτερο στόχο την κοινωνικοοικονομική ανέλιξη της περιοχής μελέτης.

1.8.1.7 Δημοτική Περιουσία

Από την ανάγνωση του **Πίνακα 32** (βλ. Παράρτημα) διαπιστώνεται ότι τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ιθώμης έχουν στην κατοχή τους περιουσιακά στοιχεία μεγάλης αξίας. Συγκεκριμένα, το Δημοτικό Διαμέρισμα του Αγίου Ακακίου έχει στην κατοχή του κτίσματα και οικοπέδα συνολικής επιφάνειας 1990 τ.μ., ο Ελληνόπυργος 310 τ.μ., τα Κανάλια 5170 τ.μ., το Καππά 590 τ.μ., η Λοξάδα 540 τ.μ., ο Πύργος Ιθώμης 430 τ.μ., το Φανάρι 5340 τ.μ. και το Χάρμα 520 τ.μ.. Παράλληλα, τα αγροτικά τεμάχια, οι χερσαίες εκτάσεις, οι βοσκοτόποι, οι αγροί και οι δασικές εκτάσεις έχουν ως εξής: ο Άγιος Ακάκιος 6400,01 στρέμματα, ο Ελληνόπυργος 1500 στρέμματα, τα Κανάλια 100,03 στρέμματα, ο Καππός 3,8 στρέμματα, η Λοξάδα 14,33 στρέμματα, ο Πύργος Ιθώμης 0, το Φανάρι 3164,33 στρέμματα και το Χάρμα 4 στρέμματα. Μάλιστα αν αποτυπωθεί η συνολική έκταση των Δημοτικών Διαμερισμάτων σε ποσοστά, προκύπτει ότι την «μερίδα του λέοντος» την έχει ο Άγιος Ακάκιος με 57,15% και ακολουθούν ο Ελληνόπυργος με 13,39%, το Φανάρι με 1,51%, τα Κανάλια 0,93% και να υπολείπονται τα εναπομείναντα Δημοτικά Διαμερίσματα με μικρές εκτάσεις και αμελητέα ποσοστά επί του συνόλου των εκτάσεων.

Ορισμένα από τα κτίσματα και τα ακίνητα εξυπηρετούν ίδιες ανάγκες, ενώ ορισμένα αγροκτήματα, καταστήματα και αποθήκες ενοικιάζονται από ιδιώτες, με συνέπεια να συνεισφέρουν σημαντικά στα έσοδα του Δήμου. Τέλος, κρίνεται απαραίτητο να επισημανθεί ότι το αναψυκτήριο που χωροθετείται πλησίον του βυζαντινού κτιρίου στο Φανάρι και έχει παραχωρηθεί από τον Δήμο προς ενοικίαση είναι παράνομο, μιας και σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία απαγορεύονται τέτοιου είδους δραστηριότητες εντός αρχαιολογικών χώρων.

1.9 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

1.9.1 Όργανα Λειτουργίας του Δήμου

Η άμεση ή έμμεση συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού ενός ΟΤΑ, κατά την άσκηση της δημόσιας διοίκησης που του έχει ανατεθεί, είναι ένα ουσιαστικό στοιχείο της έννοιας της σύγχρονης τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο τύπος της έμμεσης τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αυτός που ισχύει στα σύγχρονα κράτη και μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, τα όργανα λειτουργίας του Δήμου Ιθώμης είναι τα εξής:

Πίνακας 33: Όργανα Λειτουργίας του Δήμου Ιθώμης

Δημοτικά Διαμερίσματα	Πληθυσμός	Μέλη Δημοτικού Συμβουλίου	Μέλη Τοπικού Συμβουλίου	Πρόεδροι Τοπικών Συμβουλίων	Σύνολο Δημοτικών Συμβούλων
Άγιος Ακάκιος	229	-	3	1	
Ελληνόπυργος	316	3	5	1	
Κανάλια	573	3	5	1	
Καππά	206	-	3	1	
Λοξάδα	236	-	3	1	
Πύργος Ιθώμης	264	2	5	1	
Φανάρι	719	7	5	1	
Χάρμα	230	-	3	1	
Σύνολο	2773	15	32	8	15 + 8 + 1 = 24

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

Επιπρόσθετα, ο Δήμος μιας και έχει πληθυσμό μεγαλύτερο των 2000 κατοίκων εκλέγει και έναν αντιδήμαρχο, σύμφωνα με τον δημοτικό και κοινοτικό κώδικα.

1.9.2 Οικονομικά του Δήμου

Με βάση τον νέο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα αναμορφώνεται πλήρως η οικονομική διοίκηση των Δήμων και των Κοινοτήτων, με τρόπο ώστε όχι μόνο να εκσυγχρονίζεται όλο το σύστημα της διαχείρισης, αλλά κυρίως να υπηρετεί τις ανάγκες της νομιμότητας, της διαφάνειας και της δημοσιότητας.

Οι Ο.Τ.Α. ως Ν.Π.Δ.Δ., διαθέτουν ιδιωτική και δημόσια περιουσία, καταρτίζουν προϋπολογισμό και απολογισμό, υφίστανται ιδιαίτερους περιορισμούς ως προς τις δαπάνες τους και τη διαχείριση και υπάγονται σε ειδικές διατάξεις ως προς το λογιστικό τους σύστημα. Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, οι Δήμοι και οι Κοινότητες χρηματοδοτούνται από πολλές πηγές, όπως είναι τα ίδια έσοδά τους, οι θεσμοθετημένοι πόροι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι εθνικοί και κοινοτικοί πόροι προγραμμάτων Υπουργείων και Περιφερειών, προγράμματα διεθνών οργανισμών κ.ά. Η κατάσταση των οικονομικών του Δήμου προσδιορίζεται, στο πλαίσιο του υφιστάμενου καθεστώτος στην χώρα μας, κυρίως από το μέγεθος και την δομή της παραγωγής του. Παράλληλα, ορισμένες κατηγορίες, όπως οι επενδύσεις εξαρτώνται τόσο από την γενικότερη πολιτική δημοσίων επενδύσεων της χώρας, όσο και από τη δυνατότητα του Δήμου να διεκδικεί επιπρόσθετους πόρους. Στο πλαίσιο αυτό, παρατίθεται ο **Πίνακας 34**, που δείχνει την ανάλυση των οικονομικών του Δήμου.

Πίνακας 34: Βασικά Οικονομικά μεγέθη του Δήμου Ιθώμης για το έτος 2006

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ
ΕΣΟΔΑ	
Τακτικά	1.055.941,80 €
Έκτακτα	2.182.109,93 €
Χρηματικό Υπόλοιπο	190.000,00 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	3.428.051,73 €
ΕΞΟΔΑ	
Έξοδα	3.386.770,98 €
Αποθεματικό	41.280,75 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	3.428.051,73 €

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

Οι τοπικοί προϋπολογισμοί προέρχονται από ανεξάρτητα έσοδα, επί των οποίων έχουν κάποιον έλεγχο, και από μεταβιβάσεις πιστώσεων από την κεντρική διοίκηση, η οποία τους κατανέμει ένα ποσοστό ορισμένων εθνικών φόρων και τους δίνει και άλλες επιχορηγήσεις, ενώ όσον αφορά τις δαπάνες οφείλουμε να επισημάνουμε ότι οι δαπάνες

για επενδύσεις χρηματοδοτούνται κυρίως άμεσα με κρατικά προγράμματα και ότι τα δάνεια δεν περιλαμβάνονται στους προϋπολογισμούς.

Πιο συγκεκριμένα, τα έσοδα των Ο.Τ.Α. διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα. Τα τακτικά προέρχονται από: α) φόρους τέλη (κοινά και ανταποδοτικά), δικαιώματα και εισφορές, β) εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους, γ) θεσμοθετημένους πόρους και τακτικές επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό. Από την άλλη, τα έκτακτα έσοδα προέρχονται από: α) δάνεια, δωρεές, κληροδοσίες και κληρονομίες, β) εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, γ) έκτακτες επιχορηγήσεις από δημόσιους φορείς, δ) χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών, ε) κάθε άλλη πηγή³⁵.

Σχετικά με τις δαπάνες, αυτές δύνανται να διακριθούν σε: α) γενικές δαπάνες, β) ειδικές δαπάνες λειτουργίας επιμέρους υπηρεσιών (αμοιβές προσωπικού, επενδύσεις, λοιπές), γ) μεταβιβάσεις εισοδήματος, δ) δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους και ε) λοιπές δαπάνες³⁶. Είναι άξιο αναφοράς το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του Δήμου Ιθώμης αφορά στις ειδικές δαπάνες, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται μεν η αναδιανομή του τοπικού εισοδήματος, αλλά ο Δήμος να συμμετέχει στην οικονομική ανάπτυξη με τους πόρους που δαπανώνται στις επενδύσεις.

³⁵ Σπηλιωτόπουλος Ε., Μακρυδημήτρης Α. (2001), «Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα», Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα, σελ. 81

³⁶ Γεωργακόπουλος Θ. (1997), «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα, σελ.655

2. ΑΞΙΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ – ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ – ΑΠΕΙΛΩΝ (Δ.Α.Π.Α. – S.W.O.T. ANALYSIS)

Η ανάλυση S.W.O.T. ως μεθοδολογικό εργαλείο, αποτελεί έναν μοντελοποιημένο τρόπο καταγραφής των κυριότερων συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση και την καταγραφή του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της μελετώμενης περιοχής. Απώτερος στόχος της είναι η συμβολή στον καθορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων και αξόνων στο σχεδιασμό μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής διαδικασίας. Η ανάλυση S.W.O.T. συγκροτείται από τέσσερις σημαντικές παραμέτρους:

- Δυνατότητες
- Αδυναμίες
- Ευκαιρίες
- Απειλές

Οι δυο πρώτες παράμετροι καθορίζονται από την ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος, δηλαδή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής, και αφορούν αποκλειστικά τον προσδιορισμό των πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων, που πηγάζουν από την υφιστάμενη υποδομή και τα στοιχεία που αποτυπώνουν το κοινωνικοοικονομικό της προφίλ. Η συλλογή, η ανάλυση και επεξεργασία των φυσιογνωμικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, κλπ στοιχείων, που έχει προηγηθεί, επιτρέπει την αξιολόγηση και τη σύνοψη των συμπερασμάτων σχετικά με τα δυνατά και αδύνατα σημεία που σκιαγραφούν τον χαρακτήρα του Δήμου Ιθώμης. Λαμβάνοντας υπόψη, λοιπόν, τα στοιχεία που συνθέτουν το εσωτερικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης εντοπίζονται και εξειδικεύονται οι παράμετροι που συγκροτούν τα δυνατά σημεία, τα οποία πρέπει να αναπτύξει η παραγωγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα στην περιοχή, καθώς και τα αδύνατα σημεία, τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει και να περιορίσει, ούτως ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξή της.

Παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα εξαγωγής ορισμένων συμπερασμάτων από την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος (τα οποία κατά κύριο λόγο αφορούν την ευρύτερη περιοχή καθώς και τους εξωτερικούς παράγοντες που την επηρεάζουν, οι οποίοι διαμορφώνουν και επηρεάζουν το πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας

ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών) προσδιορίζονται τα σημεία εκείνα που διαφαίνεται να αποτελούν ευκαιρίες για ανάπτυξη, που θα πρέπει ο αναπτυξιακός σχεδιασμός στην περιοχή μελέτης να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει, καθώς και τους κινδύνους που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στο μέλλον. Με βάση, λοιπόν, τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος, θα προσδιορισθεί το πλαίσιο του βέλτιστου μίγματος δράσεων και αναπτυξιακών παρεμβάσεων, οι οποίες πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού που θα στοχεύει στην αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη.

Τα συμπεράσματα της ανάλυσης αυτής χρησιμεύουν στον καθορισμό των αξόνων παρέμβασης, που θα πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν στην περιοχή μελέτης, έτσι ώστε να αρθεί η μειονεκτικότητά της. Στη συνέχεια πραγματοποιείται μια ενδελεχής ανάλυση και τεκμηρίωση των στοιχείων που συγκροτούν τις δυνατότητες, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές για την ανάπτυξη της περιοχής.

Δυνατότητες (Strengths)

Η καταγραφή και αξιολόγηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του Δήμου Ιθώμης, οδήγησε στο συμπέρασμα πως η εν λόγω περιοχή παρουσιάζεται αρκετά πλούσια σε σχετικούς πόρους, γεγονός που αναμφισβήτητα καταγράφεται στα πλεονεκτήματά της. Ο Δήμος Ιθώμης έχει το προνόμιο να διαθέτει χωριά πεδινά όπως η Λοξάδα και ο συνοικισμός του Κόμπελου, το Χάρμα, τον Καπά και τον Πύργο Ιθώμης, ημιορεινά όπως τα Κανάλια και το Φανάρι και περισσότερο ορεινά όπως ο Ελληνόπυργος και ο Άγιος Ακάκιος στα οποία υπάρχει μια ποικιλία τοπίων για γεωργικές καλλιέργειες και ένας συνδυασμός μοναδικός από φυσικές ομορφιές, ιστορικά, θρησκευτικά και αρχιτεκτονικά μνημεία που μπορούν να αποτελέσουν πηγές για αξιοποίηση και ανάπτυξη δραστηριοτήτων, που θα αποβούν αποδοτικές σε μεγάλο βαθμό για την οικονομική και όχι μόνο ανάπτυξη της περιοχής.

Στα δυνατά σημεία της μελετώμενης περιοχής καταγράφεται επίσης το γεγονός ότι γειτνιάζει με αρκετά δυναμικές περιοχές του Νομού Καρδίτσας. Ανατολικά με τον Δήμο Καρδίτσας, νότιο – νοτιοδυτικά με τον Δήμο Πλαστήρα και βόρειο – δυτικά με τον Δήμο Μουζακίου. Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι από τη διάχυση της ανάπτυξης ενός αστικού πόλου ή γενικότερα μιας περιοχής επωφελούνται αμεσότερα οι γειτνιάζουσες περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, η γειτνίαση της περιοχής μελέτης και η άμεση σύνδεσή της με την πρωτεύουσα του Νομού, αλλά και με το Μουζάκι, όπου παρατηρείται έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα, έχει ως αποτέλεσμα την

απορρόφηση μέρους της παραγωγής από τα συγκεκριμένα πολεοδομικά συγκροτήματα. Από την άλλη η γειτνίαση με την ευρύτερη περιοχή της λίμνης του Πλαστήρα και η αναμενόμενη άρτια σύνδεση με αυτή, μέσω μελέτης που εκπονείται, συνεπάγεται πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο σε επίπεδο απασχόλησης όσο και σε επίπεδο παραγωγής, μιας και στην συγκεκριμένη περιοχή παρατηρείται αξιόλογη οικονομική ανάπτυξη εξαιτίας της αξιοποίησης του πλούσιου δυναμικού σε φυσικούς πόρους. Οι αναπτυξιακές επιρροές που δέχεται ο Δήμος Ιθώμης αποτυπώνονται στον **Χάρτη 8**.

Ο δυναμικός πρωτογενής τομέας αποτελεί θετικό σημείο αναφοράς για την περιοχή μελέτης μας. Ο Δήμος Ιθώμης έχει αρκετές πεδινές εκτάσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή διαφόρων ειδών καλλιεργειών και να δημιουργηθεί έτσι ένας δυναμικός αγροτικός-κτηνοτροφικός τομέας, που θα βοηθήσει στην απασχόληση περισσότερου εργατικού δυναμικού. Διαθέτει μια σχετικά καλή ποιότητα νερού με αποτέλεσμα να μην παρουσιάζονται προβλήματα όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα και να παρατηρείται μια έντονα αυξημένη παραγωγικότητα στην γεωργία. Μάλιστα, στην ευρύτερη περιοχή του Φαναρίου υπάρχουν εκτάσεις, η γεωγραφική θέση, η μορφολογία του εδάφους, το ήπιο κλίμα και η κλίση των οπίων, τις καθιστά ιδανικές για εκμετάλλευσή τους με βιολογικό τρόπο, ανταποκρινόμενοι στις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις. Προϋποθέσεις για βιολογικές καλλιέργειες διαθέτουν και όλα τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Τέλος, η ύπαρξη ελικοδρομίου στην ευρύτερη ορεινή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος του Ελληνόπυργου επιτρέπει την εξυπηρέτηση έκτακτων αναγκών και αντιμετώπιση προβλημάτων του τοπικού πληθυσμού, όταν αυτό επιβάλλεται (π.χ. σε ακραίες καιρικές συνθήκες).

Αδυναμίες (Weaknesses)

Το κυριότερο μειονέκτημα της περιοχής, που συνιστά έναν μικρό σε μέγεθος Δήμο, ως προς τα κοινωνικά χαρακτηριστικά είναι η μείωση και η γήρανση του τοπικού πληθυσμού. Χαρακτηριστική είναι η τάση μαρασμού και εγκατάλειψης που τα τελευταία χρόνια ενισχύεται. Θα πρέπει να βρεθούν τρόποι ενίσχυσης του κοινωνικού ιστού και συγκράτησης του πληθυσμού, γιατί οι υγιείς κοινωνικές δομές είναι η βάση για την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής. Οι πτωτικές τάσεις του αριθμού των ατόμων που είναι οικονομικά ενεργοί παρατηρούνται τόσο στις γεωργικές όσο και στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και μαρτυρούν την ανάγκη της ηλικιακής ανανέωσης των ανθρώπων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα. Όπως συμβαίνει όμως στα

ΧΑΡΤΗΣ 8
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ

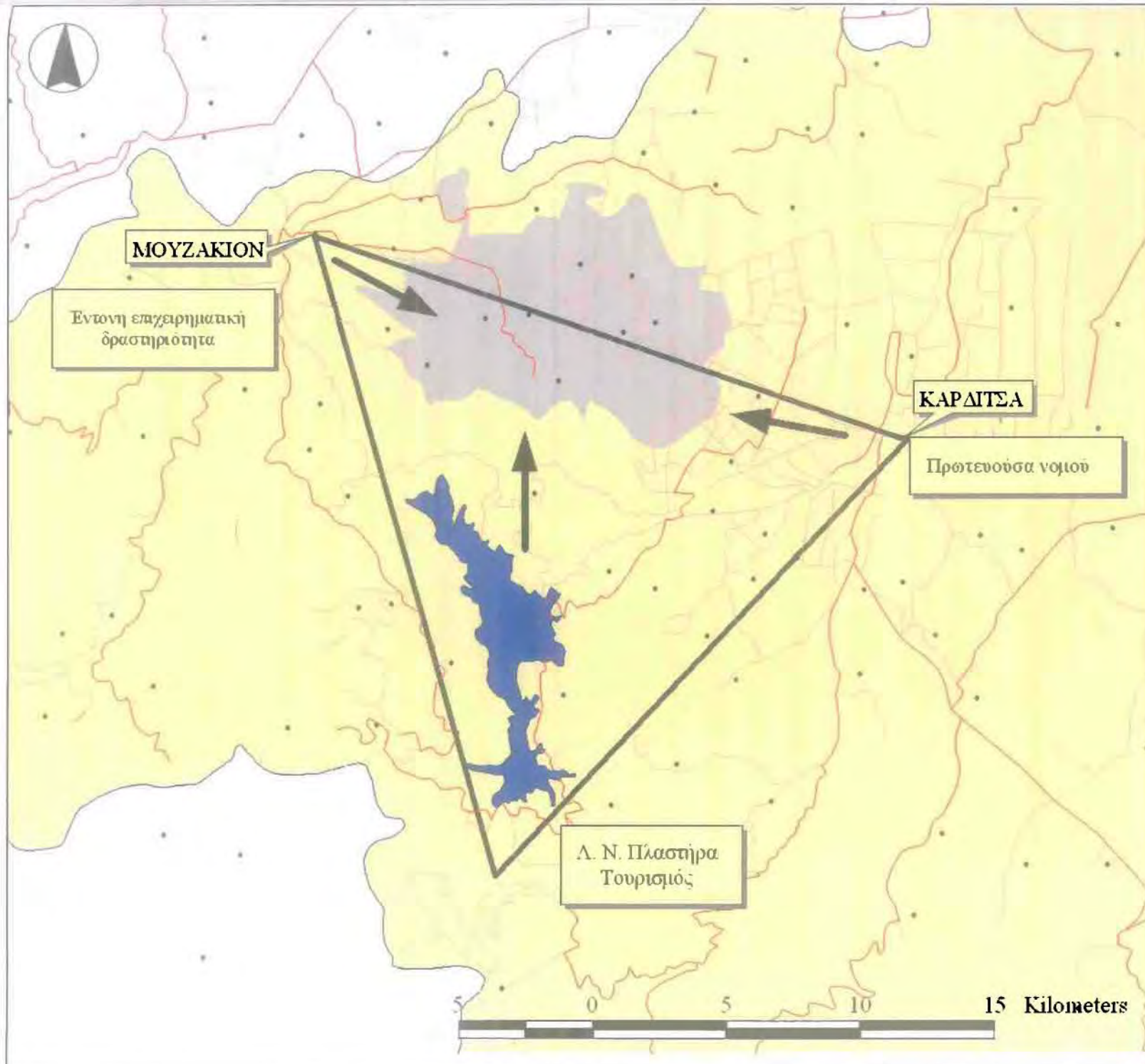
ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οικισμός
- Αναπτυξιακές επιρροές
- Οδικό δίκτυο
- Κύριο επαρχιακό
- Λοιποί άξονες
- Τρίπολο
- Λιμνη Ν. Πλαστήρα
- Περιοχή μελέτης
- Νομός Καρδίτσας

ΔΙΔΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

ΜΟΥΖΑΚΙΟΝ

Έντονη επιχειρηματική
δραστηριότητα

ΚΑΡΔΙΤΣΑ

Πρωτεύουσα νομού

Α. Ν. Πλαστήρα
Τουρισμός

0 5 10 15 Kilometers

περισσότερα μικρά μέρη της χώρας, έτσι και στην περιοχή μελέτης, υπάρχει τάση φυγής, κυρίως από τους νέους, προς τα εγγύτερα αστικά κέντρα. Η αιτία δεν είναι τόσο η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης και εξασφάλισης ικανοποιητικού εισοδήματος, όσο οι δύσκολες κοινωνικές συνθήκες του μικρού τόπου και το πρότυπο ζωής που έχει κυριαρχήσει στην εποχή μας, όταν μάλιστα υπάρχει και έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών. Γι' αυτό θα πρέπει να γίνει γενικός σχεδιασμός ήπιας ανάπτυξης της περιοχής, με γενικό στόχο τον επανεποικισμό, ούτως ώστε να επιτευχθεί υγιής κοινωνικός ιστός και να ενδυναμωθεί η τοπική οικονομική δραστηριότητα. Ειδικότερα στο Δήμο Ιθώμης λόγω της δυνατότητας εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης στην πόλη της Καρδίτσας υπάρχει έντονο το πρόβλημα προτίμησης για αναζήτηση θέσεων εργασίας και δημιουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην Καρδίτσα.

Ένα επίσης αρνητικό σημείο αναφοράς της μελετώμενης περιοχής είναι ο περιορισμένος βαθμός σύνδεσης της τοπικής αγροτικής παραγωγής με την τοπική μεταποιητική δραστηριότητα, που στερεί από την περιοχή τη δυνατότητα αύξησης της τοπικής απασχόλησης. Η έλλειψη μεταποιητικών μονάδων και εμπορίας των παραγόμενων προϊόντων καθώς και υπηρεσιών για να στηρίξουν τεχνικά και συμβουλευτικά τους παραγωγούς, στερεί από την περιοχή τη δυνατότητα αύξησης της τοπικής προστιθέμενης αξίας, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και της απασχόλησης. Η ανάγκη για μεγάλες και ποιοτικά κατάλληλες ποσότητες προϊόντων κάνει προβληματική την απευθείας διάθεση των αγροτικών προϊόντων από τους ίδιους τους αγρότες, γεγονός που επιτείνει την εξάρτησή τους από τους μη αγροτικούς τομείς και τους αναγκάζει σε συντονισμό μαζί τους. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει αδυναμία εκμετάλλευσης των τοπικών πρώτων υλών, με αποτέλεσμα να μην εμπλουτίζονται με προστιθέμενη αξία τα ντόπια προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Είναι λοιπόν γεγονός ότι η αναγκαιότητα αξιοποίησης των τοπικών πρώτων υλών με την τυποποίηση και συσκευασία πολλών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και μια οργανωμένη προσπάθεια προβολής και διάθεσης των προϊόντων, δημιουργεί ένα μονόδρομο ανάπτυξης σε όσο το δυνατόν πιο σύντομο χρονικό διάστημα. Η τόνωση των δραστηριοτήτων στον δευτερογενή τομέα θα λειτουργούσε ως πρόκληση ιδιαίτερα στους νέους ανθρώπους για την επανεξέταση των επαγγελματικών τους σχεδίων

Παράλληλα, σημαντικό μειονέκτημα στην περιοχή μελέτης είναι το χαμηλό πνευματικό και μορφωτικό επίπεδο ενός μεγάλου τμήματος του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι ένα μέρος του τοπικού πληθυσμού είναι αγράμματοι,

ξεπερνώντας μάλιστα το αντίστοιχο ποσοστό των αγραμμάτων στο Νομό Καρδίτσας, ενώ μικρό ποσοστό έχει λάβει την βασική εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την άσκηση σύγχρονης και ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πολιτικής, μιας και κυριαρχεί το συντηρητικό και οπισθοδρομικό πνεύμα, που συνδυάζεται με το στοιχείο του τοπικισμού. Επομένως, στον τομέα της εκπαίδευσης πρέπει να ληφθούν δραστικά μέτρα γιατί η περιοχή έχει ανάγκη από καταρτισμένα άτομα που θα μπορούν να εκτιμήσουν την σημαντικότητα της περιοχής και να συντελέσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της.

Όπως έχει προαναφερθεί, ο αγροτικός τομέας αποτελεί μέχρι τώρα την κύρια απασχόληση των κατοίκων του Δήμου Ιθώμης. Η βασική καλλιέργεια κι εδώ, όπως σε όλο τον κάμπο της Καρδίτσας είναι του βαμβακιού. Ο περιορισμός της καλλιέργειας αυτής καθίσταται αναγκαίος καθώς η μονοκαλλιέργεια έχει αρνητικές συνέπειες για τη γονιμότητα του εδάφους. Ταυτόχρονα, με το νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον που διαμορφώνεται, αλλά και με βάση τις δυσοίωνες προβλέψεις για την αποκλειστική εξάρτηση από την καλλιέργεια βαμβακιού, κρίνεται σκόπιμος ο επαναπροσδιορισμός του είδους εκμετάλλευσης των καλλιεργειών.

Η ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες παρουσιάζει τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις στο Θεσσαλικό κάμπο κυρίως από εκτεταμένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Ειδικότερα στην περιοχή μελέτης, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, προκύπτει ότι η συμβολή της ρύπανσης από τις γεωργικές δραστηριότητες, περιορίζεται στη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, τα οποία προκαλούν χημική ρύπανση του εδάφους και των υδάτων, αλλά σε μικρή κλίμακα. Επιπλέον, τα νερά των αρδεύσεων ρυπαίνουν τα εντατικά καλλιεργούμενα εδάφη του κάμπου, αυξάνοντας την περιεκτικότητά τους σε άλατα ειδικά στις εκτάσεις όπου καλλιεργούνται υδρόφιλα φυτά (π.χ. βαμβάκι και καλαμπόκι).

Ταυτόχρονα, η σύνθεση ομάδων παραγωγών δεν επέφεραν σημαντικό αποτέλεσμα και δεν προσέφεραν λύσεις στα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν σε τοπικό επίπεδο. Η κατάσταση αυτή ήταν ακόμη χειρότερη σε περιόδους μεταβολών και μετασηματισμών της γεωργίας και του αγροτικού χώρου γενικότερα. Αυτό το γεγονός είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την καλύτερη οργάνωση και απόδοση του παραγωγικού συστήματος σε τόσο μικρής κλίμακας περιοχές, όπως είναι ο Δήμος Ιθώμης.

Τέλος, η περιοχή στερείται προβολής και ανάδειξης των φυσικών και πολιτιστικών της πλεονεκτημάτων, άρα να αδυνατεί να εκμεταλλευτεί τις εν γένει

δυνατότητες της, επομένως να ζημιώνεται οικονομικά και να μην επιτυγχάνεται η βέλτιστη δυνατή ανάπτυξη. Ο Δήμος Ιθώμης οφείλει να βελτιώσει την εικόνα του, ως Δήμος, με τη δημιουργία και αξιοποίηση ενός συμβόλου, αλλά και τη δημιουργία ενός σλόγκαν, τα οποία θα πρέπει να προβληθούν μέσα από διαφημιστικές εκστρατείες σε τηλεόραση, ραδιόφωνα και σε ίντερνετ.

Ευκαιρίες (Opportunities)

Στις οικονομικές προοπτικές της περιοχής, συμπεριλαμβάνονται η αναβάθμιση του ρόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, βασικού συστατικού της τοπικής ανάπτυξης, μέσα από την ενίσχυση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και την ενημέρωση σχετικά με τις κοινοτικές επιχορηγήσεις. Νέες ευκαιρίες, είναι δυνατό να παρουσιαστούν ακόμη, με τον προσανατολισμό και την εξειδίκευση μέρους του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου στα τουριστικά επαγγέλματα, με απώτερο στόχο την περαιτέρω προώθηση τόσο του μαζικού όσο και άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η γειτνίαση με τον Δήμο Πλαστήρα, καθιστά αναγκαία τη σύναψη διαδημοτικών συνεργασιών για την εκμετάλλευση συνολικά του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της ευρύτερης περιοχής.

Τα Κοινοτικά Προγράμματα Στήριξης με τα επιχειρησιακά προγράμματα των υπουργείων, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Θεσσαλίας, οι ειδικές Κοινοτικές πρωτοβουλίες αλλά και εθνικά προγράμματα όπως ο εθνικός Αναπτυξιακός Νόμος προσφέρουν για τα επόμενα χρόνια σημαντικούς πόρους για αναπτυξιακή χρήση. Χρειάζεται όμως συνεχής ενημέρωση και παρακολούθηση, άσκηση επιθετικής πολιτικής, συστηματική διεκδίκηση, τεχνοκρατική προπαρασκευή και ενεργοποίηση όλων των φορέων της περιοχής, καθώς και συνεργασία με υπερκείμενους θεσμούς για την αποτελεσματική αξιοποίησή τους.

Οι παραδοσιακοί παράγοντες που διαμορφώνουν τη ζήτηση ειδών διατροφής ανήκουν ήδη στο παρελθόν, αφού παραχώρησαν τη θέση τους σε άλλους, οι οποίοι σχετίζονται με τις γεύσεις και τη διαιτητική. Προβλέπεται, έτσι, ότι στις ανεπτυγμένες χώρες θα αυξηθούν τα βιολογικά προϊόντα και θα αναπτυχθεί η βιολογική γεωργία. Είναι άλλωστε ήδη ορατή η τάση του σύγχρονου καταναλωτή να απαιτεί συνεχώς περισσότερες πληροφορίες για τα τρόφιμα που αγοράζει και να δίνει μεγάλη σημασία στις διαιτητικές ιδιότητές τους. Στο πλαίσιο αυτό, και καθώς στην περιοχή μελέτης υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για δημιουργία βιολογικών καλλιεργειών είναι επιτακτική η ανάγκη προσανατολισμού του αγροτικού πληθυσμού προς αυτήν την

κατεύθυνση. Επιπρόσθετα, η παραγωγή πλήθους παραδοσιακών προϊόντων στην υπό εξέταση περιοχή (πλίθινα αγγεία, σουβενίρ, και άλλα χειροποίητα προϊόντα) θα μπορούσαν να διατεθούν στην αγορά και να γνωστοποιηθούν και εκτός των ορίων της περιοχής.

Σημαντικές, τέλος, είναι και οι ευκαιρίες που προέρχονται από το χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν να κάνουν τόσο με συνεργασία του Δήμου με άλλους ευρωπαϊκούς Δήμους, στα πλαίσια κοινοτικών πρωτοβουλιών, όσο και με τη δικτύωση του Δήμου μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο, δυνατότητα που προσφέρεται μέσα από το θεσμό της αδελφοποίησης πόλεων και από άλλες συναφείς δράσεις και έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη για την μελετώμενη περιοχή.

Απειλές (Threats)

Πρέπει να σημειωθεί ότι το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων είναι χαμηλό καθώς δεν παρέχονται βασικές και στοιχειώδεις υπηρεσίες σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, σε περίπτωση συγκέντρωσης κάποιων βασικών δραστηριοτήτων στα γειτονικά κέντρα θα πραγματοποιείται όλο και μεγαλύτερη μετακίνηση των νέων κυρίως ατόμων προς τα κέντρα αυτά αφήνοντας έρημη την περιοχή και αυξάνοντας τις ανισότητες σε διατοπικό επίπεδο.

Το νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον που διαμορφώνεται με την περαιτέρω διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κράτη – μέλη, που διατηρούν μεγάλο αγροτικό πληθυσμό, αλλά και η νέα αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ενδέχεται να πλήξει μεταξύ άλλων και τον τοπικό πληθυσμό του Δήμου Ιθώμης, που στην πλειοψηφία του χαρακτηρίζεται αγροτικός. Ελλοχεύει ο κίνδυνος, λοιπόν, το αγροτικό εισόδημα να μειωθεί, απόρροια της διάθεσης των κοινοτικών πριμοδοτήσεων σε περισσότερα κράτη – μέλη. Παράλληλα, οι συνεχείς μειώσεις των τιμών των αγροτικών προϊόντων, των ενισχύσεων των παραγωγών και των εξαγωγικών επιδοτήσεων, επιτάσσουν την αναθεώρηση της υπάρχουσας αγροτικής πολιτικής, της εγκατάλειψης των μονοκαλλιεργειών και αντικατάστασή τους με νέες δυναμικές καλλιέργειες και νέους διαφοροποιημένους τρόπους παραγωγής.

Παρόλο το πλούσιο σε φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους περιβάλλον της, η περιοχή μελέτης έχει να αντιμετωπίσει τον σημαντικό εθνικό και ευρωπαϊκό ανταγωνισμό, στο πεδίο της συμβολικής οικονομίας. Ενδεχόμενη αποτυχία της να ανταποκριθεί σε αυτόν τον ανταγωνισμό, θα οφείλεται όχι τόσο στην ανυπαρξία σταθερών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, δηλαδή φυσικών και πολιτιστικών πόρων,

αλλά κυρίως σε έλλειψη τεχνογνωσίας και εμπειρίας. Η συγκράτηση λοιπόν δυναμικού υψηλής κατάρτισης εντός των ορίων της υπό εξέταση περιοχής θα αντιμετωπίσει αφενός τον κίνδυνο της διαρροής του προς το πολεοδομικό συγκρότημα της Καρδίτσας και της υπόλοιπης Ελλάδας, αφετέρου δε θα δημιουργήσει τα θεμέλια για την ανάπτυξη της συμβολικής οικονομίας.

Σημαντικές, επίσης απειλές για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον του Δήμου Ιθώμης, δημιουργούνται εξαιτίας και των πρόσφατων εξελίξεων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αλληπάλληλες διευρύνσεις θα μειώσουν σημαντικά τα εισερχόμενα ευρωπαϊκά κονδύλια και προγράμματα που προορίζονται για τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα στην προσπάθεια για προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής. Απειλές υποβάθμισης και αλλοίωσης της φυσιογνωμίας των φυσικών πόρων της μελετώμενης περιοχής, έχουν κάνει επίσης την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια. Το πρόβλημα δημιουργείται από την ανικανότητα των διαχειριστικών οργάνων να εφαρμόσουν τους κανόνες και τις οδηγίες διεθνών, ευρωπαϊκών αλλά και εθνικών νομοθετικών κειμένων.

Τέλος, όπως συμβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις της ελληνικής περιφέρειας, έτσι και στο Δήμο Ιθώμης υφίσταται δυσχερής ενημέρωση και πληροφόρηση. Οι αποφάσεις λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο, με αποτέλεσμα ο τοπικός πληθυσμός να αδυνατεί να παρακολουθήσει τις εξελίξεις και να κατανοήσει το νέο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον που διαμορφώνεται. Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο σημαντικού μέρους του τοπικού πληθυσμού και την μη εξοικείωσή του με σύγχρονα μέσα ενημέρωσης (internet, ηλεκτρονικός τύπος, κλπ), τότε αντιλαμβανόμαστε ότι η παραπάνω διαπίστωση επιβεβαιώνεται ποικιλοτρόπως και καθίσταται αξιοσημείωτη απειλή για οικονομικοκοινωνική ανέλιξη στο εγγύς μέλλον.

Στον **Πίνακα 35** συνοψίζονται τα κύρια αποτελέσματα της ανάλυσης των δυνατοτήτων, αδυναμιών, προοπτικών και απειλών για τον Δήμο Ιθώμης.

Πίνακας 35: Δυνατότητες, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές του Δήμου Ιθώμης

Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Γειτνίαση με την πρωτεύουσα του Νομού • Γειτνίαση με το Μουζάκι όπου αναπτύσσεται έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα • Γειτνίαση με περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (Λίμνη Πλαστήρα) • Δυναμικός πρωτογενής τομέας • Υψηλής παραγωγικότητας αγροτική γη • Πλούσια σε πολιτιστικούς πόρους – ιστορικούς τόπους • Ύπαρξη ελικοδρομίου 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ εισόδημα • Μικρό μέγεθος του Δήμου • Εξάρτηση από καλλιέργειες φθίνουσας απόδοσης • Αναμικτός δευτερογενής τομέας • Αδύναμος τριτογενής τομέας • Εξαιρετικά υψηλή ανεργία • Η γήρανση του πληθυσμού • Πληθυσμιακή διαρροή • Μη ικανοποιητική προβολή του Πολιτιστικού και Φυσικού Αποθέματος • Έλλειψη συνεταιριστικών σχέσεων και δικτύων • Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο • Τοπικισμός
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Αυξανόμενη ζήτηση για ποιοτικά αγροτικά προϊόντα • Ενίσχυση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας (Μ.Μ.Ε.) • Απορρόφηση κοινοτικών κ εθνικών κονδυλίων • Περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού • Εξοικείωση του πληθυσμού με τις Νέες Τεχνολογίες • Αδελφοποιήσεις και εγκαθίδρυση Δικτύων Δήμων της Περιφέρειας με Δήμους της Ε.Ε. και όχι μόνο 	<ul style="list-style-type: none"> • Κίνδυνος έντονης οικονομικής κρίσης • Διαρροή εργατικού δυναμικού στα αστικά κέντρα – ερήμωση • Συγκέντρωση επενδύσεων στην πρωτεύουσα του Νομού, με αποτέλεσμα την δημιουργία ανισοτήτων σε διατοπικό επίπεδο • Αυξανόμενος εμπορικός, επενδυτικός ανταγωνισμός • Υποβάθμιση και αλλοίωση της φυσιογνωμίας ορισμένων φυσικών και πολιτιστικών πόρων λόγω της μη τήρησης των κανόνων και των οδηγιών των σχετικών Εθνικών, Ευρωπαϊκών και Διεθνών συμβάσεων • Έλλειψη ενημέρωσης και πληροφόρησης

2.2 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή μελέτης, την αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της, καθώς και των μέχρι τώρα παρεμβάσεων, προκύπτουν ορισμένα βασικά συμπεράσματα και άρα προτεραιότητες του προτεινόμενου σχεδίου.

Είναι γεγονός ότι οι μέχρι σήμερα παρεμβάσεις δεν είχαν ως γνώμονα την αντίληψη της περιοχής παρέμβασης ως ενιαίου χώρου άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής. Έτσι, οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν, είχαν κυρίως τομεακή διάσταση και πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο κοινοτικών προγραμμάτων, επιχειρησιακών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, με απώτερο στόχο την εξυπηρέτηση κάποιων τοπικών αναγκών. Δυστυχώς οι παρεμβάσεις έγιναν με τρόπο αποσπασματικό, πρόχειρο και σε ορισμένες περιπτώσεις με πολιτικά κριτήρια, με αποτέλεσμα να προκαλούν σύγχυση και μακροπρόθεσμα να ζημιώνουν τον τόπο, καθώς αδυνατούσαν να τον καταστήσουν ανταγωνιστικό. Έτσι, λοιπόν, το ζητούμενο σε μια αναπτυξιακή διαδικασία είναι να χαρακτηρίζεται από ευελιξία, προσαρμοστικότητα, να βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα, στα πλαίσια μιας συστηματικής και συνεπούς τοπικής διαχείρισης, προστασίας και ανάδειξης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής μελέτης και που θα περιλαμβάνει στους κόλπους της τον συμμετοχικό σχεδιασμό. Για το λόγο αυτό απαιτείται ο εξαρχής σχεδιασμός της αναπτυξιακής προοπτικής της περιοχής και ο καθορισμός ενός συστήματος αναπτυξιακών στόχων.

Για να είναι αποτελεσματική η στρατηγική της αναδιάρθρωσης στην περιοχή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της σημαντικές παραμέτρους του ευρύτερου οικονομικού περιβάλλοντος, να κινείται σε ένα σύγχρονο πλαίσιο αναφοράς και να πληροί κάποιες προϋποθέσεις οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτυχία της. Καταρχήν, θα πρέπει να θέτει στόχους οι οποίοι να είναι εφικτοί και ρεαλιστικοί, αλλά ταυτόχρονα τολμηροί και πρωτοποριακοί, στόχους που να είναι αφομοιώσιμοι, να προσφέρουν ένα "όραμα" που να κινητοποιεί τις τοπικές δυνάμεις και ταυτόχρονα να συμβάλουν στην απαλλαγή από το σύνδρομο ιδεολογικοποίησης της όποιας κρίσης ή στασιμότητας.

Οι στόχοι της στρατηγικής για την αναδιάρθρωση θα πρέπει να πηγάζουν από την σωστή διάγνωση των δυνατοτήτων της περιοχής και ταυτόχρονα να αφήνουν περιθώρια για άσκηση "επιθετικής" αναπτυξιακής πολιτικής. Θα πρέπει να αντιλαμβάνονται τους περιορισμούς και τα προβλήματα που θέτει το θεσμικό πλαίσιο και το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, αλλά ταυτόχρονα να αντιλαμβάνονται και τις

νέες δυνατότητες και ευκαιρίες που δημιουργούνται. Τέλος, θα πρέπει να εντάσσονται σε ένα συνολικό πλαίσιο αντίληψης που να είναι σύγχρονο, ευέλικτο και ριζοσπαστικό και να δίνει ένα σαφή ρόλο στην τοπική κοινωνία και τους φορείς της.

Η διεύρυνση των δραστηριοτήτων στον πρωτογενή και η δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων προκειμένου να υπάρξει δραστηριοποίηση του τοπικού πληθυσμού στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα εμφανίζονται ως ρεαλιστικές αναπτυξιακές προοπτικές για τον Δήμο Ιθώμης και οδηγούν σε μια ομαλή, ορθολογική και ισόρροπη αναπτυξιακή πορεία. Για την οικονομική και κοινωνική επιβίωση της περιοχής, απαιτείται μία σειρά παρεμβάσεων στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Με γνώμονα, λοιπόν, τον ρόλο της προστασίας του περιβάλλοντος όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης στην μελετώμενη περιοχή, θα πρέπει οι αναπτυξιακές προσπάθειες για την συγκεκριμένη χωρική ενότητα να έχουν ως στόχο την κατάλληλη διαχείριση των στοιχείων (ανθρωπογενών και φυσικών) που την συναποτελούν και συνεπώς την αναβάθμισή της, μέσω της διασύνδεσης του παραγωγικού συστήματος με την έννοια της προστασίας, χωρίς ωστόσο να φτάνουμε σε υπερβολές.

Ακολουθούν αναλυτικά οι προτεραιότητες και οι στόχοι που τίθενται στα πλαίσια της βιώσιμης αναπτυξιακής διαδικασίας που οραματιζόμαστε, έπειτα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, τον εντοπισμό των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, την κατανόηση των μειονεκτημάτων και των παρεμβάσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή μελέτης.

2.2.1 Προτεραιότητες – Στόχοι

Οι προτεραιότητες που τίθενται στην συγκεκριμένη αναπτυξιακή διαδικασία και που στοχεύουν στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανέλιξη του τοπικού πληθυσμού, αναλύονται παρακάτω και είναι τέσσερις:

- ❖ Ενδυνάμωση του Κοινωνικού Ιστού και της Κοινωνικής Συνοχής
- ❖ Διαφοροποίηση και Ανταγωνιστικότητα του Πρωτογενούς και Δευτερογενούς Τομέα της Τοπικής Οικονομίας
- ❖ Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος
- ❖ Βελτίωση της Ποιότητας της Ζωής

2.2.1.1 Ενδυνάμωση του Κοινωνικού Ιστού και της Κοινωνικής Συνοχής

Ο προτεραιότητα αυτή αφορά στην αντιμετώπιση των αιτίων που οδηγούν στην πληθυσμιακή αποδυνάμωση της περιοχής, στα πλαίσια μιας βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξη της περιοχής με στόχο την αποκατάσταση της διαταραγμένης κοινωνικής ισορροπίας και τη δημιουργία κοινωνικής συνοχής. Η ριζική αντιμετώπιση των αιτίων αυτών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάκαμψη της περιοχής. Στα προβλήματα αυτά συγκαταλέγονται η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης, κυρίως των νέων και στο εν γένει χαμηλό επίπεδο ποιότητας ζωής (εισόδημα, τεχνικές και κοινωνικές υποδομές). Έτσι, λοιπόν, πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες και προϋποθέσεις που θα αποβλέπουν στην αναστροφή των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων, στην προώθηση ευκαιριών πολυαπασχόλησης, στη διασφάλιση συνθηκών ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων και στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων με ρυθμούς που θα επιτρέψουν τη διατήρηση του φυσικού και ανθρωπογενούς χώρου. Ταυτόχρονα, επιβάλλεται ο σχεδιασμός ενός πολυδιάστατου πλέγματος δράσεων, που θα βασίζεται στην επικαιροποίηση και στον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και του τοπικού πληθυσμού για διεκδίκηση κοινοτικών και εθνικών πόρων.

2.2.1.2 Διαφοροποίηση και Ανταγωνιστικότητα του Πρωτογενούς και Δευτερογενούς Τομέα της Τοπικής Οικονομίας

Ο Δήμος Ιθώμης, όπως προκύπτει από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, είναι ένας κατά βάση γεωργικός Δήμος. Η τοπική οικονομία στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Σε αυτό το πλαίσιο, δεύτερη προτεραιότητα, με στόχο την οικονομική αναβάθμιση της περιοχής, αποτελεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργικής παραγωγής ενόψει των προκλήσεων ενός σύγχρονου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Η προετοιμασία για τη μετάβαση στο νέο περιβάλλον, που διαμορφώνεται από τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένταξης σε αυτήν κρατών – μελών αγροτικού προσανατολισμού σε επίπεδο οικονομίας και παραγωγικής βάσης, απαιτεί την ανάληψη δράσεων και πρωτοβουλιών, οι οποίες θα προωθήσουν την απαραίτητη αλλαγή στη σύνθεση του γεωργικού προϊόντος και την έγκαιρη ενσωμάτωση του γεωργικού τομέα της περιοχής στις νέες παγκοσμιοποιημένες – ανταγωνιστικές διεθνείς αγορές.

Είναι γεγονός ότι τα νέα καταναλωτικά πρότυπα απαιτούν προϊόντα υψηλής ποιότητας (π.χ. ονομασίας προέλευσης, βιολογικά κλπ.), που θα διασφαλίζουν την προστασία του καταναλωτή. Η αλλαγή της σύνθεσης των γεωργικών προϊόντων με βάση τα νέα καταναλωτικά πρότυπα, η παραγωγή νέων προϊόντων, η αναβάθμιση των συλλογικών οργανωτικών σχημάτων που εμπλέκονται στην παραγωγή και η τυποποίηση – μεταποίηση – διακίνηση των αγροτικών προϊόντων αποτελούν απαραίτητους τομείς παρέμβασης για την ισχυροποίηση του γεωργικού τομέα. Ειδικό στόχο, για την προσαρμογή στις νέες συνθήκες του ανταγωνισμού, αποτελεί η επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση, ενημέρωση και τεχνική στήριξη του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των νέων γεωργών.

Έτσι, λοιπόν, ο στόχος αυτός αφορά αφενός στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα διαμέσου της άρσης των μειονεκτημάτων του (πολυτεμαχισμός, άρδευση, διαδοχή), της παροχής σύγχρονης τεχνογνωσίας και υποστηρικτικών δομών και της ενίσχυσης της ποιοτικής διάστασης των παραγόμενων προϊόντων (βιολογικά κλπ.). Αφετέρου αφορά στην ολοκλήρωση – καθετοποίηση του τοπικού παραγωγικού κυκλώματος (κυρίως τυποποίηση – μεταποίηση – συσκευασία αλλά και σύνδεση με τον αγροτικό τουρισμό) και την πρόσβαση ποιοτικών προϊόντων στην (τοπική και υπερτοπική) αγορά διαμέσου νέων επιχειρηματικών σχημάτων και χρηματοδοτικών εργαλείων. Παράλληλα, η ενίσχυση μιας σειράς παραδοσιακών επαγγελμάτων και προϊόντων (π.χ. υφαντουργία κλπ., παραγωγή οσπρίων, λαχανικών και αρωματικών – φαρμακευτικών φυτών κ.α.), ταυτόχρονα με την ανάδειξη νέων δραστηριοτήτων και προϊόντων (επεξεργασία ξύλου, παραδοσιακά έπιπλα κλπ.) μπορεί να αποτελέσουν πηγές συμπληρωματικού εισοδήματος.

2.2.1.3 Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος

Μια τρίτη προτεραιότητα, που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, έχει ως στόχο τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και παράδοσης, την ολοκληρωμένη τουριστική παρέμβαση και την προστασία του περιβάλλοντος. Ο πολιτισμός συνδέεται στενά με τον τουρισμό καθώς η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής δεν συμβάλλει απλά στην διατήρηση της τοπικής ταυτότητας αλλά προσελκύει ταυτόχρονα τουρίστες. Η ολοκληρωμένη τουριστική παρέμβαση αποτελεί ρεαλιστικό αναπτυξιακό στόχο, ο οποίος θα διευρύνει και θα τονώσει την τοπική αγορά

και θα δημιουργήσει νέες επιχειρηματικές προοπτικές. Η ανάδειξη και η προβολή των μνημείων, η ανάπτυξη εναλλακτικών και περισσότερο εξειδικευμένων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, κ.α.) και η χρησιμοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της περιοχής ως πέρασμα, μιας και αφενός συνδέει την Καρδίτσα με το Μουζάκι και τα Τρίκαλα και αφετέρου γειτνιάζει με τον Δήμο Πλαστήρα και την λίμνη Πλαστήρα, αποτελούν δράσεις ικανές για την προσέλκυση επισκεπτών.

2.2.1.4 Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής

Η τέταρτη προτεραιότητα – στόχος αφορά στην ενίσχυση – συμπλήρωση των υφιστάμενων τεχνικών υποδομών και στη δημιουργία ενός πλέγματος υπηρεσιών οι οποίες θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής στην περιοχή και θα συμβάλλουν στη συγκράτηση του πληθυσμού. Η επιτυχία της αναπτυξιακής προσπάθειας δεν μπορεί να διαχωριστεί από τις συντονισμένες προσπάθειες και των υπόλοιπων τομέων μιας κοινωνίας, έτσι ώστε να δημιουργηθούν τελικά οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, όπως είναι το αναβαθμισμένο κοινωνικό περιβάλλον μέσα στους αγροτικούς οικισμούς, οδικά έργα, δίκτυα πληροφόρησης, υποδομές υγείας και πρόνοιας, κλπ. Η αναβάθμιση των προσφερόμενων κοινωνικών υπηρεσιών και η εμπέδωση ενός πλέγματος “κοινωνικής προστασίας” για τους κατοίκους της περιοχής θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην αναστροφή των τάσεων εγκατάλειψής της.

2.2.2 Μακροχρόνιοι Στόχοι

Οι προτεραιότητες που τέθηκαν στα πλαίσια υλοποίησης της συγκεκριμένης αναπτυξιακής πρότασης, επιτρέπει τη συγκρότηση κάποιων επιμέρους μακροχρόνιων στόχων ανάπτυξης που μπορούν να προσδιορισθούν ως εξής:

- ❖ Η συγκράτηση του πληθυσμού και η επίτευξη ικανοποιητικών αυξητικών δημογραφικών ρυθμών, μιας και ο γερασμένος πληθυσμός δεν αποτελεί εχέγγυο για οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία.
- ❖ Η επίτευξη κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και η αύξηση του τοπικού εισοδήματος, που σύμφωνα με τις μαρτυρίες των κατοίκων αποτελεί το κυρίαρχο

πρόβλημα του τοπικού πληθυσμού και σε τελική ανάλυση τροχοπέδη για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης

- ❖ Η διεύρυνση και αναδιοργάνωση της παραγωγικής βάσης στους διάφορους κλάδους του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας (κτηνοτροφία, γεωργία, δάση) και η σύνδεσή του με τον μεταποιητικό τομέα μέσα από μια επιθετική, επίκαιρη και ρεαλιστική πολιτική
- ❖ Η αξιοποίηση και η ανάδειξη των τουριστικών πόρων της ευρύτερης περιοχής και η προσέλκυση επισκεπτών, μέσα από προώθηση διαδημοτικών συνεργασιών.
- ❖ Η βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων και των κοινωνικών εξυπηρετήσεων, που αναμένεται να αποτελέσει ένα επιπρόσθετο κίνητρο για παραμονή του τοπικού πληθυσμού στην περιοχή μελέτης και αποφυγή του φαινομένου της πληθυσμιακής διαρροής προς μεγαλύτερα αστικά κέντρα, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια.
- ❖ Η προληπτική δράση στον τομέα της προστασίας των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος και η εναρμόνιση με τα διεθνή και εθνικά νομικά κείμενα

2.3 ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μελέτης για την ανάπτυξη του Δήμου Ιθώμης, σχεδιάστηκε ερωτηματολόγιο³⁷, που απευθύνεται σε φορείς και πολίτες του Δήμου και έχει ως κύριο στόχο την διερεύνηση των αναγκών του τοπικού πληθυσμού και την τοποθέτησή του απέναντι σε συγκεκριμένες αναπτυξιακές προτάσεις στο πλαίσιο του συμμετοχικού σχεδιασμού και του δημοκρατικού προγραμματισμού. Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια είναι εμπιστευτικές. Τα ερωτηματολόγια θα παραμείνουν στην κατοχή του μελετητή και θα ανακοινωθούν μόνο τα συμπεράσματα που θα προκύψουν έπειτα από την στατιστική τους επεξεργασία.

Είναι απαραίτητο να επισημανθεί το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε δυο διαφορετικές ομάδες ανθρώπων. Σε πρώτη φάση κλήθηκαν να απαντήσουν τοπικοί φορείς και πολίτες που δύνανται να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της περιοχής και έχουν μεγάλη επιρροή και συμμετοχή στα κοινωνικοοικονομικά δρώμενα του Δήμου (για παράδειγμα ιδιοκτήτες μεγάλης έκτασης

³⁷ Βλ. Παράρτημα

γης, κλπ). Συγκεκριμένα, απάντησε ο Δήμαρχος, ο Αντιδήμαρχος και Πρόεδροι των Τοπικών Συμβουλίων και συνολικά 11 άνθρωποι. Από την άλλη, απευθυνθήκαμε στον τοπικό πληθυσμό της περιοχής μελέτης, που ενδεχομένως να έχει διαφορετική οπτική από την πρώτη ομάδα ανθρώπων, ως προς την ανάπτυξη του τόπου όπου διαμένει, και που σαφώς κρίνεται απαραίτητο να καταγραφεί και να συνυπολογιστεί.

Στη συνέχεια τίθεται το εξής πρόβλημα: ποιο πρέπει να είναι το δειγματοληπτικό υπόβαθρο, όσον αφορά την δεύτερη ομάδα ανθρώπων; Δηλαδή που και σε ποιους θα πρέπει να διανεμηθούν τα ερωτηματολόγια, προκειμένου το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό και τα συμπεράσματα αξιόπιστα; Για να εξασφαλιστεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, η δειγματοληπτική διαδικασία πραγματοποιήθηκε μέσω της στρωματοποιημένης δειγματοληψίας. «Στα στρωματοποιημένα δείγματα, ο πληθυσμός διαιρείται σε μικρότερες ομάδες, που δειγματοληπτούνται ξεχωριστά»³⁸. Συγκεκριμένα, η Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας διέθεσε αναλυτικά στοιχεία που αφορούν στα νοικοκυριά του Δήμου Ιθώμης (1056) και των επιμέρους Δημοτικών του Διαμερισμάτων (Δ.Δ. Φαναρίου 272, Δ.Δ. Αγίου Ακακίου 87, Δ.Δ. Ελληνόπυργου 133, Δ.Δ. Καναλιών 229, Δ.Δ. Καππά 84, Δ.Δ. Λοξάδας 74, Δ.Δ. Πύργου Ιθώμης 89, Δ.Δ. Χάρματος 88) . Στη συνέχεια, ορίστηκε το κατάλληλο γεωγραφικό πλάτος, έτσι ώστε το 9% των συγκεκριμένων νοικοκυριών να αντιπροσωπευθούν στην δειγματοληψία και έπειτα διανεμήθηκαν τα ερωτηματολόγια με αυτή την μεθοδολογία σε κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα ξεχωριστά, προκειμένου να υπάρξει ένα αποτέλεσμα αντικειμενικό και αντιπροσωπευτικό. Στο πλαίσιο αυτό, κλήθηκαν να απαντήσουν συνολικά 99 άνθρωποι.

Ανάλυση Δεδομένων

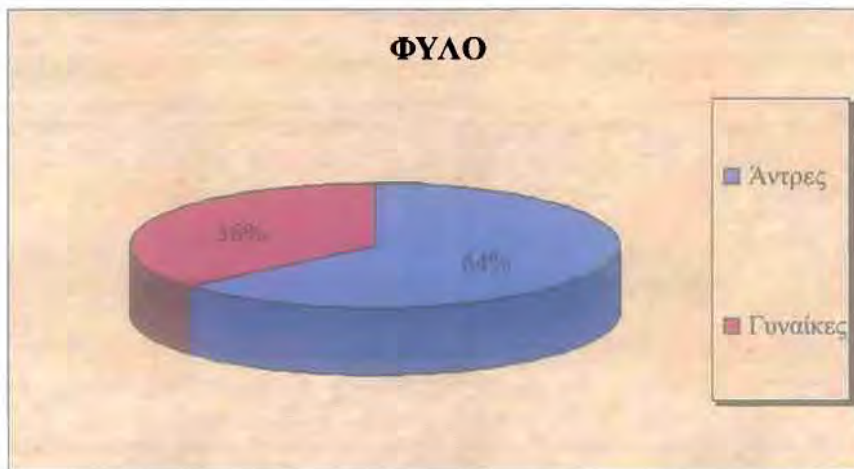
Ακολουθεί η παρουσίαση των διερευνητικών συνεντεύξεων και η σχετική έρευνα πεδίου η οποία πραγματοποιήθηκε στο Δήμο Ιθώμης στο χρονικό διάστημα μεταξύ της 9^{ης} και 21^{ης} Ιουνίου του 2006. Η επεξεργασία των στοιχείων έγινε σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και συγκεκριμένα μέσω του προγράμματος Microsoft Excel, ενώ στο πλαίσιο της προσπάθειας για μία συνολική και κατανοητή εικόνα των μεγεθών που περιγράφονται, παρατίθενται μαζί με τα ποσοτικά μεγέθη και τα ανάλογα γραφήματα.

³⁸ Φώτης Γ. (2005), Σημειώσεις Χωρικής Ανάλυσης, σελ. 6, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Βόλος

Ερώτημα 1.1 : Ποιο είναι το φύλο σας;

Στο ερώτημα αυτό γίνεται μία παρουσίαση των δεδομένων κατά φύλο από όπου συνάγονται τα εξής σημαντικά συμπεράσματα:

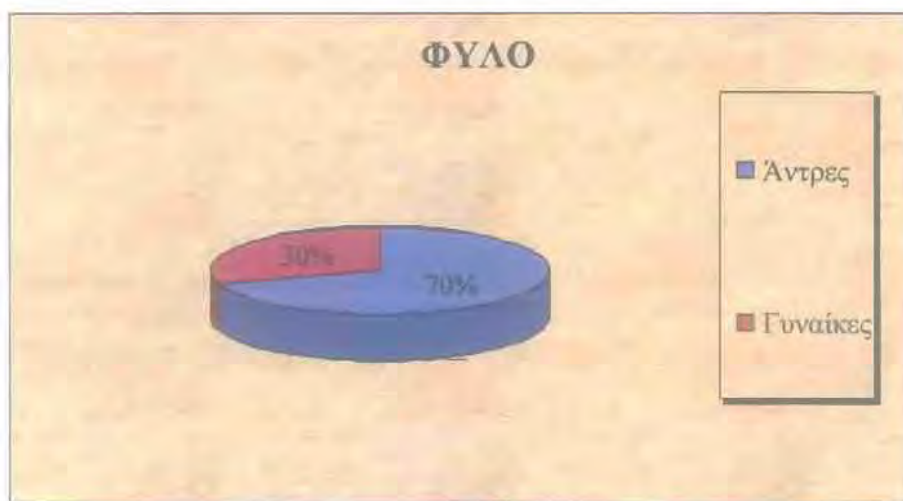
1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση (11 άτομα απάντησαν)

ΦΥΛΟ	
Άντρες	7
Γυναίκες	4

Παρατηρείται ότι οι άνδρες υπερτερούν ελαφρά έναντι των γυναικών, αφού απάντησαν επτά (7) άνδρες έναντι τεσσάρων (4) γυναικών.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός, (99 άτομα απάντησαν)

ΦΥΛΟ	
Άντρες	69
Γυναίκες	30

Καταρχήν, προκύπτει ότι οι άντρες που κλήθηκαν να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια είναι υπερδιπλάσιοι από τις γυναίκες. Το γεγονός αυτό δεν θα πρέπει να προκαλεί μεγάλη εντύπωση, καθώς αφενός οι άντρες αριθμητικά είναι περισσότεροι

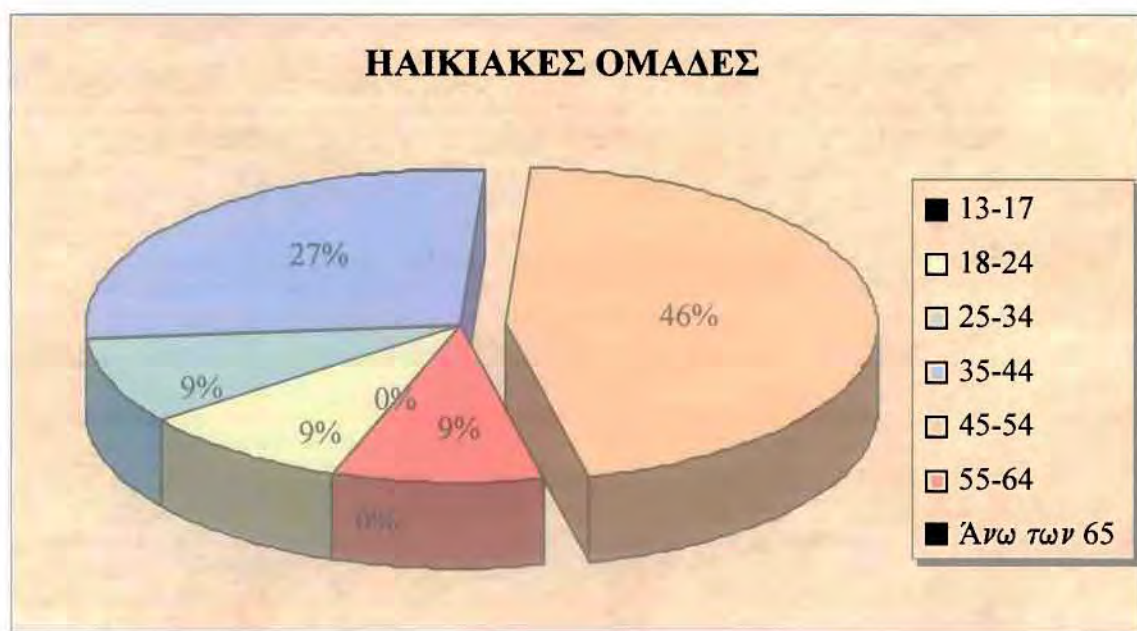
από τις γυναίκες στον Δήμο Ιθώμης και αφετέρου ήταν περισσότερο συνεργάσιμοι αφού στις κλειστές κοινωνίες η γυναίκα (κυρίως οι μεγαλύτερες σε ηλικία) έχει αποδεχθεί και η ίδια τον ακατανόητο τίτλο της «παραδοσιακής γυναίκας», που απαγορεύεται να έχει άποψη.

Ερώτημα 1.2: Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας με τους ακριβείς αριθμούς των ερωτηθέντων ανά ηλικιακές ομάδες :

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	
13-17	0
18-24	1
25-34	1
35-44	3
45-54	5
55-64	1
άνω των 65	0

Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος είναι άτομα ηλικίας 45 – 54 ετών και ακολουθούν άτομα ηλικίας 35 – 44 ετών. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται, μιας και η πλειοψηφία των ανθρώπων που ασχολούνται με την τοπική αυτοδιοίκηση ανήκουν στις συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

Παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας με τους ακριβείς αριθμούς των ερωτηθέντων ανά ηλικιακές ομάδες, που προφανώς εκλείπει η ομάδα 0 – 12 ετών, μιας και δεν είναι δυνατόν να έχουν εμπειριστατωμένη άποψη για ζητήματα που άπτονται μιας αναπτυξιακής διαδικασίας:

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	
13-17	14
18-24	20
25-34	9
35-44	11
45-54	22
55-64	5
Άνω των 65	18
Σύνολο	99

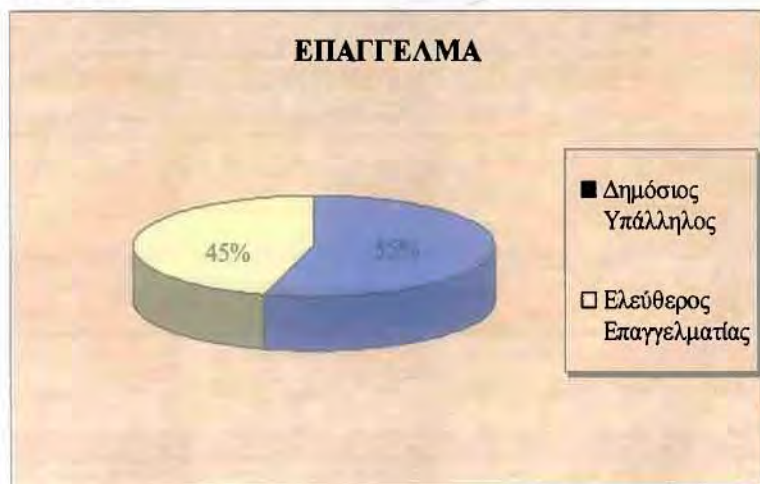
Από τον πίνακα και από το γράφημα προκύπτει μία ελαφρά υπεροχή των ατόμων ηλικίας 45 έως 54 ετών. Παρόλα αυτά δεν υπάρχουν ιδιαίτερες διαφορές αφού το δείγμα είναι σχετικά ομοιόμορφο.

Ερώτημα 1.3: Ποιο είναι επάγγελμά σας;

Με την συγκεκριμένη ερώτηση επιχειρείται η απεικόνιση του είδους της απασχόλησης των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στον τοπικό δημόσιο βίο και του τοπικού πληθυσμού

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

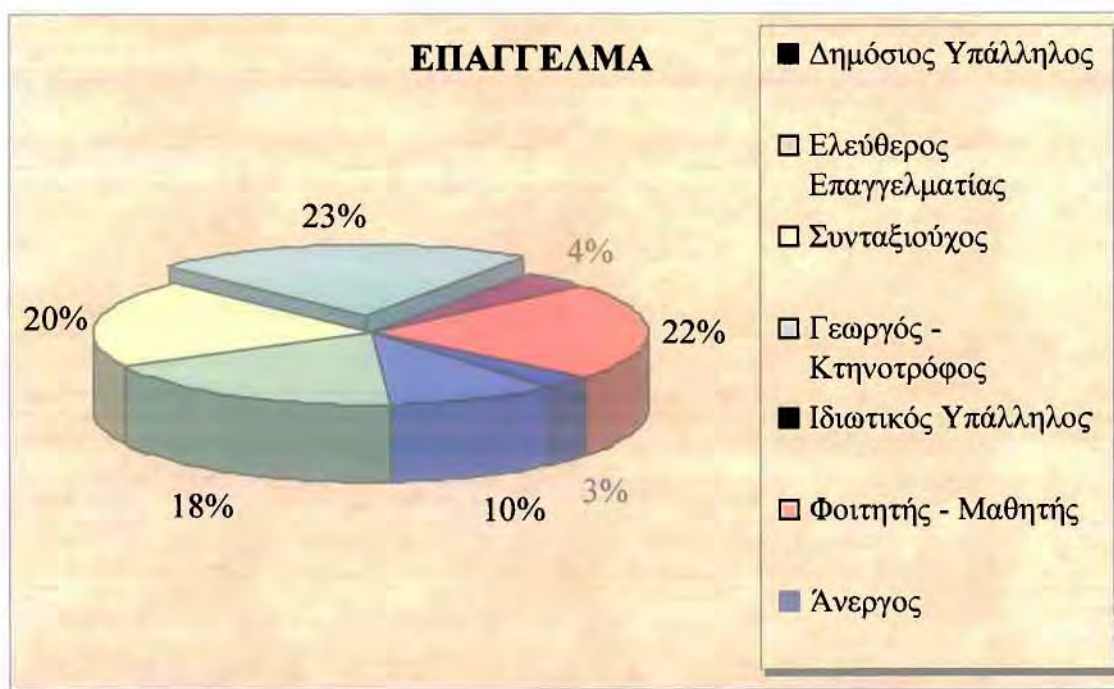
Δημόσιος Υπάλληλος	6
Ελεύθερος Επαγγελματίας	5

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι οι μισοί ερωτηθέντες δραστηριοποιούνται στον δημόσιο τομέα, ενώ οι άλλοι μισοί είναι ελεύθεροι επαγγελματίες.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

Τα επαγγέλματα των ανθρώπων που κλήθηκαν να απαντήσουν και συνιστούν τον τοπικό πληθυσμό αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί και αναπαρίστανται γραφικά στο επόμενο γράφημα.

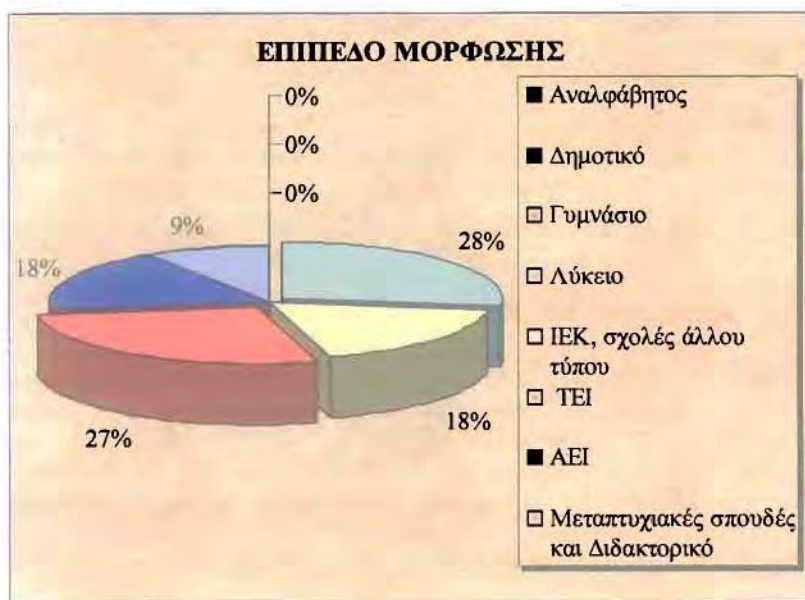
Δημόσιος Υπάλληλος	10
Ελεύθερος Επαγγελματίας	18
Συνταξιούχος	20
Γεωργός - Κτηνοτρόφος	22
Ιδιωτικός Υπάλληλος	4
Φοιτητής - Μαθητής	22
Άνεργος	3

Γίνεται αντιληπτό ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος έχει γεωργικές και κτηνοτροφικές ενασχολήσεις, γεγονός απόλυτα φυσιολογικό, καθώς στον Δήμο Ιθώμης οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό. Ακολουθούν οι συνταξιούχοι και οι φοιτητές και μαθητές. Ωστόσο, και σε επίπεδο επαγγέλματος παρατηρείται μια ομοιομορφία στις απαντήσεις.

Ερώτημα 1.4: Ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσής σας;

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ	Αριθμός
Αναλφάβητος	0
Δημοτικό	0
Γυμνάσιο	0
Λύκειο	3
ΙΕΚ, σχολές άλλου τύπου	2
ΤΕΙ	3
ΑΕΙ	2
Μεταπτυχιακές σπουδές και Διδακτορικό	1

Διαπιστώνεται ότι το επίπεδο μόρφωσης των ερωτηθέντων είναι αρκετά υψηλό. Οι περισσότεροι μάλιστα συνέχισαν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι άλλωστε γεγονός ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων που ασχολούνται με την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι υψηλού μορφωτικού επιπέδου, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ	
Αναλφάβητος	0
Δημοτικό	13
Γυμνάσιο	19
Λύκειο	43
ΙΕΚ, σχολές άλλου τύπου	7
ΤΕΙ	8
ΑΕΙ	8
Μεταπτυχιακές σπουδές και Διδακτορικό	1
Σύνολο	99

Παρατηρείται ότι το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος κυμαίνεται σε φυσιολογικά πλαίσια αν συνυπολογίσουμε και τις ηλικίες των ατόμων που κλήθηκαν να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια. Η μεγάλη πλειοψηφία, μάλιστα έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την φοίτησή της στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ένα μέρος των ερωτηθέντων έχει συνεχίσει τις σπουδές του και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι δεν υπάρχει αναλφάβητος.

Ερώτημα 2.1: Παρακαλούμε να εκτιμήσετε σε μία κλίμακα 1 έως 5 κατά πόσον οι παρακάτω παράγοντες αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα για τον Δ. Ιθώμης.

Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι στην κλίμακα που ορίστηκε, το 1 δεν αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ το 5 αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή.

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, τοποθετούν την φυσική ομορφιά στην υψηλότερη θέση. Ίσως η συγκεκριμένη παρατήρηση να σχετίζεται και με το γεγονός ότι πολλοί από τους κατοίκους προσβλέπουν στην έννοια της φυσικής ομορφιάς μία εν δυνάμει προσέλκυση τουριστών με άμεσα οικονομικά οφέλη. Λιγότερη σημαντικότητα έχει για τους κατοίκους η γειτνίαση της περιοχής με ισχυρούς πόλους ανάπτυξης και ορισμένοι μάλιστα την θεωρούν και ως αιτία για την απώλεια επενδυτικών ευκαιριών στο Δήμο Ιθώμης. Παράλληλα, δεν αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα για τους ερωτηθέντες τα αξιοθέατα της περιοχής, μιας και εκτιμούν είτε ότι δεν είναι πολλά είτε ότι δεν είναι σημαντικά, με εξαίρεση το βυζαντινό φρούριο.

Όσον αφορά στις υποδομές υπάρχουν πολλά παράπονα και ασφαλώς δεν θα μπορούσε να συγκαταλέγεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής μελέτης.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

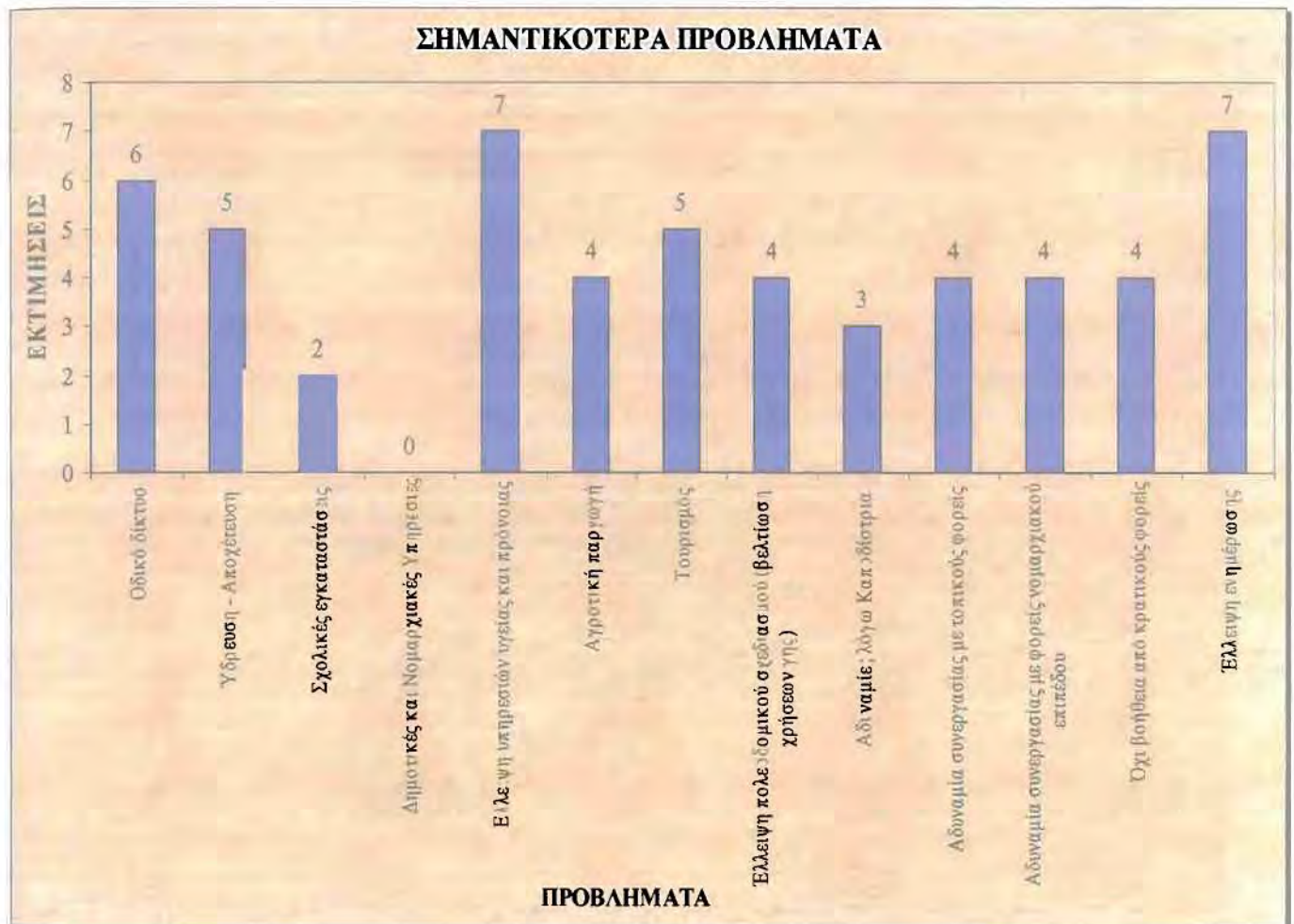

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, τοποθετούν την φυσική ομορφιά στην υψηλότερη θέση, όπως ακριβώς συνέβη και στην πρώτη ομάδα ανθρώπων. Ίσως η συγκεκριμένη παρατήρηση να σχετίζεται και με το γεγονός ότι πολλοί από τους κατοίκους προσβλέπουν στην έννοια της φυσικής ομορφιάς μία εν δυνάμει προσέλκυση τουριστών με άμεσα οικονομικά οφέλη. Την δεύτερη θέση στην εκτίμηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου Ιθώμης καταλαμβάνουν τα αξιοθέατα. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται από το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα που διαθέτει η μελετώμενη περιοχή αλλά και από το στοιχείο του τοπικισμού που είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο.

Δεδομένου ότι υπάρχουν πολλά παράπονα αναφορικά με το οδικό δίκτυο τόσο εντός όσο και εκτός των οικισμών, με την ύδρευση και την αποχέτευση, οι υποδομές ασφαλώς δεν θα μπορούσαν να συγκαταλέγονται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής μελέτης. Τέλος, το γεγονός ότι ο Δήμος Ιθώμης συνορεύει με τον Δήμο Πλαστήρα και Δήμο Μουζακίου και βρίσκεται σε κοντινή απόσταση με τον Δήμο Καρδίτσας, εκτιμάται ότι δεν είναι συγκριτικό πλεονέκτημα για τους πολίτες που κλήθηκαν να διατυπώσουν την άποψή τους.

Ερώτημα 2.2: Ποια είναι τα πέντε (5) πιο σημαντικά προβλήματα στον Δήμο Ιθώμης;

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώνουμε ότι τα σημαντικότερα προβλήματα, κατά την άποψη των ερωτηθέντων, είναι η έλλειψη υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας και η έλλειψη ενημέρωσης. Σχετικά με τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, το γεγονός ότι ο αγροτικός ιατρός επισκέπτεται μια φορά την εβδομάδα τους οικισμούς θεωρείται απαράδεκτο, ενώ απουσιάζουν παντελώς ΚΑΠΗ και παιδικοί σταθμοί. Όσον αφορά την έλλειψη ενημέρωσης, υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει ενημέρωση ούτε επαρκής επεξήγηση από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς σχετικά με κοινοτικά και εγχώρια προγράμματα, που ίσως να ενδιαφέρουν τον τοπικό πληθυσμό. Παράλληλα, υπάρχουν προβλήματα που αφορούν στις υποδομές. Συγκεκριμένα, η οδική σύνδεση

των Δημοτικών Διαμερισμάτων τόσο μεταξύ τους όσο και με την έδρα του Δήμου, αλλά και η ύδρευση και η αποχέτευση προβληματίζουν τους τοπικούς φορείς. Τέλος, τα υπόλοιπα προβλήματα δεν είναι τόσο σοβαρά ώστε να αποτελούν τροχοπέδη για την κοινωνικοοικονομική ανέλιξη του Δήμου Ιθώμης.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων αναλύονται στο παρακάτω γράφημα.

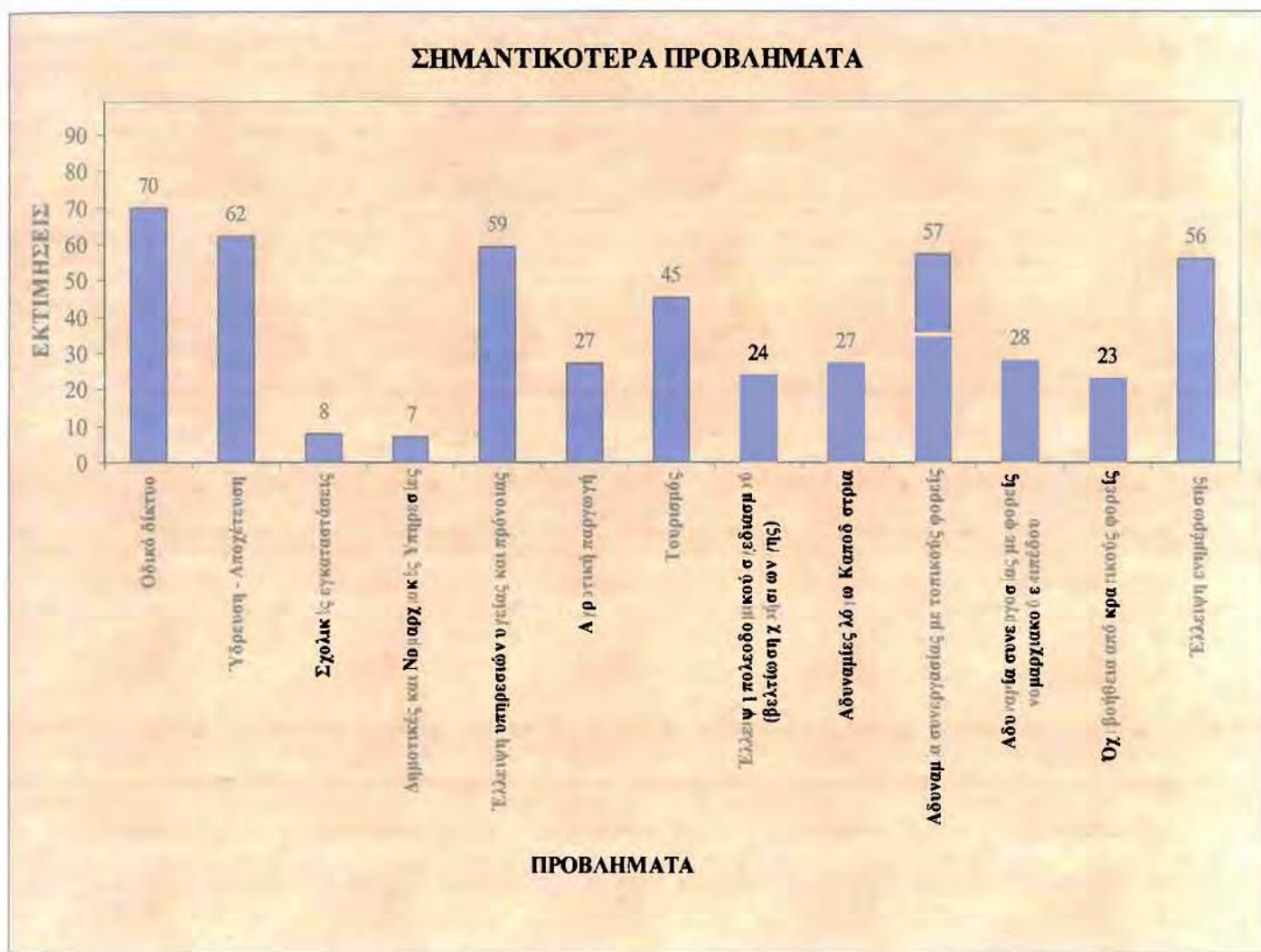
Καταρχήν πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι συμφωνήθηκε από τους κατοίκους της περιοχής ότι το κεντρικό πρόβλημα είναι η συνολικότερη “φθίνουσα πορεία”. Η πηγή του προβλήματος εντοπίστηκε στην ανασφάλεια που νιώθουν οι ίδιοι οι κάτοικοι απέναντι στο οικονομικό αδιέξοδο. Παρατηρείται ατολμία που δεν επιτρέπει την ανάληψη αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και καινοτομικών δράσεων με αποτέλεσμα την καχεξία επενδύσεων στην περιοχή. Απεναντίας, παρατηρείται επένδυση των εισοδημάτων εκτός της περιοχής μελέτης.

Ο σημαντικότερος παράγοντας, κατά την άποψη του τοπικού πληθυσμού, που ευθύνεται για την φθίνουσα πορεία της περιοχής αποτελεί η επικοινωνία της με τα

κοντινότερα αστικά κέντρα, αλλά και μεταξύ των Δημοτικών Διαμερισμάτων εξαιτίας των προβλημάτων του οδικού δικτύου. Επιπρόσθετα, κύριες συνιστώσες τις «φθίνουσας πορείας» αποτελούν η ύδρευση και η αποχέτευση, η έλλειψη υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, η αδυναμία συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς και η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με κοινοτικά και μη προγράμματα που ενδιαφέρουν τον τοπικό πληθυσμό. Τα υπόλοιπα προβλήματα είναι μικρότερης έντασης, ωστόσο υπογραμμίζουν την ανάγκη αντιμετώπισής τους στον καλύτερο δυνατό βαθμό.

Όλοι αυτοί οι λόγοι οδήγησαν την περιοχή σε μια συνεχόμενη φθίνουσα πορεία, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού, τη μείωση του πραγματικού εισοδήματος, την εμφάνιση του φαινομένου της ανεργίας και το γενικό μαρασμό της περιοχής.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται αναλυτικά οι επιλογές των ερωτηθέντων αναφορικά με τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος Ιθώμης.

Ερώτημα 2.3: Ποιος τομέας, αν ενδυναμωθεί στον Δ. Ιθώμης, πιστεύετε ότι θα συμβάλει περισσότερο στην ανάπτυξη της περιοχής ;

Οι απαντήσεις που θα προκύψουν από το συγκεκριμένο ερώτημα συνδράμουν στην αποκωδικοποίηση και κατανόηση των αναπτυξιακών κατευθύνσεων που οραματίζονται για την μελετώμενη περιοχή οι δυο ομάδες των ερωτηθέντων.

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων παρουσιάζονται στο ακόλουθο γράφημα.

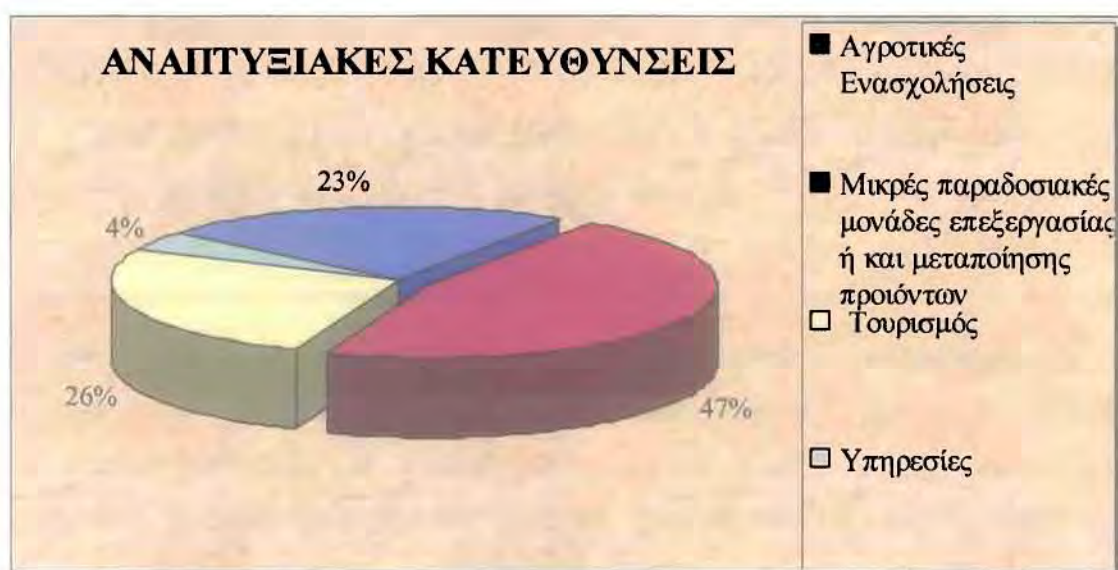
Όπως προκύπτει και από την θεώρηση του παραπάνω γραφήματος, υπάρχει μια διχογνωμία σχετικά με τον αναπτυξιακό προσανατολισμό που θα πρέπει να επιλεγεί. Πιο συγκεκριμένα, οι μισοί ερωτηθέντες εκφράζουν την προτίμησή τους για δημιουργία μικρών παραδοσιακών μονάδων επεξεργασίας ή και μεταποίησης προϊόντων, μιας και αφού το μεγαλύτερο μέρος του τοπικού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα κρίνεται σκόπιμη η ίδια επεξεργασία των παραγόμενων προϊόντων, που δύναται να οδηγήσει στην ανάπτυξη. Αντίθετα, οι υπόλοιποι ερωτηθέντες προσβλέπουν στην ανάπτυξη μέσω του τουρισμού. Αν μάλιστα συνυπολογισθεί το γεγονός της εκτίμησης της φυσικής ομορφιάς της περιοχής μελέτης ως απόλυτο συγκριτικό πλεονέκτημα από τους ερωτηθέντες, είναι δυνατό να αποκωδικοποιηθεί αυτή η επιλογή. Αξίζει, ωστόσο,

να επισημανθεί ότι η προτίμηση της ανάπτυξης μέσω του τουρισμού συνοδεύτηκε από προτάσεις για διαδημοτικές συνεργασίες, κυρίως με τον Δήμο Πλαστήρα, αλλά και για έργα που αφορούν στις υποδομές και δύνανται να εξυπηρετήσουν το πιθανό τουριστικό κοινό.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και αναπαρίστανται γραφικά στο αμέσως επόμενο γράφημα.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	
Αγροτικές Ενασχολήσεις	23
Μικρές παραδοσιακές μονάδες επεξεργασίας ή και μεταποίησης προϊόντων	46
Τουρισμός	26
Υπηρεσίες	4
Σύνολο	99

Ο Δήμος Ιθώμης, όπως προκύπτει και από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, είναι ένας κατά βάση γεωργικός δήμος. Η τοπική οικονομία στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Έτσι, πρώτη προτεραιότητα, με στόχο την

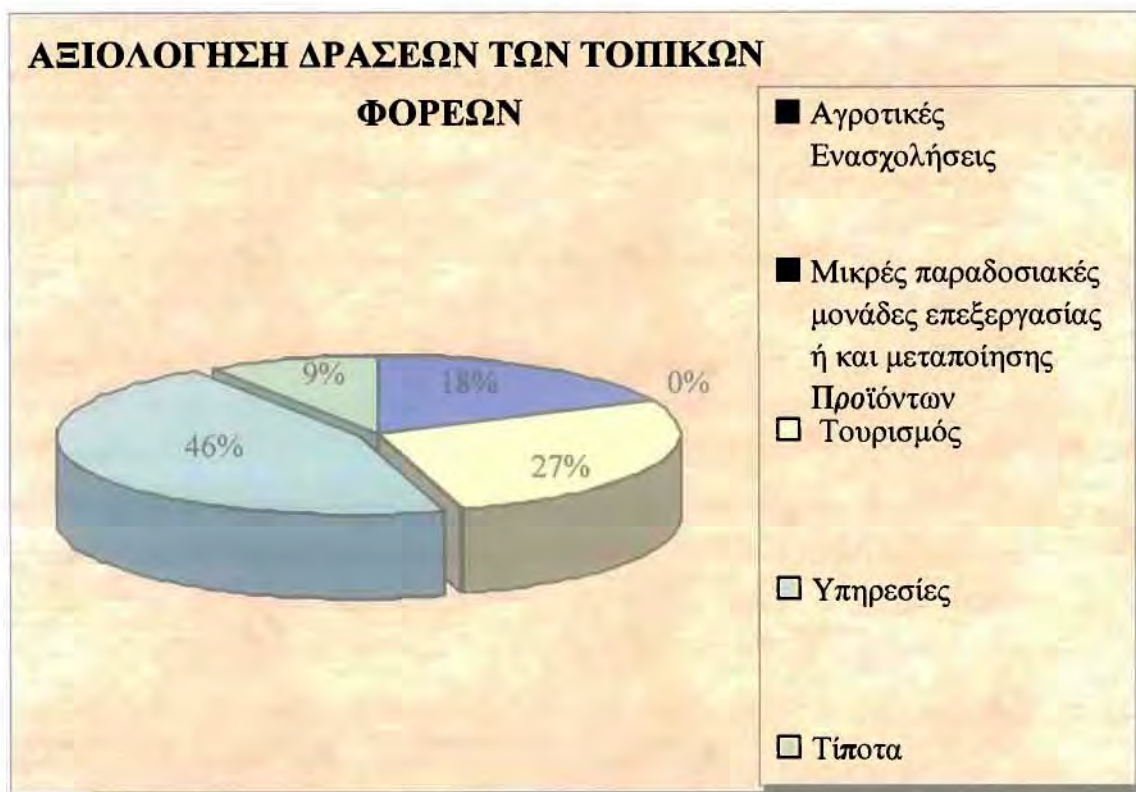
οικονομική αναβάθμιση της περιοχής, αποτελεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργικής παραγωγής ενόψει των προκλήσεων ενός σύγχρονου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Η προετοιμασία για τη μετάβαση στο νέο περιβάλλον απαιτεί την ανάληψη δράσεων και πρωτοβουλιών, οι οποίες θα προωθήσουν την απαραίτητη αλλαγή στη σύνθεση του γεωργικού προϊόντος και την έγκαιρη ενσωμάτωση του γεωργικού τομέα της περιοχής στις νέες παγκοσμιοποιημένες – ανταγωνιστικές διεθνείς αγορές. Μάλιστα, όπως προκύπτει και από τις απαντήσεις η άμεση σύνδεση του πρωτογενή τομέα με τον δευτερογενή τομέα κρίνεται επιτακτική, καθώς η ενδυνάμωση του αναιμικού μέχρι στιγμής δευτερογενή τομέα μέσα από την οργανωμένη επεξεργασία των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων δύναται να προσδώσει σημαντική αναπτυξιακή προοπτική στην ευρύτερη περιοχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων που προσβλέπουν σε μια αναπτυξιακή διαδικασία μέσω της ενίσχυσης των αγροτικών ενασχολήσεων και της μεταποίησης προϊόντων, υποστήριξαν ότι ο συνδυασμός των δυο αυτών τομέων είναι ιδανικός.

Τα νέα καταναλωτικά πρότυπα απαιτούν προϊόντα υψηλής ποιότητας (π.χ. ονομασίας προέλευσης, βιολογικά κλπ.), που θα διασφαλίζουν την προστασία του καταναλωτή. Η αλλαγή της σύνθεσης των γεωργικών προϊόντων με βάση τα νέα καταναλωτικά πρότυπα, η παραγωγή νέων προϊόντων, η αναβάθμιση των συλλογικών οργανωτικών σχημάτων που εμπλέκονται στην παραγωγή και η τυποποίηση-μεταποίηση - διακίνηση των αγροτικών προϊόντων αποτελούν απαραίτητους τομείς παρέμβασης για την ισχυροποίηση του γεωργικού τομέα.

Από την άλλη, ένα μέρος των ερωτηθέντων επιλέγουν τον τουρισμό ως τομέα, η ενδυνάμωση του οποίου ενδέχεται να συμβάλει στην κοινωνικοοικονομική ανέλιξη της περιοχής μελέτης. Συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι οι τοπικοί φορείς θα πρέπει να εξασκήσουν μια περισσότερο εξωστρεφή πολιτική και να οργανώσουν ένα δυναμικό πρόγραμμα προβολής των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου Ιθώμης, με απώτερο στόχο την προσέλκυση τουριστών. Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται επιτακτική η υιοθέτηση ενός συμβόλου και ενός σλόγκαν για τον Δήμο, καθώς και η δημιουργία μιας ιστοσελίδας η οποία θα περιλαμβάνει χάρτες, χωροθέτηση λειτουργιών, υπηρεσιών, ξενώνων, πληροφοριών, κλπ. Τέλος, ένα μικρό μέρος του τοπικού πληθυσμού υποστηρίζει ότι η ενίσχυση των υπηρεσιών είναι ικανή προϋπόθεση για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Ερώτημα 2.4: Θεωρείτε ότι τα έργα που υλοποιήθηκαν την τελευταία τετραετία στον Δ. Ιθώμης συνέβαλλαν στην ανάπτυξη;

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Το συγκεκριμένο ερώτημα, μιας και σε μεγάλο βαθμό απευθύνεται στους ίδιους τους τοπικούς φορείς, έχει μια διάθεση και αυτοκριτικής. Από την ανάγνωση του παραπάνω γραφήματος διαπιστώνεται ότι υπάρχει για ακόμη μια φορά διάσταση απόψεων μεταξύ των ερωτηθέντων. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος συμφωνεί ότι υπήρξαν αξιόλογες δράσεις στον τομέα των υπηρεσιών. Η επιχειρηματολογία για την συγκεκριμένη εκτίμηση στηρίχτηκε στη δημιουργία κάποιων θέσεων εργασίας, στον εξοπλισμό των αγροτικών ιατρείων, στη συμμετοχή στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», κ.α..

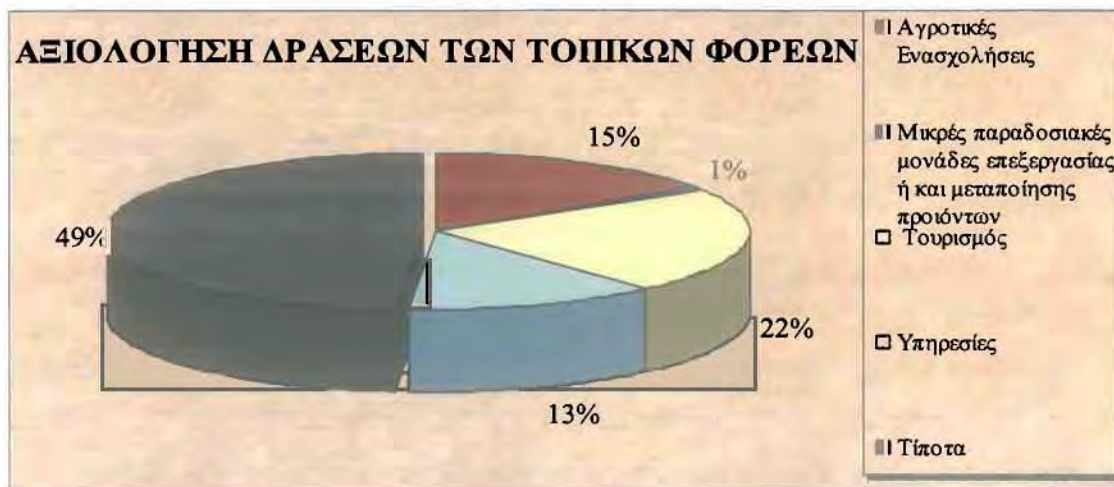
Παράλληλα, κάποιοι υποστηρίζουν ότι πραγματοποιήθηκαν ορισμένα έργα στα πλαίσια της ενίσχυσης του τουρισμού, όπως το γεγονός ότι ο ποδηλατικός γύρος της Καρδίτσας διέρχεται μέσα από την περιοχή μελέτης, ότι φωταγωγήθηκε το βυζαντινό κάστρο, κ.α. Τέλος, δυο ερωτηθέντες υποστηρίζουν ότι η συμβολή της τοπικής

κυβέρνησης στον πρωτογενή τομέα ήταν αξιοσημείωτη, ενώ μόλις ένας είναι της άποψης ότι τα έργα των τοπικών φορέων δεν βοήθησαν καθόλου τον τοπικό πληθυσμό.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και αναπαρίστανται γραφικά στο αμέσως επόμενο γράφημα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	
Αγροτικές Ενασχολήσεις	15
Μικρές παραδοσιακές μονάδες επεξεργασίας ή και μεταποίησης προϊόντων	1
Τουρισμός	22
Υπηρεσίες	13
Τίποτα	48
Σύνολο	99

Από την εξέταση των απαντήσεων του πίνακα και του παραπάνω γραφήματος προκύπτει ότι η δυσαρέσκεια του τοπικού πληθυσμού ως προς τις δράσεις των τοπικών φορέων είναι έντονη, καθώς ένας στους δυο ερωτηθέντες υποστηρίζει ότι τα έργα που έγιναν δεν συνέβαλαν καθόλου στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του Δήμου Ιθώμης. Παράλληλα, οι απαντήσεις των υπολοίπων ερωτηθέντων εμφανίζουν μια ισορροπία.

Ερώτημα 2.5: Παρακαλούμε σε μία κλίμακα 1 έως 7 να ιεραρχήσετε τα ακόλουθα έργα με βάση τον βαθμό χρησιμότητας τους στο Δήμο

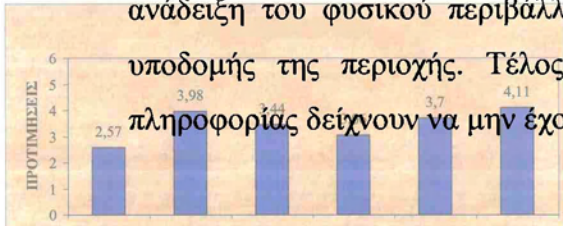
Πρόκειται για ένα ερώτημα το οποίο κρίθηκε ότι θα βοηθούσε στην κατανόηση σε ένα βαθμό, των προτεραιοτήτων που θέτουν οι κάτοικοι σε σχέση με την ανάπτυξη της περιοχής.

1^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικοί φορείς και πολίτες με ισχυρή κοινωνικοοικονομική υπόσταση

Πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να ιεραρχήσουν τα προτεινόμενα έργα με βάση την χρησιμότητά τους και η επιλογή τους για το πιο χρήσιμο έργο να έχει την τιμή 1, για το δεύτερο πιο σημαντικό έργο την τιμή 2, κ.ο.κ. Με αυτό το δεδομένο εξάγεται το συμπέρασμα ότι το πιο χρήσιμο έργο έχει την μικρότερη τιμή και κατά συνέπεια είναι τα έργα που αφορούν στις υποδομές. Έργα που σχετίζονται με την βελτίωση της ποιότητας του οδικού δικτύου και την διαπλάτυνσή του, την βέλτιστη διασύνδεση των Δημοτικών Διαμερισμάτων, έργα άρδευσης, έργα ύδρευσης, έργα αποχέτευσης και έργα διαχειρίσεις απορριμμάτων έχουν την απόλυτη προτεραιότητα στη συνείδηση των ερωτηθέντων. Ακολουθούν έργα που στοχεύουν στην προστασία και στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως

η διατήρηση ενός συγκεκριμένου παραδοσιακού αρχιτεκτονικού ύφους των οικισμών, κ.α. Στη συνέχεια, κρίνονται απαραίτητα τα έργα για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης, όπως η αξιοποίηση του βυζαντινού μνημείου, έργα για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και έργα για την ενίσχυση της παραγωγικής υποδομής της περιοχής. Τέλος, τα έργα για την προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας δείχνουν να μην έχουν μεγάλη απήχηση.

2^η Ομάδα ανθρώπων: Τοπικός Πληθυσμός

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΕΡΓΩΝ

Έργα Υποδομών	Έργα για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος	Έργα για την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς	Έργα για την ενίσχυση της παραγωγικής υποδομής της περιοχής	Έργα για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης	Έργα για την προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας
---------------	---	--	---	---	---

ΕΡΓΑ

Παρατηρείται ότι οι προτιμήσεις του τοπικού πληθυσμού συμβαδίζουν, σε ένα βαθμό, με αυτές των τοπικών φορέων, καθώς συμφωνούν ότι τα έργα υποδομών είναι μεγάλης χρησιμότητας. Παράλληλα, έργα που σχετίζονται με την ενίσχυση της παραγωγικής υποδομής της περιοχής καταλαμβάνουν ιδιαίτερη θέση στις προτιμήσεις του τοπικού πληθυσμού. Ακολουθούν έργα που στοχεύουν στην προστασία και στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην προώθηση του τουρισμού, στην ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και τέλος έργα για την προώθηση της «κοινωνίας της πληροφορίας».

3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι προτάσεις που επιλέγονται για την ανάπτυξη του Δήμου Ιθώμης εντάσσονται σε μια ενιαία στρατηγική, όπως αυτή αναπτύχθηκε στην προηγούμενη ενότητα και υπηρετούν τους στόχους που έχουν τεθεί αλλά και τις προτιμήσεις του τοπικού πληθυσμού κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το σύνολο των προτάσεων διαμορφώθηκε μέσα από την εμπειρία που αποκτήθηκε στα πλαίσια της ενασχόλησης με αναπτυξιακά ζητήματα και τη συνδρομή της Αναπτυξιακής Καρδίτσας, της επιβλέπουσας καθηγήτριας κ Όλγας Χριστοπούλου καθώς και ορισμένων ανθρώπων από την Καρδίτσα με γνώση επί του αντικειμένου. Η υλοποίηση των δράσεων και έργων που προτείνονται μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τη συστηματική διεκδίκηση και αξιοποίηση πόρων από το ΠΕΠ Θεσσαλίας, το πρόγραμμα Θησέας και το πρόγραμμα Leader (όπου αυτό έχει ισχύ, μιας και δεν καλύπτει στο σύνολο του Δήμου). Τα οφέλη που προκύπτουν είναι πολλαπλά και αντανακλώνονται στον τοπικό πληθυσμό, καθώς η υλοποίηση των συγκεκριμένων έργων δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης τόσο κατά την φάση κατασκευής και περάτωσης όσο και μετά την εκπόνησή τους.

3.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ 1^{ΟΥ} ΣΤΟΧΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να ικανοποιηθεί ο πρώτος στόχος της συγκεκριμένης αναπτυξιακής διαδικασίας, που αφορά στην *Ενδυνάμωση του Κοινωνικού Ιστού και της Κοινωνικής Συνοχής* της περιοχής μελέτης, οι αναπτυξιακές προτάσεις και δράσεις δομούνται και με γνώμονα την κινητοποίηση και υποστήριξη της ανάπτυξης. Οι γρήγορες εναλλαγές που παρατηρούνται τόσο στο οικονομικό, όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον επιβάλλουν την υιοθέτηση πιο ευέλικτων και προσαρμόσιμων πολιτικών, για την κάλυψη των αναδυόμενων αναγκών. Συγκεκριμένα, προτείνονται τρεις δράσεις (Πρωτοβουλίες προσανατολισμού στην αγορά και διεθνή οικονομία, Εμπορία προϊόντων ποιότητας και Ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων της περιοχής μελέτης), η καθεμία εκ των οποίων περιλαμβάνει περισσότερο εξειδικευμένες προτάσεις.

- ❖ Πρωτοβουλίες προσανατολισμού στην αγορά και διεθνή οικονομία
 - Ίδρυση δημοτικού φορέα, που θα μπορούσε να ευνοήσει σημαντικά τη συνεργασία στη βάση αξιοποίησης ομοειδών προϊόντων των διάσπαρτων και

συγκεντρωμένων μονάδων παραγωγής, αλλά και να προωθεί τα βιολογικά προϊόντα

- Υποστήριξη εταιρικών σχέσεων ομαδικής συνεταιριστικής και επιχειρηματικής συνεργασίας στην ύπαιθρο στα στρατηγικής σημασίας προϊόντα (κτηνοτροφία, τυροκομικά κλπ)
 - Η ανάδειξη πιλοτικών έργων εκσυγχρονισμού του γεωργικού τομέα με την αξιοποίηση των άρτιων γεωργικών πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών και επιτυχημένων επιχειρησιακών εγχειρημάτων της υπαίθρου
 - Η εκπόνηση μελέτης με αντικείμενο τη διερεύνηση παραμέτρων (κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, παραγωγικών, οικονομικών κλπ), που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα της αγροτικής παραγωγής ώστε να αυξηθεί η απασχόληση και η συγκράτηση του πληθυσμού στην περιοχή μελέτης
 - Η προώθηση του πολιτισμού (υποστήριξη της δικτύωσης μορφωτικών και πολιτιστικών συλλόγων, συγκέντρωσης και αξιοποίησης λαογραφικού υλικού, ανάδειξη αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, προβολή παραδοσιακών προϊόντων κ.α.)
 - Ενημέρωση των παραγωγών για το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο
 - Δημιουργία αγροτικής τεχνόπολης
 - Εμπορία προϊόντων ποιότητας
 - Προώθηση και ενσωμάτωση στην παραγωγική διαδικασία συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (ISO)
 - Κατοχύρωση των γεωργικών προϊόντων, ως προϊόντα ποιότητας με συγκεκριμένη ταυτότητα
 - Δικτύωση της προβολής και της προώθησης των ποιοτικών προϊόντων της περιοχής
- ❖ Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων
- Δημιουργία τοπικής ομάδας εμπνευστών αγροτικής ανάπτυξης
 - Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση νέων σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης
 - Σύσταση γυναικείων συνεταιριστικών ομάδων με βάση κοινοτικούς κανονισμούς και πρωτοβουλίες

Οι γρήγοροι ρυθμοί ανάπτυξης που επικρατούν σήμερα, επιβάλλουν τον σχεδιασμό μιας πολιτικής ανάπτυξης, ικανής να τους ακολουθήσει. Έτσι, σκοπός της πρώτης δράσης «Πρωτοβουλίες προσανατολισμού στην αγορά και διεθνή οικονομία» είναι η υποστήριξη μιας κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων, επιχειρηματιών και εργαζομένων αλλά και γενικότερα η στήριξη του τοπικού αγροτικού πληθυσμού. Συμπληρωματικά, στόχος της δράσης είναι η ανάπτυξη διαλόγου στην τοπική κοινωνία, η υποστήριξη της κινητοποίησης, της πολιτιστικής έκφρασης, της δικτύωσης και της εξωστρέφειας των ατόμων και των ομάδων. Τα παραπάνω δύνανται να πραγματοποιηθούν με την ίδρυση δημοτικού φορέα που θα συντονίζει, θα κατευθύνει και θα εποπτεύει τις παραγωγικές δυνάμεις και θα περιλαμβάνει τον συμμετοχικό σχεδιασμό.

Παράλληλα, η ύπαρξη ενός αγροτικού και τεχνολογικού πάρκου αποτελεί μια σημαντική προοπτική όχι μόνο ως «μεγαλόπνοος» επιχειρηματικός σχεδιασμός, αλλά ως μία σημαντική δυνατότητα για τη χάραξη και τη στήριξη μιας στρατηγικής, για τη μετατροπή του Δήμου Ιθώμης σε μητροπολιτική περιοχή όσο αφορά τα αγροτικά θέματα. Όσον αφορά στη χωροθέτηση και το μέγεθος ενός τέτοιου πάρκου, οι δυνατότητες επιλογής είναι περιορισμένες. Ειδικότερα, για να εξασφαλιστεί η επιτυχία μιας τέτοιας δράσης θα πρέπει να βρίσκεται όσο το δυνατό πλησιέστερα στην πόλη της Καρδίτσας και σε γειτνίαση με την κύρια επαρχιακή οδική αρτηρία Καρδίτσας – Μουζακίου. Η ακριβής τοποθεσία θα πρέπει να προκύψει μετά από ενδελεχή και συστηματική συζήτηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων, έτσι ώστε αφενός να ικανοποιηθούν τα περισσότερα το δυνατό αιτήματα και αφετέρου να ληφθεί υπόψη η γνώμη των άμεσα ενδιαφερόμενων. Οι θετικές επιδράσεις στην τοπική ανάπτυξη δύνανται να προέλθουν από

- Την ίδρυση και εγκατάσταση μονάδων από επιχειρηματίες και επαγγελματίες της περιοχής.
- Την προσέλκυση εγκαταστάσεων από επιχειρήσεις εκτός της περιοχής αναφοράς.
- Από την αύξηση της απασχόλησης.
- Από τη λειτουργία πρόσθετων υπηρεσιών και λειτουργιών που μπορούν να αναπτυχθούν στο χώρο του πάρκου, το οποίο θα το καταστήσουν πόλο έλξης και τους κατοίκους του Νομού και όχι μόνο.

Παράλληλα, το πρόγραμμα για την οργάνωση του Πάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Κτιριακές εγκαταστάσεις (κέντρο διοίκησης, κέντρο πληροφοριών και αγροσυνεδριακό κέντρο)
- Χώρους για την εγκατάσταση άλλων δραστηριοτήτων (γήπεδα για την εγκατάσταση ιδιωτικών επιχειρήσεων και κέντρα έρευνας και ανάπτυξη της τεχνολογίας σε αγροτικά θέματα, που δύνανται να συνεργαστούν με το Τ.Ε.Ι. Δασοπονίας και την Κτηνιατρική Σχολή της Καρδίτσας)
- Γεωργικό Λύκειο, που θα δίνει έμφαση στη διδασκαλία αντικειμένων που αφορούν τη γεωργία
- Μουσείο για τη Αγροτική και Φυτική Ιστορία

Η δεύτερη αναπτυξιακή δράση «Εμπορία προϊόντων ποιότητας» έχει συγκροτηθεί με βάση αφενός των πρόσφατων εξελίξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μιας και στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει ήδη η κυρίαρχη τάση μείωσης των επιδοτήσεων στην παραγωγή και μεταφορά πόρων προς τις διαρθρωτικές και αγροπεριβαλλοντικές πολιτικές με έμφαση στην ποιότητα και πιστοποίηση των παραγομένων προϊόντων, και αφετέρου των προτιμήσεων των καταναλωτών. Στο πλαίσιο αυτό η ποιότητα στο σημερινό περιβάλλον της διεθνοποιημένης αγοράς μπορεί να λειτουργήσει ταυτόχρονα ως μέσο «επίθεσης» αλλά και «άμυνας». Να αποτελέσει, αφενός όχημα προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών και αφετέρου να συμβάλει στην αποτροπή διάθεσης στην "εσωτερική αγορά" προϊόντων χαμηλής ποιότητας. Έτσι, λοιπόν, η ποιότητα αποτελεί βασική στρατηγική της αναπτυξιακής πολιτικής και το πλέγμα των προτάσεων που παρατίθενται στην συγκεκριμένη ενότητα στοχεύουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου του τοπικού πληθυσμού μέσα από την ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Τέλος, η τρίτη αναπτυξιακή δράση στηρίζεται στην ανάπτυξη και εκμετάλλευση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής μελέτης, μιας και συνιστά έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιτυχή έκβαση μιας αναπτυξιακής διαδικασίας και συμβάλλει στην επιτυχία του πρώτου στόχου ανάπτυξης περί *Ενδυνάμωσης του Κοινωνικού Ιστού και της Κοινωνικής Συνοχής*. Συγκεκριμένα, η δημιουργία τοπικής ομάδας εμπυχωτών αγροτικής ανάπτυξης, που μπορεί να ανήκει στον μηχανισμό ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης και κατάρτισης των παραγωγών ή να είναι

ανεξάρτητη και να βρίσκεται σε διαρκή συνεργασία με τον παραπάνω μηχανισμό, έχοντας στόχο την εμφύχωση και την τεχνική στήριξη των κατοίκων της περιοχής μέσα από συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες και ενέργειες σε θέματα προκατάρτισης, κατάρτισης και προώθησης στην πολυαπασχόληση του αγροτικού τομέα αλλά και γενικότερα στην απασχόληση στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, προτείνεται η δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των νέων του Δήμου Ιθώμης σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να αναλύσουν τις δυνατότητές τους, να μάθουν για τα επαγγέλματα του μέλλοντος, αλλά και τις προοπτικές των ήδη υφισταμένων. Κάτι τέτοιο θα ήταν εφικτό με την οργάνωση και τη διεξαγωγή σεμιναρίων, αλλά και τη θέσπιση κινήτρων για την παρακολούθηση τους, τη συνεχή ενημέρωση σε διάφορα ζητήματα όπως η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, ο αγροτουρισμός, οι πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την Ε.Ε. κ.λ.π. Η προγραμματική ενημέρωση δύναται να πραγματοποιηθεί στα ακόλουθα τρία επίπεδα:

- Προληπτική πληροφόρηση, ενημέρωση – ευαισθητοποίηση του πληθυσμού με εξειδίκευση στις ομάδες στόχους.
- Ενεργητική πληροφόρηση μέσω εντύπων και ανακοινώσεων, καταχωρήσεων ή άρθρων και συνεντεύξεων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- Παθητική πληροφόρηση που παρέχεται σε εξατομικευμένο επίπεδο κατόπιν επίσκεψης των ενδιαφερομένων στα γραφεία εξειδικευμένων μηχανισμών πληροφόρησης.

Συμπληρωματικά, η σύσταση γυναικείων συνεταιριστικών ομάδων στοχεύει στην αναίρεση του αποκλεισμού του γυναικείου πληθυσμού, που εκφράζεται με την αύξηση της γυναικείας υποαπασχόλησης και ανεργίας και την αποτελεσματική δραστηριοποίηση των γυναικών του Δήμου Ιθώμης.

3.2 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ 2^{ΟΥ} ΣΤΟΧΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Όσον αφορά στην ικανοποίηση του δεύτερου αναπτυξιακού στόχου: *Διαφοροποίηση και Ανταγωνιστικότητα του Πρωτογενούς και Δευτερογενούς Τομέα της Τοπικής Οικονομίας*, οι δράσεις (Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα και Ενίσχυση του δευτερογενούς τομέα) και οι δέσμες προτάσεων που περιλαμβάνουν, δύνανται να

πραγματοποιηθούν σε συνδυασμό με τα εθνικά και κοινοτικά μέτρα προσανατολισμού για τη βελτίωση του οικονομικού επιπέδου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (φυτικής ή ζωικής παραγωγής) και αποσκοπούν στην αειφόρο ανάπτυξη του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, με στόχο τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και των συνθηκών διαβίωσης, εργασίας και παραγωγής των κατοίκων της υπαίθρου και ιδίως των ανθρώπων που απασχολούνται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, καθώς και των οικογενειών τους.

❖ Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα

- Ενθάρρυνση δημιουργίας Σχεδίων Βελτίωσης Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής
- Κατάρτιση στελεχών τοπικών υπηρεσιών και παραγωγών στις νέες καλλιέργειες
- Εισαγωγή βιολογικών καλλιεργειών ιδιαίτερα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Φαναρίου, όπου η κλίση, η μορφολογία και η ποιότητα του εδάφους ενδείκνυνται για την εκμετάλλευση της συγκεκριμένης έκτασης με βιολογικό τρόπο
- Ενθάρρυνση σύναψης διατοπικών και διαδημοτικών συνεργασιών όσον αφορά την κτηνοτροφία και την γεωργία, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της συμπληρωματικότητας των παραγωγικών συστημάτων
- Ενίσχυση επενδύσεων για την μετεγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων³⁹ στα πλαίσια μιας βιώσιμης ανάπτυξης, για παράδειγμα η μονάδα χοιροτροφίας στο Δημοτικό Διαμέρισμα των Καναλιών
- Δημιουργία κτηνοτροφικού πάρκου, που δύναται να χωροθετηθεί στην ευρύτερη περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος του Φαναρίου
- Εκπόνηση μελετών και σχεδιασμός έργων για τη βελτίωση και ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων (τεχνικά έργα υποδομής, κλπ)
- Έργα για την βελτίωση της προσβασιμότητας των αγροτικών δρόμων, αλλά και δημιουργίας νέων, όπου αυτό επιβάλλεται, για την καλύτερη εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού
- Παρεμβάσεις σχετικές με τον εξηλεκτρισμό και σε τελική ανάλυση τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων

³⁹ Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του προγράμματος και το ύψος ενίσχυσης, καθορίζονται από τον κανονισμό 1257/99

❖ Ενίσχυση του δευτερογενούς τομέα

- Δημιουργία ή και βελτίωση μονάδων οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης (π.χ. μονάδα παραγωγής σταμνών στο Φανάρι), για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και την αξιοποίηση τοπικών δεξιοτήτων
- Δημιουργία κέντρων οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης τοπικών προϊόντων, π.χ. αγροτουρισμού, παραδοσιακής τέχνης, κλπ.

Όσον αφορά στην πρώτη δράση ανάπτυξης περί «Ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα», οι ενισχύσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μέσα από την ενθάρρυνση δημιουργίας Σχεδίων Βελτίωσης Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, που μάλιστα εντάσσεται στα «Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα» του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000 – 2006 του Κανονισμού 1257 / 99 του Συμβουλίου για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Τμήμα Εγγυήσεων, στοχεύουν στη μείωση του κόστους παραγωγής, στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της εκμετάλλευσης, στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της υγιεινής και διαβίωσης των ζώων.

Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητη η κατάρτιση των στελεχών των τοπικών υπηρεσιών υποστήριξης και ενημέρωσης των αγροτών σε θέματα αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών. Με τον τρόπο αυτό θα είναι δυνατή η παροχή εξειδικευμένης τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης καθ' όλη τη διαδικασία της ολοκλήρωσης μιας νέας καλλιέργειας. Επιπλέον, θεωρείται επιτακτική η ανάγκη για ενθάρρυνση συνεργασιών μεταξύ τοπικών παραγωγικών συστημάτων που επηρεάζουν τον χώρο (γεωργία, κτηνοτροφία) με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας σε επίπεδο οικισμών και της συμπληρωματικότητας σ' επίπεδο παραγωγικών συστημάτων. Η συνεργασία αυτή μπορεί να καταλήξει και σε προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ των γειτονικών ΟΤΑ (Δήμους Καρδίτσας, Μητρόπολης, Πλαστήρα, Μουζακίου και Παμίσου) . Άλλωστε, οι διαδημοτικές αυτές συνεργασίες είναι άμεσα προωθούμενες ενέργειες στα πλαίσια του Ν. 2539/97.

Επίσης, συνιστάται η δημιουργία κτηνοτροφικού πάρκου. Το κτηνοτροφικό πάρκο ή κτηνοτροφική ζώνη είναι μια διαφορετική μορφή οργάνωσης της κτηνοτροφίας, καινοτομική για τα ελληνικά δεδομένα. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι κτηνοτροφικό πάρκο είναι η συγκέντρωση ορισμένου αριθμού κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων σε συγκεκριμένη δημοτική έκταση η οποία θα παραχωρηθεί ως προς τη χρήση της και θα είναι ικανή να καλύψει τις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

Οι εκμεταλλεύσεις αυτές θα υπόκεινται υπό κοινή διαχείριση σε ορισμένες από τις παραμέτρους της παραγωγικής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα στην προμήθεια των μέσων παραγωγής, στην εμπορία των παραγόμενων προϊόντων κ.α. Επίσης, θα διαθέτουν κοινόχρηστες εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση ορισμένων από τις ανάγκες της παραγωγής. Το συγκεκριμένο κτηνοτροφικό πάρκο δύναται να χωροθετηθεί στην έδρα του Δήμου, μιας και αποτελεί παράλληλα και κεντρικό σημείο εξυπηρετώντας τα περισσότερα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Επιπρόσθετα, προτείνεται η εκπόνηση μελετών και ο σχεδιασμός έργων για τη βελτίωση και ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων. Στην περιοχή μελέτης ουσιαστικό πρόβλημα αποτελεί η κακή κατάσταση των βοσκοτόπων, οι οποίοι κατά το μεγαλύτερο μέρος είναι υποβαθμισμένοι, με χαμηλή παραγωγικότητα ενώ υπό τις παρούσες συνθήκες αδυνατούν να καλύψουν σημαντικό μέρος των αναγκών των ζώων, λόγω περιορισμένης αξιοποίησης των πόρων. Παρουσιάζεται έτσι σαν αποτέλεσμα η αύξηση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων της περιοχής λόγω του υψηλού κόστους διατροφής που κατά συνέπεια οδηγεί στην μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Η στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής πρέπει να στηρίζεται στην ενίσχυση των υπαρχόντων και τη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που να αναδεικνύουν, να απελευθερώνουν και να αξιοποιούν τις δυνατότητες των φυσικών και ανθρώπινων πόρων της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται και έργα που επικεντρώνονται στη βελτίωση του αγροτικού οδικού δικτύου, καθώς και ο εξηλεκτρισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Σχετικά με την δεύτερη δράση, που αφορά στην ενίσχυση του δευτερογενούς τομέα, καταρχήν προτείνεται η δημιουργία ή και βελτίωση μονάδων οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης. Τελευταία, με την προτίμηση πολλών καταναλωτών προς βιολογικά και παραδοσιακά προϊόντα, αυξήθηκε η ζήτηση των επί τόπου παραγόμενων και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων. Η κάλυψη της ζήτησης αυτής και η επέκτασή της απαιτεί ένα συστηματικό τρόπο παραγωγής και μεταποίησης των οικολογικών και τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Στην περιοχή δεν καλλιεργούνται μέχρι στιγμής παρά ελάχιστα σε ποσότητα γεωργικά βιολογικά προϊόντα, ενώ απουσιάζουν τα κτηνοτροφικά βιολογικά προϊόντα. Ωστόσο, όπως έχει ήδη αναλυθεί η περιοχή διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις για να αναπτύξει τέτοιου είδους παραγωγή και να βρει διεξόδους στην αγορά. Έτσι, λοιπόν, η συγκεκριμένη πράξη αποσκοπεί στη δημιουργία μικρών σε μέγεθος οικογενειακών επιχειρήσεων από τους

ίδιους τους παραγωγούς, όπως επιχειρήσεις για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων στον κλάδο των τροφίμων (ζυμαρικά: τραχανάς, χυλοπίτες, πίτες, κ.α., γαλακτοκομικά: τυριά, γιαούρτι, κ.α.).

Παράλληλα, η προτίμηση μεγάλης μερίδας καταναλωτών σε παραδοσιακά και τοπικά προϊόντα διευκολύνει την ενίσχυση και προώθηση επιχειρήσεων οικοτεχνίας και χειροτεχνίας και συγκεκριμένα επιχειρήσεων για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων στον κλάδο της λαϊκής τέχνης (τσαρούχια, χειροτεχνήματα, κλπ) και άλλων (κάγκελα για μπαλκόνια, κεραμικά κλπ). Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η στήριξη της μονάδας κατασκευής πλίνθινων αγγείων, η συντονισμένη προβολή της και η ενδεχόμενη διασύνδεσή της με ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα. Απώτερος στόχος αυτής της δράσης είναι η ενίσχυση της πολυαπασχόλησης, η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων και η μείωση της υποαπασχόλησης στην περιοχή.

3.3 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ 3^{ΟΥ} ΣΤΟΧΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι προτεινόμενες δράσεις (δράσεις σχετικά με την οργανωτική δομή και δράσεις σχετικά με την αξιοποίηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της ευρύτερης περιοχής), που στοχεύουν στην πλαισίωση του τρίτου αναπτυξιακού στόχου: τη *Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος*.

❖ Οργανωτική δομή

- Σύσταση Διαδημοτικού Φορέα Προστασίας, Ανάδειξης και Διαχείρισης των Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων του Δήμου Ιθώμης και του Δήμου Πλαστήρα
- Κατάρτιση Στρατηγικών Σχεδίων, από το Διαδημοτικό Φορέα, για την ολοκληρωμένη αξιοποίηση των Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων, που θα εναρμονίζονται με τις βασικές κατευθύνσεις και το όραμα του οργανισμού
- Συνεργασία του Φορέα με Πανεπιστημιακούς Οργανισμούς και Ιδρύματα, με σκοπό την έρευνα και την ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων προστασίας και διαχείρισης, αλλά και τη διάχυση της ενημέρωσης και της πληροφορίας
- Λειτουργία Παραρτημάτων του Φορέα στις διοικητικές υπηρεσίες των επιμέρους Δημοτικών Διαμερισμάτων, όπως και ειδικών ενημερωτικών Περιπτέρων σε κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου

- Σύσταση αμιγών και μικτών Δικτύων Πόρων και συνεργασία με τους λοιπούς όμορους και μη Δήμους της Καρδίτσας
 - Χάραξη προτεινόμενων διαδρομών βασιζόμενων στα αμιγή και μικτά Δίκτυα Πόρων και συμπεριλαμβάνοντας τουριστικούς προορισμούς
 - Συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις – ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών σχεδιασμού που θα συμπεριλαμβάνουν και τον πολίτη
- ❖ Αξιοποίηση και Ανάδειξη των Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων
- Δικτύωση των Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων σε διατοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο – εκμετάλλευση των ηλεκτρονικών τεχνολογιών – συνεργασία με αντίστοιχους Δήμους σε ευρωπαϊκό επίπεδο για ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, όπως και για διεξαγωγή ειδικών γεγονότων
 - Ανάπτυξη πολιτικών και δράσεων σχετικά με τη Φύση και τον Πολιτισμό
 - Η δημιουργία εκτεταμένου προγράμματος κατασκευής/ συντήρησης/ επισκευής βασικών έργων για την προστασία των εδαφικών πόρων και η εφαρμογή φυτοκομικών έργων
 - Η ορθολογική χρήση και διαχείριση των υπογείων και επιφανειακών υδάτων για αποφυγή υπεράντλησης και κατασπατάλησης τους
 - Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, κλπ)
 - Αναβάθμιση των δημοσίων χώρων και των χώρων εξυπηρέτησης – πρόσβασης στους Φυσικούς και Πολιτιστικούς Πόρους (αναπλάσεις, πεζοδρομήσεις, ενοποιήσεις χώρων)
 - Ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών αναψυχής, διαμονής, ποτού – φαγητού στο σύνολο του Δήμου
 - Αναβάθμιση των τεχνικών υποδομών, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με προτεραιότητα στις περιοχές μεγάλης συγκέντρωσης Πόρων
 - Άρτια και συστηματική προβολή των Πόρων του Δήμου Ιθώμης και Πλαστήρα σε εθνικά και διεθνή Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης – ποιοτική και ολοκληρωμένη παρουσία στο Διαδίκτυο
 - Εγκαθίδρυση ενός τακτικού Διαδημοτικού ειδικού γεγονότος, προσανατολισμένου στη Φύση και τον Πολιτισμό
 - Διεξαγωγή Δημοτικών ηλεκτρονικών δημοψηφισμάτων σχετικά με επίκαιρα θέματα, για την αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Ωστόσο, χρήζει περαιτέρω διερεύνησης η λειτουργία του συγκεκριμένου σεναρίου Διαδημοτικής Οργάνωσης, που διευκολύνεται και από την νέα οδική σύνδεση Μορφοβουνίου – Καναλιών – Άγιου Ακάκιου και την ολοκλήρωση της οδού Φανάρι – Μαγούλα με αποτέλεσμα ο Δήμος Ιθώμης να αποτελέσει είσοδο για τη λίμνη από την δυτική πλευρά του νομού, που δομείται στα πλαίσια της «από τα κάτω ανάπτυξης» και που προτείνει την προστασία, την ανάδειξη και διαχείριση των Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων της ευρύτερης περιοχής αποκλειστικά από τους Καποδιστριακούς Δήμους της Ιθώμης και του Πλαστήρα. Η συμμετοχή της κεντρικής εξουσίας στην περίπτωση αυτή είναι δευτερεύουσας σημασίας και περισσότερο εποπτική ή υποστηρικτική ως προς τα οικονομικά ζητήματα. Για το λόγο αυτό προτείνεται η σύσταση Αντιδημαρχίας και Δημοτικού Περιβαλλοντικού και Πολιτιστικού Οργανισμού με έδρα τον Δήμο Ιθώμης.

Η Αντιδημαρχία θα ασχολείται με την κατά το δυνατόν αποτελεσματικότερη διεκδίκηση κοινοτικών αλλά και εθνικών κονδυλίων για την αναβάθμιση των Πόρων, όπως και με την ευαισθητοποίηση των κατοίκων σχετικά με το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Επιπλέον, θα στοχεύει σε μία συμμετοχικού περιεχομένου διαδικασία σχεδιασμού, όπου η γνώμη των τοπικών οργανώσεων και του κάθε πολίτη ξεχωριστά θα μπορεί να επηρεάσει τη διαμόρφωση των όποιων στρατηγικών επιλογών. Ταυτόχρονα, θα επιδιώκει την αισθητική αναβάθμιση των δημοσίων χώρων (αναπλάσεις, αναπαλαιώσεις κλπ), θα επιβάλλει αυστηρή πολιτική χρήσεων γης, ενώ θα ενισχύει τις προσπάθειες αναβάθμισης των τουριστικών υποδομών, που έχουν να κάνουν με την ενημέρωση (τουριστικά περίπτερα), τις εξυπηρετήσεις ποτού – φαγητού, τη σήμανση και τα ξενοδοχειακά καταλύματα.

Ο Δημοτικός Περιβαλλοντικός και Πολιτιστικός Οργανισμός θα είναι επιφορτισμένος με την συστηματική αξιοποίηση και προστασία των Πόρων που περιλαμβάνονται στα διοικητικά όρια των δυο Δήμων. Θα σχεδιάζει Μικτά Δημοτικά Δίκτυα Πόρων και Διαδρομές, που θα περιλαμβάνουν περιηγήσεις στους Φυσικούς και Πολιτιστικούς Πόρους των δυο Δήμων. Με τα Δίκτυα αυτά ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει τις φυσικές καλλονές και ιδιαιτερότητες του τόπου σε συνδυασμό με την ιστορική και πολιτιστική του κληρονομιά. Επιπλέον, ο Οργανισμός θα αναλαμβάνει την καλλιέργεια του διεθνούς προφίλ των δυο Δήμων μέσα από τη συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά και Διεθνή Δίκτυα Πόλεων με αντίστοιχη φυσιογνωμία. Τέλος, θα διοργανώνει ένα τακτικό (ετήσιο ή ανά διετία) ειδικό γεγονός, για

παράδειγμα ένα Δημοτικό Φεστιβάλ, που θα δίνει τη δυνατότητα προβολής όλων εκείνων των ξεχωριστών γνωρισμάτων του Δήμου.

Τέλος, αναφορικά με την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, προτείνεται η δημιουργία δικτύου εναλλακτικού αθλητισμού, που θα προκύψει από τον συνδυασμό διαφορετικών αθλητικών δραστηριοτήτων στους Δήμους Ιθώμης και Πλαστήρα (**Χάρτης 7**). Τα κομβικά σημεία του δικτύου συνίστανται από τις θέσεις 1 και 2, που ενδείκνυνται για ανεμοπτερισμό και βρίσκονται εντός του Δημοτικού Διαμερίσματος του Ελληνόπυργου, τη θέση 3 στη Νεράιδα όπου υφίστανται οργανωμένοι χώροι για σκοποβολή, τη θέση 4 όπου μπορούν οι τουρίστες να απολαύσουν τις χιονοδρομικές εγκαταστάσεις (υφίστανται χιονοδρομικές πίστες και παρέχεται από τον Ορειβατικό – Χιονοδρομικό Όμιλο Καρδίτσας στους ενδιαφερόμενους όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός) πλησίον του οικισμού της Φυλακτής και ιδιαίτερα στη θέση Καραμανώλη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η περαιτέρω ανάπτυξη των χιονοδρομικών εγκαταστάσεων αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα, μιας και έρχεται σε σύγκρουση με την έννοια της αειφορίας και απαιτείται μελέτη βιωσιμότητας για την ορθολογική διαχείρισή τους. Επιπρόσθετα, στη Λίμνη μπορεί να διεξαχθούν αθλητικές δραστηριότητες που συνδέονται με το νερό. Παράλληλα, στους οικισμούς Μορφοβουνίου και Κρυονερίου υπάρχουν ιππικές εγκαταστάσεις, όπου οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν την ιππασία. Μάλιστα, η αναμενόμενη οδική σύνδεση του Αγίου Ακακίου με το Μορφοβούνι επιτρέπει και την εισαγωγή ποδηλατικής διαδρομής στο δίκτυο εναλλακτικού αθλητισμού. Παράλληλα, σε όλο το μήκος του δικτύου οι επισκέπτες μπορούν να κάνουν ορειβασία και ανάβαση σε κορυφές των βουνών, που όταν πραγματοποιείται στην ευρύτερη περιοχή του Ελληνόπυργου μπορεί να συνδυαστεί και με επίσκεψη στο σπήλαιο σταλαχτιτών.

3.4 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ 4^{ΟΥ} ΣΤΟΧΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο τέταρτος αναπτυξιακός στόχος – προτεραιότητα: *Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής* δύναται να ικανοποιηθεί μέσα από τις παρακάτω δράσεις – πρωτοβουλίες:

- ❖ Βελτίωση των κοινωνικών υποδομών του Δήμου Ιθώμης
 - Ενίσχυση της αναβάθμισης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, μέσω λειτουργίας κινητών μονάδων πρωτοβάθμιας περίθαλψης

ΧΑΡΤΗΣ 7.
ΔΙΚΤΥΟ ΕΝΑΛ. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

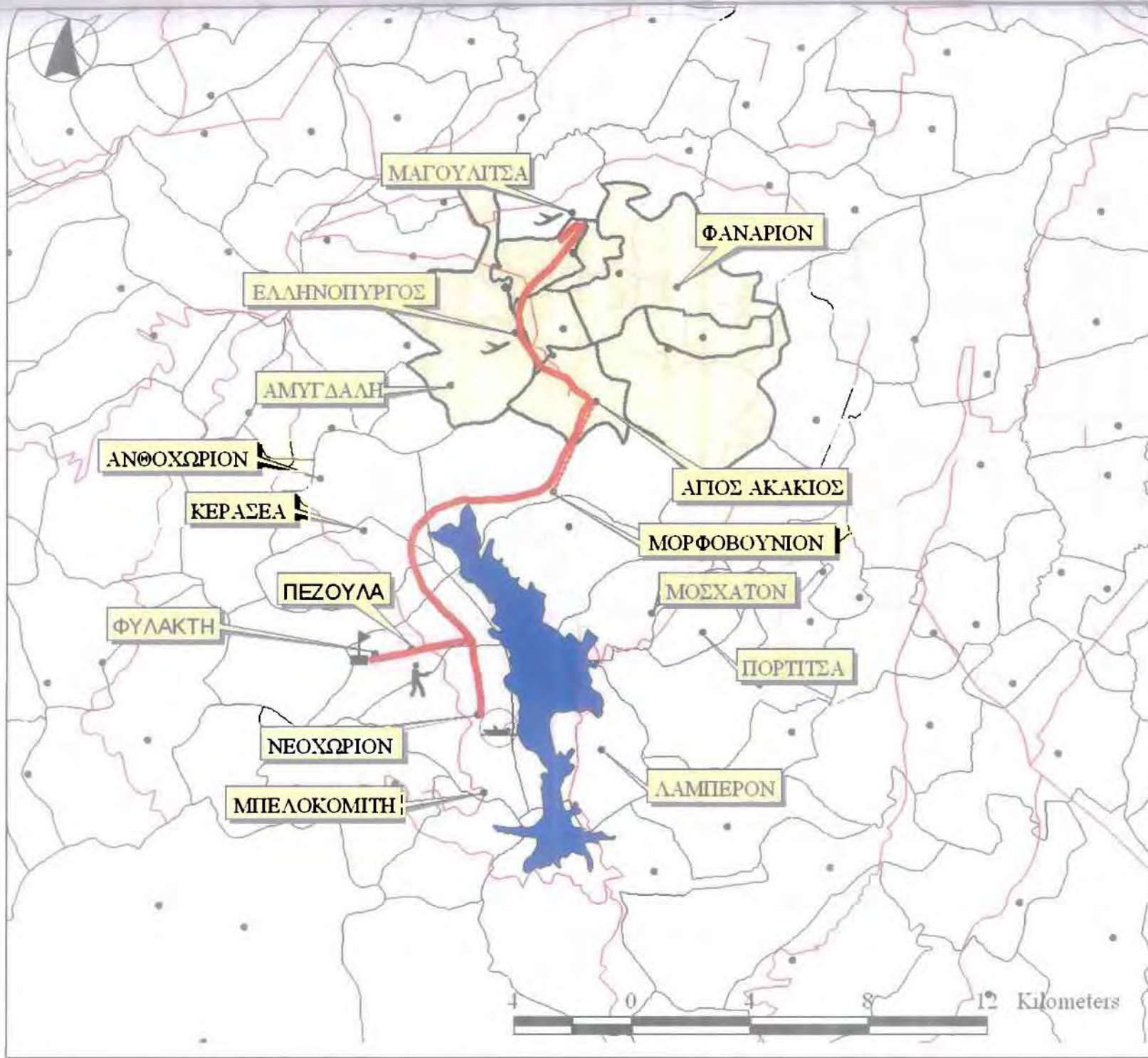

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Ανεμοπτερισμός
- Σκοπευτήριο
- Χιονοδρομικές εγκαταστάσεις
- Αθλητικές δραστηριότητες σχετικές με το νερό
- Επικείμενη οδική σύνδεση
- Δίκτυο ενάλ. αθλητισμού
- Οικισμός
- Οδικό δίκτυο
- Κύριο επαρχιακό
- Λοποί οδικοί άξονες
- Λίμνη Ν. Πλαστήρα
- Περιοχή μελέτης
- Οριο Ο.Τ.Α

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΗΜΙΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ. ΙΘΩΜΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΜΠΑΝΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006
ΒΟΛΟΣ

- Δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού στην έδρα του Δήμου για την εξυπηρέτηση του γυναικείου τοπικού πληθυσμού, που κατά κύριο λόγο απασχολείται στον πρωτογενή τομέα
- Ενίσχυση των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας των νηπίων και ηλικιωμένων (δημιουργία ΚΑΠΗ, ενίσχυση υποδομών για την εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες, περεταίρω αξιοποίηση του προγράμματος «βοήθεια στο σπίτι», κλπ)
- ❖ Βελτίωση των τεχνικών υποδομών του Δήμου Ιθώμης
 - Βελτίωση υποδομών ύδρευσης, μέσω του εκσυγχρονισμού και της επέκτασης του δικτύου ύδρευσης
 - Βελτίωση και δημιουργία όπου αυτό επιβάλλεται, δικτύου αποχέτευσης καθώς και η δημιουργία μικρής βιολογικής μονάδας καθαρισμού και επεξεργασίας λυμάτων η δικτύου για την μεταφορά αυτών στο βιολογικό καθαρισμό της πόλης της Καρδίτσας αν υπάρξει τέτοια συμφωνία
 - Επεμβάσεις βελτίωσης, συντήρησης και συμπλήρωσης του δημοτικού δικτύου του Δήμου Ιθώμης
 - Βελτιωτικές επεμβάσεις στο επαρχιακό δίκτυο του Δήμου Ιθώμης
- ❖ Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών
 - Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων που αναμένεται να συμβάλει στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες και σχεδιαζόμενες δράσεις και θα δημιουργήσει ένα πλέγμα ενεργειών, που θα επιταχύνει τους ρυθμούς τουριστικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των περιοχών αυτών, με στόχο την συγκράτηση του πληθυσμού
 - Δημιουργία αλσουλίων και χώρων αναψυχής με στόχο τη διευκόλυνση της επισκεψιμότητας των ορεινών κέντρων της περιοχής παρέμβασης, την άρση της απομόνωσης των εν λόγω περιοχών και την υποστήριξη της τουριστικής κίνησης

Η πρώτη δράση περί «Βελτίωσης των κοινωνικών υποδομών» της περιοχής μελέτης στοχεύει στην οργάνωση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών με αποτέλεσμα την αποκατάσταση της διαταραγμένης κοινωνικής ισορροπίας. Οι ελλείψεις που παρατηρούνται σε επίπεδο περίθαλψης και γενικότερα επίπεδο κοινωνικής μέριμνας,

είναι δυνατόν να καλυφθούν από την εφαρμογή των συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Μάλιστα, πέρα από την ικανοποίηση των αναγκών του τοπικού πληθυσμού για κοινωνική φροντίδα, αντιμετωπίζεται και το φαινόμενο της ανεργίας μιας και δημιουργούνται ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας

Στη συνέχεια, η δεύτερη δράση για «Βελτίωση των τεχνικών υποδομών» του Δήμου Ιθώμης στοχεύει στη βελτίωση των αναγκαίων υποδομών για την ανάπτυξη της γεωργίας και την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης του αγροτικού πληθυσμού, ώστε να καταστεί η ύπαιθρος ελκυστικός τόπος διαβίωσης και εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό η βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και ιδιαίτερα στο Δημοτικό Διαμέρισμα των Καναλιών κρίνεται επιτακτική, μιας και υπάρχουν αρκετές ελλείψεις αλλά και πολλά παράπονα του τοπικού πληθυσμού. Παράλληλα, επιβάλλεται η δημιουργία δικτύου αποχέτευσης καθώς και η δημιουργία μικρής βιολογικής μονάδας καθαρισμού και επεξεργασίας λυμάτων με σύγχρονες προδιαγραφές σε θέματα ποιότητας, υγιεινής και οικολογικής μέριμνας, σύμφωνα πάντα με τις ευρωπαϊκές επιταγές. Επίσης, πρέπει να βελτιωθούν οι υφιστάμενοι επαρχιακοί οδικοί άξονες που παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα, ενώ κάποια τμήματά τους είναι και επικίνδυνα εξαιτίας των απότομων κλίσεων και στροφών, της κακής ορατότητας, της κακής ποιότητας του οδοστρώματος και του μικρού του πλάτους, καθώς και της έλλειψης χώρων στάθμευσης. Συμπληρωματικά, επιβάλλεται να βελτιωθούν οι κοινοτικοί δρόμοι, κυρίως εντός οικισμών, που παρουσιάζουν μεγάλη στενότητα οδοστρώματος και δυσκολία προσπέλασης, χωρίς κράσπεδα και ερείσματα, με απότομες κλίσεις και χωρίς πεζοδρόμια, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα ατυχημάτων αλλά και να διευκολυνθεί η επικοινωνία των Δημοτικών Διαμερισμάτων μεταξύ τους.

Τέλος, η δράση «Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών» αφορά στις ενισχύσεις για την προώθηση της προστασίας και ανάδειξης του παραδοσιακού και τοπικού οικιστικού περιβάλλοντος του αγροτικού χώρου και της προστασίας και διατήρησης της αγροτικής κληρονομιάς. Οι ενέργειες που θα αναληφθούν στα πλαίσια της συγκεκριμένης δράσης δεν θα έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα, αλλά θα αφορούν συνολικές παρεμβάσεις που θα αποσκοπούν τεκμηριωμένα στη διατήρηση της παραδοσιακής εικόνας των οικισμών, την τοπική αρχιτεκτονική και την αγροτική κληρονομιά, σε πλήρη όμως συμβατότητα με την προώθηση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης. Παράλληλα και με γνώμονα την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής μελέτης, αλλά και των επισκεπτών της, είναι απαραίτητο να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην

διαμόρφωση και αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων της περιοχής. Σκοπός της πρότασης δεν είναι μόνο να καλύψει ανάγκες αναψυχής των κατοίκων της περιοχής αλλά και να προσελκύσει επισκέπτες, οι οποίοι θα επιδιώξουν να επισκεφθούν ξανά την περιοχή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλιογραφικές Αναφορές

1. Αρχοντής Ν. (2006), Μηνιαίο Περιοδικό «Αγρόκτημα» της Εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος, Τεύχος 34
2. Βαβίζος, Μερτζάνης (2003), Περιβάλλον – Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα
3. Βλάχος Τ. (1971), Ιθώμη Και Θεσσαλία, Αθήνα
4. Γεωργακόπουλος Θ. (1997), «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
5. Γούσιος Δ. (2004), Σημειώσεις «Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος
6. Γούσιος Δ., Ντυκέν Μαρί – Νοέλ (2005), Σημειώσεις «Τοπική Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος
7. Δασκαλάκης Κ. – Τσακίρης Σ. (1999), Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας, Α' Φάση – Τόμος Ι, Αθήνα
8. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (26/6/1999) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/99 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών, Κεφάλαιο ΙΙ: Εγκατάσταση Νέων Γεωργών, Άρθρο 3, Παράγραφος
9. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (26/6/1999) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/99 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών
10. Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Πάρις (2001), «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
11. Κοτζαμάνης Β. (2003), Σημειώσεις «Εισαγωγή στις Μεθόδους Κοινωνικής Έρευνας», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος
12. Λαμπριανίδης Λ. (2001), «Οικονομική Γεωγραφία – Στοιχεία Θεωρίας και Εμπειρικά Παραδείγματα», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

13. Λάμπας Α. (1991), Ο Πύργος Ιθώμης Καρδίτσας, Βόλος
14. Μαυρομάτης Χρήστος (1976), «Κανάλια Καρδίτσας», Έκδοση του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, Βόλος
15. Μελέτη «Επίπεδα νιτρορύπανσης υπόγειων υδάτων Θεσσαλίας και νομού Φθιώτιδας», 2002, Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας
16. Μπανούσης Α. (1999), «Σεισμοί – Αντισεισμική Προστασία», μελέτη στα πλαίσια του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – Υποπρόγραμμα 1, ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1.3.δ – Προγράμματα Κινητικότητας, Δράση ΙΙΙ – Πολυεταιρικές Συμπράξεις Καρδίτσα
17. Μπεσίλα – Βήκα Ε. (2004), «Τοπική Αυτοδιοίκηση», Τόμος Ι, Εκδόσεις Σακκουλα, Αθήνα, Θεσσαλονίκη
18. Μπεσίλα – Βήκα Ε. (2004), «Τοπική Αυτοδιοίκηση», Τόμος ΙΙ, Εκδόσεις Σακκουλα, Αθήνα, Θεσσαλονίκη
19. Οικονόμου Δ. (2006), Σημειώσεις «Χωροταξία Ι – Εισαγωγή στην Χωροταξική Πολιτική», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος
20. Παληχωρίτης Ν. (1995), «Διαχειριστική Έκθεση Κοινοτικού Δάσους Αγίου Ακακίου – περιόδου 1995 – 2004», Δασαρχείο Καρδίτσας
21. Παπακωνσταντινίδης Λ. (2000) Σημειώσεις «Στρατηγική της Τοπικής Ανάπτυξης, Τόμος ΙΙ»
22. Πληροφοριακό Δελτίο (2006) Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Θεσσαλίας
23. Πληροφοριακό Δελτίο (2006) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την Πριμοδότηση Πρώτης Εγκατάστασης Νέων Γεωργών, 5^η Δημοσιοποίηση, Κεφάλαιο Ι: Δικαιούχοι
24. Πρασινίδου Άννα (1996), «Διαχειριστική Έκθεση Δημόσιου Δάσους Ελληνόπυργου – περιόδου 1996 – 2005», Δασαρχείο Καρδίτσας
25. Σκούντζος Θ. (1997), «Οικονομική Ανάπτυξη» Τόμος Ι, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
26. Σπηλιωτόπουλος Ε., Μακρυδημήτρης Α. (2001), «Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα», Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα
27. Τραυλός Χ. (2002), Η θεσσαλική Ιθώμη – Το Φανάρι, Εκδόσεις Σαββάλα. Αθήνα
28. Τριανταφύλλου Κ. (1998) , «Διαχειριστική μελέτη συνιδιόκτητου δάσους Καππά – Καρδίτσας περιόδου 1996 – 2005», Δασαρχείου Καρδίτσας

29. Χριστοπούλου Όλ. (2004), Σημειώσεις «Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος
30. Ψυχάρης Γ. (2003), Σημειώσεις «Περιφερειακή Οικονομική», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος

2. Πηγές

1. Αναπτυξιακή Καρδίτσας
2. Γραφεία Α' βάθμιας και Β' βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Καρδίτσας
3. Δασαρχείο Καρδίτσας
4. Δήμος Ιθώμης
5. Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Καρδίτσας
6. Διεύθυνση Δασών Καρδίτσας
7. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας
8. Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας
9. Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Καρδίτσας
10. Καπνικός Σταθμός Έρευνας Καρδίτσας
11. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας
12. Πολιτιστικός Σύλλογος Καναλιών
13. Πολιτιστικός Σύλλογος Φαναρίου
14. Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας

3. Διευθύνσεις Internet

1. http://daedalus.math.uoi.gr/agrotica/biol_geo/biol_gr/main.htm
2. <http://users.in.gr/ithomi/>
3. <http://users.ntua.gr/el03241/index.htm>
4. www.agronews.gr
5. www.angelfire.com/ego/fanari/index.htm
6. www.anka.gr
7. www.culture.gr
8. www.ecoguide.gr
9. www.ellinopyrgos.gr

10. www.eosp.gr
11. www.esfhellas.gr
12. www.in.gr/agro/big/Karditsa56b.htm
13. www.itia.ntua.gr
14. www.minagric.gr
15. www.minenv.gr
16. www.mykarditsa.gr/
17. www.nomoiphysis.org.gr
18. www.plastirasnet.gr/gr/road/
19. www.statistics.gr
20. www.thiseas.gr
21. www.ypes.gr
22. www.karditsa-city.net

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δήμου Ιθώμης

Δημοτικά Διαμερίσματα	Μόνιμοι Κάτοικοι 1971	Μόνιμοι Κάτοικοι 1981	Μόνιμοι Κάτοικοι 1991	Μόνιμοι Κάτοικοι 2001
Φανάρι	1414	1100	927	719
Κανάλια	1196	1017	703	573
Ελληνόπυργος	633	497	302	316
Πύργος Ιθώμης	304	339	260	264
Λοξάδα	302	322	289	236
Χάρμα	426	345	259	230
Αγιος Ακάκιος	490	401	321	229
Καππά	306	349	231	206
Σύνολο	5071	4370	3292	2773

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 5: Διάρθρωση Του Πληθυσμού του Δήμου κατά Φύλο και Ηλικία

Μόνιμος Πληθυσμός κατά Ομάδες Ηλικιών του 2001			
Ομάδες Ηλικιών	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
0-14	137	141	278
15-24	96	112	208
25-39	214	141	355
40-54	210	190	400
55-64	205	217	422
65-74	272	305	577
75-84	187	247	434
85+	48	51	99

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 6: Ποσοστιαία Πληθυσμιακή Μεταβολή και Πληθυσμιακή Πυκνότητα

Δημοτικά Διαμερίσματα	Μόνιμοι Κάτοικοι 1991	Μόνιμοι Κάτοικοι 2001	Έκταση σε Στρέμματα	Πυκνότητα 1991	Πυκνότητα 2001	Ποσοστιαία Μεταβολή
Άγιος Ακάκιος	321	229	7,899	1,40	28,99101	-40%
Ελληνόπυργος	302	316	18,896	0,96	16,72312	5%
Κανάλια	703	573	19,823	1,23	28,90582	-22%
Καππά	231	206	5,050	1,12	40,79208	-21%
Λοξάδα	289	236	4,675	1,22	50,48128	-22%
Πύργος Ιθώμης	260	264	3,975	0,98	66,41509	2%
Φανάρι	927	719	18,198	1,29	39,50984	-29%
Χάρμα	259	230	1,975	1,13	116,4557	-12%
Δήμος Ιθώμης	3292	2773	80,491	40,9	34,45106	-18%

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 7: Μορφωτικό Επίπεδο των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης και του Νομού Καρδίτσας

Χωρικές Ενότητες	Αγράμματοι	Που δεν τελείωσαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Με Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό	Απόφοιτοι Γ' τάξης Γυμνασίου	Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	Πτυχιούχοι Ανωτέρων Σχολών	Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ ΚΑΤΕΕ)
Άγιος Ακάκιος	43	31	18	97	0	22	0	1	0
Ελληνόπυργος	49	30	58	120	0	28	5	5	2
Κανάλια	75	70	59	233	0	59	18	7	11
Καππά	28	45	26	65	1	27	5	3	1
Λοξάδα	34	11	32	103	0	37	1	1	0
Πύργος Ιθώμης	46	16	54	92	1	26	6	2	7
Φανάρι	74	120	68	301	0	75	13	21	8
Χάρμα	62	24	22	81	0	19	13	2	1
Δήμος Ιθώμης	411	347	337	1092	2	293	61	42	30
Νομός Καρδίτσας	12891	12505	19470	42055	158	11533	5966	2742	1569

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 8: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου Ιθώμης

Δ.Δ.	Οικονομικός Ενεργός							Οικονομικά μη Ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Δεν δήλωσαν	Σύνολο	
Άγιος Ακάκιος	61	49	38	5	6	0	12	151
Ελληνόπυργος	63	54	34	1	18	1	9	234
Κανάλια	141	126	21	11	33	61	15	391
Καππά	52	42	20	8	14	0	10	149
Λοξάδα	73	58	1	1	0	56	15	146
Πύργος Ιθώμης	81	67	26	10	31	0	14	169
Φανάρι	260	230	153	12	63	2	30	420
Χάρμα	79	71	54	1	16	0	8	145
Δήμος Ιθώμης	810	697	347	49	181	120	113	1805

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας

Πίνακας 10: Είδος Απασχόλησης των Κατοίκων του Δήμου Ιθώμης και του Νομού Καρδίτσας

Χωρικές Ενότητες	Σύνολο απασχολούμενων σε Ενδιάμεσους οργανισμούς, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Σύνολο απασχολούμενων σε Λοιπές υπηρεσίες	Σύνολο απασχολούμενων σε Μεταποιητικές βιομηχανίες	Σύνολο απασχολούμενων σε Ορυχεία και λατομεία	Σύνολο απασχολούμενων στα Ξενοδοχεία και εστιατόρια	Σύνολο απασχολούμενων στη Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	Σύνολο απασχολούμενων στη Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	Σύνολο απασχολούμενων στην Εκπαίδευση	Σύνολο απασχολούμενων στην Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος φυσικού αερίου και νερού	Σύνολο απασχολούμενων στην Υγεία και κοινωνική ή μέριμνα	Σύνολο απασχολούμενων στις Κατασκευές	Σύνολο απασχολούμενων στις Μεταφορές αποθήκευση και επικοινωνίες	Σύνολο απασχολούμενων στο Χονδρικό και λιανικό εμπόριο επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων μοτοσυκλετών και ειδών προσωπικής και οικιακής χρήσης
Άγιος Ακάκιος	0	0	0	0	3	38	2	0	0	0	6	1	0
Ελληνόπυργος	2	2	0	0	2	36	5	0	0	0	1	2	5
Κανάλια	3	1	5	0	4	23	5	4	2	3	4	8	7
Καππά	2	0	6	0	1	20	7	2	1	0	1	0	2
Λοξάδα	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Πύργος Ιθώμης	2	4	5	0	11	26	9	4	0	0	7	3	5
Φανάρι	4	3	2	1	13	154	10	9	1	7	9	4	15
Χάρμα	2	1	0	0	1	54	2	7	0	0	1	1	3
Δήμος Ιθώμης	15	11	19	1	35	352	40	26	4	10	29	19	37
Νομός Καρδίτσας	1751	1133	2421	32	1988	18005	2660	2720	334	1619	3229	1370	4970

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Καρδίτσας

Πίνακας 11: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση αυτών σύμφωνα με διάκριση σε μικτές, γεωργικές και κτηνοτροφικές

Δ.Δ./ Δήμος /Νομός	Μικτές		Αμιγώς Γεωργικές		Αμιγώς Κτηνοτροφικές	
	Εκμετ	Εκτάσεις	Εκμετ	Εκτάσεις	Εκμετ	Εκτάσεις
Άγιος Ακάκιος	41	1206	11	159	2	10
Ελληνόπυργος	19	773,5	44	431,9	8	60
Κανάλια	29	1680,6	62	2990,2	10	73
Καππά	11	441,9	30	541,6	0	0
Λοξάδα	24	1003,1	22	563,2	1	15
Πύργος Ιθώμης	33	707,2	31	219,4	2	3,5
Φανάρι	47	3786	90	4682,1	4	15
Χάρμα	21	807,9	65	1569,6	0	0
Δήμος Ιθώμης	225	10406,2	355	11157	27	176,5
Νομός Καρδίτσας	8257	476345,8	9911	414495,7	199	1657,4

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 12: Τεμαχισμός των Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων σε Αγροτεμάχια

Δ.Δ./ Δήμος /Νομός	Εκμεταλλεύσεις με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	Χρησιμοποιούμε νη γεωργική έκταση	Μέση έκταση ανά εκμετάλλευση	Αριθμός Αγροτεμαχίων	Μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο
Άγιος Ακάκιος	53	1375	25,94	197	6,98
Ελληνόπυργος	68	1265,4	18,61	278	4,55
Κανάλια	96	4743,8	49,41	495	9,58
Καππά	41	983,5	23,99	257	3,83
Λοξάδα	47	1581,3	33,64	160	9,88
Πύργος Ιθώμης	66	930,1	14,09	340	2,74
Φανάρι	139	8483,1	61,03	684	12,4
Χάρμα	86	2377,5	27,65	492	4,83
Δήμος Ιθώμης	596	21739,7	36,48	2903	7,49
Νομός Καρδίτσας	1874	892498,9	48,84	69382	12,86

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 13: Μορφές Κατοχής των Γεωργικών Εκτάσεων

Δ.Δ./ Δήμος	Μορφή κατοχής της χρησιμοποιούμενης έκτασης							
	Ιδιόκτητη		Νοικιασμένη		Μεσιακή		Άλλο καθεστώς κατοχής	
	Εκμετ	Εκτάσεις	Εκμετ	Εκτάσεις	Εκμετ	Εκτάσεις	Εκμετ	Εκτάσεις
Άγιος Ακάκιος	53	1321	3	54	0	0	0	0
Ελληνόπυργος	68	863,9	10	392,5	0	0	2	9
Κανάλια	95	2524,3	42	2182,3	3	37,2	0	0
Καππά	41	743	17	240,5	0	0	0	0
Λοξάδα	47	956,3	24	612	2	13	0	0
Πύργος Ιθώμης	65	720,1	12	210	0	0	0	0
Φανάρι	138	4753,2	73	3449,7	0	0	7	280,2
Χάρμα	84	1556,8	41	801	0	0	3	19,7
Δήμος Ιθώμης	591	13438,6	222	7942	5	50,2	12	308,9

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 14: Αριθμός και Είδος των Απασχολούμενων στο Σύνολο των Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων

Δ.Δ./ Δήμος	Κάτοχοι και μέλη των νοικοκυριών που εργάστηκαν στην εκμετάλλευση				Μόνιμοι εργάτες	Εποχιακοί εργάτες
	Σύνολο απασχολομένων	Από αυτούς:				
		Απασχολούμενοι αποκλειστικά στην εκμετάλλευση του κατόχου	Απασχολούμενοι κυρίως στην εκμετάλλευση του κατόχου	Απασχολούμενοι δευτερευόντως στην εκμετάλλευση του κατόχου		
Άγιος Ακάκιος	96	96	0	0	0	0
Ελληνόπυργος	94	83	0	11	0	4
Κανάλια	183	159	7	17	2	95
Καππά	78	72	1	5	0	15
Λοξάδα	94	83	0	11	0	44
Πύργος Ιθώμης	87	86	0	1	0	28
Φανάρι	309	284	7	18	0	137
Χάρμα	153	153	0	0	0	16
Δήμος Ιθώμης	1094	1016	15	63	2	339

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 15: Εκμεταλλεύσεις με Αρδευόμενες και Αρδευθείσες Εκτάσεις

Δ.Δ./ Δήμος /Νομός	Εκμεταλλεύσεις			Από αυτές με αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις		
	Σύνολο	Από αυτές με Χ.Γ.Ε.	Χ.Γ.Ε.	Εκμεταλ	Εκτάσεις	
					Αρδευόμενες	Αρδευθείσες
Άγιος Ακάκιος	54	53	1375	50	445	367,5
Ελληνόπυργος	71	68	1265,4	50	791,5	489
Κανάλια	101	96	4743,8	90	4406,2	3892,4
Καππά	41	41	983,5	38	588,5	545,5
Λοξάδα	47	47	1581,3	46	1233,3	1221,6
Πύργος Ιθώμης	66	66	930,1	56	700,3	560,5
Φανάρι	141	139	8483,1	136	8074,1	7810,1
Χάρμα	86	86	2377,5	81	2056,2	1741,7
Δήμος Ιθώμης	607	596	21739,7	547	18295,1	16628,3
Νομός Καρδίτσας	18367	18274	892498,9	17558	817978,5	740614,8

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 16: Ζωικό Κεφάλαιο του Δήμου Ιθώμης

Δημοτικά Διαμερίσματα	Προβατίνες	Αίγες	Βοοειδή	Χοίροι	Ιπποειδή	Κουνέλια	Πουλερικά
Άγιος Ακάκιος	570	1449	99	49	47	0	1160
Ελληνόπυργος	640	628	81	16	19	10	748
Κανάλια	2730	407	233	1365	8	76	1208
Καππά	594	28	7	0	2	46	588
Λοξάδα	2303	193	68	17	9	91	1177
Πύργος Ιθώμης	1121	326	57	65	10	103	761
Φανάρι	3694	432	234	60	6	37	3208
Χάρμα	1060	57	37	0	4	64	579
Σύνολο	12712	3520	816	1572	105	427	9429

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 17: Αιγοπροβατοτροφία: Αριθμός ζώων, Αριθμός Απασχολούμενων στον Κλάδο

Δημοτικά Διαμερίσματα	Αριθμός Κτηνοτρόφων - Παραγωγών	Δηλωθέντα επιλέξιμα ζώα		Αριθμός ζώων που πριμοδοτούνται	
		Προβατίνες	Αίγες	Προβατίνες	Αίγες
Άγιος Ακάκιος	15	408	898	378	839
Ελληνόπουργος	8	349	344	334	290
Κανάλια	19	1445	45	1201	39
Καππά	5	68	13	67	13
Λοξάδα	19	1564	87	1463	79
Πύργος Ιθώμης	5	214	175	208	175
Φανάρι	31	1463	114	1255	102
Χάρμα	13	577	25	426	21
Σύνολο	115	6088	1701	5332	1558

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης Καρδίτσας, Απογραφή 2005

Πίνακας 18: Βοοτροφία: Αριθμός ζώων, Αριθμός Απασχολούμενων στον Κλάδο

Δημοτικά Διαμερίσματα	Αριθμός Κτηνοτρόφων - Παραγωγών	Θηλάζουσες Αγελάδες	Δαμαλίδες Π.Θ.Α.	Ταύροι > 7 μηνών	Δαμαλίδες > 7 μηνών
Άγιος Ακάκιος	9	47	4	30	10
Ελληνόπουργος	5	23	2	9	6
Κανάλια	8	58	8	37	20
Καππά	1	3	1	1	2
Λοξάδα	7	48	3	11	5
Πύργος Ιθώμης	3	28	1	13	7
Φανάρι	17	28	9	24	6
Χάρμα	4	9	0	4	0
Σύνολο	54	244	28	129	56

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης Καρδίτσας και Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης Μουζακίου – Παράρτημα Καρδίτσας, Απογραφή 2005

Πίνακας 19: Καλλιεργούμενες Εκτάσεις κατά Είδος Καλλιέργειας

Δημοτικά Διαμερίσματα	Ετήσιες Καλλιέργειες	Δενδρώδεις Καλλιέργειες	Αμπέλια	Μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι	Αγροναπαύσεις	Οικογενειακοί λαχανόκηποι	Φυτόρεια δένδρων, πολυετείς φυτείες
Άγιος Ακάκιος	418,5	45,5	21	677,5	171,5	41	0
Ελληνόπυργος	823,7	100,2	54,7	278	0	8,8	0
Κανάλια	4411,4	4	15,4	273,5	15,5	24	0
Καππά	884,7	17	8,5	0	68	5,3	0
Λοξάδα	1425,1	0	5	129,7	0	21,5	0
Πύργος Ιθώμης	659	47,3	51,6	153	0	19,2	0
Φανάρι	8349,5	5,5	47,5	54,5	21	5,1	0
Χάρμα	2193,4	0	71,3	25,5	86,8	0,5	0
Δήμος Ιθώμης	19165,3	219,5	275	1591,7	362,8	125,4	0

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Βασική Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας) Έτους 1999 – 2000

Πίνακας 32: Δημοτική Περιουσία Δήμου Ιθώμης

Είδος Ακινήτου	Χρήση	Τοποθεσία	Έκταση	Παρατηρήσεις
Νέο Κοινοτικό Κατάστημα Λοξάδας	ιδία χρήση	Δ.Δ. Λοξάδας	300,00 m ²	Υπό ανέγερση
Κτίριο Αγροτικού Συλλόγου Φαναριού		Δ. Δ. Φαναριού	72,00 m ²	
Πνευματικό Κέντρο Καναλιών		Δ. Δ. Καναλιών	150,00 m ² (περίπου)	
Δύο αποθήκες στο Δ.Δ. Χάρμα	εκμίσθωση	Δ. Δ. Χάρμα	80,00 m ²	εκμισθωτής: Κουτσιούκης Βασίλειος του Νικολάου, ετησίως 245,00 ευρώ (€)

Δημοτικό Σχολείο Πύργου Ιθώμης	Σχολείο	Δ.Δ. Πύργος Ιθώμης	223,01 m ²	Έτος κατασκευής: 1950
Δημοτικό Σχολείο Ελληνοπύργου		Δ.Δ. Ελληνοπύργου	212,45 m ² Ισόγειο: 150,50 m ² + Υπόγειο: 61,95 m ²)	
Δημοτικό Σχολείο Καππά	Σχολείο	Δ.Δ. Καππά	132,66 m ²	Έτος κατασκευής: 1900
Δημοτικό Σχολείο Λοξάδας	Σχολείο	Δ. Δ. Λοξάδας	163,10 m ²	Έτος κατασκευής: 1960
Νηπιαγωγείο Λοξάδας	Νηπιαγωγείο	Δ. Δ. Λοξάδας	82,06 m ²	
Δημοτικό Σχολείο Χάρματος	Δημοτικό Σχολείο	Δ. Δ. Χάρμα	214,14 m ² + προαύλιο χώρο	Έτος κατασκευής: 1959
Δημοτικό Σχολείο Φαναριού	Δημοτικό Σχολείο	Δ.Δ.Φαναρίου	751,84 m ² (Ισόγειο: 375,92 m ² + 1ος όροφος: 375,92 m ²)	
Γυμνάσιο-Λύκειο Φαναριού	Γυμνάσιο-Λύκειο	Δ. Δ. Φαναριού	3.000 m ² (Υπόγειο: 1.000 m ² + Ισόγειο: 3.000 m ² + 1ος όροφος: 3.000 m ²)	Έτος κατασκευής: 1973
Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ακακίου	Δημοτικό Σχολείο	Δ.Δ. Αγ.Ακακίου	335,28 m ² Ισόγειο: 290,40 m ² + Υπόγειο: 44,88 m ²)	Έτος κατασκευής: 1962
Προαύλιο Δημοτικού Σχολείου Αγίου Ακακίου	Προαύλιο	Δ.Δ. Αγ.Ακακίου	1.596 m ²	

Δημοτικό Σχολείο Καναλιών	Δημοτικό Σχολείο	Δ. Δ. Καναλιών	449,65 m ² (Ισόγειο: 177,65 m ² + Υπόγειο: 272,00 m ²)	Έτος κατασκευής: 1965
Βοσκότοποι		Δ.Δ. Αγ. Ακακίου	3.900 στρέμματα	
Βοσκότοποι		Δ. Δ. Φαναριού	3.000 στρέμματα	
Βοσκότοποι		"Καρακατούνα", Δ.Δ. Ελληνοπύργου	1.500 στρέμματα	
Αναψυκτήριο	εκμίσθωση ως καφενείο	Δ.Δ. Καπιά, "ΤΟ ΠΑΡΚΟ"	96,39 m ²	εκμισθωτής: Καραπέτσας Ιωάννης, ετησίως 1.065,30 ευρώ (€)
Αναψυκτήριο	εκμίσθωση	στο Κάστρο του Δ.Δ. Φαναριού	76,35 m ²	Έτος κατασκευής: 1995
Δημοτικό Οικόπεδο	βρίσκεται το παραπάνω αναψυκτήριο	Δ. Δ. Φαναριού	850,00 m ²	
Αναψυκτήριο	εκμίσθωση ως κυλικείο	Δ. Δ. Καναλιών	κυλικείο: 29,84 m ² 4.000 m ² (ο περιβάλλον χώρος)	είναι επίσης αθλητικός χώρος, εκμισθωτής: Λιούκας Κων/νος του Λάμπρου, ετησίως 883,35 ευρώ (€)
Αναψυκτήριο		Δ.Δ. Πύργου Ιθώμης	35,00 m ²	Έτος κατασκευής: 1990
Δημοτικό Κατάστημα	ιδία χρήση	Δ.Δ.Φαναρίου	396,08 m ²	Έτος κατασκευής: 1985

Κοινοτικό Κατάστημα Αγίου Ακακίου	ιδία χρήση	Δ.Δ. Άγιος Ακάκιος	67,50 m ²	Έτος κατασκευής: 1964
Κοινοτικό Κατάστημα Καναλιών (Ισόγειο + 1ος όροφος)	ιδία χρήση	Δ.Δ. Κανάλια	98.40 m ² (Ισόγειο:35,70 m ² + 1ος όροφος:62,70 m ²)	Έτος κατασκευής: 1952
Κοινοτικό Κατάστημα Καπά	ιδία χρήση	Δ.Δ. Καπά	29.58 m ²	Έτος κατασκευής: 1952
Κοινοτικό Κατάστημα Πύργου Ιθώμης (Ισόγειο + 1ος όροφος)	ιδία χρήση	Δ.Δ. Πύργος Ιθώμης	182.26 m ² (Ισόγειο:83,03 m ² + 1ος όροφος:99,23 m ²)	Έτος κατασκευής: 1984
Κοινοτικό Κατάστημα Χάρματος & Αναψυκτήριο Χάρματος	Κοινοτικό Κατάστημα: ίδια χρήση & Αναψυκτήριο: Αίθουσα	Δ.Δ. Χάρμα	142,75 m ²	Έτος κατασκευής: 1993, Αναψυκτήριο: εκμισθωτής ε Λασιδινός Κων/νος με 3.000 € ετησίως
Σχολικό κτήριο	εκμίσθωση	θέση "Γκουλούρια", Δ. Δ. Καναλιών	11,13 στρέμματα	εκμισθωτής: Αναστασίου Σταύρος, ετησίως 511,98 ευρώ (€)
Σχολικό κτήριο	εκμίσθωση	θέση "Μπεηλίκι", Δ. Δ. Καναλιών	8,902 στρέμματα	Παπαευαγγέλου Παναγιώτης, ετησίως 409,50 ευρώ(€)
Σχολικό κτήριο	εκμίσθωση	θέση "Βάλτος-Μπεηλίκι", Δ. Δ. Λοξάδας	13 στρέμματα	εκμισθωτής: Κωνσταντακος Παναγιώτης, ετησίως 598, 00 ευρώ (€)
Σχολικό κτήριο		θέση "Άγιος Νικόλαος", Δ.Δ. Καπά	3,8 στρέμματα	εκμισθωτής: Χαϊντούτης Δημήτριος, ετησίως 41,80 ευρώ (€)

Σχολικό κτήμα - 2 αγροτεμάχια		Δ.Δ. Χάρμα	4 στρέμματα	εκμισθωτής: Κουτσιούκης Βασίλειος, ετησίως 130,00 ευρώ (€)
Ακίνητο	εκμίσθωση για βοσκή	θέση 'Γαλαζονέρι ', Δ. Δ. Καναλιών	80 στρέμματα	
Κτήμα	εκμίσθωση για καλλιέργεια	θέση "Μέγα Λάκκα" Δ. Δ. Φαναριού	75,13 στρέμματα	εκμισθωτής: Παταδημητρίου Αθανάσιος, ετησίως 823,43ευρώ (€)
Κτήμα	εκμίσθωση για καλλιέργεια	θέση 'Κόρφος', Δ. Δ. Φαναριού	68 στρέμματα	εκμισθωτής Βαϊνάς Λάμπρος, ετησίως 3.378,31 ευρώ (€)
Κτήμα	εκμίσθωση για καλλιέργεια	θέση 'Μπεηλίκι', Δ. Δ. Φαναριού	15,2 στρέμματα	εκμισθωτής Κωτίνας Σωκράτης, ετησίως 775,20 ευρώ (€)
Κτήματα	για καλλιέργεια	Δ. Δ. Φαναριού	6 στρέμματα	
Χέρσα έκταση		Δ.Δ.Λοξάδα ς	1.380 στρέμματα	
Δασική Έκταση		Δ.Δ. Αγ.Ακακίου	2.500 στρέμματα	
Διόροφη οικοδομή Δ. Δ. Καναλιών (ΚΕΤΠΑΚ)		Δ. Δ. Καναλιών	385,98 m2	Υπό ανέγερση
Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.)	Εξυπηρέτησ η Πολιτών	Δ.Δ. Φαναριού	53,22 m2	Έτος κατασκευής: 2002

Κοινοτικό Γραφείο Καπνά (Πολιτιστικό Κέντρο)	Πολιτιστικό Κέντρο	Δ.Δ. Καππά	247,20 m ²	Έτος κατασκευής: 1997
Τρεις γκαρσονιέρες στο Δ. Δ. Καναλιών		Δ. Δ. Καναλιών	105,00 m ²	
Ένα (1) διαμέρισμα τριάρι (3άρι) στην Αθήνα		Σόλωνος 107, Αθήνα	64,00 m ²	Παραχωρήθηκε στον Πολιτιστικό Σύλλογο Φαναριού
Παλιός Αστυνομικός Σταθμός Ελληνοπούργου		Δ.Δ. Ελληνοπούργου	190,00 m ²	
Πνευματικό Κέντρο & Ιατρείο Δ. Δ. Χάρματος		Δ.Δ. Χάρμα	89,25 m ²	
Δημοτικά Σφαγεία Δ. Δ. Φαναριού		Δ.Δ. Φαναριού (περιοχή Αγίου Σεραφείμ)	80,00 m ²	
Ιατρείο Καππά & Βιβλιοθήκη		Δ. Δ. Καππά	100,00 m ²	Έτος κατασκευής: 1977

Επιμέλεια: Μπανούσης Δημήτρης

Πηγή Δεδομένων: Δήμος Ιθώμης

Παράλληλα, παρατίθεται το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους κατοίκους του Δήμου Ιθώμης. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει δυο (2) βασικές ομάδες ερωτήσεων με ένα υποσύνολο από διευκρινιστικές και πιο εξειδικευμένες ερωτήσεις σε κάθε ομάδα :

- Ομάδα 1^η – Προσωπικά στοιχεία ερωτηθέντων με τέσσερα (4) ερωτήματα
- Ομάδα 2^η – Κατευθύνσεις της ανάπτυξης με πέντε (5) ερωτήματα

ΟΜΑΔΑ 1: ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παρακαλούμε να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις

1.1 Ποιο είναι το φύλο σας; (Παρακαλούμε να σημειώσετε √)

▶ Άντρας

▶ Γυναίκα

1.2 Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε; (Παρακαλούμε να σημειώσετε √)

▶ 13-17

▶ 18-24

▶ 25-34

▶ 35-44

▶ 45-54

▶ άνω των 65

1.3 Ποιο είναι το επάγγελμά σας;

1.4 Ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσής σας; (Παρακαλούμε να σημειώσετε √)

▶ Αναλφάβητος

▶ Δημοτικό

▶ Γυμνάσιο

▶ Λύκειο

▶ ΙΕΚ, σχολές άλλου τύπου

▶ ΤΕΙ

▶ ΑΕΙ

▶ Μεταπτυχιακές σπουδές και Διδακτορικό

ΟΜΑΔΑ 2: ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.1 Παρακαλούμε να εκτιμήσετε σε μια κλίμακα 1-5 κατά πόσο οι παρακάτω παράγοντες αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα για τον Δήμο Ιθώμης (κλίμακα: 1= δεν αποτελεί πλεονέκτημα, 5= αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	Στην κλίμακα 1-5 κυκλώστε τον κατάλληλο αριθμό				
▶ Φυσική Ομορφιά	1	2	3	4	5
▶ Αξιοθέατα	1	2	3	4	5
▶ Υποδομές	1	2	3	4	5
▶ Γειτνίαση με ισχυρούς πόλους ανάπτυξης	1	2	3	4	5

2.2 Σημειώστε τα 5 σημαντικότερα προβλήματα στον Δήμο Ιθώμης

▶ Οδικό δίκτυο	
▶ Ύδρευση - Αποχέτευση	
▶ Σχολικές εγκαταστάσεις	
▶ Δημοτικές και Νομαρχιακές Υπηρεσίες	
▶ Έλλειψη υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας	
▶ Αγροτική παραγωγή	
▶ Τουρισμός	
▶ Έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού (βελτίωση χρήσεων γης)	
▶ Αδυναμίες λόγω Καποδίστρια	
▶ Αδυναμία συνεργασίας με τοπικούς φορείς	
▶ Αδυναμία συνεργασίας με φορείς νομαρχιακού επιπέδου	
▶ Όχι βοήθεια από κρατικούς φορείς	
▶ Έλλειψη ενημέρωσης	
▶ Άλλο (παρακαλούμε να σημειώσετε)	

2.3 Ποιος από τους παρακάτω τομείς, αν ενδυναμωθεί στον Δήμο Ιθώμης, πιστεύετε ότι θα συμβάλει περισσότερο στην ανάπτυξη της περιοχής; (παρακαλούμε σημειώστε με √)	
▶ Αγροτικές Ενασχολήσεις	
▶ Μικρές παραδοσιακές μονάδες επεξεργασίας ή και μεταποίησης προϊόντων	
▶ Τουρισμός	
▶ Υπηρεσίες	
▶ Άλλο (παρακαλούμε να σημειώσετε)	

2.4 Θεωρείτε ότι τα έργα που υλοποιήθηκαν την τελευταία τετραετία στο Δήμο Ιθώμης συνέβαλαν στην ανάπτυξη; (Παρακαλούμε να σημειώσετε με √)	
▶ του τουρισμού	
▶ των μεταποιητικών μονάδων	
▶ του τομέα των υπηρεσιών	
▶ του πρωτογενή τομέα (αγροτική παραγωγή)	
▶ Άλλο (παρακαλούμε να σημειώσετε)	

2.5 Παρακαλούμε σε μια κλίμακα 1-6 να ιεραρχήσετε τα ακόλουθα έργα με βάση το βαθμό της χρησιμότητάς τους στο Δήμο	
▶ Έργα που αφορούν στις υποδομές	
▶ Έργα για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος	
▶ Έργα για την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς	
▶ Έργα για την ενίσχυση της παραγωγικής υποδομής της περιοχής	
▶ Έργα για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης	
▶ Έργα για την προώθηση της «κοινωνίας της πληροφορίας»	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Εικόνα 1: Η ρεματιά του ποταμού Μέγα

http://users.in.gr/ithomi/page_GREEK_6.htm

Εικόνα 2: Η Σπηλιά Σταλαχτιτών, Ελληνόπυργος

http://www.enavotsalostilimniplastira.gr/pages/article.asp?SUBCAT_ID=15

Εικόνα 3: Η Σπηλιά Λωλού, Ελληνόπυργος

<http://www.ellinopyrgos.gr/main2/photos/SPILIA.gif>

Εικόνα 4: Εκκλησία 12 Απόστολοι στον Πύργο Ιθώμης

Προσωπικό Αρχείο

Εικόνα 5: Το φρούριο στο Φανάρι

Εικόνα 6: Το φρούριο στο Φανάρι το 1885

Η Ιθώμη – Το Φανάρι, Εκδόσεις Σαββάλα

<http://culture.gr/2/21/212/21207n/g212gn12.html>